

Δρχ. 5

ΒΙΚΤΩΡ ΜΑΡΓΚΕΡΙΤ

Τό Σώμα σου...

είναι δικό σου

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

«ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ»

ΜΕΓΑΛΗ ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΙΣ

ΕΤΟΣ Α' ΑΡΙΘ. 3

ΚΥΡΙΑΚΗ 21 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1935

Ν. ΘΕΟΦΑΝΙΔΗΣ & ΣΠ. ΛΑΜΠΑΔΑΡΙΔΗΣ ΕΚΔΟΤΑΙ—ΜΕΤΑΞΑ 2—ΑΘΗΝΑΙ

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ ΕΤΗΣΙΑΙ: Ἑσωτερικοῦ δρχ. 260.—Ἑξωτερικοῦ σελ. 33.—Ἀμερικῆς δολ. 7

ΕΠΙΒΕΒΛΗΜΕΝΗ ΔΗΛΩΣΙΣ

Ἡ καταπληκτικὴ διάδοσις τὴν ὁποίαν εἶχον τὰ πρῶτα τεύχη τῶν ἐβδομαδιαίων ἐκδόσεών μας «ΚΟΣΜΟΣ», ἡ εὐμενεστάτη καὶ αὐτοχρηματικὴ ἀναγνωσιῶδης ὑποδοχὴ, τῆς ὁποίας ἔτυχε τὸ πρῶτον ἐκδοθὲν ἀριστοῦργημα «Ἰατρὸς Πασκάλ», τοῦ Αἰμιλίου Ζολᾶ, συνέτεινε ὥστε νὰ γεννηθοῦν φόβοι ἐκ μέρους καθημερινῆς ἐφημερίδος, μὴ τυχὸν προκληθῇ σύγχυσις τίτλων. Κατόπιν τούτου, ἔχοντες κάθε συμφέρον, ὅπως ἀποφύγωμεν πρῶτοι ἡμεῖς ο ἀνδρήποισι σύγχυσιν, προβαίνομεν εἰς ἀλλαγὴν τοῦ τίτλου τῶν ἐκδόσεών μας καταθέσαντες τὸν τίτλον:

«ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ»

Ἀσχέτως τῶν ὡς ἄνω λόγων, πιστεύομεν ὅτι καὶ ὡς τίτλος τὸ «ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ» ἀνταποκρίνεται καλλίτερον πρὸς τὴν ἀποστολὴν του.

Κατὰ τὰ ἄλλα, ἡ ἀρτία ἐργασία, τὴν ὁποίαν παρουσιάζομεν εἰς τὸ νέον αὐτὸ τεῦχος, εἶναι ἀρκετὴ διὰ νὰ μαρτυρήσῃ, ὅτι τὸ «ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ» θὰ συνεχίσῃ νὰ δημοσιεύῃ ἔργα μεγάλης λογοτεχνικῆς ἀξίας.

Τὸ «ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ», ἀπευθυνόμενον πάντοτε πρὸς τὸ ἀνώτερον ἀναγνωστικὸν κοινόν, ὑπόσχεται νὰ δώσῃ εἰς αὐτοτελὴ καὶ πλήρη τεύχη, 100 σελίδων, ὅλα τὰ ἀριστουργήματα τῆς κλασσικῆς καὶ μοντέρνας παγκοσμίου λογοτεχνίας.

Τὴν ἐρχομένην ἐβδομάδα δημοσιεύεται εἰς ἓνα τεῦχος ὁλόκληρο τὸ ἔργο τοῦ

ΚΝΟΥΤ ΧΑΜΣΟΥΝ

ΠΕΙΝΑ

Μετάφραση ἀπ' τὰ Νορβηγικὰ ΒΑΣ. ΔΑΣΚΑΛΑΚΗ

Εἶναι περιττὸν κάθε σχόλιο γιὰ τὸ ἔργο αὐτὸ τοῦ Χάμσουν, γιατί κατὰ ἑκατοντάδας χιλιάδων ἐπωλήθησαν εἰς ἐκδόσεις βιβλίων, μεταφρασμένο ἀπὸ τὸν ἴδιο πάντοτε λογοτέχνη, τὸν μόνον ποὺ ἀποδίδει πιστὰ ἀπὸ τὰ Νορβηγικὰ τὸ πνεῦμα τοῦ συγγραφέως.

ΙΩΑΝΝΑ

ΤΟΥ ΠΕΤΡΟΥ ΝΕΖΕΛΥΦΡ

«Όταν θά ξαναϊδωθούμε, θά είμαι τέλεια ευτυχισμένος.»

Αυτά μου έγραψε, μαζί με άλλα ο φίλος μου Ζώρζ Μπαρμπέ, κατά τὰ τέλη του κλοκαϊριού.

Σήμερα τὸν είχα μπροστά μου καὶ μόνο πού τὸν έβλεπα, ήξαιρα τὸ τί θά μου έλεγε. Ὁ Ζώρζ είναι ἀπὸ τοὺς ἄνθρώπους ἐκείνους, γιὰ τοὺς ὁποίους ἡ μομφή είναι ὁ πραγματικός καθρέφτης τῆς ψυχῆς τους. Σ' αὐτό ἴσως νά είχε συντελέσει ὄχι μόνο ἡ ιδιοσυγκρασία του, ἀλλὰ καὶ ἡ ζωὴ πού είχε κάμει.

Μικρὸ παιδί ἀκόμα, είχε χάσει τὴ μητέρα του, κι' ὁ πατέρας του ξαναπαντρεύτηκε. Ἦταν ἀρρωστήτης, πολὺ παραπάνω, γιατί ὁ πατέρας του, σὰν δημόσιος υπάλληλος πού ήταν, έπρεπε νά μετατοπίζεται διαρκῶς, σέροντάς τον μαζί του, πρᾶγμα πού δὲ συντελοῦσε διόλου στὴν καλὴ υγεία τοῦ παιδιοῦ. Ἔτσι είχε μεγαλώσει καὶ βέβαια ὅλα τούτα είχαν συντείνει ἀκόμα παραπάνω σὸ νά γίνῃ ἐξαιρετικὰ ευαίσθητος.

Γέσσες μῆνες τώρα, πού είχα νά τὸν δω.

Τὸν πήρα τὸ χέρι καὶ τὸν υποχρέωσα νά καθύση.

—Τὸ λοιπόν;
 «Εσκέψου τὸ κεφάλι καὶ μου εἶπε με τὴν τρεμύμενη ἐκείνη φωνή, πού έχει κανεῖς, όταν αἰσθάνεται τὴν ἀνάγκη νά προβῇ σὲ ἐκμυστηρεῖς.

—Ναί! Πρέπει νά στὰ πῶ! Είναι ἐξ αἰτίας τῆς Ἰωάννας!

—Τὴν ξανάδες;

—Ναί! Ἀκουσε. Θυμάσαι πόσο τὴν είχα ἀγαπήσει. Ἦμουν εἰκοσὶ δύο χρονῶν καὶ είχα διοριστῇ ἐπιμελητῆς τῆς Μπὸν.

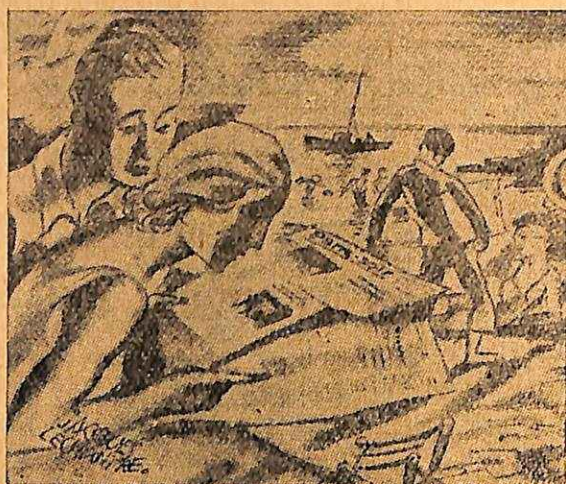
Ἦταν μοναχοκόρη ἐνός γιαιτροῦ. Ὁ πατέρας είχε πολὺ καλὴ πελατεία... Καὶ καλὴ προίκα γιὰ τὴν κόρη του. Σὲ πολλοὺς μπορεῖ νά φανῇ φυσικό νά παντρευτεῖται ἓνας νεαρὸς καθηγητῆς τὴν κόρη ἐνός γιαιτροῦ. Ὁχι ὅμως καὶ σ' ἐμένα. Τὴν θεωροῦσα τόσο ὑψηλά!...

Σκαρφωμένη στίς χιλιάδες τῆς, μὲ φαινόταν σὰν ἀπρόσιτη σ' ἐμένα τὸ φτωχάδακι, ὅπως ἡ μουνα.

Ἀρχισα νά ἐργάζομαι καὶ γιὰ νά ὀφωθῶ ὡς αὐτὴν, πέρασα τὴ διδακτορία μου.

Τὸ τί δούλεψα!

Πέντε δλόκληρα χρόνια! Ὁταν πήρα τὸ χαρτί μου καὶ τὸ διορισμό μου σ' ἓνα γυμνασιὸ γυμνάσιο,

ἐμαθα πὼς ἡ Ἰωάννα ἐπρόκειτο νά παντρευτῇ. Ἐνας δικηγόρος είχε ἐπιτύχει δίχως κόπο αὐτό.

Μιλοῦσε ὡραία, ἦταν ὁμορφόπαιδο «Κι' ἄλλος γαμος ἐξ ἔρωτος!» ἔλεγε ὁλος ὁ κόσμος. Οἱ ἄλλοι χαμογελοῦσαν, ἐγὼ ἔκλαιγα.

Ἐνας χρόνος, δυὸ χρόνια, πέντε χρόνια εἶχαν περάσει.

Ἐγὼ δὲν μπορεῖσα νά ξεχάσω τὴν Ἰωάννα. Φυσικά είχα γνωρίσει ἄλλες γυναῖκες, καπρίτσια, δεσμούς γιὰ λίγους μῆνες, μιὰ μικρὴ δακτυλὸ. Τῆς φέρθηκα ἀσχημα. Μὰ ὅταν είναι κανεῖς δυστυχισμένος, δὲν ξαίρει τί κάνει. Τὰ είχα ἀηδιάσει ὅλα.

Βλέπεις! Ἡ ζωὴ πού θά ζοῦσα με τὴν Ἰωάννα μὲ φαινόταν τόσο ὡραία. Τὸ ξαίρω καλὰ, πὼς στὴν πραγματικότητα δὲ θά ήταν βέβαια ἔτσι. Ὡς τόσο, με τὴ θλίψη αὐτὴ, περνοῦσαν τὰ χρόνια.

Τὲ κλοκαίρι τούτο, είχα πάει νά περάσω τίς διακοπὲς σὸ Κιμπερόν. Ἐνα πρωτ είχα πάει σὸ λιμάνι τῆς Παναγίας, γιὰ νά παρευρεθῶ στὴν ἐπιστροφὴ τῶν ψαράδων, πού γυρνοῦσαν με καλὰθια φορτωμένα ἀστακούς.

Τοὺς κύτταξα, πὼς ξεμπερδῶσαν με ὑπομονὴ ἀπ' τὰ δίχτυα τους τὰ μακρυὰ πόδια τῶν ἀστακῶν, ὅταν ξαφνικά ἐννοίωσα πᾶν μου μιὰ λευκὴ σκιά.

Ἀνασήκωσα τὰ μάτια καί...

—Ἰωάννα!

Χωρὶς νά τὸ θέλω, τῆς ἔπιασα τὰ χέρια. Θαρρῶ μάλιστα, πὼς ἂν δὲν τῆς τὰ είχα πιάσει, θά είχα πέσει ἀπ' τὸ μῶλο χάμω.

Ὡ! Ἦταν πάντοτε τόσο ὁμορφὴ, πιδ ὁμορφὴ μάλιστα ἀπ' ἄλλη φορά, σὰ νά τὴν είχε ἀπολεπύνη ἓνας μυστικὸς πόνος, πού εὔκολα τὸν μάντευε κανεῖς κρυμμένο μέσα τῆς.

Γίγχε λίγο ἀδυνατίζει, τὸ πρόσπο τῆς φαινότανε κάπως πιδ μακρουλό, κι' αὐτὸ ἔδειχνε ἀκόμη πιὸ βαθεῖα τὰ τρυφερά τῆς γκριζὰ μάτια, πού τὰ σκοτεινίαζαν, λές, μενεξεδένιες ἀναλομπές.

Τὴν κύτταξα σὰν ἐκστατικὸς καὶ οὔτε κι' ἐγὼ ήξαιρα πιδ, τὸ τί μουρμουρίζα. —Ἔσες! Ἔσες αἰσθῆ!

Ὡς τόσο, μιὰ κακὴ σκέψις με πάγωσε δλόκληρο. —Εἶσθε ἐδῶ μαζί με τὸ σύζυγό σας;

Ἀπότομα γύρισε ἀπ' τὴν ἄλλη μεριὰ τὸ κεφάλι τῆς. Εἶδα, πὼς οἱ ἄκρες τῶν χειλιῶν τῆς ἔπρεσαν

με πικρία καὶ τὸ στήθος τῆς ἀναταράχθηκε.

—Μὴ μου μιλάτε πιδ γι' αὐτὸν τὸν ἄνθρωπο.

Ἐννοίωσα μιὰν ἄγρια χαρὰ.

Μὲ τί ψυχρότητα, με τί περιφρόνησι είχε πῇ. —Αὐτὸν τὸν ἄνθρωπο».

Τὸν μόνο ἴσως ἄνθρωπο, πού μίσησα σ' αὐτὸν τὸν κόσμο.

Τὴν ξαναείδα τὴν ἄλλη μέρα καὶ μὲ διηγῆθῃς τὴ ζωὴ τῆς.

Ὁ ἄντρας τῆς τὴν είχε κάμει δυστυχισμένη σὲ βαθμό, πού ἀναγκάστηκε νά τὸν ἐγκαταλείψῃ.

Ἦταν ἓνα κτήνος γεμάτο ἐγωισμό, πού δὲ σκεφτότανε παρὸ τὸ κέφι του.

Τρεῖς μῆνες μετὰ τὸ γάμο τους, ἡ καϋμένη είχε τὴν ἀπὴ ἀπόδειξι πὼς τὴν ἀπατοῦσε.

Τὸν είχε συγχωρήσει.

Ὡς τόσο, αὐτὸς δὲν ἔπαψε διόλου νάχη μετραίσεις, κι' αὐτὴ κάθε φορὰ περνοῦσε λαγοπόδαρο σὸ μαῦρο πῖνακα τῆς θρωμοδουλειᾶς του.

Ἐπειτα προσκολλήθηκε σὲ μιὰ μικροῦλα κι' ἀσήμενη φγκυρᾶντ τοῦ σινεμά, με τὴν ὁποία τὸ είχε σκάσει ἐπὶ δυὸ ἐβδομάδες, δίχως κανεῖς νά ξαίρει τί είχαν ἀπογίνει.

Γιὰ νά τὴν λανάρῃ, είχε μπλεχθῇ σὲ ὑποπτες δουλειές, ἀπὸ τίς ὁποῖες δὲν μπόρεσε νά κελκοπωθῇ. Παρὰ μόνο ζητῶντας καθαρά καὶ ξάστερα ἀπ' τὴ γυναῖκα του νά θυσιάσῃ δλόκληρη τὴν προίκα τῆς.

Ἡ Ἰωάννα ἀκόμη μιὰ φορὰ είχε συγχωρήσει.

Μὰ λίγες μέρες πιδ ὕστερα τὸν είχε τρακῶσει σὸ ἴδιο του τὸ σπῆτι με τὴν καμαριέρα τῆς.

Ἀηδιασμένη, ἐξηγτημένη πιδ σὸν ἄχαρο αὐτὸ ἄχωνα, είχε φύγει καὶ γιὰ νά νοιώσῃ τὸν ἐαυτὸ τῆς μακρυὰ καὶ μόνο, είχαν ἐλθῇ σὸ Κιμπερόν μαζί με τοὺς συγγενεῖς τῆς, πού είχαν νοικιάσει μιὰ δῖλλα γιὰ τὴ σαιζόν.

Εἶχα ἀκούσει—ὁμολογῶ πρὸς αἰσχος μου—τὴν ἐξομολόγησι αὐτὴ κατενθουσιασμένος. Μιὰ ἐποιαδήποτε καταστροφὴ, πού θά στοίχιζε τὴ ζωὴ σὲ ἑκατοντάδες ἄτομα, θά μὲ φαινότανε ἀξιοθαύμαστη ἂν μὲ ἀπέδιδε τὴν Ἰωάννα μου.

Καὶ ἦταν τώρα ἐδῶ, σὸ πλευρὸ μου.

Τῆς μίλησα κι' αὐτὴ μ' ἄκουε.

Σιγὰ σιγὰ προσέβησα, ὄχι νά τὴν παρηγορήσω, γὰ νά τῆς δώσω νά καταλάβῃ—δίχως νά κάνω λόγο γιὰ τὸ σύζυγο—πὼς συμμεριζόμουν τὴ θλίψι τῆς.

Μὲ φάνηκε πὼς δέχτηκε μ' εὐγνωμοσύνη τὴ διακριτικότητά μου κι' ἀπ' τὴ στιγμή ἐκείνη οἱ σχέσεις μας ἔγιναν ἀκόμη πιδ ἐπιστήθιες.

Βρισκόμασταν τώρα πιδ μαζί, κάθε μέρα καὶ κάναμε πεζὴ μακρινὴ περιπάτους.

Ἐρχότανε σὸ ραντεβὸ μας ἀνάλαφρη, με ἀσπρη φουστα, με τὸ γλυκὸ τῆς χαμόγελο, πού ὅλο καὶ κάθε μέρα γινότανε πιδ φωτοβόλο.

Τὰ τρυφερά τῆς ματόκλαδα, τὸ στόμα τῆς, τὰ ξανθὰ τῆς μαλλιά, τὸ μέτωπό τῆς, ὅλα τέλος πάντων, μ' ἔκαμαν νά τὴ βλέπω σὰ γυναῖκα, πού δὲν είχε τὴν ὁμοία τῆς σὸν κόσμο.

Σιγὰ σιγὰ ἐννοίωσα, πὼς τῆς ξαναγεννιότανε μέσα τῆς ἡ χαρὰ τῆς ζωῆς, ἡ ἐλπίδα τιδ τὸ μέλ-

λον. Κάθε μέρα ὅλο κι' ἔβλεπα αὐτὴ τὴν πρόοδο. Ὅλο καὶ πιδ πολὺ μ' ἐπλησίαζε μ' ἐμπιστοσύνη καὶ με στοργή, καὶ σὰ νά θυμότανε πιδ τώρα πὼς μὲ χρωστοῦσε μιὰ παλιά ὄφειλη.

Εἶχα κι' ὅλας ξεχάσει τὸ τί είχα ὑποφέρει γι' αὐτὴν.

Πλησίαζε τώρα κι' ἡ δικὴ μου ὥρα. Ἀρχίζε νά καταλαβαίνῃ τὸ πόσο τὴν είχα ἀγαπήσει καὶ τὸ ποῖα κακὴ μοῖρα μᾶς είχε ἀποχωρίσει.

Κύτταξα με πुरετὸ τὰ θρύφαλλα τοῦ τσοκισμένου μου ὄνειρου, τὰ ξανατούλισσα κι' ἔφτιασα τὸ παλάτι τῆς εὐτυχίας μου.

Ἐνα πρωτ εἶμασταν κι' οἱ δυὸ μας στὴν πλάξ. Θυμάμαι ὅλας τίς λεπτομέρειες. Μικρὰ ἄσπρα συννεφάκια, σὰ νά χόρευαν σὸν οὐρανὸ, ἡ θάλασσα κάτω ἀπ' τὸ χρυσάφι τοῦ ἡλίου φαινότανε ἀκόμη πιδ χαδιάρα.

Στὸν ὀρίζοντα ἓνα δλόσπρο καραβάκι βολ-τετίζριζε.

Ἡ Ἰωάννα κύτταζε γοητευμένη τὸ θέαμα. Καθότανε κοντὰ μου κι' ἐννοίωσα τὴν ἄχνα τοῦ κορμιοῦ τῆς νά περνᾷ ὡς τὴν ψυχὴ μου.

Δὲν είχα νά κάνω παρὰ μιὰ χειρονομία.

Ἐμεῖς οἱ ἄλλοι οἱ λογιώτατοι, ἔχουμε τὸ μεγάλο ἄδικο ν' ἀποδίδουμε ἐξαιρετικὴ σημασία στίς λέξεις καὶ νά ὑποτιμοῦμε τίς χειρονομίες, πού κάνουν τὴν εὐτυχία τῶν ἔραστων.

Ἐνα χαμίνι πέραςσε καὶ πούλοῦσε ἐφημερίδες. Ἡ Ἰωάννα ἀγόρασε μιὰ καὶ τὴν ἀνοίξε. Ξαφνικά ἔρριξε μιὰ κραυγὴ.

—Ἀχ!

—Τί τρέχει; ρώτησα.

Μὲ ἔδειξε ἓνα μέρος τῆς ἐφημερίδος.

—Βλέπετε!... εἶπε. Ὁ ἄνδρας μου!... Ἐνα δυστύχημα...

Ξαφνικά ἔσφιξε ἡ καρδιά μου, σὰ νά τὴν στραγγάλιζαν με πανάλλια.

«Χθὲς, παρὰ τὴ λεωφόρ Νάλ, αὐτοκίνητον, ὀδηγούμενον ὑπὸ τοῦ κ. Ρομπέρ Ντορβάλ, δικηγόρου, ἀντράπη. Ὁ ὀδηγὸς ἐν κακῇ καταστάσει μεταφέρθη εἰς τὸ νοσοκομεῖον, ὅπου παρέστη ἀνάγκη νά τοῦ ἀποκοπῇ ἀμέσως ἡ δεξιὰ κνήμη.»

Κύτταξα τὴν Ἰωάννα.

Ἡ ὀχρότης τῆς ἦταν τέτοια, πού ἐννοίωσα ἓνα μεγάλο φόβο. Μὲ φάνηκε γιὰ μιὰ στιγμή, πὼς θά λιποθυμοῦσε.

Κατάλαβα ἀμέσως.

Ἀγαποῦσε τὸν ἄνδρα τῆς. Τὸν ἀγαποῦσε ἀκόμη. ἴσως μάλιστα νά τὸν ἀγαποῦσε περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλη φορὰ.

Τὴν κύτταξα κατάματα, κι' ἐμάντευσα τὴ σκέψι τῆς. Ὡς τόσο, ἡ πραγματικὴ ἀκρίβεια ἦταν ἀκόμη πιδ τραγικὴ γιὰ ἐμένα, ἀκόμη πιδ ἀφάνταστη.

—Τώρα πού σακατεύτηκε, τώρα πού ἔμεινε ὁ μισός, τώρα, πού δὲ θά μπορῇ πιδ νά τρέχῃ δεξιὰ κι' ἀριστερά καὶ νά ξενοκομᾶται. τώρα... ἐπὶ τέλους! εἶναι πιδ δικός μου Καμμὶ ἄλλη δὲ θά μπορῇ νά μὲ τὸν πάρῃ.

Τὸ μουρμουρίζε ἀργὰ αὐτό, σὰ νά μονολογοῦσε, σὰ νά μὴ τολμοῦσε νά δμαλογήσῃ τὴν ἄγρια αὐτὴ χαρὰ, σὸν ἴδιο τὸν ἐαυτὸ τῆς. Ξαφνικὸ συνέλθε σὰν ἀπὸ ὄνειρο.

Γύρισε, με κύτταξε, κοκκίνισε καὶ εἶπε:

—Ναί! Βέβαια. Ἔτσι πρέπει νά γίνῃ.

Η ΕΠΟΧΗ ΜΑΣ

ΔΙΑΦΟΡΟΙ ΤΡΟΠΟΙ Ν' ΑΓΑΠΑ ΚΑΝΕΙΣ...

ΤΟΥ ΠΩΛ ΖΕΡΑΛΝΤ

«Ο διευθυντής ενός των μεγάλων μοντέρνων καταστημάτων, όπου πωλείται πᾶν ὅ,τι εἶναι δυνατόν νὰ πωληθῇ, μοῦ ἔκαμε τὴν τιμὴ νὰ με περπατήσῃ ὁ ἴδιος στὸ δαιδαλό των διαφόρων «τημάτων».

«Ἀπ' τὰ ὑπόγεια ὡς τὸ ἔβδομο πάτωμα τοῦ οὐρανοῦ σου, οἱ ἀγοραστὲς—παρὰ τὴν κρίσι—ἦταν τόσοι πολλοί, ὥστε μόλις καὶ με δυσκολία μπορούσαμε νὰ προχωρήσουμε.

Παντοῦ βασιλευσε μιὰ κίνησις, ἕνας πυρετός, ἕνα πᾶνε κ' ἔλα, σὺν ἕνα εἶδος ὁμαδικῆς μέθης.

—Σκεφθήκατε, ἐσεῖς ποὺ γράφετε καὶ ψυχο-λογεῖτε, ὅτι τὸ νὰ ἀγοράζῃ κανεὶς ἀποτελεῖ πάντα μιὰν εὐχαρίστησι καὶ συχνά μιὰν εὐτυχία; —Ὁμολογῶ ὅτι τώρα τὸ σκέπτομαι!.

Καὶ κατὰ τὴ φιλοσοφία πάντα τοῦ διευθυντοῦ ποὺ τὴν εὗριξα πολὺ θάσιμη, ἡ εὐχαρίστησις αὐτὴ ἦταν πολὺ πῶς μασιτίζονται ἀπὸ λαουτζίκο. Οἱ πλούσιοι κἂν δὲν τὴν καταλαβαίνουν. Γιατί, ἐκτός ἂν εἶναι τοῦ κοινῆς, ὁπότε τὸ κάθε ἀναγκαστικὸ ἔξοδο γίνεται ὀδυνηρό, οἱ ἄλλοι, γιὰ τοὺς ὁποίους τὸ χρήμα εἶναι ἀκοπο καὶ ἀφθονο, ἔχουν χάσει τὴ συναίσθησι τῆς χαρᾶς, εἶναι παραμπούχτιοι ἀπ' ὅλα τὰ καλὰ τοῦ κόσμου.

Μὰ γιὰ ὅλους ἐκείνους, ποὺ ἡ ζωὴ εἶναι δύσκολη, γιὰ κείνους ποὺ ξεθεώνονται ὁλόκληρη μέρα νὰ ἐγὰλουν ἕνα μισθό, κ' ἀκόμη περισσό-τερο γιὰ ὅλους ὅσοι μασιτίζονται ἀπὸ ἀνεργία, ἡ χαρὰ μέσα σ' αὐτὲς τίς λίγες στιγμὲς ποὺ μποροῦν, εἴλωτες αὐτοί, νὰ ἐπιθυμοῦν, νὰ θέλουν, ν' ἀπαιτοῦν, νὰ δίνουν διαταγὰς σ' ἕναν ὑπάλληλο, νὰ δέχονται ὑποκλίσεις, καὶ τέλος νὰ φεύγουν μ' ἕνα καινούργιο ἀπόκτημα!

Ὅταν οἱ ἀγοραστὲς αὐτοί, ποὺ περνοῦσα ἀπὸ δίπλα τους, ἀγόραζαν κάτι τὸ χρήσιμο καὶ τὸ πρακτικόν, ἕνα αντικείμενο γιὰ τὸ νοικοκυριό τους, ἕνα ἐργαλεῖο τῆς δουλειᾶς τους, αἰθανόμουν κ' ἐγὼ ὁ ἴδιος λίγη ἀπ' τὴν χαρὰ τους.

Εἶχα τὸ συναίσθημα πὼς ἔμεναν ικανοποιημένοι, πὼς οἱ εὐκόλεις τους ἀπ' ἐδῶ καὶ μπρὸς θὰ ἦσαν μεγαλειότερες, πὼς ἡ δοῦρτοια, τὸ ἐσκο-νιστήρι, τὸ ροκάκι, τὰ παπούτσια, ἡ ὀδοντό-πασα, τὰ κουμπιά, σὲ τιμὴ λογικῇ, κάποτε μάλι-στα καταπληκτικὰ χαμηλῇ, ἦ-ταν γι' αὐτοὺς σπουδαῖες ἀγο-ρές.

Ἀντίθετα ὅμως, ὅταν τὸ ἀν-τικείμενο τῆς ἀγορᾶς δὲν ἔδειχνε τὴν ἀμεση ὠφέλειά του, ἐννοιω-θα κάποια στενοχώρια μπρὸς τὴν εὐχαρίστησι τοῦ ἀγοραστοῦ.

Κάτι μπροῦντζοι π. χ., κάτι μπικιλιμπιδία, κάτι ψευτομπι-μπλό.

Τέτοια στενοχώρια ἐννοίωσα, ὅταν βρέθηκα ἡλίκα σὲ μιὰ κυ-ρία, ποὺ ζητοῦσε «μιὰ λαδομπο-

γιὰ με κορνίζα, γιὰ τραπεζαρία...»

—Τί διαθέτετε;

—Τὸ πολὺ πολὺ 50 φράγκα!

Τῆς ἔδωσαν νὰ διαλέξῃ ἀνάμεσα ἀπὸ ἀρκετὲς ποὺ ἡ κάθε μία τους στοίχιζε 49 φράγκα καὶ 75. Μποροῦσε νὰ διαλέξῃ μεταξὺ τῆς «Βενε-τίας» τοῦ «Ὁθέλλου» διαφόρων «νατὺρ μόρτ»

Γύρισα τότε πρὸς τὸ διευθυντὴ ποὺ με συνώ-δευε,

—Πῶς, ἄνθρωπος με γοῦτο, ὅπως σεῖς, πουλάτε τέτοιες φρικαλεότητες μέσα στὸ κατὰ-στημά σας;

—Ὁ ρόλος μου, ἀγαπητέ μου δὲν εἶναι νὰ μορφώσω τὸ κοινόν μου. Ἡ ἀποστολὴ μου συνι-σταται νὰ ικανοποιῶ τὰ γούστα. Αὐτὴ εἶναι ἡ δουλειά μου!.

—Ὅχι! εἶπα. Παίξετε ἕνα σημαντικὸν οἰκο-νομικὸν ρόλον στὴν ἀγορά. Ἔχετε μιὰν ἐπίζητη κοινωνικὴ θέσι. Συνεπῶς προκύπτουν ἀπ' ὅλα αὐ-τὰ καὶ ἠθικὲς υποχρεώσεις.

—Μὰ τί λοιπόν; Μήπως θέλετε νὰ δώσω κανένα αὐθεντικὸ Μουρίλλο γιὰ πενήντα φράγκα σ' αὐτὴ τὴ γυναῖκα;

—Διόλου! τῆς καυμένης αὐτῆς νοικοκυρᾶς, εἶναι φανερό πὼς τῆς διαστρέβλωσαν τὸ γούστο, τῆς τὸ διέφθειραν, τῆς τὸ κατέστρεψαν. Διαφω-τίστε τὴν! Γιατί τάχα με τὰ ἴδια λεπτά, ἴσως καὶ με κάτι λιγώτερα, δὲν τῆς δίδετε μιὰν ἀπλὴ φωτογραφία ἐνός πραγματικοῦ ἀριστουργήματος;

—Γιατί, ἀπλούστατα, δὲ θὰ τὴν ἐπαιρνε. Θὰ πῆγαινε ἄλλοι, γιὰ ν' ἀγοράσῃ τὴ φρικαλεότη-τα, ὅπως τὴ λέτε, μιὰ καὶ θέλει σῶναι καὶ καλὰ λαδομπογιὰ, ὅπως στὰ πλουσιόσπιτα, κ' ἔτσι θὰ ὠφελοῦσε τοὺς ἀνταγωνιστὰς μου, κρὸς ζημίαν μου... Εὐχαριστῶ γιὰ τὴ συμβουλὴ σας!...

Στὸ ἀναμεταξὺ τῆ ἀγοράστρια διάλεξε ἐκεῖ-νο ποὺ ἤθελε. Καὶ ὁ διευθυντὴς με τράβηξε ἀπὸ τὸ μπράτσο.

—Βλέπετε πόσο εὐχαρίστημένη φεύγει αὐτὴ ἡ γυναῖκα; Λοιπόν; Τί παραπάνω θέλετε; Ὁ δὲ πᾶλληλος αὐτὴ τὴ στιγμὴ τὴν ὁδηγεῖ στὸ τα-μεῖο καὶ καθὼς εἶναι ἕνας πολὺ καλὸς ὑπάλλη-λος, γιὰ νὰ τὴν κἀν ἀκόμη περισσότερο εὐτο-χισμένη, τῆς λέγει πὼς ἔχει θαμάσιο γούστο καὶ πὼς διάλεξε τὸν καλλίτερον πίνακα. Γι' αὐτό... μὰ ρίξτε μιὰ ματιὰ σ' αὐτὸ τὸ χαμόγελο αὐτοῦ!

«Ὅχι! Φυσικὰ δὲ θέλει νὰ τῆς τὸν στείλουμε ὅτι τὸν πᾶ-νακὰ τῆς. Θέλει νὰ τὴν κουβαλή-σῃ ἡ ἴδια τὴ λαδομπογιὰ τῆς.

Ἐαίρετε πὼς τὰ καφενεῖα, ποὺ εἶναι κοντὰ στὰ καταστήμα-τά μας κάνουν χρυσὰς δουλειὰς;

Εἶναι γιατί οἱ πελάτες μα-γαλίνουν ἀπὸ ἐδῶ μέσα τόσο ἐ-ρωτευμένοι με τ' ἄψυχα ἀντικε-ίμενα ποὺ φωνίζουν, τόσο ἀνυπ-

ΡΕΠΟΡΤΑΖ

Η ΑΙΡΕΣΙΣ ΤΩΝ INNOKENTISTΩΝ

ΤΟΥ ΖΑΝ ΜΕΖΕΡΕΤΤ

Ἀπὸ κα. ροῦ εἰς καιρόν, ἡ ἀστυνομία τοῦ Βουκουρεστίου λαμβάνει τηλεγραφήματα ἀπὸ κάποιον ἀπόμειρο ἀστυνομικὸ σταθμὸ τῆς Βεσσαραβίας, ὅπου οἱ τοπικὲς ἀρχὲς ἀναφε-ρουν, ὅτι ἀνεκαλύφθη καὶ ἕνας ἀκόμη ναὸς «Ἰννοκεντιστῶν».

Καὶ τότε ἀρχίζει ὁ καθημερινὸς τύπος νὰ δίνει γιὰ μυριοστὴ φορά λεπτομερεῖς περιγρα-φὰς τοῦ γεγονότος καὶ τὰς ὁποίας με κυριο-λεκτικὴ δὶψα ρουφᾷ τὸ κοινόν.

Ἐχουν περάσει δεκατέσσερα ὁλόκληρα χρόνια ἀπὸ τότε ποὺ πέθανε ὁ πατήρ Ἰννοκέν-τιος⁽¹⁾, ἰδρυτῆς τοῦ δαιμονιακοῦ αὐτοῦ σχί-σματος, ὁ ὁποῖος φαίνεται ὅτι ὑπῆρξε ἄλλοτε μαθητὴς ἢ τοῦλάχιστον φίλος τοῦ διαβοῦτου Ρασπουτίν.

Ἐνῶ ὅμως ὁ Ρασπουτίν περιωρίσθη εἰς τὰ καθαρῶς προσωπικὰ του ὄργια, ἀπεναντίας ὁ Ἰννοκέντιος, ἰδρυτῆς τοῦ «Ἰννοκεντισμοῦ», ἐ-δημιούργησε μιὰν ὁμαδικὴν παραφροσύνην.

Τελευταίως κατορθώθη ἡ ἀποκάλυψις τῶν βασικῶν δογμάτων τοῦ Ἰννοκεντισμοῦ.

«Τὸ ἀνθρώπινον σῶμα εἶναι τὸ κέντρο καὶ ἡ πηγὴ κάθε κακίας καὶ κάθε ἁμαρτήμα-τος. Πνίγοντας μέσα μας τὰ ἁμαρτήματα, εἶ-ναι ὡς ἂν νὰ τὰ ἀποθηκεύουμε, αὐτὸ δὲ ἀ-ποτελεῖ τὸ μόνον μέσον διὰ νὰ διαφθεῖρεται ἡ ψυχὴ.

Μόνον ἡ μέχρι κόρου ἐξάντλησις τῶν ἁ-μαρτωλῶν ροπῶν, ἀπονεκρώνει τὴν ψάχα ἀπὸ τοὺς πειρασμούς καὶ καθαρίζει τὴν ψυ-χὴν».

Αὐτό, ἐν περιλήψει, εἶναι τὸ πρῶτο μέρος

(1) Εἰς τὴν λατινικὴν τὸ ὄνομα σημαίνει: ἀγαθός, ἀθῶος.

μονοὶ νὰ τὰ ξαναῖδουν νὰ τὰ πασπατέψουν, ὥστε δὲν μποροῦν κἂν νὰ περιμένουν νὰ γυρίσουν σπι-τι τους.

Μπρὸς σ' ἕνα ποτήρι μύρα στὸ καφενεῖο, τὸ δοτὸν δυνατόν πλησιέστερο, ἡ σ' ἕνα φλυτζάνι καφέ, λύνουν με πυρετωμένα χέρια τὸ πακέτο, ξεφασκίζουν τὸ ἀποκτημά τους με ἀγάπη καὶ τὸ καμαρώνουν με πραγματικὸ ἔρωτα.

Ἔτσι μιλοῦσε ὁ ἰσχυρὸς αὐτός ἄνθρωπος, γιὰ τὸν ἀδύνατον αὐτὸν κόσμον.

Κι' ἐγὼ συλλογιζόμουν αὐτὴ τὴν ἀγάπη, αὐ-τὸ τὸν ἔρωτα, τὸν τόσο ἔρωτα καὶ τὸ τί δὲ θὰ μπορούσε νὰ ἦταν ὁ κόσμος, ἂν ἡ τόση αὐτὴ ἀ-γάπη μπορούσε νὰ χρησιμοποιηθῇ γιὰ κάτι καλ-λίτερο.

τῆς περιέργου δογματικῆς τοῦ Ἰννοκεντίου. Δὲν σταματᾷ ὅμως μέχρις ἐδῶ. Ὑπάρχει καὶ τὸ δεύτερον μέρος.

Τὸ νὰ ἀποφεύγῃ κανεὶς τὸ ἁμάρτημα, αὐτὸ σημαίνει ὅχι μόνον ἀλαζονίαν, ἀλλὰ καὶ στέ-ρησιν τοῦ οἰκαιώματος ποὺ ἔχει τὸ θεῖον, νὰ συγχωρῇ τὰς ἁμαρτίας. Ἀπαρτάνετε, λοιπόν, διὰ νὰ αἰσθανθῆτε τὴν εὐτυχίαν τοῦ θεοῦ δώρου, τοῦ «ἀφίονται σοι αἱ ἁμαρτίαι».

Αὐτοῦ συνοψίζεται ἡ περιέργος αὐτὴ θεω-ρία, ἡ ὁποία ἀριθμεῖ πολλὰ προφανῶς θύμα-τα, μεταξὺ τῶν ἀπλοϊκῶν χωρικῶν τῆς Βεσ-σαραβίας.

Τὸ περίεργον καὶ τὸ μέχρι τῆς στιγμῆς μυ-στηριον εἶναι τὸ πὼς ὁ ἀγροτικὸς πληθυσμὸς τῆς περιοχῆς ἐκείνης, πληθυσμὸς ὑγίης καὶ ἀπλός, ὅπως ὅλοι οἱ κάτοικοι τῆς ὑπαιθρου, παρεσύρθησαν ἀπὸ τὸν Ἰννοκεντισμό.

Κατὰ τὰ ἄλλα, ἰδοὺ μερικὰ χαρακτηριστικὰ καὶ τυπικὰ παραδείγματα.

Εἰς ἕνα μικρὸ χωριουδάκι, ὀνομαζόμενο Τίγκινα, ἡ κόρη ἐνός πλουσιοῦ χωρικοῦ, ἐγύ-ρισε μιὰ μέρα κατατρομαγμένη εἰς τὴν πατρι-κὴν ἐπαυλιν καὶ ἀφηγήθη ὅτι δύο ἄλλα πλου-σιοκόριτσα τοῦ χωριοῦ, ποὺ ἦσαν μάλιστα καὶ φίλες της, τῆς ἐπρότειναν μιὰν ἐκδρομὴν. Ὅταν τὰ τρία κορίτσια ἐφθασαν κοντὰ σὲ κάποια σπηλιά, εἶπαν στὴ νέα νὰ μπουρ μέ-σα, γιὰ νὰ δοῦν κάτι πολὺ περίεργο. Ἡ τε-λευταία ὅμως αὐτὴ, εἶχε τόσο φοβηθῇ, ὥστε με κανένα τρόπο δὲν ἤθελε νὰ μπῇ στὴ σπη-λιά.

Τέλος, οἱ δύο φίλες της ἔπασαν ἐπάνω της, τὴν καταξέσχισαν καὶ τὴν ὠδήγησαν διὰ τῆς βίας μέσα στὴ σπηλιά.

Ἡ νέα τότε παρέστη στὸ πῶς ἀπρόσμενο θέαμα:

Ἄνδρες, γυναῖκες, ἀκόμη καὶ παιδιὰ, ἡμί-γυμνα, ἡ καὶ ἐντελῶς γυμνά, ἐπεδίδοντο στὰ ἔσχατα ὄργια, μέχρι τελείας αὐτῶν ἐξαντλή-σεως.

Ὅταν εἶδαν τὰ τρία κορίτσια, ὅσοι εἶχαν ἀκόμη δυνάμεις, ἔπασαν ἐπάνω τους καὶ τὰ ἐ-βίβασαν.

Ἡ περίπτωσις αὐτὴ δὲν εἶναι ἡ μονα-δική.

Τελευταίως ὁκορη, εἰς τὸ Παρξολτένι, μιὰν κομῶπολιν παρὰ τὸν Δνεϊστερον, αἱ ἐκεῖ τοπικαὶ ἀρχαὶ εὐρέθησαν πρὸ ἐνός ἀφαντά-στου θεάματος.

Τότε ήθελσε
ν' αυτοκτονήση
και έπηγε με
τον σκοπόν αυ-
τόν στον ποταμό.

Έκει κοντά
την έπλησίασε
κάποιος νέος και
της είπε:

—Ξαίρω κα-
λά, ποιά εισθε
και τί έρχεσθε
νά κάμετε εδώ.
Ός τόσο, κάθε
έλπίς σωτηρίας
δέν έχει χαθή
για σας. Αν τό
θέλετε, θα σας
δείξω την οδόν,
που οδηγεί εις
την αιώνιαν ευ-
τυχίαν.

—Στις αρχές,
κάτέθεσε η Παυ-
λίνα, ενόμισα ότι

Εις μίαν πάλιν σπηλιάν, σχεδόν δίχως ά-
έρα με μόνο φωτισμό την αναλαμπήν του
ήρχετο από την εισοδον, δαιμονιώνητοι του
είδους αυτού, έξοϋσαν φαίνεται από μήνες ό-
λοκλήρους εκεί και όταν τους έβγαλαν από
έκει μέσα, οι περισσότεροι άπ' αυτούς ήσαν
σε κακή κεάστασι. τόσον διανοητικώς, όσον
και σωματικώς.

Τό περιεργότερο και φρικτώτερο άπ' όλα,
είναι ότι, εκεί μέσα οι άνθρωποι αυτοί, άν-
δρες και γυναίκες, έξοϋσαν μαζί με πτώματα
άλλων όμοιερησκών των.

Μία από τās γυναίκας αυτές, που δέν εί-
χε χάσει όλως διόλου τὰ λογικά της, κατέθε-
σε τὰ έξής εις την άνάκρισιν.

Όνομάζετο Παυλίνα Κρούμανι και ήτο
φοιτήτρια, γερμανικής καταγωγής, εις τό πα-
νεπιστήμιον του Ίασιού.

Είχεν έρωτευθή παραφόρως έναν αξιωμα-
τικόν, ό όποιος την έγκατέλειψε.

έπρόκειτο για κανένα μυστικιστή.
Όσο για την «αιώνια ευτυχία», αυτή έ-
πρεπε να βρίσκεται μέσα στη σπηλιά εκείνη,
όπου μόλις την ώδήγησεν ό νέος, της έκαμαν
ένέσεις, προφανώς μορφίνης.

Όταν είχε συνέλθει ή νέα ήτο πλέον πτω-
μα πραγματικό. διότι πολλοί είχαν άσελήσει
επάνω της.

Τέλος, ακόμη μεγαλείτερη έντύπωσιν έκα-
με ή άγακάλυψις μιάς πραγματικής μωής
Ίννοκεντιστών.

Στό μοναστήρι αυτό έξοϋσαν άνδρες και
γυναίκες μαζί, που είχαν ως μοναδικό σκοπό
να άμαρτάνουν κατά τους πλέον έξωφρενικούς
τρόπους και να περιπίπτουν έπειτα εις κατά-
στασιν μετανοίας, δια να τους άφεθοϋν τὰ ά-
νομήματά των.

Κατά τās υπάρχούσας στατιστικές, ό άριθ-
μός των Ίννοκεντιστών υπολογίζεται εις 20
χιλ. πρόσωπα.

ΤΑ ΔΥΟ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΑ ΤΕΥΧΗ

1ον ΙΑΤΡΟΣ ΠΑΣΚΑΛ Α' τόμ.

2ον » » Β' τόμ.

του Αίμιλ. Ζολά

Πωλούνται εις τό Βιβλιοπωλείον ΖΗΚΑΚΗ, Πανεπιστημίου και
Πεσματζόγλου.

Συμπληρώσατε όλοι την βιβλιοθήκην σας με τό άριστούργημα
του μεγάλου συγγραφέως Αίμιλ. Ζολά «Ίατρως Πασκάλ».

ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΤΣΟΓΙΑΣ
ΙΑΤΡΟΣ
ΠΡΑΚΤΩΡ ΤΟΥ ΕΝ ΑΙΩΝΙ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ
ΙΩΑΝΝΙΝΑ

ΤΟ ΣΩΜΑ ΣΟΥ... ΕΙΝΑΙ ΔΙΚΟ ΣΟΥ!

ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ
Π. ΛΟΥΚΗ

«ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ»

ΜΕΓΑΛΗ ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΙΣ
ΑΘΗΝΑΙ

ΕΠΑΝΩ ΑΠ' ΤΑ ΣΥΝΟΡΑ
Σ' ΟΛΕΣ ΤΙΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ
ΚΑΙ ΣΤΟΥΣ ΑΝΔΡΕΣ ΜΕ ΚΑΛΗ ΘΕΛΗΣΙ
ΑΦΙΕΡΩΝΩ
ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΑΥΤΟ ΤΗΣ ΕΛΠΙΔΟΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΤΖΟΓΙΑΣ
ΙΑΤΡΟΣ
ΔΙΔΑΚΤΩΡ ΤΟΥ ΕΝ ΑΙΩΝΙ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ
ΙΩΑΝΝΙΝΑ

ΤΟ ΣΩΜΑ ΣΟΥ... ΕΙΝΑΙ ΔΙΚΟ ΣΟΥ!

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

«Ονομάζουμε άνηθικότητα κάθε ήθικη, που δεν είναι ή δική μας. Όλοι όσοι έχουν φέρει λίγη νέα καλωσύνη στον κόσμο δοκίμασαν την περιφρόνησι των νοικοκυρεμένων ανθρώπων».

ΑΝΑΤΟΛ ΦΡΑΝΣ

I

—Μπόν-Ντίου!.. Φά κάου!..(1)

Στή γωνία του σταύλου, ή Σαρλότ 'Αρελλί, γερή, με τις χοντρές της γάμπες, σκούπιζε τὸ μέτωπό της.

Εἶχεν ἀδειάσει τὸ ἔννατο χειράμαξο με τὴν κοκκινωπὴ στίβα τις ξερὲς βελόνες τῶν πεύκων. Τὸ ἄρωμά τους μοσχοβολοῦσε, ἀνακατεμμένο με τὴ βροσιὰ μυρουδιὰ τῶν ἀγελάδων, στὸν ἴσκιό του ἰσόγειο.

—Κάνε ὅπως ἐγώ!.. Βγάλ' τὴν πουκαμίσσα σου...

Συμβούλεψεν ἡ Σπιριτά.

—Τί λὲς καλέ!..

Σκανδαλίστηκε ἡ Σαρλότ καὶ διαμαρτυρήθηκε.

—Τί στοιχηματᾶς!.. Βγάξω καὶ τὸ φουστάνι μου...

Ἡ Σαρλότ φεύγοντας με τὸ χειράμαξό της, φώναξ' ἀπ' τὸ κατώφλι ἄγρια:

—Νὰ σὲ τσακώσω μιὰ καὶ βλέπεις!..

Μιὰ γκριμάτσα ἦταν ἡ μόνη ἀπάντησις πού της δόθηκε.

Σβέλτη, ἡ Σπιριτά ἔβγαλε τὸ κοντὸ φουστάνι της, καὶ τ' ἄφισε δίπλα στὴν πουκαμίσσα της.

—'Α! Εἶμαι καλλιτέρα!..

Εἶχε πάρει τὸ διχάλι της καὶ λίχνιζε καὶ ἴσιωνε σὰ χαλὶ τις βελόνες

τοῦ πεύκου, εὐτυχισμένη γιὰτὶ νὰ κινῆται ἐλεύθερα.

Τὸ λυγρὸ της κορμὶ δίπλωνε ἀλέγγο, μέσα στὴν ἀποπνιχτικὴ σκιά, ὅπου φαινότανε ἀκόμη πρὸ φωτοβόλα, ἡ λιοκαμμένη λιγνὴ της σάρκα.

Ἐτοιμὴ νὰ ντυθῇ, ἀν ἄκουε τὴ μητέρα της, τὴ μόνη μέσ' τὸ σπίτι πού φοβότανε, μαζὺ με τὸν ἀδελφὸ της. Μὰ σήμερὰ ὁ Λούις, εἶχε φύγει με τὸ πρῶτο τραῖνο, γιὰ νὰ περάσῃ τὴν Κυριακὴ του στὸ Σαῖν Ραφαέλ. Ἡ Σπιριτὰ γελοῦσε μόνη της βάζοντας με τὸ νοῦ της τί μοῦτρα, θάκανε, ὅταν θὰ ξαναρχόταν.

Τὸ κατρακύλι τοῦ χειράμαξου ἔτριξε.

—'Ω! Ξεφώνισε ἡ Σαρλότ, ἀφίνοντας τὸ φορτίο της.

Κι' ἀπ' τὴν πόρτα ξεφώνισε φουρκισμένη:

—Μαμά!.. Ἡ Σπὴ εἶναι πάλι δλοτσιτσηδ!..

—Χαφιέ!..

Μὰ ἡ φωνὴ της μαντὰμ 'Αρελλί ἀγριεμένη μάλωσε ἀπὸ μακρυνά.

—Σπιριτά!

Ὅμως αὐτὴ, ξεφωνίζοντας δυνατά:

—Μαμά!... Μοῦ μπῆκ' ἓνας σαλταμπίκος στὴ ράχη... εἶχε κίολας ὀρμήσει πάνω στὴν καταδότρα, καὶ τὴν καταεφάλιαζε.

Οἱ δυὸ ἀδελφάδες ἀρπάχτηκαν. Μὲ μιὰ τρικλοποδιὰ, ἡ χοντρὴ ἔπεσε τ' ἀνάσκελα πάνω σὲ μιὰ στίβα ἀχυριοῦ ἡ-

1) Στὴν Προδιγγοτικὴ διάλεκτο στὸ καίμενο: «Κάνει ζέστη».

ταν για τροφή στα ζώα. Σηκώθηκε, ρίχτηκε πάνω στην αντίπαλο, όμως αυτή λιγνέ και σβέλτη της γλύστησε και της ξέφυγε. Κι' άρχισε να τις της βρέχει:

— Νά!.. Νά!.. Για να μάθης!

Τότες η Σαρλότ ούρλιαξε:

— Μαμά η Σπή με τάραξε!..

Η μαντάμ Άρελλι ακούοντας το θόρυβο έτρεξε:

— Σταθήτε νάρθω!..

Η φοβέρα ήταν άρκετη για να σταματήσει η γροθοπατινάδα. Δίχως να περιμένη νάρθη η μητέρα της, η Σπή έτρεξε προς το φεγγίτη, αναρριχήθηκε, χάθηκε, ενώ η μαντάμ Άρελλι έφθανε λαχανιασμένη.

— Για χαρά στην παρέα!..

Κοροΐδευε η Σπή, πάνω απ' την ταράτσα.

Κι' ακούστηκε ένα τραγούδι που όσο πήγαινε ακουγότανε από πιο μακριά:

— Ο μπαμπάς γλεντά με κόττες,

Και ο Λούης με κοκκότες!..

Γλεντώ κ' εγώ η φουκαριάρα

Με τούτη δώ την κασιδιάρα...

Το κορίτσι το είχε βάλλει κι' όλες στα πόδια.

— Αυτή μάτια μου!.. Αυτή μάτια μου!

Στο ύφος αυτό όπου η μαντάμ Άρελλι έλεγε τη φοβέρα της, κι' ανίκανη αναστέναζε, εκδήλωνε ταυτόχρονα τη λύσσα και τη θέλησή της την ψυχή: θα τη διόρθωνε τη γαϊδάρα.

Κ' έλεγε ακόμη την κατάπληξή της, γιατί έφερε στον κόσμο, ένα τέτοιο τέρας.

— Βλέπεις Λόττα ;.., Είναι αυτός ο σαλόζης ο Σεβαστιανός, που μου την ξεχαρβάλωσε... Να πάν στο διάολο αυτοί οι νουνοί!.. "Αν δεν ήταν ο θεός της, θα σου την είχα σιγουρίσει, εγώ!.. Μα ύπομονή!..

Μια φγόγα άστραψε μέσα στα ψυχρά της μάτια.

Ναι βέβαια δίχως το θεϊό!.. δηλαδή δίχως μερικά λεφτά!..

II

Ο Σεβαστιανός Πακκώ, μεγαλείτε-

ρος αδελφός της Ιωάννας Άρελλί, ήταν ο κακός διάβολος της τσιφλικαδίσσας και ο μόνος που αγαπούσαν η Σπή μαζί με τον πατέρα της, άνθρωπο αδύνατο μα αισθαντικό.

Ός τόσο, προτιμούσ' ακόμη μ' όλο το τραχύ του παρουσιαστικό και με τα γκρίζα του μαλλιά, αυτόν που όλο το Σατώ-Ρούζ, όνόμαζε: ο ΑΓΡΙΟΧΟΙΡΟΣ.

Παρά το άτσαλένιο βλέμμα του, που έσχωρούσε ως την ψυχή, ο μπάρμπα Πακκώ είχε πάντα μαζί της μεγάλη ύπομονη και ήτανε ήπιότατος.

Η τρυφερότητα άνάμεσα σε δυο πλάσματα, που τα χωρίζει μια τέτοια άποστασις είναι κάτι παραπάνω από συνήθεια είναι ένα πραγματικό ένστικτο.

Αυτή έτρεφε προς το γεροντοπαλλήκαρο τα πιο τρυφερά αισθήματα της αιδόρητης ιδιοσυγκρασίας της, νοιώθοντας καλά ότι ένσάρκωνε στα μάτια του, το κάθε τί, που αγαπούσε αυτός στον κόσμο.

Έκείνος πάλι από μέρος του, μη έχοντας ποτέ συναντήσει τη γυναίκα, με την όποια θα ήθελε να ένωση τη ζωή του, για να δημιουργήση άλλες γυναίκες, έβλεπε στη Σπή, τη θυγατέρα της έκλογής του.

Κάθε βράδυ, επί πέντε χρόνια, — πριν αφήση το σχολείο για να μείνη στην έπαυλη, αφού θάπαιρνε το άπολυτήριό της, — έρχότανε όταν σχολνούσε και μελετούσε μαζί του τα μαθήματά της.

Και τώρα ακόμη τις Κυριακές, εξακολουθούσε να τη μορφώνει διασκεδάζοντάς την.

— Νουνέ!.. Έσύ είσαι ο πραγματικός μου πατέρας!..

Έτσι τούλεγε καμιά φορά. Σήκωνε πάνω στα κατσουφιασμένα του τα μούτρα τους παιχνιδιάρικους μορφασμούς της.

Και κείνος πάλι για να την πειράξη της έλεγε:

— Όχι!.. Είσαι μια Άρελλι!.. Σάν την αδελφή σου, σάν τον αδελφό σου... Μια Άρελλι!..

Έβαζε από ένστικτο στη λέξη αυτή και στο ύφος έναν περιφρονητικό οίκο.

Όμως η Σπή καταλάβαινε καλά, από το πονηρό της βλέμμα, ότι αυτή άποτελούσε εξαίρεση και ότι κι ο θεός επίσης την προτιμούσε...

Στο τέλος της έδινε μπατσάκια στα μάγουλα, λέγοντάς της.

— Ός τόσο, θα σε κάνουμε κάτι ένένα!.. Διάβαζε!..

Η σκληρότητα της μητέρας, η άνυπαρξία του πατέρα, η άγρια άνεξαρτησία, έκαμε το κορίτσι αυτό των δεκατεσσάρων χρονών, με την πρώιμη ένυπνάδα του, ένα πλάσμα άκατάληπτο στους γονείς της χωριάτικης ρουτίνας του προπολεμικού καιρού.

Όλα αυτά ο μπάρμπα Πακκώ τα είχαν άναλύσει, τα είχε ζυγίσει και κρίνει, με την έπεικη και πλατειά διορατικότητα, που την ώφειλε τόσο στον προσωπικό του χαρακτήρα, όσο και στα ταξείδια, που έκαμε από έπαγγελμα.

Χωρικός φτωχός, θέλοντας να πλατύνη τον όρίζοντά του, είχε απ' τα νειάτα του άφίσει το χωριό, πήγε στην Τουλόν κ' έκαμε διάφορα έπαγγέλματα, μαθήτευσε σκληρά στη ζωή, κ' έπειτα έφυγε με βαπόρια της Μεσσαζερί — Μαριτίμ.

Στα σαράντα του χρόνια, έπειτα από μια μακρά διαμονή στην Ιαπωνία και στην Ινδοκίνα, όπου είχε μυηθή στη σηροτροφία, γύρισε και εγκαταστάθηκε στο Σατώ Ρούζ.

Διωρίστηκε επιθεωρητής στο νομό του Βαρ για το εμπόριο των μεταξοσκωλήκων, ζούσε σάν πραγματικός σοφός, με την ταπεινή αυτή εργασία, και με τα προϊόντα του μπουστανιού του, που το συντηρούσε σάν τέλειος μπαξεβάνης.

Τον αγαπούσαν όλοι σ' αυτήν την πατρική γή, που τη δούλεψαν απ' τα μικρά του, θα μπορούσε να άναδειχτή πολύ γρήγορα, μα δεν θέλησε ποτέ ν' άνακατωθή στην πολιτική, άφισρώνοντας στη σπουδή μιας έπιστήμης, όλο τον εύκαιρο καιρό, που του άφινε η δουλειά του.

Κατά τα μακρινά του ταξείδια στην Άπω Άνατολή, είχε μελετήσει το ζωικό μαγνητισμό, τις μυστηριώδεις εκείνες δυνάμεις, που κάνουν τον άνθρωπο ίσο με το Θεό, τη ραδιενέργεια εκείνη

της ψυχής, που κλείνει μέσα της η σάρκα, όπως η νύχτα μιάν άστραπή. Κι' άπ' τις σπουδές που έκαμε αυτές προερχότανε το όνομα που είχε δώσει, στη βαφτισμιά του.

Νουνός ένδεδειγμένος, σάν ήρθε η τρίτη ένγκυμωσύνη της αδελφής του, έλεγε να όνομάση το νεογέννητο: Έσπρη. Ο πατέρας πάλι ήθελε ένα Ιταλικό όνομα, κ' έτσι αποφασίσανε να το βγάλουν Σπίριτο.

Αντί άγόρι το παιδί γεννήθηκε κορίτσι. Και τώγαλε τότε Σπιριτά.

Η χωρική ένυπνάδα, που δεν είναι πουθενά άλλου πιο άνεπτυγμένη όσο στην Προβιγγία, είχαν επιδράσει σ' αυτόν κατ' άντίστροφο λόγο, σχετικά με τους δικούς του.

Μένοντας φτωχός και διόλου συμφοροντολόγος, ο μπάρμπα Πακκώ άποτροπιάζότανε τον πόλεμο, που τον εύλογούσε η αδελφή του, εξαιτίας ο ύψωμός των κρασιών, απ' τον όποιον άρχισεν αυτή να άποταμειύη.

Άχ!.. αυτή η Ιωάννα!

Ός τόσο ήτανε ντόπια, γέννημα θρέμμα: θα νόμιζε κανείς πως μια και παντρεύτηκε το Ματέο της, μακρονόσυγενή των Ρότσι του Σαίν Ραφσέλ, που ήταν άμπελοκτήμονες και οίνοπνευματομεσίτες, δεν κράτησε τίποτα απ' τις άρετές του τόπου της, και πήρε όλα τα παραδόσιτα φυσικά απ' τους ξενομερίτες του Πιεμόντε.

Ο Πακκώ που έβλεπε πως η Σπή ήταν ένα άγριοκάτσικο. όλως διόλου διαφορετική απ' τους άλλους, την αγαπούσε ακόμη περισσότερο.

Η Σαρλότ καρδιά παραφουσκωμένη στο πάχος, έκρυβε την ύποκρισία της. Ο Λούης, ήταν χωριάτης γυναίκας και τσιμπολόγος.

Κι' ο πατέρας. Αυτός ο τσιμπέλης ο Ματέο!..

Όσο κι' αν στην εποχή των γάμων του πήρε την Γαλλικήν ιθαγένειαν, αυτός και η Ιωάννα γυρνούσαν όλο και πιο πολύ προς το Ιταλικό.

Αυτά συμβαίνουν πάντα στους παραμεθόριους πληθυσμούς.

Ο Ματέο Άρελλι ήταν στα νειάτα του επιδέσιος γυφοπλάστης μισοκαλλιτέχνης, μισοβιοτέχνης. Όταν έφτιανε

και πλουτους αγαλματια, ειχε απο-
πλανήσει τη γυναίκα του. "Επειτα πε-
ριωρίστηκε να δουλέβη χτίστης με μυ-
στρί για λογαριασμό ενός εργολάβου.

"Εγινε μαστορης χτίστης, κ' εμεινε
είλωτας στο σπιτικό του. Τον κυριαρ-
χοῦσε η μέγαιρά του, που στις αρχές
μ' ὄλον ότι την ἔδερε και την εἶχε ἀπα-
τήσει, ἔπειτα τὸν εἶχε γρήγορα καθυ-
ποτάξει στὴ διάθεσί της.

Εἶχε ἀρχίσει νὰ συχνάζει περισσότε-
ρο ἀπ' τὰ γιαπιά, τὶς ταβέρνες και τὰ
παιχνίδια τὶς ξυλόσφαιρες.

Τώρα, μ' ἓνα μικρὸ κάρρο ἀρχίξε,
—ιστορία νὰ πολλαπλασιάξη τὰ γλέν-
τια του—και πλουτοῦσε δέρματα και
σιδερικά...

Ἡ γυναίκα του, τὸν περιφρονοῦσε
και τὸν ἄφινε στὸ χάλι του περιμένον-
τας κάποιο σκάνδαλο πού θὰ τῆς ἐπέ-
τρεπε νομικῶς νὰ τὸν ξεφορτωθῇ: νὰ
τὸν χωρίσῃ ἢ νὰ τὸν κλείσῃ σὲ φρενο-
κομεῖο.

Γι' αὐτήν, μονάχα τὰ χωράφια εἶχαν
σημασία.

Μὲ τὸ κοκκαλιάρικο μοῦτρο της, μὲ
τὰ σὰν ἀπὸ ξεθωριασμένο γαλάζιο μά-
τια της, μὲ τὰ ροζισμένα της χέρια, τὸ
εἶχε βάλει μανία μὲ τὰ κτήματα, ὅπως
οἱ ὀρεσίβιοι πρόγονοί της.

Στὶς ἀρχές, μισικάρικα, εἶχε καλλι-
εργήσει τὴν Ὀλιβέττ. "Επειτα, σὰν ἤρ-
θε ὁ πόλεμος—ἐνῶ ὁ Ματέο ἦταν στὸ
μέτωπο—μόνη, μ' ἓνα γέρο ἐργάτη δού-
λευε ξεθεωτικά. Τότες, ἡ λίτρα τὸ κρα-
σί πῆγε ἀπὸ δυὸ πεντάρες σ' ἓνα φράγ-
κο, μπόρεσε κ' ἔκαμε πιά δική της ἔ-
πανη και χωράφι.

Καμμιά δεκαριά ἐκτάρια μπαξέ, ἀμ-
πέλι και πευκῶνα πού ἡ χήρα τοῦ πα-
λιοῦ ἰδιοκτήτη σκοτωμένου στὸ Βωκο-
σά, τῆς τὰ εἶχε ἀφήσει γιὰ μιὰ χοῦφτα
σῦκα πού λέει ὁ λόγος.

Τότες, συνεταιρίσθηκε μὲ τὸν Ρότσι
τοῦ Σαῖν-Ραφαέλ. γιὰ ν' ἀγοράσῃ τὴ
συγκομιδὴ ὁλόκληρου τοῦ κόλπου και
νὰ αἰσχροκερδίσῃ τὸ κρασί και τὸ οὔζο
μὲ τὰ ὁποῖα τροφοδοτοῦσαν τὸ σιγά-
τευμα.

"Εχοντας, ἔτσι, οἰκονομήσει καμμιὰ
τριαναριά χιλιάδες φράγκα, πού ἀπ'
αὐτά, οἱ εἴκοσι χιλιάδες ἔγιναν ὁμολο-
γίες και οἱ ἄλλες δέκα ἔμειναν χρυσάφι

σὲ μιὰ κρυφῶνα, ἡ κυρὰ Ἀρελλί, δίχως
ν' ἀλλάξῃ τίποτα ἀπ' τὴν ἀθλια ζωὴ
πού ἔκαμε, δὲν εἶχε ἄλλη φιλοδοξία
παρὰ νὰ παντρεύῃ πλούσια, τὸ Λούη
της και τὴν Σαρλότ της.

Δὲν εἶχε ἄλλον ὄρκο παρὰ τὸ ὄνομα
τῆς Ἑθνικῆς Ἀμυνας χαιρετοῦσε μὲ
σεβασμὸ τὸ δήμαρχο, ἓνα ἀντιδραστικὸ
δικηγόρο, και μ' ἀκόμη πιὸ πολὺ σεβα-
σμό,—ἀν και φιλελεύθερο—τὸν ἐφη-
μέριο.

Πίστευε, πὼς μὲ τίποτα μικρὲς
προσφορὲς στὸν παπᾶ, θὰ καλόπιανε
τὸν πανάγαθο θεό. καθὼς ἐπίσης και
μὲ τὸ νὰ στέλνῃ τὰ παιδιὰ της στὴν ἐκ-
κλησία, και παρὰ τὰ θεῖα, ἐπιβάλλον-
τάς τα νὰ μεταλαβαίνουν.

"Ετσι, φανταζότανε πὼς τὰ εἶχε κα-
νονίσῃ μὲ τὴ Δευτέρα Παρουσία και μὲ
τὴν Κόλαση, πράγμα πού προκαλοῦσε
πειράγματα, ὅταν κατὰ τύχη ὁ Σεβα-
στιανὸς ἔβλεπε τὴν τσιγκούνα.

—Ἀντὶ νὰ τρώς μὲ ὑποθήκες ἀκό-
μη και τὸν Παράδεισο, κύττα νὰ εἶσαι
πιὸ καλὴ Χριστιανὴ και νὰ νοιάζεσαι
λίγο παραπάνω γι' αὐτοὺς πού εἶναι
πάνω στὴ γῆ.

III

"Ἡ Σπή, μὲ τὸ πὺ ὥραϊο της φου-
στάνι, ἓνα μεταξωτὸ κουπόνι ἀπὸ γκρέζ,
δῶρο τοῦ νουνου της, περνοῦσε μὲ πολ-
λὴν ἀξιοπρέπεια τὴν πλατεῖα τῆς Ἑκ-
κλησίας.

Χτυποῦσε δέκα ἡ ὥρα, στὸν τετρά-
γωνο πύργο.

—Τυχερή! "Εχω καιρό!

"Ὅπως κάθε Κυριακὴ, ὁ θεῖος δὲν
τὴν περίμενε πρὶν ἀπ' τὸ μεσημέρι... Ἐε-
κίνησε κούτσα κούστα σχεδόν, σὰν τὰ
πηδήματα τοῦ πουλιοῦ, πού σταματοῦν
γρήγορα γιὰ ν' ἀρχίσῃ τὸ φτερούγιμα.

Εἶχε πάρεϊ τὸ μάτι της, ἀνάμεσα
στὰ παλληκάρια πού παίζανε ξυλόσφαι-
ρες, τοὺς μακαντάσηδες της: τὸ Φραν-
σουᾶ Κωσταλέ, τὸ γιὸ τοῦ ψαρᾶ, και τὸν
Κωνσταντῖνο Μωρέλ, τὸν ἀνεψιὸ τοῦ
μαραγκοῦ τοῦ Σαῖν-Τροπέξ.

Κάνανε προπόνησι γιὰ τὸ πρωτά-
θλημα μὲ δυὸ ἄλλα παλληκάρια τῆς ἡλι-
κίας των.

—Χά! Νά σαι... Κουκὶ ἀλάτι! τὸν
πείραξε ὁ ψιρᾶς.

"Ὁ Κωνσταντῖνος τὴν ἔβλεπε χαμο-
γελῶντας.

"Ὅμως αὐτὴ ἦταν σίγουρη γιὰ τὴν
ἐπιρροή, πού ἀσκοῦσε πάνω του, και
δὲν κύτταξεν ἄλλον παρὰ τὸ Φρανσουᾶ,
πού τὴν μεταχειριζότανε σὰν βιζανιά-
ρικο.

"Ἡ περιφρόνησι αὐτῆς, τὸν ἔκαμε νὰ
λυσσᾷ.

—"Ερχεσαι μαζί μας τ' ἀπόγευμα;
ρώτησε ὁ νεαρὸς ἐρωτοχτυπημένος. Μᾶς
καλεῖ ὁ Φρανσουᾶ... "Εγὼ ἦρθα μὲ τὸ
γέρο Προσπέρ.

—Εὐχαρίστως! "Εγὼ θὰ κεράσω!..

"Ἐ Τσικουλέ!(1)

—Θὰ δοῦμε! "Αἴντε τώρα φεύγα,
μᾶς τὰ χαλᾶς. "Αμα εἶναι ἓνα ἐμπόδιο
στὴ μέση, δὲν ὑπάρχει πιά τάξι.

Πῆρε ἀνταρτικὰ τὴν ξυλόσφαιρα
τοῦ Κωνσταντῖνου, πού ἦταν εὐτυχι-
σμένος γιὰ τὸν μεταχειριζότανε ἔτσι:

—Θὰ σοῦ δείξω ἐγὼ πὼς τὰ κορί-
τσια, εἶναι πιὸ ἄξια ἀπ' τ' ἀγόρια. Νά!..

"Ἡ ξυλόσφαιρα, κυλοῦσε σιγὰ σιγὰ
καταπάνω στὸ φελό... Καὶ τότε ξέσπα-
σε τὸ κοροϊδευτικὸ της γέλοιο.

Τὰ παλληκάρια ντροπιᾶστηκαν, κ' ἔ-
βαλαν τὰ δυνατά τους νὰ τὰ καταφέ-
ρουν ἐπίσης.

"Ὅμως αὐτὴ, σημάδευε θαυμάσια
και τοὺς ἔβαζε σὲ μεγάλο κόπο. "Εξα-
φνα, σὲ μιὰ στιγμὴ, πού συζητοῦσαν τὶς
ριζιές, ἐκείνη θύμωσε. "Ενα ἀπ' τὰ παλ-
ληκάρια δίχως νὰ φανῇ, μετρῶντας τὶς
ἀποστάσεις, μίκρανε τὴ δική του.

"Εκείνη θύμωσε.

—Βαρῆθηκα! Γειά σας!.. Δὲ μ' ἀρέ-
σουν οἱ ζαβολιάρηδες.

"Ὅλοι διαμαρτυρήθηκαν, ἐκτὸς ἀπ'
τὸ Φρανσουᾶ, πού εἶχεν ἀντιληφθεῖ τὴ
ζαβολιά.

Τ' ἀποφάσισε και τὴν συνόδευσε.

—Περιμένετέ με!.. φώναξε ὁ Κων-
σταντῖνος πού τὸν ἀπασχολοῦσε κά-
ποιος εργολάβος.

"Ἡ Σπή, ἀναγνώρισε, σταματημένη
στὴ γωνιά τῆς φάμπρικας, πού ἔβγαζε
πίπες, τὸ καινούργιο αὐτοκίνητο τῆς
μαντὰμ Ὁμπρὺκ. Τὸ εἶχε ἀφίσει νὰ τῆς
τὸ φυλάῃ ὁ σκύλος της: ἓνα ὑπέροχο
«Ἀρεωτάς», πού μ' ἀνασηκωμένα χεῖλη

γκρίνιαζε, ἔτοιμο νὰ δομήσῃ.

Ζοντοχόρσ, ἐνὸς πολὺ πλούσιου ἀγ-
γλοσάξωνα τραπεζίτη, κομποπολίτισσα
κ' ἡ ἴδια, ἡ ἀγριογυναίκα, ἔτσι τὴν ἔ-
λεγε ἡ περιοχὴ ὁλόκληρη αὐτὴ τὴ ξένη,
ἔξ αἰτίας τὰ περίεργα καμώματά της,
ὅσο και ἡ ἀμφίβολη ἰθαγένειά της—ἦ-
ταν μιὰ ἀπ' ἐκεῖνες τὶς ἀπάτριδες, πού
τὸ χοῖμα τὶς παρέχει τὴν πιὸ λαμπρὴ
ἐθνικότητα.

Κατοικοῦσε ἀνάμεσα στὸ Γκριμό
και Γκογκολά, ἓνα κτῆμα, μισὸ πύργος,
μισὸ ἔπαυλι—τὶς «πορτοκαλιές»,—ὅπου
ἀδιάκοπα στάθμευαν αὐτοκίνητα ἐπι-
σκεπτῶν.

"Ἀπ' ἐκεῖ ψηλά, φαινόταν τὸ Σατώ
Ρουῆς και τὸ λιμάνι του, ὁ λαμπρὸς κόλ-
πος, ὅπου τὸ Σαῖν-Τροπέξ καὶ ἡ Σαῖντ-
Μαξίμ, σχηματίζαν γραφικὲς κηλίδες, ἡ
μιὰ κατάντικρα στὴν ἄλλη.

"Ἀλλά, μ' ὅλο πού τὴν εἶχαν γιὰ
«παράξενη», τῆς εἶχαν ὡς τόσο μεγάλῃ
ἐκτίμησι.

Οὔτε κι' αὐτὴ ἤξαιρε τί ποσὰ ἔχει.

—Χά! Νά ἡ τσίχλα.

"Ἡ Σπή, χαϊδεψε μὲ σεβασμὸ και
τρυφερότητα τὴν ὥραϊα εἰκόνα πού εἶχε
ξεπροβάλλει μπρὸς στὰ μάτια της.

Σκυμμένη στὴ μανιβέλλα, ἡ κυρία
Ὁμπρὺκ, ἔβαζε μπρός.

Φοροῦσε τὰ μπανιερά της. "Ενα
τουρμπάν κατακόκκινο τὸ εἶχε σὰν κά-
σκα στὸ κεφάλι της, μὲ τὰ κομμένα
ἀ-λᾶ-γκαρσόν, μαλλιά. Στὰ πόδια της
φοροῦσε λαστιχένια γοβάκια.

Γυμνὴ, ἔξω ἀπ' τὸ μεταξίνο μαγιό,
πού ἦταν τόσο κοντό, ὅμοιο στῆθος, μπρά-
τσα, ράχη, ἔδειχναν ἀναιδέστατα τὴν ἡ-
λιοκαμμένη τους λαμπρότητα και μόνο
οἱ δίπλες στὰ μπουτία εἶχαν κάποια
ἀσπρίλα ἐνῶ οἱ μακρὲς καὶ γεμάτες
γάμπες τῆς πρόσφεραν σ' ὅλα τὰ βλέμ-
ματα, τὶς μελαχρινές τους γραμμές.

"Ἡ «Ἀγριογυναίκα» εἶχε λανσάρει
τὴ μόδα τῆς χρονιάς, κυκλοφορῶντας
ἔτσι ἀπ' τὴν πλάξ στὰ καφετεῖα.

Λὲς και τὸ Σατώ Ρουῆς, εἶχε μετα-
βληθῇ σὲ βαθροκολίμνη, ἔτσι ὅπως κα-
τέβαιναν ἀπ' τὶς βίλλες τους, ἄνδρες και
γυναῖκες μὲ τὰ μπανιερά τους δίχως νὰ
σκοτίζονται γιὰ τὸν κόσμο.

—Ἀνεβαίνεις; "Ε λοιπὸν τί περιμέ-
νεις; Θὰ σοῦ δώσω δέκα φράγκα, γιὰ

1) Φρανσουᾶ.

νά κάνης τήν δεσποινίδα στήν Πλάζ τοῦ Καζίνου.

Ἡ Σπῆ κοκκίνησε κατσοφιασμένη γιά τὸ ὕφος πού τῆς ἔγινε ἡ προσφορά, καί τὸ πειραχτικό βλέμμα τοῦ Φρανσουᾶ.

—Εὐχαριστῶ! Ἔχω ραντεβού.

—Κιόλας ;... Τσαχπίνα!

Γέλασε, καί τῆς ἔκανε τὸ μάτι μὲ τὸ νόημα, δείχνοντάς της τὸ νεαρό:

—Εἶναι λεβεντόπαιδο !...

Τὸ ἀμάξι, ἔφρευγε γρήγορα, μὲ τὰ χαρούμενα γανγίσματα τοῦ σκύλου.

—Νά κάνω τὴ δεσποινίδα ; Ὅχι νὰ μὴν πάω νὰ τσαλαβουτήσω στὴ χαβούζα τους !... Ἐχουμε κ' ἐμεῖς, τὴ δική μας πλάζ.

—Καταλαβαίνω ! Καί καταδική μας μάλιστα... Πᾶμε ; Ἡ Ρόζα καί ἡ Μελανή, θὰ εἶναι κι' ὅλας ἐκεῖ.

—Δὲν ἔχω τὸ μπανιερό μου.

Ὁ Κωνσταντῖνος ἐρχότανε.

—Θὰ σοῦ δώσω τὸ καλόν μου, τό-χω στὴ βάρκα !

Γέλασε ;

—Μπά ! Θὰ τὰ καταφέρω, ἐγώ !

Ἡ δροσιά ἀπ' τὰ κύματα πού ρίχναν τὸν ἀφρό τους πάνω στὴ βρεμμένη ἄμμο. τὴν ἔκαμε νὰ νοιώθῃ προκαταβολικά τὸ ρῖγος τῆς χαρᾶς.

Ὁ Φρανσουᾶ κύτταξε τὴν ὥρα :

—Ἀί ! Πρέπει νὰ περάσω πρῶτα ἀπ' τὸ σπίτι, γιὰ νὰ πῶ μιὰ λέξι τοῦ πατέρα ;

—Ἐλα νὰ μᾶς βρῆς !-εἶπε ἡ Σπῆ, Ἐμεῖς προχωροῦμε.

Ὁ Κωνσταντῖνος γοητευμένος τὴν παράσυρε.

Παιδικοὶ φίλοι, εἶχαν ἑξακολουθήσει σὰν μεγάλωσαν τὰ παιχνίδια τους. Ἐκεῖνος, ὅλο καὶ συνήθιζε περισσότερο στὴ συντροφιά της. Κι' αὐτὴ τὸ ἴδιο δίχως πονηριά, σὰν ἀγοροκόριτσο πού ἦτανε.

Στὸ γύρισμα τοῦ μονοπατιοῦ ἡ σιλουέττα τοῦ λευκοῦ Καζίνου, στήν ἡλιοκαμμένη ἄκρη τοῦ Σατώ-Ρούζ, πότε φαινότανε καί πότε χανότανε...

—Τὶ στίβες κρέατα !... ἐκεῖ κάτω.

Ἐκαρδίστηκαν στὰ γέλοια βλέποντας κάτω ἀπ' τὰ πόδια τους, στὰ βράχια ἓνα ἀνδρόγυννο νοικοκυραίους πούκαμαν ἡλιόλουτρο.

Ἡ γυναῖκα, πενηντάρια μὲ κοιλιές, ὁ ἄνδρας καμμιὰ δεκαριά χρόνια γεροντότερος.

—Ἀσκημοὶ πού εἶναι οἱ γέροι !... εἶπε ὁ Κωνσταντῖνος.

Ἐκείνη συλλογιότανε...

Κύτταξε μιὰν ρωμαϊκὴ καμάρα, λείψανο τοῦ ἀρχαίου ὑδρογείου.

Ἐκεῖ, εἶχε γίνει ἄλλοτε ἡ ναυμαχία τοῦ Ἡρακλέους.

—Εἶναι γέρικο αὐτό! Καί ὅμως εἶναι ὠραῖο!

—Πφ!

—Ναί ! Εἶναι ὁμορφ. Ὑπάρχουν γέροι ἄσκημοι, γιὰτὶ δὲν ξαίρουν νὰ γεροῦν ὅπως τὰ ἄψυχα πράματα.

Σὰ χαζός, ἀπὸ τέτοιες σκέψεις, ὁ Κωνσταντῖνος καμάρωνε μιὰ ἐκεῖ μιὰ αὐτοῦ, μὲ πλέρια ἀδιαφορία τὸ μεγαλεῖο τοῦ λεηλάτου, καί μὲ θαυμασμό ἀχόρταγο τὴν ὁμορφιά τοῦ εἰδώλου του...

Φτι! Ἡ Σπῆ, ἦταν κιόλας μακριά, γιὰτὶ πετάχτηκε κι' ἔτρεχε γρήγορα, ἔτσι ὅπως τὴ φώναζαν οἱ φιλενάδες της.

Ὁ Κωνσταντῖνος, ἄρχισε κι' αὐτὸς τὴν τρεχάλα, μὰ δὲν τὴν πρόφταξε παρὰ στὴ λακούβα τῆς ἀκρογυαλιάς, ὅπου ἡ Ρόζα καί ἡ Μελανή, ἦταν μέσ' στὴ θάλασσα καί τσαλαβουτοῦσαν μὲ φωνές.

—Ἐλᾶτε γρήγορα! Τὸ νερὸ εἶναι ζεστό.

Ἡ Σπῆ θυμῆθηκε ξαφνικά πὼς δὲν εἶχε τὸ μαγιό της.

—Κράτα τὸ παντελόνι σου !

Ἔσκασε στὰ γέλοια ἡ Μελανή.

—Μὰ εἶναι πού...δὲ φοράω!

—Ἐ, τότες, παρ' τὴν πουκαμισσα μου ! Πρόσφερε σὰν καλὸ κορίτσι ἡ ἄλλη.

Σ' ἓνα δευτερόλεπτο, ἡ Σπῆ, πετάχτηκε ἀπ' τὴν κρυψόνα της, ἀνάμεσα στὰ καλάμια, χωμένη ὥς τὰ μπούτια μέσα στὴ πουκαμισσα τῆς Ρόζας.

Τότε, ὅλοι ξεκαρδίστηκαν στὰ γέλοια. Ἐνῶ προχωροῦσε, τὸ νερὸ φούσκωνε κι' ἀνασκήκωνε τὸ ἀσπρόρουχο πού ἄρχισε νὰ πετᾷ...

Ἐνα χέρι ἐδῶ, ἓνα χέρι ἐκεῖ, ἡ Σπῆ δὲν μποροῦσε νὰ τὰ κρύψῃ ὅλα. Ὅσο βαθαῖναν τὰ νερά, τόσο σηκωνότανε τὸ πανί.

Ἰσα ἴσα τὴ στιγμή ἐκείνη, ἔφθασε ὁ Φρανσουᾶ.

—Κοστοῦμι τοῦ μπάνιου πού τόχεις ἀλήθεια.

Τὰ γέλοια ξανάρχισαν:

—Ἡ Σαρλόττ, θὰ λήθῃ πάλι πὼς δειχνοὶ τὸν πισινό μου στὸν κόσμον !

Καί ταραγμένη, ἄρχισε νὰ κολυμπᾷ. Τότες ἦταν χειρότερα. Τὴν εἶδαν ὀλόκληρη μέσα στὸ διάφανο νερό. Ἐμοιάζε σὰ μιὰ χορεύτρια πού τὸ πέπλο της, ἀντὶ νὰ εἶναι πιασμένο στὴ μέση, ἀνέβαινε ὥς τὶς μασχάλες...

Τότες λυσσῶντας γιὰτὶ τὴν κοροῦδευαν ἡ Σπῆ, ξεφορτώθηκε τὸ ἀνώφελο κουρέλλι, καί τὴν ἔριξε στὴ Ρόζα πού τάραζε στὰ γέλοια,

—Τόσο τὸ χειρότερο ἂν σᾶς ἐνοχλῶ! Δὲν ἔχετε παρὰ νὰ μὴν κοιτάζετε.

Σβέλτη καί λιγερή, κολυμποῦσε μὲ χεριοὺς καί ἔβγαινε στ' ἀνοιχτά.

Ἀπ' τὴ στιγμή ἐκείνη, δὲν ὑπῆρχε πιά τίποτ' ἄλλο παρὰ ἡ ἀπόλαυσι τῆς ἐλεύθερης νειότης μέσα στὸ ἀλμυρὸ νερό.

Γλυστροῦσε στὰ γρήγορα γιὰ νὰ ξεφύγῃ τοὺς κολυμβητές, βουτοῦσε, ἀνέβαινε πάλι στὴν ὄψι, κ' ἔπειτα ἀκίνητη ἔπεφτε στ' ἀνάσκελα κι' ἄφηνε νὰ τὴν λικνίξῃ τὸ κύμα, σὰν τὴ φόκια.

Στὴν ἐγκατάλειψι αὐτὴ τοῦ λιγεροῦ κορμιοῦ της, εἶχε ἓναν κυματισμὸ σὰ θαλασσινὸ χορτάρι, ὅπως ὅταν κολυμποῦσε καί βουτοῦσε ἔμοιαζε σὰν συντεφένιο ψάρι.

Στὴν εὐθυμία της ἐπάνω, ἄρχισε νὰ τραγουδᾷ, ἀναρθερά τραγουδία.

Ἦταν ὅλα αὐτά, ψυχρόμυτη ὑγεία, ἀθωότητα καί ζωή.

Τὰ παλληκάρια πλησίαζαν.

Γύρισε ἀπότομα στὰ μπρούμυτα καί ἔκοψε ἀπότομα τὰ πειράγματα τοῦ Φρανσουᾶ, μ' ἓνα ξερό :

—Καλά! Κοίτα τὴ δουλειά σου !...

Τὸν ἄφισε μὲ τὸν Κωνσταντῖνο, νὰ δείχνουν τὴν ἀξία τους στὸ κολύμπι, ἐνῶ πιδ γρήγορα ἀπὸ χέλι πού τὸ κινηγοῦν ξαναγυροῦσε πρὸς τὶς καλαμιές.

IV

Δεκαπέντε χρονῶ, σὲ ὀχτὼ μέρες.

Μὰ λιγνοῦλα ἀκόμη, ὅλο νεῦρα, ἀράπα ἀπ' τὴ δουλειά, ἡ Σπῆ δὲ φαίνεται νάχη τὴν ἀντοχή, πού ἔχει πραγ-

ματικά.

Ἀπὸ κάμποσο καιρό, τὴν πειράζει μιὰ στενοχώρια. Γι' αὐτό, περιμένει ἀνυπόμονα νὰ βραδιάσῃ καί νὰ πάῃ νὰ συμβουλευθῇ τὸ θεῖο, λέγοντας του τὴν καλησπέρα.

—Ἀκοῦς νουνέ! Τοῦ λέει. Σπόρκα τὰ πράγματα! Δὲν πάω καλά.

Τὴν κοιτάζει ἀμέσως ἀνήσυχος.

—Ἀλήθεια, εἶσαι χλωμοῦλα. Τί αἰσθάνεσαι;

—Μοῦ πονοῦν ὅλα!

—Κρύωσες;

—Ὅχι...

Δείχνει τὴν κοιλιὰ της, καί τὰ νεφρά της :

—Νά, αὐτὰ μὲ δαιμονίζουν... Κ' ἔπειτα πιάσε νὰ δῆς τί σκληρὰ πού εἶναι τὰ στήθια μου!

—Μπόν-Ντίον! Τιμπήθηκα !.. καί λέγοντας κουνᾷ ἐκεῖνος τὸ χέρι του... Ἀἰντε! Δὲν εἶναι σοβαρό!

—Θὰ γίνω μεγάλο κορίτσι;... Ἐ;... αὐτὸ εἶναι;

—Αὐτὸ βέβαια! Καί μὲ τὴν περίοδο, μικρὴ μου, θ' ἀρχίσουν οἱ στενοχώριες.

—Γιατί;

Τῆς ἐξήγησε πολλὰ πάνω στὰ ἔμμηνα γιὰ νὰ τὴν προειδοποιήσῃ, Ἡ ἀνοιχτοκαρδὴ εὐλικρίνεια τοῦ θεοῦ, πού δ-νόμαζε γεγονότα καί πράγματα μὲ τ' ὀνομά τους δὲν ὀπισθοχωροῦσε ποτε μπρὸς στὴ φυσικὴ διαπαιδαγώγησι.

Ἐχοντας τὴ γνώμη πὼς τὰ περισσότερα κοινωνικά ζητήματα ξεκινοῦν ἀπ' τὸ σεξουαλικὸ ζήτημα καί διὰ τὴν ὑγυιὰ κατανόησι αὐτοῦ ἐξαορτᾶται γόνιμη λύσι ἐκείνου, ἀπ' τὸν καιρὸ πού φανερώθηκαν οἱ πρῶτες περιέργειες τοῦ κοριτσιοῦ, εἶχε δώσει στὴ μαθήτριά του τὸν προσανατολισμὸ πρὸς τὴν ἀγνότητα.

Γι' αὐτό, καί τὴ μικρὴ δὲν τὴν τάραισε ποτε κανένα μυστήριο τῆς ἀγνοίας.

Ἡ ἔξαιρσι πὼς γεννιοῦνται τὰ φυτὰ καί τὰ ζῶα κι' ἐξήρσε ἐπίσης ἀπλοῦς τοὺς νόμους μὲ τοὺς ὁποίους ὁ ἄνδρας καί ἡ γυναῖκα ἀναπαράγονται.

Μὴν ἔχοντας ἀκόμη νοιώσει τὴ φαινομένη τῆς ἀνάγκης, δὲν ἀπόδιδε στὴ διαφορὰ τοῦ φύλου καί στὴ χρῆσι τῶν ὀργάνων, καμμιὰν ὀπισθοβουλή σκέψι.

Γι' αὐτό, μὲ καθάριο βλέμμα ρώτησε :

Τὸ σῶμα σου... εἶνε δικό σου!

—Ψέμματα θεΐς πῶς εἶναι κακὸ νὰ διασκεδάσουν κορίτσια μετὰξὺ τους;

—Κακό, δὲ θὰ πῇ τίποτα. Εἶναι ἀπλούστατα ἡλίθιο.

—'Εγὼ τὸ συχαίνομαι ξαίρεις! Τὴν περασμένη Κυριακὴ, ἀναγκάστηκα νὰ βάλω τὴ Ρόζα στὴ θέσι της.

—Καλὰ ἔκανες! Εἶναι ἐλεύθερη αὐτὴ νὰ βγάξῃ τὰ μάτια της. Θάχανες τὰ ὠραῖα σου χρήματα, τὴν εὐθυμία σου, τὴν ὁρεξί πού ἔχεις γιὰ δουλειά, καὶ πού δίχως αὐτὴν δὲν ἀξίζει κανεὶς τίποτα.

—Ὅταν τῆς εἶπα πῶς εἶναι συχαίμενη, μοῦ εἶπε τότε ὅτι ἐγὼ εἶμαι περισσότερο ἀπ' αὐτὴν, γιατί δὲν κρύβω τίποτα. Γιὰ μιὰ μέρα πού στὸ μπάνιο μοῦ φάνηκαν ὅλα ὅσα ἔχω...

—'Εκείνος ἀνασῆκωσε τοὺς ὤμους.

—Χίλιες φορές προτιμώτεροί κίνδυνοι μιᾶς ἀπόλυτης εἰλικρίνειας, ἔστω καὶ μὲ τὰ ἐνδεχόμενα τῶν ὑπερβολῶν, παρὰ ἡ ὑποκρισία τῆς ἀντιλήψεως τῶν ἀστών, ἡ σαπίλα πού κρύβει ἡ κατὰπτωσι τοῦ προπατορικοῦ ἀμαρτήματος!

Πόση διαφθορά ἔχει δημιουργήσει τὸ γοῦστο πρὸς τὸν 'Απαγορευμένο Καρπὸ!

—'Η Σπῆ, παραδοκοῦσε τὴ σιωπὴ του. 'Εκεῖνος βεβαίωσε:

—Πρῶτα, πρῶτα μικρό μου, δὲν ὑπάρχει στὸ σῶμα μας, τίποτα πού νὰ μπορεῖ νὰ μᾶς κἀνῃ νὰ κοκκινίσουμε. Νὰ ἐξακολουθήσῃς τὰ σπὸρ σου. Συντήρησε, δυνάμωσε, δμόρφαινε τὴ μορφὴ σου μὲ ἀπλότητα. 'Η ἀναζητήσι το' κομποῦ, καὶ ἡ συνήθεια τῆς καθαριότητος εἶναι ἡ καλλίτερη γυμναστική, γιὰ τὴν ἄλλή ἀγωγή: γιὰ κείνην τοῦ πνεύματος.

Τὸ ροῦχο δὲν ἔχει παρὰ μίαν μόνον ὀφελιμότητα: νὰ μᾶς προφυλάξῃ ἀπ' τὸ χρῶς. 'Η ντροπὴ, πού δὲν πρέπει νὰ τὴ συγχίζουμε μὲ τὴ λεπτότητα, δὲν εἶναι παρὰ ἓνας κοινωνικὸς συμβατισμός.

'Αλλάζει, ἀνάλογα μὲ τὸ κλίμα, τὶς ἐποχὰς καὶ τὰ ἥθη. Εἶναι μιὰ μάσκα πού σκεπάζει συχνὰ ἓνα ἄσκημο πρόσωπο!.. Μὰ μὲ τὸ νὰ εἶναι κανεὶς γυμνὸς ἢ ντυμένος, δὲν εἶναι λόγος ὡς τόσο, νὰ συμπεριφέρονται ἄγῳρια καὶ κορίτσια μετὰξὺ τους ὅπως βλέπεις πού κάμνουν οἱ σκύλοι καὶ οἱ σκύλες μετὰξὺ τους.

Ξεκαρδίστηκε στὰ γέλοα αὐτῇ. Αὐτὸς ἐξακολούθησε.

—Τὸ σῶμα σου εἶναι δικό σου...

Σοῦ ἀνέκει. "Οχι γιὰ νὰ κἀνης κακὴ χρῆσι, μὰ γιὰ νὰ τὸ καταστήσῃς ἄξιο τῆς ψυχῆς πού περικλείει. Καὶ τὰ δύο αὐτά, δὲν ἀποτελοῦν παρὰ ἓνα ὡς τὴν ὥρα πού ὁ θάνατος τὰ ἀποσυνθέτει... Τότες ἡ ζωὴ, ἀναδημιουργεῖ μὲ τὴν ὕλη νέα πλάσματα. Μάθε λοιπὸν καλὰ πῶς μὲ τὸ νὰ βλάπτῃς τὸ σῶμα σου, εἶναι τὸ ἴδιο σὰν νὰ βλάπτῃς τὴν ψυχὴ σου.

Οἱ πράξεις μας, πιστοῦνάκι μου, εἶναι οἱ κρῖνοι μιᾶς ἀλυσίδας πάνω ἀπ' ἓνα πηγάδι. "Αν εἶναι ἀπὸ καλὸ σίδερο καλοφτιασμένοι, μπορεῖ νὰ κρεμαστῇ κανεὶς, δὲν σπάνουν. "Αν ὅχι ὁμοῦς. Πλούφ!...

V.

Κόκκινο, γαλάζιο, χρυσό.

Δονήσεις τοῦ φωτὸς κάτω ἀπ' τὰ κλειστὰ βλέφαρα τῆς Σπῆ, πού εἶναι μισοζαλισμένη ἀπ' τὸ ξηρὸ, διαπεραστικὸ ἄρωμα τοῦ ἄχρου ὅπου εἶναι ξαπλωμένη καὶ σχεδὸν παραχωμένη μέσα στὸ σιτοβολῶνα. Πρὶν λίγο ἀκόμη, παλληκαρίσια, τῷ παιρνει μὲ τὸ διχάλι της, καὶ τὸ στίβιαζε.

Τώρα, πού τὴν ἔχει μουνδιάσει ἡ κούρασι λαγοκοιμᾶται μὲ σταυρωμένα χέρια, μὲ γυμνὰ πόδια, ἀνασηκώνοντας τὸ κοντὸ της φουστάνι... 'Ο ἰδρὼς εἶναι σὰ μαργαριτάρια, ἀνάμεσα στὰ ἡλιοκαμμένα στήθια της.

Ἀπὸ τότες πού ἔκαμε τὶς ἐπισκέψεις της σὶν κῆπο τοῦ Πακκῶ, οἱ στεναχώριες της, δὲν τὴν ἄφισαν. Μὰ σὴ μερὰ αἰσθάνεται ἐξαιρετικὰ νευρική καὶ δαιμονισμένη. Συλλογιέται τὸ λόγο τοῦ θεῖου. "Οτι δηλαδὴ μὲ τὴν περίοδον ἀρχίζουν τὰ βάσανα.

—... "Αν εἶναι αὐτὸ πού μὲ κἀνει ἔτσι κι' ἂν κἀθε μῆνα εἶμαι σ' αὐτὰ τὰ χάλια!.. "Αἱ στὸ δαίμονα!

'Η Σπῆ πού ἀποκοιμήθηκε στὰ καλὰ, ἀναπηδᾷ τώρα τρομαγμένη, μὲ τὴν αἰσθησι ὅτι πέφτει σὲ μαῦρο νερό.

Μὰ ὅχι! Τὰ κομματάκια τὸ ἄχρὸ τῆς γαργαλᾶν τ' αὐτιά, καὶ ἡ ὠραία μυρωδιὰ τὴν περιβάλλει σὰν χάδι...

Τὴν ἐρχόμενη Κυριακὴ, σὲ τρεῖς μέρες, εἶναι τὸ πανηγύρι τοῦ τόπου τους... Θὰ πάῃ τὸ ἀπόγευμα νὰ βοηθήσῃ στὸ σεργίλισμα τοῦ τσαγιοῦ, στῆς

κυρίας 'Ομπρόν, καὶ τὸ βράδυ, ἔξαιρετικά θὰ μείνῃ στὸ Σατὼ Ρουζ καὶ θὰ χορέψῃ ὡς τὸ πρῶτ, ὅπως τὰ μεγάλα πρόσωπα... Τὰ λαμπιόνια τοῦ χοροῦ τρεμουλιάζουν μὲ γιρλάντες καὶ μὲ τὰ ἄνθη τὰ τριχρώμα... 'Ο Λούης χορεύει, καβαλιέρος τῆς Μελανῆς... 'Ο Κωνσταντῖνος κ' ἔπειτα ὁ Φρανσουᾶ τὴν ἀγκαλιάζουν, ἐνῶ τὸ γραμμόφωνο παίζει ἓνα σκοπὸ μπλαῖκ-μπότομ...

Εἶναι εὐχάριστο νὰ νοιώθῃς πάνω σου τὸ κορμὶ τῶν παλληκαριῶν, τὸ σφιχταγκάλισμα ἐκεῖνο. "Ὅταν εἶναι ὁ Φρανσουᾶ πού τὴν ἀγκαλιάζει, τότε μένει σὰν καρφωμένη καὶ παραδίνεται!

Ψαχουλεύει μιὰ καὶ τῆς ἤρθε ἡ σκέψις τὰ στήθια της πού ἔχουν σκληράνει. Τεντώνεται. 'Ενα ἡλεκτρικὸ κύμα τὴν διατρέχει. Τῆς φαίνεται ξαφνικὰ πῶς τὸ αἷμα της κοχλάζει... Τὴν πιάνει μεγάλη ζαλάδα.

—'Ω! Πῶς πονῶ!...—βογγᾷ Τούτῃ τῇ φῶρᾳ εἶμαι βρεμμένη.

'Ανασηκώνεται, κοιτάζει

—Αἵματα!

Τότες, δίχως νὰ ξαφνιαστῇ, ξαπλώνεται, εὐχαριστημένη καὶ χαμογελᾷ ἀνάμεσα στ' ἄχρᾳ της.

Τέλος πάντων, νὰ πού ἔγινε πιά γυναικα, ὅπως ἡ ἀδελφὴ της ἡ Σαρλότ, ὅπως ἡ Ρόζα, ὅπως ἡ Μελανή...

Γυναῖκα!

Τὸ γεγονὸς αὐτὸ τὸ περίμενε καὶ αὐτὸ οὔτε τὴ φοβίσει, οὔτε τὴ βάξει σὲ ἀμηχανία. Ἀπεναντίας μάλιστα τὸ περίμενε μ' ἐλπίδα.

Συλλογιέται.

Δὲν προαἰσθάνεται ποιὰ ὕλικὴ μειοεκτική θέσι θ' ἀποτελέσουν γι' αὐτὴν αὐτὲς οἱ περιοδικὲς ὑποταγὲς στοὺς νόμους πού κυβερνοῦν τὸ εἶδος. Δὲν ἔχει καμμιά ἰδέα, γιὰ τὸ τί βάρος εἶναι ἡ ἐγγυμοσύνη, οὔτε μὲ τί πόνους ὁ τοκετός, κατασυντρίβει τὶς γυναῖκες, τοὺς «δημιουργούς».

ἔχει τὴν ἡρεμὴ ἀσυνειδησία τοῦ λουλουδιοῦ πού ἀνοίγει.

Τὸ βράδυ ἔρχεται.

Κόκκινο, γαλάζιο, χρυσό...

—Σπιριτὰ!.. Σπιριτὰ!..

'Η σκληρὴ μητρικὴ φωνὴ τὴν κἀνει ν' ἀνατιναχθῇ. Σκύβει ἀπ' τὸ φεγγίτη καὶ φωνάζει.

—Κατεβαίνω!

Τὸ ἀχνὸ χρυσάφι πού σκορπᾷ τὸ λιόγεμα, γλυκαίνει τὰ γύρω βουνὰ καὶ τὴ γαλάζια θάλασσα τοῦ λιμανιοῦ.

'Αρχίζει νὰ φυσᾷ ὁ Μιστροῦλ.

Οἱ βάρκες ἄρχισαν κι' ὅλας νὰ χορεύουν στὶς ἄγκυρές τους.

'Αναγνώρισε ἀπ' τὸ πορτοκαλὶ πανί της, τὴ βάρκα τοῦ πατέρα τοῦ Φρανσουᾶ...

—Σπιριτὰ!..

'Αρπάξε τὸ διχάλι της κι' ἄρχισε νὰ κατεβαίνει βιαστικά. Ἀπὸ κάτω μὲ σηκωμένο κεφάλι τὴν κοίταξε ὁ Ριμάου, ὁ γέρο ὑπηρέτης.

—'Αἱ χάσου τράγο!..

'Απ' τὸ κοριτσάκι εἶχε κι' ὅλας ξεπροβάλλει ἡ Νέα.

VI

Δίχως καλὰ νὰ καταλάβῃ κ' ἡ ἴδια τὴν ἀλλαγὴ πού τῆς εἶχαν φέρει, τὰ τρία χρόνια πού πέρασαν στὴν 'Ολιβέτ, ἄλλαξαν πολλὰ πράγματα.

Πέθανε ὁ γέρο ὑπηρέτης ὁ Ριμάου... Τὸ φευγὸ τῆς ἀδελφῆς της Σαρλότ πού παντρεύτηκε μὲ τὸν ἐξάδελφο Ρεσσὶ (Ρεσσὶ Παζάρι, γιατί πουλοῦσε ἀπ' ὅλα...) 'Η ὅλο καὶ πὺ μεγάλη ἀδιαφορία τοῦ πατέρα, πού ἦταν διαρκῶς μεθύσιμνος κ' ἔλειπε ὁλοένα ἀπ' τὸ σπῆν γυρνώντας μὲ τὴν πομπήν, τοῦ αὐτὰ ἦταν γιὰ τὴ Σπῆ τὰ πῶ σπουδαῖα περιστατικά, ἐκεῖνα πού ἐν ἀγνοία της, τῆς εἶχαν διαμορφώσει σιγὰ σιγὰ ἓνα καινούριο πρόσωπο, καὶ μιὰ νέα ψυχὴ!

Ψυχὴ γερὴ, δυναμωμένη ἀπ' τὴ σκέψι, καὶ πρόσωπο φλογερὸ πού τὸ δμόρφαινε ἡ δουλειά.

—'Ο 'Ερωτας;

Παρὰ τὰ δεκαεπτὰ της χρόνια, δὲν εἶχε νοιώσει ἀκόμη τὰ βάσανά του.

'Ο Κωνσταντῖνος, ὁ Φρανσουᾶ, δὲν ἦταν παρὰ φίλοι.

Ὡς τόσο στὸ χορὸ μόνον πού τὴν ἄγγιζε τὸ κορμὶ τοῦ ψιγᾶ, αὐτὸ τὴν εὐχαριστοῦσε: αἰσθησι πού τὴ δεύτερη μέρα, ἐνῶ αὐτὴ δούλευε στὸ χωράφι, τὴν ἔκαμε νὰ συλλογιέται μ' εὐχαρίστησι τὴν ἐρχόμενη Κυριακὴ.

Σὰν ἀποκαταστήθηκε ἡ ἀδελφὴ

της, ή Σπή, κληρονόμησε όλη τή δουλειά, όπως κι' ό αδελφός της όταν πέθανε ό Ριμάου κληρονόμησε τή δουλειά του ύπηρετή.

Ήταν τώρα αυτή κι' ό αδελφός της τὰ στηρίματα του τσιφλικιού. Σάν ένα είδος ανώτερα κτήνη, στίς διαταγές της μάννας, που διεύθυνε μόνη. Μά ήταν φανερό πώς οι προτιμήσεις της μάννας ήσαν για τὸ γυό, εις βάρος της κόρης... Κι' ή Σπή ύπόφερε απ' αυτήν τήν άδικία.

Όλο και πιό πολύ συνδεότανε τώρα με τὸ παρόμπκα Παγκώ, που τὸν είχε για σύντροφο στίς σκέψεις της, κι' έμπιστο στα όνειρά της... Τῆς συμβούλευε ύπομονή.

—Φτιάσε πρώτα τήν ύγεία σου, κ' εγώ παίρνω πάνω μου όλα τ' άλλα.

—«Που τραβώ άν πάω έτσι!.. συλλογίζότανε μιὰ μέρα γυρνώντας απ' τὸ Σατώ Ρουζ με δυό μεγάλα άδεια καλάθια που τῆς κρεμόντανε απ' τὰ δυό μπράτσα...

Κάθε μέρα από τότες που τέλειωσεν ή άνοιξη, πήγαινε περπατώντας απ' τήν έπαυλι στην πόλι σηκώνοντας τὸ βαρὺ φόρτωμα, τὰ πρώτα κεράσια ή τὰ πρώτα ροδάκινα.

Ήταν άδύνατο νά φορτώσει στὸ ποδήλατο αὐτὸ τὸ μουλαροφόρτωμα...

—Αχ!.. άν ήμουν στῆς κυρίας Όμπρουκ!..

Ή άγριογυναικα δυό φορές τῆς είχε προσφέρει νά τήν πάρη καμαριέρα.

—Ούφ!..

Κακοκαρδισμένη άφισε τὰ καλάθια στὸ τραπέζι. Ή κυρά Άρελλι που είχε άκούσει βουή, γύρισε και κοίταξε.

—Δόσε τὰ λεφτά! Άγοπόρησε!..

Νευριασμένη για τὸ άδικο μάλωμα ή Σπή, κοίταξε κατὰ πρόσωπο τή μητέρα της δίχως νά πῇ λέξι. Έπειτα σάν άδισσε τήν τσέπη της είπε:

—Μέτρα!

Ή τσιγκούνα, μετρούσε πεντάρα πεντάρα και παρὰ παρὰ Σήκωσε τὸ κεφάλι της, γκρινιάρα, έτσι όπως είδε τήν κόρη της ν' αναστενάξει:

—Τί διάολο έχεις πάλι! Ή δεσποινίς θά προτιμοῦσε ίσως νά παίξει με τὸ ξεσκονιστήρι στῆς άγριογυναικας!.. Αὐτὸ θά ήταν λιγώτερο βαρὺ ἐ; παρὰ νά

κουβαλᾶς φρούτα στην άδελφή σου!..

Ή Σαρολὲ Ρεσσί, μέσα στὸ παζάρι της, όπου πουλοῦσε σιδερικά, ψιλικά, πουλοῦσε επίσης διάφορα άλλα πράματα, και φρούτα τῆς Όλιβέτ.

Ή Σπή αντιμίλησε:

—Τέτοιες κοῦρσες, άν θαρρῆς πὼς είναι ορεκτικὸ για τή δουλειά που μου μένει νά κάνω σάν ξαναγυρνῶ έδωπέρα!.. Έσύ είσαι όπως ή Σαρολὲ. Για νά κερδίσεις δέκα φράγκα παραπάνω, είσαι ικανή νά ξεπατώσεις όλον τὸν κόσμο...

—Σκάσε!..

Ή μαντάμ Άρελλι σήκωσε τὸ χέρι. Μά ή Σπή μ' ένα βῆμα πίσω, έβαλε ανάμεσά τους τὸ τραπέζι.

—Για κανε πὼς χτυπᾶς!..

Ή μάννα ανασήκωσε τοὺς ώμους κι' έπειτα γοίλλυσε:

—Αἴντε! Τέλειωσε τήν πλήσι κι' έπειτα νά πᾶς νά μαζέψης φασόλια!..

Μά ή Σπή δέν τὸ κούνησε. Γύρισε και πῆγε πρὸς τὸν παλιὸ καθρέφτι, κι' άρχισε νά σιάζει τὰ μαλλιά της

—Βρίσκεις πὼς είσαι ομορφωνιά!.. Κοροΐδεψεν ή γοηά.

Περιφρονητικὰ ή Σπή πῆγε πρὸς τὸ παράθυρο, με βλέμμα άδιάφορο. Δέν θάμενε πιά για πολύ, έδῶ.

Έξδν απ' τήν τροφή και τή στέγη, τι κέρδιζε τάχα;..

Ούτε πεντάρα! Και είχε κι' όλη τή δουλειά.

—Αντι νά κατορεφτίζεσαι!.. θάκανες πιό καλά νά τραβήξης τὸ χωράφι. Ό Λούης θά πάη στρατιώτης, του χρόνου. Θά πρέπη νά τὸν αντικαταστήσης εσύ!..

—Όχι!.. Έγώ θά πάω νά γίνω ύπηρετρια!..

—Πες καλλίτερα πὼς βιάζεσαι νά γίνης πόρνη!..

—Είμαι πιό τίμια από σένα!

Τραβήξε πρὸς τὸ δωμάτιο της, και χτύπησε τίς πόρτες.

Ή μαντάμ Άρελλι πῆγε και ξανάνοιξε τήν πόρτα. Δέν καταλάβαινε ακόμη τίποτα απ' αὐτὴν τήν ξαφνική ανταρσία. Βόγγησε:

—Σε χρειάζομαι! Τι θ' άπογενοῦμε σὰ θά φύγη ό Λούης;

—Νά πάρης εργάτες!..

—Τὸ ξαίρεις καλά πὼς στοιχίζει!

Ή Σπή μουρμούρισε:

—Φυσικά! πιό ακριβὰ απ' τὸ Λούη κι' από μένα!

—Παλιοβρωμα!..

Ό θυμὸς τῆς έπνιγε τή φωνή που τρεμούλιαζε τώρα άκόμη περισσότερο.

Ή μαντάμ Άρελλι λογάριζε πὼς δυό μεροκαματιάρηδες πρὸς εικοσιπέντε φράγκα ό ένας, θά θέλανε πενήντα φράγκα τήν ήμέρα... χίλια τρακόσια τὸ μῆνα... Δεκαπέντε χιλιάδες έξακόσια τὸ χρόνο!..

—Για νά φύγης κόρη μου θάπρεπε νά τὸ θέλω πρώτα εγώ!.. Δίχως τήν συγκατάθεσί μου δέν μπορείς νά κάνης τίποτα ίσαμε τὰ εικοσι σου χρόνια.

—Κι' άν ό πατέρας μου δώση τήν άδεια;

—Χά!..

Σήκωσε αναιδέστατα τὸν αντίχειρα, και έδειξε μ' αὐτὸ τὸν τρόπο, πὼς αὐτὴ κυβερνᾶ.

—Κι' άν τὸ σκάσω;..

Αντιμίλησε πάλι ή Σπή.

—Υπάρχουν χωροφύλακες!.. Τώρα σκούπιζε!.. Και νά μὴ μείνη φυλλαράκι ὡς τὸ μεσημέρι, στίς έξηάραδες τίς άγγυνάρες.

Τῇ δεύτερη μέρα τὸ πρωί, άφου πῆρε απ' τήν άδελφή της τὰ κέρδη τῆς παραμονῆς, (απ' τὰ ὁποία φυσικά είχεν αφαιρεθῇ ή προμήθεια). Ή Σπή άργησε νά φύγη.

Μέσα στὸ μαγαζι άρχισαν νάρχονται πελάτες.

Βοήθησε τήν Σαρολὲ που τὰ ξανά είκοσιτρία χρόνια της ζυγίζανε ογδόντα κοιλὰ, και κατέβασε απ' ένα ράφι ένα τόπι πανι μεταξωτὸ έμπριμέ.

Ήταν ίσα ίσα ή μητέρα τῆς φιλενάδας της τῆς Ρόζας, που ψώνιζε.

Ή Ρεσσί στὸ ταμειὸ χωράτευε:

—Δέ μου λές Ζουστίνα!.. Για τοὺς γάμους τῆς κόρης σου στολίζεσαι;

Τοιχοῦ, βιζοῦ, και κοιλαροῦ, ή ψαράδισσα δέν είχανε άκόμη τίς εὐκαιρίες, ὅσες φορές μπορούσε νά πιάση στ' άγκῦστρι της, κανένα χαμάλη του λιμανιοῦ που γούσταρε γλυκαντζούρες. Μουρμούρισε.

—Τάχα σε ρώτησα εγώ πότε παν-

τρεύεις τήν άνεψιά σου:

—Μά τήν πίστι μου, είναι σε ήλικία, όπως κ' ή Ρόζα.

Με μιὰ ματιὰ ά θρώπου που ήξαιρε απ' αὐτὰ ό ψιλικατζῆς—έμπορος—μάνβης κτλ. κοίταξε τήν κουνιάδα του.

Κοντός, χοντρομούρης, γούρλωνε ὅλο ένα τὰ μάτια του.

Ή ψαράδισσα πλήρωνε με διαμαρτυρίες. Έπειτα ή πόρτα έκλεισε πίσω απ' τή γρηά που μουρμούριζε φεύγοντας.

Οι δύο άδελφές είχαν μείνει μόνες για μιὰ στιγμή.

Ήταν ή κατάλληλη στιγμή...

—Δέ μου λές Σαρολὲ!..

—Τί τρέχει;

—Χθές μάλωσα πάλι με τή μητέρα.

Δέν μπορεί νά τραβήξη περισσότερο αὐτὴ ή κατάσταση. Θα πάω ύπηρετρια στίς «Πορτοκαλιές».

—Νά τὸ δοῦμε!..

Τὸ παραδεχότανε νά μὴ ριζώση ή μικρὴ στην Όλιβέτ, όπως έξ άλλου κι' αὐτὴ ή ίδια. Μά αντι νά γίνη ύπηρετρια στην άγριογυναικα, γιατί τάχα—υπελόγισεν άμέσως—νά μὴν έπιανε ή Σπή δουλειά ὡς βοηθὸς στὸ μαγαζι της;

Δίνοντάς της σαράντα, έστω και πενήντα φράγκα τὸ μῆνα... Καλὴ πράξι και συμφεροντικὴ δουλειά!..

Συμφεροντολόγα, ή Ρεσσί, έπαίξε τὸ παιχνίδι της:

—Θά μιλήσω τῆς μαμάς!.. Οι άδελφάδες πρέπη νά ύποστηρίζονται!.. Μά άκουσε!.. Γιατί αντι νά μτῆς στῆς μαντάμ Όμπρουκ, δέ προτιμᾶς νάρθῆς μαζί μας; Θα ήσουνα σὰ στὸ σπίτι σου. Και μιὰ και θά δούλευες, θά σοῦ πληρώναμε τὸ δικό σου. Και θά καλότρωγες κιόλας! Ψέματα Ρεσσί;

Εκείνος συγκατένευσε για τέτοιο μπουναμά.

Μά ή Σπή μυρίστηκε κι' ὅλας σ' αὐτὴ τήν αλλαγή τῆς σκλαβιάς πολὺ ισχνή άμοιβή.

—Θά με πληρώνης;

—Τί λόγος!..

—Πόσα;

Όταν ή άδελφή της, τῆς είπε τὸ ποσό, ή Σπή περιφρονητικὰ ξαναπῆρε τὰ καλάθια της. Ό Ρεσσί, τῆς έκοψε άμέσως τὸ δρόμο:

— Δέν είναι άρκετά;
— "Οχι!...
"Η Σαρλόντ ξεστόμησε κακόκεφα:
— Τί σουτάξεν ή άλλη;
— Τετρακόσια φράγκα!...
— Χά! Πώς φαίνεται πώς δέν τής στοιχίζουν τά λεφτά!.., Σκέψου! Είμαι προτιμώτερο για σένα, νά γίνης έδω υπάλληλος έστω κι' άν κερδίζης λιγότερα, παρά νά πās υπηρέτρια σέ μιá ξένη!
— Έδω θά είμαι δουλά!...
— Μά δέν είσαι παρά μιá άχάριστη! Τρέχα στής μαντάμ "Ωμπρύνκ, τρέχα κόρη μου!... Είμαι γνωστοί οί λόγοι πού σέ σπρώχνουν έκεϊ.
— Για δέν τούς λές!...
— Άρκετά. Έκεϊ, φαίνεται πώς δέν στεναχωριέται ό κόσμος. "Ε; Ρεσσί;...
"Εκείνος γούλωσε άκόμη περισσότερο τά λάγνα μάτια του.
— Γίνονται πράγματα και θάματα, έτσι όπως λέει ή μαγείρισσα. Φυλάξου άπ' τις Πορτοκαλιές κόρη μου. Έκεϊ μαζεύουν παραπάνω καρπούς τής κοιλιás, παρά λουλούδια!;...
"Η Σαρλόντ επιβεβαίωσε:
— Νά πού τά πληροφορήθηκες τώρα όλα.

"Η Σπή, συλλογιότανε παίρνοντας τó δρόμο για τόν κήπο τού Παγκώ...

Σωστό ήταν πώς πέρου μιá από τις καμαριέρες τής μαντάμ "Ωμπρύνκ, είχε αναγκασθή ν' άφίση τόν τόπο, για νά πάη νά ξεγεννήση στους γονείς της στό Ντραγκινιάν.

"Ο πατέρας;

Κανείς δέν ήξαιρε ποιός!...

Μά αυτή δέν τής έμοιάζε εκείνης τής χαζής! Κανείς δέ θά τής επέβαλλε κάτι, πού δέ θά τó ήθελε ή ίδια...

Σάν έσπρωξε τήν άμπάρα, βρήκε άμέσως τó θεϊό. Φύτενε σαλάτες. Τού είπεν άμέσως τήν άπόφασί της ν' άφίση τήν "Ολιβέτ για νά πάη στις Πορτοκαλιές και τής ήρθε σάν ψυχρολουσία τó μάλωμά του.

"Ο Άγριόχοιρος γινότανε πιό άγριος όσο άσπριζε τó μαλλί του. Τόν βαστούσε ποδάγρα. Κάθε χρόνο τώρα, αναγκασμένος νά αναλαμβάνη μιάν έποπτεία ό-

λο και πιό έκτεταμένη, έλλειπε τέσσερες μήνες στους δώδεκα, σέ περιοδείες.

"Η κατάστασης αυτή είχε τó πλεονέκτημα ότι τού άφινε περισσότερα παραδάκια, πού τά μάζευε για τή Σπή, είχε όμως και τó μειονέκτημα, πού τόν άπομάκρυνε άπό τή βαφτισμιá του.

Αυτός θά ήθελε νά μπορή νά παρακολουθή άπό πιό σιμά τήν ανάπτυξη τής μικρής...

— "Υπηρετρια στής "Ωμπρύνκ; Τί παλιοδουλιά!

— Γιατί είναι κι' αυτό μιá δουλειά, όπως όλες!...

— Φυσικά... Είμαι όμως καλή για εκείνες πού δέν είχαν τήν τύχη νά μορφωθούν! Έσύ μπορείς νά κάνης κάτι καλλίτερο άπ' αυτό. Κάμε το.

— Μά τι νά κάνω νουνέ;.. Νοικοκυριό;.. ή ράψιμο;..

Τήν κοίταξεν ειρωνικά.

— Νοικοκυριό!.. Ράψιμο!.. Τι φιλοδοξίες; Αυτό τραβά μακριά για όποιο κορίτσι θέλει νά γνωρίση τόν κόσμο.

— Μά ίσα ίσα! Καμαριέρα στής "Ωμπρύνκ, θά ταξειδεύω, θά μπορώ νά συγκρίνω... Νά κρίνω για τά γούστα μου.

— Δέν τά ξαίρεις άκόμη;

— "Οχι! Έξόν πού δέ θέλω νά σαπίσω στό Σατώ—Ρούζ.

"Ο Άγριόχοιρος, έπαψε νά κάνη τόν άγριο.

— "Υπομονή!.. "Έχω τó σχέδιό μου!.. "Ελπίζω πώς σέ μερικούς μήνες, θά θάρθῃ ό νέος διευθυντής, νά σέ μπάσω στό βομβυκοτροφείο τής Ρόκ. Θά μπορής έκεϊ νά δημιουργήσης μιάν άνεξαρησία για τόν έαυτό σου, και νά κανονίσης έπειτα τή ζωή σου όπως αγαπās..

Μά τó παιδί πού τó είχε βάλει στό νοῦ του νά φύγη, άπαντούσε τώρα κακόκεφα:

— "Οχι! "Οχι!.. δέν μπορώ πιά!..

Βλέποντάς τήν σκεπτική, τήν ρώτησε άπ' ευθείας:

— Νά είσαι είλικρινής... Τι έχεις στό νοῦ σου;

— Τίποτα. Θέλω νά μάθω!..

— Τί!..

— Τή ζωή! "Ολα!..

— Θά τά μάθης πιό γρήγορα άπό ό,τι τó επιθυμείς, και δέ χρειάζεται διόλου νι' αυτό, νά σηκωθής νά πās στής κυ-

ρίας "Ωμπρύνκ! Τή ζωή; Δαίμονα! Μόνο τόσο, έ; "Αν τά βιβλία πού σου έχω δώσει για νά μορφωθής, δέν σου άρκοῦν θά σου δώσω κι' άλλα. "Ελα!

Τήν πήγε ως τó σπίτι και πήρε άπ' τή βιβλιοθήκη τού προθαλάμου, πού τή γέμιζε ή άνοστη μυρουδιά τών κουκουλιών, έναν τόμο μέ τσακισμένη ράχη.

— Δοκίμασε τó αυτό, πριν σκεφθής τίποτα άλλο. Κι' έπειτα έλα νά μέ δής! Είμαι ήσυχος τώρα!

"Εκείνη άνοιξε τήν πρώτη πρώτη σελίδα και διάβασε: «Καθηκοπλύστρα!».

— "Αν αυτό δέ σ' άηδιάσει, άπ' τó νά πās νά γίνης δουλά, θά πῇ πιά πώς δέν είσαι βαφτισμιá μου.

VII

Τήν ερχόμενη Τρίτη, ή Σπή, έπειτα άπ' τó φαγητό, μέ τά καλάθια της στό χέρι, πήγαινε για δεύτερη φορά τή μέρα εκείνη ροδάκινα στό Σατώ Ρούζ.

"Απ' τήν έπίσκεψί της στοῦ Παγκώ δεκαπέντε μέρες εύριο — συλλογιότανε:

"Ο θεϊός, πάτησε καλά, θίγοντας τήν υπερηφάνειά της. Κι' ένας άλλος λόγος τήν έκαμε ν' άποφασίση νά μὴν εγκαταλείψη τήν "Ολιβέτ.

"Ο πατέρας της είχε πέσει άπ' τó κάρρο ξεφορτώνοντας κάτι παλιοσίδερα και είχε σπάσει τó πόδι...

"Εγκαταλειμένος άπ' τή γυναίκα του, έπειτα άπό έναν καυγά άντίς άλλο γιατρικό, κι' άπ' τó γυό του, νοιώθοντας πώς τόν κατατρέχουν σπίτι, ό άνθρωπος, αρπάχθηκε φυσικά άπ' τή Σπή, τή ζήταγε κάθε τόσο κοντά στό κρεβάτι του, όπου μέ τó πόδι στόν γύφο, στεναχωριότανε φοβερά.

"Εβλεπε τó χαμόγελο τού άρρώστου και δέν πήγαινε ή καρδιά της νά τόν παρατήση σύζυλο.

— Μείνε έδω!..

Τής είχε πῇ αὐτός τήν παραμονή, όταν εκείνη τού έκμυστηρεύθηκε τó σχέδιό της νά τó σκάση...

— Κάνε όπως κ' έγώ, κορούλα! "Υπόμεινε!

Μά, άν μέ τά χρόνια είχε πιά δευ-

αὐτός στήν άλυσσιδα, γιατί τάχα νά μὴν τόν μιμηθῇ όπως έκανε όταν ήταν στα νειάτα του;

Τι νά κάνη;.. Νά παντρευτῇ;.. Κανέναν άπό τούς ερωτευμένους της, δέν ήτανε σέ ηλικία.

"Η ταραγμένη ὄψη τού Κωνσταντίνου, μέ τά μάτια πού μοιάζανε σά σκύλου μάτια δέν τής έδιναν εμπιστοσύνη. "Όσο για τó Φρανσουά... Προσπάθησε νά διώξη άμέσως τήν εικόνα του.

Τήν τραβούσε αὐτός ό ψαράς. Τής άρρεσε ή δύναμί του. Μά ένοιωθε τó έδαφος νά κλονίζεται κάτω άπ' τά πόδια της, και συχαινότανε νά ριψοκινδυνεύσει άδικα.

Είχε φθάσει άναποφάσιστη, στή στροφή τού δρόμου, όπου βγαίνοντας άπ' τó δάσος Φερώ, αντίκρυζε κανείς τó Σατώ Ρούζ.

Κουράστηκε, κι' ακούμπισε τά καλάθια της πάνω σ' ένα φράχτη.

Είχε καθίση για νά ξεαποστάση, όταν έξαφνα ξεπρόβαλαν πίσω άπ' τά βράχια, τά πρόβατα ενός μεγάλου κοπαδιού.

"Αναγνώρισε τó Μιτσοῦ, τó μούργο μέ τις πολλές μακρές τρίχες τις σγουρές, και μέ τó μάτια του πού μοιάζανε σάν άνθρωπίσια.

"Ο Ζοζέφ Σερβέν, δέν ήταν μακριά. Ξεπρόβαλλε κι' αὐτός:

Μακρός, μακρός, τυλιγμένος στήν αίώνια κίππα του, ό Ζοζέφ Σερβέν, πού τόν λέγανε: «Φρόνιμο» μέ τó σοβαρό του πρόσωπο και τó φευγαλέο του βλέμμα άποτελοῦσε για τή νέα μέρος τού τόπου της, όπως τά βράχια τού δρόμου και τά έλατα τού δάσους Φερώ.

Τόν γνώριζε άπ' τά παιδικά της χρόνια, ανάλλαχτο, μέ τήν μυστηριώδη έκείνη ήρεμία, πού έχουν τά πλάσματα τά άφομοιωμένα μέ τή φύσι.

Τόν χαιρέτησε, όπως πάντα.

— Άνεβαίνεις στis "Αλπεις;

Τής έκαμε νόημα: ναι!

"Ηταν ή εποχή, όπου, άφίνοντας τή ζέστη τού κάμπου, τó κοπάδι μετανάστευε στα βουνά. Παρακολούθησε αὐτή, μέ φιλικό βλέμμα, τά πηδήματα τών άρνιων.

Τούτη τή φορά δὲν εἶχαν κανένα κόκκινο σταυρὸ πάνω στὸ μαλλί τους τὰ θύματα.

Ἐφευγαν μακριὰ ἀπ' τὰ σφαγεῖα, τραβοῦσαν πρὸς τὸ βουνὸ ὅπου παχαίνουν, γιὰ νὰ ξαναγυρίσουν ἔπειτα στὸ μαχαῖρι τοῦ μακελλάρη...

Ὁ Μιτσοῦ, ὁμοῦσε πάνω σ' ἐκεῖνα ποὺ ἀργοποροῦσαν γανγίζοντάς τα, ἀνάμεσα στὰ πόδια τους.

Στὴ στροφή, ἡ ψηλὴ ὄψη τοῦ βοσκοῦ εἶχε χαθῆ.

Αὐτὴ ἀνατρίχιασε.

Κάποιοι ποὺ δὲν τὸν εἶχε νοιώσει ὅταν τὴν σίμωσε, ἦταν ἐκεῖ κοντά της:

—Φρανσουᾶ!

—Χά! Πῶς ἀνταμώνεται κανεῖς!

Φώναξε ἐκεῖνος μὲ τὸν πιὸ δειλαστικό στεναγμό, καὶ τὸ πιὸ γλυκὸ χαμόγελο...

—Κάνεις λοιπὸν τώρα τὸ κάρρο; Δὲν μοῦ λές;

Τὸν καμάρωνε ξαφνιασμένη.

—Καὶ σὺ ποῦ πᾶς μὲ τὸ κοφίνι;

—Πᾶω ἀστακοὺς στὴν Μπαστίντ. Καὶ σὺ τί κουβαλᾷς;

Εἶχε ξεφορτωθῆ τὸ κοφίνι του καὶ ἔσκυβε νὰ δῇ μέσα στὰ καλάθια μὲ τὸ ξέσκεπο κεφάλι του.

Ἐκεῖνη ἀνάνευσε τὸ ἡλιοκαμμένο του πετσί, τὰ χοντρά καὶ σγουρά του μαλλιά, ὅλη τὴ θαλασσίλα ποὺ ἀνάδινε τὸ γερό του κορμὶ καὶ τὰ ροῦχα τῆς δουλειᾶς... Κάτω ἀπὸ τὰ κλιματόφυλλα, τὰ ροδάκινα ἔδειξαν τὴ ζουμερή τους στρογγυλάδα.

Χτύπησε τὴ γλώσσα του στὸν οὐρανίσκο, σὰν ἄνθρωπος ποὺ ἤξαιρε ἀπὸ καλὰ φρούτα.

—Στῆθεια τῆς Ἀφροδίτης!... Τί ὁμορφα ποὺ εἶναι!

Γέλασε, κάνοντας τὸ μάτι καὶ κοιτάζοντας τὸν κόρφο τῆς Σπῆ.

—Μὰ ὅχι τόσο ὁμορφα, ὅσο αὐτὰ ποὺ κρύβεις στὸν κόρφο σου!... Γιὰ δεῖξτά νὰ δῶ!...

Εἶχε κίολας ἀπλώσει τὰ χέρια καὶ πασπάτευε τὸ πουκαμισάκι ποὺ ἦταν τεντωμένο, κι' ἔδειχνε τὶς ρογίτσες. Ἐκεῖνη ἀνατρίχιασε, σὰ νὰ εἶχε νοιώσει κάψιμο, καὶ μ' ἓνα σάλτο, ἐτοιμάστηκε γιὰ τὴν ἀμυνα. Εἶχε ἀρπάξει ἓνα ροδάκινο καὶ μὲ σηκωμένο μπράτσο σὰ σφεν-

τόνα τὸν ἀπειλοῦσε.

—Πᾶνε νὰ τὰ πῆς αὐτὰ τῆς Ρόζας!

—Ἡ κάθε μιὰ μὲ τὴ σειρὰ της.

Προχωροῦσε καὶ διαρκῶς χοράτευε. Ὅμως ἡ σφεντόνα ξελασκάρισε καὶ ἡ μπάλλα πέταξε... Τὴν ἀρπάξε αὐτὸς κατὰκούτελα.

Ἡ φιλαρέσκειά του ποὺ περιπαίχτηκε ἐγίνε θυμὸς, καὶ ἡ ἀνάλαφρη ἐπιθυμία του ἐγίνε τώρα πείσμα.

Ἐρεθισμένος ὥρμησε:

—Περίμενε!..

Εἶχε πάρη κι' αὐτὸς ἓνα ροδάκινο ἀπ' τὸ καλάθι, καὶ πρὶν προφθάσῃ ἡ νέα νὰ ἀμυνθῇ, τῆς τὸ ζούληξε ἀνάμεσα στὰ μάτια της. Τὸ ἀρωματισμένο ζουμί, ἔτρεχε στὸ πρόσωπό της. Τρίλιζε ἀποτυφλωμένη.

Τότε ἐκεῖνος τὴν ἀγκάλιασε ἀπ' τὸ κορμὶ...

Κανεῖς δὲν ἦταν στὸ δρόμο; Τὴν κόλλησε πάνω του, μ' ὅλη του τὴ δύναμι, ἀφοῦ μάλιστα ἡ Σπῆ δὲν ἔφερε πιά μεγάλην ἀντίστασι. Ἀποτραβοῦσε μόνο σκύβοντας τὸ κεφάλι της, τὸ στόμα της ποὺ ἤθελε σώνει καὶ καλὰ νὰ τῆς τὸ φιλήσῃ.

Δὲν ἤξαιρε καλὰ καλὰ οὔτε κι' ἡ ἴδια ἂν ἤθελε νὰ τὸν ρίξῃ χάμω καὶ νὰ τὸν δαγκώσῃ, ἢ νὰ ἀφίσῃ τὸν ἑαυτὸ της στὸν πειρασμὸ τοῦ φιλιού.

Ὅταν ἔννοιωσε πάνω στὸ στόμα της, τὴ σφραγίδα τῶν λαιμάρων χειλῶν του, ξεκλείδωσε τότε κι' αὐτὴ τὰ δικὰ της χεῖλη...

Ἡ γλῶσσα τοῦ ροδάκινου, περιχοῦσε τὰ λαίμαργα στόματά τους...

Ταραγμένη, τοῦ ξανάδωσε τὸ φιλὶ μὲ μιὰν ὀρμὴ ποὺ ἔκαμε τὸ Φρανσουᾶ νὰ ξαφνιαστῇ, μ' ὅλο ποὺ τὸν κολάκευε αὐτό...

Αὐτὸς ποὺ τὴν νόμιζε φρόνιμη!

Ἐ λοιπόν...

Χαλάρωσε τὸ σφίξιμό του. Εἶχαν ἀκουστεῖ οἱ ρόδες κάποιου κάρρου ποὺ ἐρχόταν ἀπ' τὸ Σατώ-Ρουζ.

Ὁ Ρεσσὶ-Παζάρι, ἀπλώσε τὴν ἀρίδα του πάνω στὸ κάθισμα τοῦ κάρρου ποὺ τὸ τραβοῦσε μὲ χαλαρωμένα τὰ γκέμια ἢ γρηὰ φοράδα του.

Βλέποντας μαζὺ τὴν κουνιάδα του καὶ τὸν ψαρᾶ, σὲ μιὰ στενάχωρη θέσι ποὺ δὲν ἄφινε ἀμφιβολίες γιὰ τὶς σχέ-

σεις τους, ὑποψιάστηκε περισσότερα ἀπ' ὅ,τι εἶχαν γίνει.

Ἡ κατάπληξις τοῦ ἦταν τέτοια ποὺ τραβήξεν ἀπότομα τὰ χαλινάρια καὶ τὸ κάρρο σταμάτησε.

—Ὁραῖα!... Καὶ μάλιστα πάνω στὸ δρόμο!... Δὲν ντρέπεστε!...

Ἀπογοητευμένος στὴ λαγνεία του, γινότανε τώρα φρόνιμος καὶ ἐνάρτετος. Σήκωσε τὸ καμουτσὶ του καὶ φοβέρισε. Ὁ σκύλλος ποὺ χθὲς ἀκόμη ἦταν ἔτοιμος νὰ κἀνὲ σούζα, ἔδειχνε τώρα τὰ δόντια του.

—Ἐσὺ ἢ τριπέλα!... τράβα τώρα γιὰ τὸ μαγαζί. Καὶ σὰ θὰ γυρίσης σπιτί, φυλάξου ἀπ' τὴ γροθοπατινάδα...

Ἄν ὁ χαμένος μπαμπᾶς σου σ' ἀφίγει νὰ τρίβῃσαι μὲ τοὺς ὁμορφωνιούς, ἡ μάννα σου κι' ὁ Λούης θὰ σοῦ τὰ ψάλλουν ἀπ' τὴν καλή. Καὶ σὺ βρὲ σηκω φύγε!... ντέ!... Ἀστην ἦσυχ!

—Τί σοῦ ἦρθε καλὲ μπάρμπα; Δὲν μπορεῖ πιά τώρα νὰ μιλήσῃ κανεῖς! Ἐμεῖς ξαίρεις δὲν εἵμαστε παντρεμένοι ἄνθρωποι!... Τάχα μὲ νοιάζει ἐμένανε ποὺ κερატώνεις ἐσὺ τὴ γυναῖκα σου;

—Κόφτο ἀλήτη!... Καὶ νὰ μὴ σὲ ξαναπιάσω ἄλλη φορὰ!...

Σήκωσε τὸ καμουτσὶ του.

—Καὶ σὺ τριπέλα, κουνίσου!... Ἡ Σαρλότ σὲ περιμένει...

Τ' ἀμάξι ξανάρχισε νὰ κυλᾷ.

—Γειά σου ὁμορφοῦλα μου—φώναξε ὁ Φρανσουᾶ—ξαναπαίρνοντας τὸ δρόμο του. Μὴ χολοσκᾶς, θὰ ξαναεἰδοθοῦμε!...

Ἐπειτα ἀπὸ μιὰν ἀκαρπῆ ἐπίσκεψιν στὸ θεῖο της, ποὺ εἶχε φύγει γιὰ τὸ Σαιν Τροπέζ, ἡ Σπῆ, ξανακάνοντας τὸ δρόμο πρὸς τὴν ἀντίθετη κατεύθυνση, δὲν εἶχε πιάστονός της τὴν ἀσταία φρούκα τοῦ κουνιάδου της, οὔτε τὶς συνέπειες τῆς σπινουιάς... Μιὰ ἄλλη Σπιριτά, εἶχε κυριεύσει τώρα τὴν πρώτη καὶ τὴν εἶχε ἐξαφανίσει, δίχως νὰ μεσολαβήσῃ καμμιὰ ἄλλη σκέψι...

Σὰν νὰ εἶχε λὲς λιώσει σὰν τὸ μαλακὸ κερί, κάτω ἀπ' τὴν πίεσι τῆς ἀποκαλύψεως, κάτω ἀπ' τὴ σφραγίδα ἐκεῖνη τῆς ἡδονῆς, ποὺ εἶχε χωθεῖ μέσα στὴ σάρκα της καὶ κάτω ἀπ' τὴν ὁποία ἀναπῆδησεν ἀμέσως ἡ γυναῖκα.

Ἀπ' τὶς εὐχὲς τῶν στηθῶν της ὡς τὸν ἀφαιρὸς τοῦ κέντρο τοῦ κορμιού

της, ἔτρεχε πάνω στὴ σάρκα της μὲ ῥιγὸς ἢ ἀνάμνησις. Ἡ Σπῆ ἔννοιωθε τὸν ἑαυτὸ της νέο...

Τῆς φαινότανε τώρα σὰ νὰ ἦταν, παρ' ὅλα ὅσα εἶχε μάθει, ἓνα βιβλίο ἄγνωστο... Εἰσχωροῦσε μέσα στὰ πύρινα ἄδυτα ὅπου ὑπῆρχε τόση σκιά ὅσο καὶ φῶς. Ἦταν ἀκόμη τόσο ξαναμμένη, ἐννοιωθε μιὰ τέτοια ἀνάγκη μοναξιάς, ὥστε μόλις πάτησε τὰ θυμάριά ποὺ ἦσαν μπροστὰ στὸ κτῆμα τους, ἔκαμε δλόκληρη βόλτα γύρω ἀπ' τὸ φράχτη καὶ πῆγε στὸν πευκῶνα.

Ἡ ὥρα νὰ δώσῃ πίτουρο στὰ κουνέλια εἶχε περάσει ἀπὸ πολὺ, καὶ μόλις τώρα τὸ θυμότανε. Γέμισε γρήγορα-γρήγορα τὴν ποδιά της, καὶ γύρισε ἀπ' τὸ μέρος τοῦ λιβαδιοῦ. Ἡ μάννα της τὴν περιέμενε πρὸς τὸ κοτέτσι.

—Πάρα πολὺ νωρὶς μούρχεσε... τελείωσε τὴ δουλειά σου... ἔπειτα ἔχουμε νὰ σοῦ ποῦμε, ὁ ἀδελφός σου κι' ἐγώ.

Τὴ βοήθησε ν' ἀνοίξῃ τὰ καφάσια τῶν κουνελιῶν καὶ αὐτὰ κουνώντας μάτια καὶ αὐτιά, ἔτρεξαν μὲ μικρὰ πηδήματα καὶ σχηματίσαν ἓναν κύκλο, τραγανίζοντας κίολας τὴν τροφὴ ποὺ τοὺς ἔρριχνε.

—Σπίτι γρήγορα!... Καὶ τώρα πᾶψε πιά νὰ σουρομαλλιάζεσαι στοὺς δρόμους.

Τὴν ἔβριζε κίολας βάνουσα. Ἡ φρούκα της μεγάλωνε ἀκόμη πιὸ πολὺ μὲ τὴν πεισματάρικη σιωπὴ τῆς γέας.

Ὅταν μπῆκαν σπιτί ἡ μαντάμ Ἀρελ-λὶ δὲν μπορούσε πιά νὰ κρατηθῇ.

—Ὁ! ἀπαντήσῃς παλιοβρόμα;

Τὴν ἀρπάξεν ἀπ' τοὺς ὤμους καὶ τὴν τάραιξε ἐνῶ ὁ Λούης ποὺ σφυρίζοντας, ἔσπαιε τὸ χέρι ἐνὸς φτιαγοιού, σηκώθηκε ἀπειλητικὸς:

—Τὸ λοιπὸν εἶναι ἀλήθεια αὐτὸ ποὺ εἶπεν ὁ Σάργ;

—Τί πράγμα;

—Ὅτι πλαγιάσεις μὲ τὸ Φρανσουᾶ!...

—Ὅχι.

Ἡ μάννα κούνησε τοὺς ὤμους, καὶ ξαναεἶπε:

—Στ' ἀναμεταξὺ ὅμως τὸν ἀφίνεις καὶ σὲ σκαλίζει κατάμεσης τοῦ δρόμου, σὰ σκρόφα. Δὲν εἶσαι ἀκόμη τρύπια ἴσως, μὰ ἔτσι ὅπως πᾶς θὰ γίνῃ κι' αὐτὸ γρήγορα! Σοῦ τῶχω πῆ! ἀλλοίμονό σου κακομοῖρα! Πιὸ καλὰ νὰ σὲ δῶ πε-

θαμένη, παρὰ ἀτιμασμένη.

—Τότες νὰ περιμένης, μὴν ἄλλη εὐκαιρία, γιατί τώρα θά'ρξη νὰ γίνη αὐτὸ πού ἐπιθυμεῖς. Ἐγὼ δὲν ἔκαμα τίποτα κακό.

—Στὸ τέλος θὰ σὲ διώξω μὲ τὶς κλωτσιές ἀπ' τὴν πόρτα σὰ βρωμογύναικο πού εἶσαι!.

—Δὲ θὰ κάνης τόσο κόπο! Ἀντίο. Ἀλλὰ ἐνισχύοντας τὴ μέγαιρα, ὁ ἀδελφός της τὴν τσάκωσε τὴ στιγμή πού σήκωνε αὐτὴ τὴν ἀμπάρα.

Τὴν ἀπόσπρωξε μὲ λύσσα.

—Ἐσὺ νὰ μὴ ἀφίσης ἡσυχῇ!

Τάχασεν αὐτὸς γιὰ μιὰ στιγμή κι' ἔπειτα συνῆλθε καὶ τὴν ἄρπαξεν ἀπ' τὸ χέρι πού τῆς τὸ στραμπούλισε.

—Κτῆνος μὲ πονᾷς!.

—Τότες νὰ κάτσης ἐδῶ πού κάθεσαι!.

Τὴν ἄφησε, καὶ κοκορεύτηκε.

—Τὰ κορίτσια εἶναι κατωμένα γιὰ ν' ἀκοῦνε.

—Ὅχι ἐγώ, κι' ὄχι ἐσένα!.. Πατέρα!.

—Θὲς λοιπὸν νὰ τὸν κάνης νὰ ξαναπάσῃ πάλι τὸ πόδι καὶ γι' αὐτὸ τὸν φωνάζεις νὰ σηκωθῇ;

Ἐφώνησε ἡ μαντὰμ Ἀρελλί.

Ἐτρεξεν ἀμέσως στὴν κρεββατοκάμαρα, καὶ ἀνάγκασε τὸ σακάτι πού εἶχεν ἀκούσει κι' ἀνασηκωθῇ, νὰ ξαναπλαγιάσῃ, λέγοντάς του.

—Τὰ παιδιὰ τσακώθηκαν. Δὲν εἶναι δὰ τίποτα!..

Κλείδωσε τὴν πόρτα, καὶ ξαναγύρισε μὲ κατακκόκινο μούτρο. Στάθηκε ξερὴ μπρὸς στὴν κόρη της.

—Μοῦγινε τώρα κι' ἄνθρωπος! Σὰ δὲν εἶσαι ἄξια νὰ βγάλῃς ἓνα κομμάτι ψωμί!.. Ἀ! Σοῦβγαλε τὰ μάτια ἐκεῖνος ὁ θεὸς σου!.. Σειρά μου τώρα νὰ σὲ περὶλάβω κι' ἐγώ.

Τὸ χέρι της ἔπεσε τόσο γρήγορα πού δὲν πρόφτασεν ἡ Σπὴ ν' ἀποφύγῃ τὸ χτύπημα.

—Ὁχι!..

Ἐκαμε σὰν νὰ πνιγότανε κι' ἔπιασε τὸ κοκκινισμένο της μάγουλο.

Ὅμως μὲ τὴ σειρά της τώρα κι' αὐτὴ, γρήγορη τόσο πού οὔτε ὁ Λούης οὔτε ἡ μάννα της προφθάσανε νὰ τὴν πιάσουν, πῆδηξε, ἀνοίξε τὴν πόρτα, τὴν

βρόντησε καὶ χάθηκε.

Ἡ φυγὴ αὐτὴ δίχως κανένα παρὰ πονο, δίχως κὰν λέξι, καλμάρισε ξαφνικά τὰ δυὸ ἐκεῖνα ὑποκείμενα.

Ἐμειναν σὰ χάχιδες.

—Εἶναι ἱκανὴ γιὰ ὅλα!

Μοῦγκρισεν ἡ μάννα.

—Μὴ σὲ νοιάζει! —εἶπεν ὁ Λούης— ἓνας μικρὸς περιπατάκος καὶ θὰ τὴν σενεφέρῃ.

Μὰ ἡ σκέψι πὼς μπορούσεν ἡ κόρη της νὰ κάνῃ καμμιά κουταμάρα, τάραξε τὴν μαντὰμ Ἀρελλί. Ἀνήσυχη, φόρεσε τὸ καπελλίνο της καὶ εἶπε στὸ Λούη:

—Ζέψε τ' ἀμάξι! Θὰ πᾶς στὸ λιμάνι ἀφοῦ πρῶτα μ' ἀφίσης ἐμένα στοὺς Κωσταλέ.

Μάταια ἔψαξε νὰ τὴ βοῇ ἐκεῖ. Μὰ ἡ ἐπίσκεψί της δὲν πῆγε ὁλότρελα χαμένη. Ἡ μάννα τοῦ Φρανσουᾶ ὑποσχέθηκε ὅτι θὰ τὴν ἔβαζε μπρὸς τὸ γυό της, μόλις θὰ γυρνοῦσε αὐτὸς ἀπ' τὸ ψάρεμα.

Ἐφυγε μὲ τὸν πατέρα του στὶς τέσσερεις. Μὰ μὴ χολοσκᾷτε! Ἡ μικρὴ δὲν ἦταν δυνατὸ νὰ τὸν ἔχει βοῇ.

...Θὰ τοῦ ψάλλω μερικὰ τὸ βράδυ στὸ φαί ἀπάνω.

...Μὰ νάτον κιόλας!

Ἦταν ὁ Λούης πού δὲν εἶχε βρεῖ κανένα.

Δὲ θέλησαν νὰ μείνουν περισσότερο. Τράβηξαν ἔπειτα ὡς τὸν μπαξέ τοῦ Πακῶ. Τὸ σπίτι ἦταν κλειστό. Τότες ξαναγύρισαν πίσω μὲ τὴν ἰδέα πὼς θὰ τὴν βροῦν στὸ δρόμο γιὰ τὴν Ὀλιβέτ.

Τὸ δωμάτιο ἦταν ἄδειο, τὸ κρεβάτι δὲν ἦταν χαλασμένο.

—Πᾶμε νὰ κοιμηθοῦμε! —μουμούρισεν ὁ Λούης— Στὸ τέλος θὰ ξαναγυρίσῃ. Κι' αὐριο δὲν ἔχεις παρὰ νὰ τῆς δώσης ἓνα καλὸ ξύλο, γιὰ νὰ μάθῃ νὰ μὴν ἔχη πιά νεῦρα.

Ἡ μάννα, ἀφοῦ ἔκλεισε τὶς πόρτες ἀρχίζει ν' ἀποκοιμᾶται ὅταν ἀκουσε θόρυβο κάτω ἀπ' τὸ παράθυρό της.

—Νάτηνε!..

Εἶπε. Καὶ σίγουρη πιά τώρα γύρισε ἀπ' τὸ ἄλλο τὸ πλευρὸ σφυγκοντάς, ἐκδικητικὰ τὶς γροθιές της.

Ἡ Σπὴ εἶχεν ἐλπίσει πὼς θὰ κοιμώτανε στοῦ νουνοῦ της...

—Ἄν τὴν κρατοῦσε τοῦλάχιστον

αὐτὸς!..

Εἶχε σκεφθῇ, καὶ ἡ μητέρα της.

Ἡ Σπὴ εἶχε πάει ἐκεῖ, καὶ χτύπησε μάλιστα στὰ κλειστὰ παντζούρια... Δὲν τὸν εἶχε βοῇ σπῆτι του, ἔπειτα ἀποκαρδιωμένη εἶχε φέρει βόλτες στὴν ἀκρογιαλιά, ἔπειτα βλέποντας μιὰ βάρκα πού τῆς εἶχαν ἀφίσει τὰ κουπιά, τράβηξε τὴν ἄγκυρα. Ὁ ἰδιοκτήτης ἦταν φίλος τοῦ θεοῦ της, καὶ δὲ θὰ τὴν μάλωνε.

Μὲ μεγάλες κουπιές ὅλο κι' ἀνοιγότανε, ὡς πού οἱ ρυθμικὲς κινήσεις τὴν καταπαρῶναν. Ἦταν τόσο ὁμορφα στὴ σκιά ἐνῶ τὸ κύμα κυποῦσε στὰ πλευρὰ τῆς βάρκας.

Ἡ νοστιμάδα τοῦ ἀρωματισμένου φιλοῦ τῆς γέμιζε τὴν καρδιά. Ἀνάσανε βαθειὰ στὴν ἀρμύρα τοῦ γυαλοῦ, καὶ χαϊρότανε τὴν ἀπέραντη νύχτα πάνω στὰ βαθειὰ νερά.

Στὴν ἀκρογυαλιά ἀναβαν κιόλας φῶτα. Σὲ λίγο ὁ οὐρανὸς γέμισεν ἄστρα.

Ὅταν ξαναγύρισε ξενευριασμένη πιά, τὸ καζίνο ὅπου περνοῦσε ἀπὸ μπρὸς του, φεγγοβολοῦσε ὁλόκληρο ἀπὸ φῶτα.

Ἡ Σπὴ σταμάτησε μιὰ στιγμή, γιὰ νὰ κοιτάξῃ μιὰ γυναῖκα πού κατέβαινε ἀπὸ μιὰν πλούσια λιμουζίνα.

Ἦταν ἡ κυρία Ὁμπρύν.

Ἐσμάλλιαρη, μὲ μαργαριτάρια στὸ λαιμό, καὶ μὲ τὸ περλαμὲ της κάτω ἀπὸ μιὰ ζιμπελίνα, ἡ Ἀγρία, τὴν εἶχε φωνάξει.

—Ἐσὺ εἶσαι μικρὴ; Ἐχεις παρὰ ἓνα μούτρο!..

Μὲ βαρεῖα καρδιά, διηγήθηκε τὸν καῦμό της, καὶ εἶπε τὴν ἀπόφασί της νὰ μὴν ξαναγυρίσῃ στὴν Ὀλιβέτ.

—Μὰ ναι νὰ γυρίσῃ, καὶ μάλιστα τώρα γρήγορα!.. Σὲ μερικὲς μέρες θὰ τὸν διορθώσω ἐγὼ μὲ τὴν μητέρα σου. Καὶ τὴν ἐρχόμενη ἐβδομάδα, σοῦ τὸ ὑπόσχομαι θὰ κοιμηθῇς στὶς «Πορτοκαλιές»... Τὸ ἔξαιρα πὼς στὸ τέλος θὰ σὲ εἶχα στὸ σπίτι.

Σπὴ εἶχε δεχτεῖ. Ἐλπίζε πὼς ἀπ' ἐκεῖ ἔπειτα θὰ μπορούσε νὰ βοῇ καλλίτερα...

Ὅταν γύρισε νευριασμένη, εἶχαν βάλει τὴν ἀμπάρα.

Ἐκαμε τὸ γῦρο τοῦ σπιτιοῦ. μὲ κατσοφιασμένα μούτρα.

—Μπὰ! εἶναι ὁ ἀχυρῶνας!..

Πρώτης τάξεως στρώμα. Τὸ ἄχυρο μοσχοβολᾷ, κι' ἀπ' τὸν ἀνοιχτὸ φεγγίτη βλέπει κανεὶς ὡς πού νὰ τὸν πάρῃ ὁ ὕπνος τ' ἄστρα...

Τὴν αὐγὴ σὰν ξύπνησε ἡ μαντὰμ Ἀρελλί εἶδε τὴν κόρη της πού κατέβαινε ἀπ' τὸν ἀχυρῶνα, νὰ σιάξῃ τὴ σκάλα, καὶ ἡσυχὰ ἡσυχὰ, ν' ἀρχίξῃ τὴ δουλειά της.

Εἶχε ἓνα ὕφος τόσο ἀδιάφορο, πού ἡ μαντὰμ Ἀρελλί ἀναρωτήθηκε:

—Τί νὰ σκαρώνῃ, ἄραγε, στὸ μυαλό της!..

ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ
ΙΑΤΡΟΣ
ΚΑΤΑΡΤΙΣΤΗΣ ΕΝ ΑΓΩΓΗ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ
ΙΩΑΝΝΙΝΑ

Στὴν πλατεία τῶν Τεξτῶν. Κάτω ἀπ' τὶς φτελιές.

Ὁ ἴσκιος προστατεύει, μπροστὰ στὸ Καφέ-Σανλάτ, ἓνα μεγάλο ἀσφαλτοστρωμένο τετράγωνο.

Ὅπως καθε Κυριακὴ ἡ «Λύρα» τοῦ Σατω-Ρουζ, δίνει συναυλία καὶ χορό.

Ἡ νεολαία χορεύει στὸν ἥχο τῶν χαλκίνων ὀργάνων.

Ὁ οὐρανὸς τῇ μέρᾳ ἐκείνῃ ἦταν βαρεῖα συνεφιασμένος.

Ποῦ καὶ ποῦ καμμιά σταγὼν ἔσκαγε πᾶνω στὸ λιθόστρωτο.

Ἐνῶ καμάρωναν οἱ πελάτες τοῦ καφετείου, οἱ νέοι μὲ ἀγορασμένα ἔτοιμα κοστούμια, οἱ γκαρσόνες μὲ τὰ κοντὰ φουστανάκια καὶ τὰ κομμένα μαλλιά, περὶφάνες γιὰ τὶς μεταξωτὲς τους κάλτσες, καὶ γιὰ τὰ χημικὰ τους ἀρώματα τὸ προάστειο ὁλόκληρο τέλος πάντων πού μουσοφιλεῖ καὶ πού διασκεδάζει, ἦταν ἐκεῖ.

Οἱ νέοι αὐτοί, ἔκαμαν ἔξωρα παρὰ τὸν κατακλισμὸ τῶν ξένων.

Νεαροὶ κύριοι, μὲ κομψὰ κεφάλια, καὶ μὲ κολλητὰ μαλλιά, ὁλόκληρος λόχος ἐπιθετικὸς ἀπὸ ἀνδρόγυνα καὶ γυναικάνδρες πού ἔπρεπε νὰ τοὺς κοιτάξῃς δυὸ φορές γιὰ νὰ καταλάβῃς ἂν εἶναι ἄνδρες ἢ γυναῖκες, χορεύαν μεταξὺ τους, κοιτάζοντας μὲ ἀναίδεια τοὺς φρεσκούς.

Ἡ Σπὴ πηγαίνοντο ἀνάμεσα στὰ τραπέζια ἐνῶ φώναζαν οἱ φιλενάδες της.

Ἄναγκάστηκε νὰ σταθῇ λίγο, ἀκουμπώντας σ' ἓνα πλατάνι, καὶ θέλοντας καὶ μὴ παρατήρησε τὸ γείτονά της, ποὺ ἱπποτικότερα τῆς ἔκαμε θέσι...

Εἴκοσι χρονῶ, ἂν τὰ εἶχε κιόλας. Εἶχε ὕψος περιγηγῆ, μὲ ξανθὰ μαλλιά, χτενισμένα πίσω, ἓνα χλωμὸ καὶ σκληρὸ προφίλ ποὺ θύμιζεν ἀνάγλυφο.

—Σὰς κρατῶ γιὰ τὸν ἐρχόμενο χορὸ δεσποινίς, ἂν εἴστε ἐλεύθερη.

Ἐκείνη δὲν ἀποκρίθηκε, μὴν τολμώντας ν' ἀρνηθῇ, μὴν ἐπιμένοντας νὰ δεχθῇ.

Κάποιο σπρώξιμο τοὺς χώρισε. Ἐκείνη βρέθηκε ἀνάμεσα στὴν πρώτη σειρά τοὺς θεατές.

Ὁ ἀδελφός της ἀκούμπισε δίπλα της, δίχως ὅμως νὰ τῇ δῇ, τόσο ἦταν ἀποροφημένος, μὲ τὴ Μελανή, ποὺ λιγομένη στριφογυρνοῦσε στὴν ἀγκαλιά του.

Ὁ Φρανσουᾶ χόρευε μὲ τὴ Ρόζα.

Ἡ ὀρχήστρα βάρυνε μὲ τὰ σαξόφωνα τὸ προσκλητήριο, γιὰ ἓνα τσάρλεστον.

—Δεσποινίς...

Ὁ νέος μὲ χαμόγελο, ὑποκλινότανε. Ἐκείνη ἀναζητοῦσε νὰ τὴν προσέξῃ ὁ Φρανσουᾶ. Εἶχε κιόλας ξαναγκαλιάσει τὴ Ρόζα.

Τότες ἐκείνη δέχτηκε τὸ μπράτσο τοῦ ἀγνώστου.

Παρὰ τὸ ξερό του ὕψος, μὴν χαδιάρα ἐπιβολή. Τὸν εὗρισκε τάχα συμπαθητικὸ;...

Δὲν μπορούσε νὰ τὸ πῇ οὔτε ἡ ἴδια καὶ μ' ὅλο ποὺ αὐτὸ τὴν κολάκευε, κρατοῦσε ἀμυντικὴ στάσι. Ἐκεῖνος ἐπωφελήθηκε ἀπ' τὴν κοσμοσυρροή καὶ τὴν ἔσφιγγε τόσο δυνατὰ μὲ τέτοιαν αὐθάδεια, ὥστε ἡ νέα ἀναγκάστηκε νὰ τὰ παρατήσῃ.

—Δὲν ὑπάρχει τρόπος νὰ χορέψουμε!

Μὰ πῶς!

Τὸν ξεφορτώθηκε δίχως νὰ τοῦ ἀπαντήσῃ.

—Τουλάχιστον ὑποσχέθητε μου πῶς θὰ σὰς ξαναδῶ!

Ἐκείνη κούνησεν εἰρωνικὰ τὸ κεφάλι.

—Θὰ μοῦ φαινότανε πολὺ παράξενο ἂν μὲ... ξαναβλέπατε!

—Πῶς!.. πῶς!.. Πότε;.. Ἀπὸ ποῦ εἴστε; τί κάνετε;..

—Αὐτὸ πάλι! Μὰ σὰς ρώτησα ἐγώ;

—Θὰ μπορούσατε νὰ τὸ εἶχατε κάμῃ. Εἶμαι ὁ γραμματεὺς ἑνὸς τραπεζίτου ποὺ ἐνδιαφέρεται γιὰ ὑποθέσεις οἰκοπέδων. Θὰ ἀγοράσουμε σὲ καλὴ τιμὴ, ἂν ξαίρετε κανένα οἰκόπεδο γιὰ πούλημα... Ὅχι;.. Τίποτα;.. τόσο τὸ χειρότερο! Θὰ μοιραζόμασταν τὴ μεσιτία...

—Ἐσεῖς δὲν χάνετε τὸν καιρὸ σας!

—Ἐγώ; Πότε! Εἶναι ἡ πρώτη φορὰ ποὺ ἐρχομαι στὸ Σατῶ-Ρουζ!.. Θὰ ξαναρχοῦμαι κι' ἂν ἀκόμη δὲν ἐπρόκειτο παρὰ μόνον γιὰ νὰ σὰς ξαναβρῶ!.. Γιατί μοῦ ἀρέσετε πολὺ! Ἄ!

Γύρισε. Ἐνα λεπτὸ χεράκι ποὺ στραφτοκοποῦσε ἀπ' τὰ δαχτυλίδια, ἔπесε πάνω στὸν ὦμο του.

—Ἀκόμη μιὰ!.. Σ' ἔπιασα ξελογιάστρη!..

Ἡ καινουργιοφερμένη ἐξακολούθησε, αὐταρχικὰ καὶ μὲ σαρκασμό.

—Μὴν τὸν ἀκοῦτε δεσποινίς!.. Τίς κυνηγáει ὅλες!..

Ἡ Σπὴ δὲν βρῆκε καιρὸ νὰ διαμαρτυρηθῇ. Ἀμέσως εἶδε νὰ χάνονται ἀνάμεσα στίς παρέες, ὁ ξυρισμένος σβέρκος τῆς νέας καὶ τὰ πυκνὰ μαλλιά τοῦ νέου...

Ὁ ξελογιάστρης τὴν εἶχε κιόλας παρατήσῃ.

—Ἐ! Σπὴ! φώναξεν ὁ Κωνσταντῖνος.

Ὅμως αὐτὴ δὲν εἶχε μάτια παρὰ μόνον γιὰ τὸν Φρανσουᾶ, ποὺ ἐρχότανε κατ' ἐπάνω της, καὶ τὴν ἀγκάλιαζε χαρούμενα.

—Πᾶς καλὰ; ὁμορφοῦλα μου!

Ὁ Κωνσταντῖνος ἀναγκάστηκε νὰ περιοριστῇ στὴ Ρόζα ποὺ ἦταν κατσουφιασμένη καὶ ποὺ παρακολουθοῦσε τὸν ψαρᾶ, ἐνῶ ὁ Λούης ζαλισμένος, σφιχταγκάλιαζε τὴ Μελανή. Ἡ Κοκκινοτριχοῦσα δὲ χόρευε παρὰ μόνον μὲ τὸν «Υἱὸ Ἀρελλί», ἐλπίζοντας πῶς στὸ τέλος θὰ τὴν ἀρραβωνιάζοτανε.

Μὲ σοβαρότητα, σὰ νὰ ἱεουργοῦσαν τὰ ξευγάρια ἀκολουθοῦσε τὸ ἓνα τ' ἄλλο τοὺς γραμμὴ, καὶ ξανάρχιζαν δίχως ἀνάπαυλα τὸ γύρο τῆς πλατείας.

Ἐκνευρισμένα ἀπ' τὴ ζέστη τὰ κορίτσια, παραδινόντανε ἀκόμη περισσότερο.

—Σὲ κρατῶ γιὰ τὸν ἐρχόμενο! εἶπεν ὁ

Φρανσουᾶ, ἀναμμένος ἀπ' τὸ νέο κορμί, ποὺ κολλοῦσε πάνω του, μέσα στὸ ρίγος τοῦ στροβιλίσματος.

—Ἄν θέλῃς!

—Ἦταν ὥραία, ἔ; προχτές!..

Ἐκείνη τὸν κοίταξε μὲ τρυφερότητα, εὐτυχισμένη.

—Μὴ χορεύῃς πιά μὲ τὴ Ρόζα!

—Ἀδύνατο!.. Ὑποσχέθηκα.

Χαμογέλασε σὰν ὁμορφωνιός, κι' αὐτὸ τὴν τρόμαξε τὴ νέα.

—Δὲν εἶναι καλὸ αὐτὸ ποὺ κάνεις.

—Μ' αὐτὴν τουλάχιστον δὲν ἔχω φασαρίες.

Ἐκείνη θέλησε νὰ τὸν ἀφήσῃ, γιατί εἶχε προσβληθῇ. Αὐτὸς τὴν ξανάπιασε.

—Ἐλα τώρα!.. Τὸ ξαίρεις καλὰ πῶς μ' ἀρέσεις!..

Εὗρισκε τὴ Σπὴ τοῦ γούστου του, πρὸ πάντων ἀπ' τὸ φιλὶ τοῦ δάσους Φερῶ.

Ὅμως ἡ Ρόζα ἦταν δίχως νὰ τὸ ξαίρη κανεὶς μαιτρέσσα του, εὗρισκε προτιμότερο νὰ μὴν ἀφίσῃ τὸ κρέας γιὰ τὴ σκιά.

Οἱ τρεῖς φίλες, σὰν τελείωσε ὁ χορὸς, εἶχαν σμίξει, ὅταν ξαφνικὰ ξέσπασαν τὰ σύνεφα.

Ἀστραπές, βροντές...

Καὶ γιὰ μιὰ στιγμὴ ἡ πλατεία βρέθηκε ἄδεια.

—Πᾶμε σπῖτι μου!

Πρότεινε ἡ Ρόζα, ἐνῶ ἡ Μελανὴ εἶχε κιόλας παρασύρει τὸ Λούη στὴν ταράτσα τοῦ καφενεῖου.

Τὸ σπῖτι τῆς ψαράδισσας ἦταν ἐκεῖ δίπλα. Ἡ Ρόζα ἀνεβάζοντας τὴν παρέα της, ἤξαιρε καλὰ τί ἔκαμε. Ἡ μάννα της ἔλλειπε τὴ μέρα ἐκείνη. Μιὰν στιγμὴ ἀργότερα, ὅλες τοὺς, βρεμένες καὶ γελαστές, ἦσαν χαρούμενες γιατί βρισκόντανε σὲ σίγουρο μέρος.

—Ἐνα ποτῆρι βραστὸ κρασί!

Πρόσφερε ἡ Ρόζα, καὶ πρόσθεσε:

—Ἐγὼ κερνῶ!.. Εἶμαι ἡ νοικοκυρά!..

—Εἶσαι φίνο κορίτσι!.. Σὲ φιλῶ!..

Δήλωσε ὁ Φρανσουᾶ,

Ἐκείνη ἀκόμη πρὶν προκλητικὴ, τοῦδωσε καὶ τ' ἄλλο τῆς μάγουλο.

—Δὲν μπορεί νὰ πῇ κανεὶς ὅχι!.. ἂς εἶναι κι' ἔτσι!..

Ὁ Κωνσταντῖνος νευριασμένος ἀπ' τὴν ἐπιθυμία ποὺ τὸν ἐρέθιζε ἀκόμη πε-

ρισσότερο ἢ βροχή, πλησίασε στὴ Σπὴ καὶ τῆς εἶπε:

—Κάνουμε καὶ μεῖς τὸ ἴδιο;

Ἐκείνη ἀποτραβήχθηκε, μὲ ἀνυπομονησία, συλλογισμένη καὶ χολοσκασμένη ὅπως ἦταν ἀπ' τὰ πειράγματα τῆς Ρόζας καὶ τὴν τόλμη τοῦ Φρανσουᾶ!..

Εἶχεν ἀδράξει ἀπ' τὴ μέση, τὴν ψηλὴ μελαχροινὴ, καὶ τὰ χέρια ἀνέβαιναν σιγὰ σιγὰ πρὸς τὰ στήθεια. Ἡ Ρόζα χαμογελοῦσε.

Τὰ χεῖλη τοὺς ἐνώθηκαν.

Ἐκείνη γινότανε μελαγχολικὴ, μὴν μπορῶντας νὰ καταλάβῃ. Μὰ γιατί λοιπόν, τὴν εἶχε φιλήσει τόσο φλογερὰ τὰ προχτές, δίχως νὰ τὴν ἀγαπᾷ;

Ναὶ βέβαια, εἶχε γίνει φασαρία. Μὰ δὲν ἦταν τὸ φταίξιμο δικό της. Οὔτε καὶ ἦταν λόγος, γιὰ νὰ φέρεται ἔτσι αὐτὸς μπροστά της...

Δίχως νὰ πάψουν νὰ χαϊδεύονται, ὁ Φρανσουᾶ καὶ ἡ Ρόζα ξεκαρδιζόντανε. Ἡ πληγωμένη φιλοτιμία, ἡ ζήλεια τῆς γυναῖκας, ὅλο καὶ αὐξάναν τώρα μέσα της, καὶ ἦταν ἐτοιμὴ ἡ Σπὴ νὰ ξεσπάσῃ σὲ μάλωμα, ὅταν ξαφνικὰ, ὁ Κωνσταντῖνος ἐπαναλαμβάνοντας τὴν ἐπίθεσι, τὴν ἄδραξε.

Ἐκείνη ἀντιστάθηκε βάνουσα, κι' ἀπόστρεψε τὸ πρόσωπο.

Τὰ χεῖλη ποὺ ζητοῦσαν τὰ δικά της δὲν ἐβρίσκαν παρὰ τὸ στόμα.

—Ἀφῆσέ με!..

Τὸν πρόσταξε.

—Σὰς τσακώσαμε!..

Τοὺς φώναξεν ἡ Ρόζα, περνώντας μὲ τὸν Φρανσουᾶ ποὺ τὸν κρατοῦσε πάντα ἀγκαλιασμένο, καὶ μπαίνανε στὸ διπλὰνὸ δωμάτιο.

—Ἀφῆσέ με σὲ παρακαλῶ πολὺ τίνο!..

Ἐπανελάβεν ἡ Σπὴ μὲ βαρεῖα καρδιά!..

—Προτιμᾶς τὸ Φρανσουᾶ; Ξαίρεις ὥς τόσο πῶς αὐτὸς δὲν εἶναι ἄξιος νὰ σ' ἀγαπήσῃ, ὅπως σ' ἀγαπῶ ἐγὼ ἀπὸ τόσο καιρὸ. Δὲν ἔχω ἄλλο στ' ἄντρου μου παρὰ μόνον αὐτό. Νὰ κάνω τὴ ζωὴ μου μαζὺ σου!

Ἐκείνη ἀνασήκωσε τίς πλάτες.

Τὸν ἔβλεπε νὰ σκύβῃ τὸ κεφάλι χολοσκασμένο.

Μὰ δὲν καταλάβαινε τὶ πόνο προσενοῦσε, ἀλαφιασμένη μόνο γιὰ τὸ τί γινότανε στὸ διπλανὸ δωμάτιο.

Οἱ αἰσθήσεις της, τὸ αἶσθημά της ἀναστατωμένα, τὴν κυρίευαν ὀλοκλήρη μὲ μιὰν ἀποχαύνωσι περιέργη στὴν ὁποία ἀνακατευότανε μιὰ λυσσώδης πικρία.

— Δὲν ἔρχονται γρήγορα.

Πῆγε καὶ χτύπησε τὴν πόρτα. Προσπάθησε ν' ἀνοίξη. Τό κλειδί ἦταν γυρισμένο... Φώναξε. Καμμιὰ ἀπάντησι. Μόνο ἓνα βογγητὸ γλυκὸ σὰν τὸ βογγητὸ τῶν περιστρεφόντων.

— "Α! λοιπὸν νὰ τὶ ἀρτίζει ἓνας ἄνδρας.

Ἔσεισε τὸ πορτόφυλλο μὲ μιὰ γροθιά καὶ φώναξε:

— Βρωμοδουλειές!..

Καὶ φουρκισμένη ξεπόρτισε δίχως νὰ σκοτισθῇ γιὰ τὸν Κωνσταντῖνο. Αὐτὸς τὰ εἶχε χάσει καὶ τῆς ἔτρεχε πίσω ὡς τὸ κατώφλι. Μὰ τούτῃ ἔτρεχε τόσο γρήγορα πὺ χάθηκεν ἀμέσως.

IX

— Εἶσαι μέσα νουνέ;

— Ἐμπα!

Ὁ Παγκῶ, στὴν πολυθρόνα του διάβαζε, παρακολουθώντας πότε μὲ τὸ μάτι τοὺς μαστόρους πὺ χτίζανε μιὰ μικρὴ βίλλα στὸ βάθος τοῦ κήπου του.

Καλὴ τοποθέτησι τῶν οἰκονομῶν του. Τὸ νοίκισμα μὲ ἐπίπλωσι στοὺς ξένους, θὰ τοῦ διπλασίαζε τὸ δίχως ἄλλο τὰ κεφάλαιά του.

Τόσο τὸ καλλίτερο γιὰ τὴ Σπῆ.

Ἀνασήκωσε τὰ γυαλιά του καὶ κοίταξε τὴ βαφτησιμιά του.

Τὸν φίλησε ὅπως πάντα.

— Σοῦ φέρνω μανιτάρια. Τὰ μάζεψα ἔρχοντας στὸ δάσος Φερῶ.

— Ἐρχοντας;.. Μ' ὅλο πὺ ἦσουν ἀφορτωμένη φροῦτα;

— Ἀηλαδή τώρα..

— Τί τώρα;..

— Πηγαίνω στῆς κυρίας Ὁμπρύν. Συνεννοήθηκε αὐτὴ χθὲς μὲ τὴ μητέρα μου, πὺ παραδέχτηκε, μὲ τὸν ὄρο νὰ παίρνῃ αὐτὴ τὸ μισθό μου.

Ἐκεῖνος ἔκαμε μιὰ χειρονομία σὰ γιὰ νὰ δείξῃ τὴν ἀδυναμία του.

— Κάνε τὸ πείραμά σου!.. Ἀκολούθησε τὸ γούστο σου.. Ἄν αὐτὸ τὸ ἔπαγγελμα σοῦ ἀρέσῃ, σημαίνει πὺ εἶσαι πάστα γιὰ τίποτ' ἄλλο.

Ἄν καὶ ἡ Σπῆ περίμενε νὰ τὴ μαλώσῃ ὁ θεῖος της, ὡς τόσο τοῦ κρατοῦσε τώρα κάκια γιὰτὶ δὲν μάντευε, πὺς μιὰ νέα αἰτία τὴν εἶχε κάνει νὰ πάρῃ τούτῃ τὴν ἀπόφασιν.

Διηγῆθηκε τὴ σκηνὴ μὲ τὴ μητέρα της καὶ μὲ τὸ Λούη.

— Ν' ἀκούω βρισιές καὶ νὰ τρώω ξύλο!.. Βαρέθηκα πιά. Πρέπει νὰ βρῶ τίποτα καλλίτερο.

— Ἰσα ἴσα γι' αὐτὸ ἐνδιαφερόμουν!..

Τὴν ἔπιασε ἀπ' τοὺς ὤμους.

— Κάθε βῆμα σὲ κακὸ δρόμο μᾶς ἀπομακρύνει ἀπ' τὸν ἐσωτερικὸ μας σκοπὸ. Ὁ δρόμος πὺ παίρνεις εἶναι κατῆφορος. Πρέπει ν' ἀνέβης!..

Ρίχθηκε στὴν ἀγκαλιά του.

— Μὴ μὲ μαλώνῃς νουνέ, Εἶμαι τόσο δυστυχισμένη.

Τῆς ἔδωκε μπατσάκια.

— Δυστυχισμένη;.. Ὅταν ἔχῃς ὀλοκλήρη τὴ ζωὴ μπροστά σου;

— Ἰσα ἴσα!.. Πὺς νὰ τὴν γνωρίσω ἂν δὲν δοκιμάσω τίποτα;..

Ἐξήγησε κοκκινίζοντας.

— Ἡ κυρία Ὁμπρύν σ' ἓνα μῆνα φεύγει γιὰ τὸ Παρίσι, καὶ θὰ μὲ πᾶρῃ μαζί της.

— Ὁ καθρέφτης πὺ πιάνει τὰ κουτὰ πουλιά!.. Σὲ θάμπωσε καὶ σένα!..

Ἐκεῖνος ξανακάθησε, τέντωνε τ' αὐτί του, κ' ἐννοιῶθε καλὰ πὺς ὑπῆρχε καὶ συνέχεια, στὴν ἐξομολόγησι.

— Ἐχω ἀνάγκη ν' ἀλλάξω ἀέρα.

Ἀγαπῶ κάποιον πὺ δὲ μ' ἀγαπᾷ.

— Νάτα μας!.. Αὐτὸ ἦτανε μιὰ νὰ γίνῃ!..

Σηκώθηκε ὀλόρθος ἀπότομα, μὴν μπορῶντας πιά νὰ κρατηθῇ στὴ θέσι του.. Ναὶ μιὰ μέρα θὰ σχηματίζοντε αὐτὸ τὸ ἀπόστημα! Τί δαίμονα! Ὁ ἔρω.. Ἡ Σπῆ, ὅπως κανεῖς ἄλλος δὲν ἦταν βέβαια δυνατὸ νὰ ξεφύγῃ.. Ὁ ἔρω, γεννητέσια ἀνάγκη πὺ ἔρχεται μαζί μὲ τὰ νεύατα, σ' ὅλα τὰ πλάσματα, καὶ πὺ τὸν βαφτίζουν κομψά, ὡς δίψα τῆς καρδιάς.

Ὁ ἔρω, ζωϊκὴ τοξίνη, ὑγυινὴ ἢ ἀνθυγυινὴ ἀναλόγως μὲ τὶς ιδιοτρο-

πίες τοῦ μυαλοῦ..

Ὁ ἔρω, πὺ δὲν τὸν εἶχε συναντήσει στὴ ζωὴ του γιὰτὶ κατὰ τὴ γνώμη του ἦτανε ἓνα ἰδεῶδες πάρα πολὺ ὑψηλό.. Ὁρμὴ ὀλοκλήρου τοῦ εἶναι, πρὸς τὴ μεταβίβασι καὶ τὴν τελειοποίησι τῆς ζωῆς, θρησκεία ὅχι ἐγωϊστικῶν φαινομένων, ἀλλὰ ἀλτρουϊσμοῦ συγχισμένου, μετάληψις τῆς πραγματικῆς ἀνθρωπίνης θρησκείας.

Ἀναστένανε.

— Ἀγαπᾷς!.. Τί πάει νὰ πῇ πρῶτα πρῶτα αὐτό;.. Ὅτι δηλαδή ἐχρῆζεπιθυμία νὰ συνουσιασθῇς μὲ κάποιον;.. Ὅτι ψωφᾷς γιὰ τὸ κεχρὶ πὺ λέει ὁ λόγος! ἔ;

— Δὲν ξαίρω! Ἀγαπῶ τὸ Φρανσουᾶ ἀπ' τὴ στιγμὴ πὺ μὲ φίλησε. Ζηλεύω γιὰτὶ τάχει καλὰ μὲ τὴ Ρόζα. Δὲν μπορῶ νὰ κάνω ἄλλοιῶς: ζηλεύω. Πονῶ. Ἄν δὲ φύγω, θὰ κάνω ἀνοησίες.

Διάβολε!

Τὸν ρωτοῦσε αὐτὴ μ' ὅλη τὴ φλογερὴ της ψυχὴ τὴν ἔπρεπε νὰ κάνῃ.

— Ἀγαπᾷ! Τί νὰ κάνω;

— Ὅλα ἢ τίποτα!.. Φυσικὰ εἶσαι ἐλεύθερη δίχως νὰ σκεφθῇς τίς συνέπειες ν' ἀκολουθήσῃς τὸ ἐνστικτὸ σου. Μπορεῖς ἐπίσης (τόνισε τὴ λέξι μ' ὅλη τὴ δύναμι τῆς ὑποβλητικότητάς του) μπορεῖς νὰ ἐπιβληθῇς στὸ λογικὸ σου. Ὑπόκυψε στὸν πρῶτο πειρασμό. Θὰ εἶσαι τὸ ἔρμαιο ὅλων τῶν ἄλλων. Ἀντιστάσου! Ἀργότερα θὰ εἶσαι καλλίτερα σὲ θέσι νὰ κανονίσῃς τὴν ὁμαλὴ λειτουργία τοῦ εἶναι σου. ἀπ' τὴν ὁποία ἐξαρτᾶται ἡ ἰσορροπία σου, καὶ ἡ ὑγεία σου. Ἐκεῖνη ἐπανάλαβε.

— Ἡ κανονικὴ λειτουργία τοῦ εἶναι μου; Καὶ πότε θὰ μπορέσω κανονικὰ νὰ λειτουργήσω;..

Τὸν κοίταξε ἀχόρταγα, νὰ μάθῃ.

Αὐτὸς ἔβλεπε τὸ κεφάλι του. Ὅχι ἀπὸ ξάφνισμα. Εἶχε πολλὰς φορὲς σκεφθῇ πὺς θάρχότανε ἡ ἀκανθώδης στιγμὴ. Μὰ ἤλπιζε νὰ κερδίσῃ καιρό, καὶ σιγὰ σιγὰ ν' ἀποτελειώσῃ τὴν μόρφωσί της, σὰ πεπεισμένος νέο—μαλθουσινιστὴς πὺ ἦτανε.

Δὲν εἶχε προβλέψει τὴν ἀπότομη ἐπίθεσι, ὑπὸ τὴ σκέψι μιάς ὀρμητικῆς ιδιοσυγκρασίας. Οἱ ἰδέες τῆς Σπῆ δὲν ἦσαν πιά τώρα παρὰ ἓνα σύννεφο πὺ τὸ δάκρυε ὁ σὺφουνας..

Τὶς ἀναχαίτισε:

— Ὅταν θὰ εἶσαι σίγουρη, πὺς θὰ μπορέσῃς ν' ἀναθρέψῃς δίχως ἀθλιότητα καὶ πόνο, τὸ παιδί πὺ ἐνδέχεται νὰ φέρῃς στὸν κόσμον.

— Ὑπάρχει τρόπος νά;.. (δὲν ἤξαιρε πὺς νὰ τὸ πῇ).. τέλος πάντων, ν' ἀγαπήσῃ κανεῖς, δίχως νὰ κάνῃ παιδί;..

— Πιστεύω, ναί!.. Πολὺ παραπάνω μάλιστα γιὰτὶ δὲν πρέπει νὰ κάνῃ κανεῖς παιδιὰ παρὰ μόνο θεληματικά.

Τὸ νὰ γεννᾷ κανεῖς.. ἀπ' ὅλες τίς πράξεις τῆς ζωῆς, αὐτὴ εἶναι ἡ πιὸ σπουδαία. Αὐτὴ πὺ ἀγκαζάρει ὅχι μόνο τίς εὐθύνες μας, ἀλλὰ τὸ μέλλον ἐκείνων πὺ φέρνουμε στὸν κόσμον. Τὴν ὑγεία δηλαδή καὶ τὴν εὐτυχία τῆς γῆρας..

Εἶχε πεποίθησι πὺς, ὁ ὑπερπλεονασμὸς τοῦ εἶδους, σ' ἓναν κόσμον ἀνίκανο νὰ τὸν θρέψῃ, ἦταν ὅχι μόνο ἡ πιὸ τρομερὴ ἀπειλή, ἀλλ' ἡ αἰτία τῶν περισσοτέρων κακῶν, ἀπὸ τὰ ὁποῖα πάσχουν οἱ λαοί, ἀναγκασμένοι νάβῃν σὲ καταναγκαστικὰ ἔργα, ἀπ' τὴν ἀθλιότητα ὡς τὴν ἀρρώστεια, κ' ἀπ' τὴν ἀρρώστεια ὡς τὴν ἀθλιότητα, (ὅταν γιὰ κορφοῦμα τοῦ κακοῦ, δὲν τοὺς θερίζουν οἱ ἐπιδημίες καὶ οἱ πόλεμοι).

Πόσες φορὲς, στίς μελέτες του πάνω στὸ κοκκίνισμα τῶν σπόρων, γιὰ νὰ ξεκαθαρίσῃ τὴν κακὴ σπορά, δὲν εἶχε σκεφθῇ, στὴν ἀνάγκη τῆς ἐπιλογῆς!..

Ἡ ἀναπαραγωγή!.. Θαυμάσια!

Ὑπὸ τὸν ὄρο ὅμως, ὁ σπόρος νὰ εἶναι γερός καὶ ἡ παραγωγή του νὰ παραμείνῃ ἀνάλογη μὲ τὴ χρῆσι τῆς ἀνάπτυξης..

Τόσες φροντίδες γιὰ νὰ προφυλαχθῇ ἡ Σπῆ ἀπ' τὴ σαπίλα ὅταν πρόκειται γιὰ τοὺς μεταξοσκώληκες, καὶ καμμιὰ φροντίδα ὅταν πρόκειται γιὰ τοὺς ἀνθρώπους!..

Εἶναι ἀλήθεια, σκεπτότανε μὲ θλίψη, πὺς ἂν ὁ σιροτόφος, δὲν μαζεῖται παρὰ τίς ποσότητες πὺ τοῦ χρειάζονται, τὸ Κράτος, μέγας καταναλωτὴς τῆς σάρκας πρὸς ἐργασία καὶ τῆς σάρκας γιὰ τὰ κανόνια, καθὼς καὶ οἱ ἐνδιαιμεστοὶ πὺ ἀποζοῦν ἀπ' τὴ σάρκα αὐτῇ, δὲν τὰ ψιλοκοιτάζουν, τέτοια μικροπράγματα. Ἐ-

χουν κεφαλαιῶδες συμφέρον (αὐτὴ εἶναι ἡ λέξις) νὰ στρατολογήουν φίρδην μίγδην, ἴσα μὲ τ' αὐτὸ ἀκόμη καὶ τὸ ῥάριο, γιὰ τὸ μεγαλείτερο δυνατὸ πολλαπλασιασμὸ τοῦ ἀνθρώπινου ὕλικου.

...Ἡ ὀβίδα ποὺ βγαίνει ἀπ' τὸ ἐργοστάσιο πρέπει νὰ πουληθῇ.

Ἔτσι, ἀπ' τὸ μετάλλευμα, κι' ἀπ' τὸ γυιάνθρακα κι' ἀπ' τὸν χάλυβα τῶν ὁποίων γίνεται ἡ μακάβρια συγκομιδὴ, ἀρχίζει ὁ φαῦλος κύκλος, ὁ κύκλος τοῦ χρυσοῦ καὶ τοῦ σιδήρου.

Ἡ Σπὴ περὶμενε :

—Δὲ μοῦ ἀποκρίθηκες στὴν ἐρώτησί μου!

—Ἐ λοιπόν, ἀφοῦ ἔθιξες τώρα αὐτὸ τὸ θέμα, τὴν ἐρχόμενη φορὰ ποὺ θάρθης θύμισέ μου νὰ σοῦ δανείσω δύο βιβλία. Τὸ ἓνα τιλοφορεῖται «Σεξουαλικὴ μόρφωση» καὶ τὸ ἄλλο «Τρόποι τοῦ ἀποφεύγειν τὴν ἐγκυμοσύνη». Θὰ στὰ εἶδνα σήμερα, ἀν' ἀπὸ οἶκτο δὲν τὰ εἶχα δανείσει σὲ μιὰ γεννοβολίστρα ποὺ ἔχει περισσότερα παιδιὰ αὐτὴ ἀπ' τὰ κλωσσοπούλια τῆς κόττας σου. Θὰ σὲ διδάξουν καλύτερα ἀπὸ μένα. Τὸ δεύτερο δὲν πρέπει νὰ τ' ἀφίσης νὰ σέρνεται ἐδῶ κι' ἐκεῖ. Εἶναι ἓνα βιβλίο ἀπαγορευμένο. Ὅσο γιὰ τὸ Μαρσετὰν ποὺ τὸ γράψε, τὸ βιβλίο εἶναι πιά κλασσικὸ Ἐφθασε στὴ 169η χιλιάδα ἀντιτύπων.

Δίνει ἐξ ἄλλου τις ἴδιες ἀκριβεῖς ὑποδείξεις ὅπως καὶ ὁ Ἀρνιύ, ὅμως ὑπὸ τύπον προφυλακτικῶν κατὰ τῶν ἀφροδισίων νοσημάτων. Γιατὶ αὐτὴ εἶναι ἡ σημερινὴ κοινωνικὴ λογικὴ. Ἐκεῖνο ποὺ εἶναι νόμιμο, ὅταν πρόκειται νὰ καταπολεμηθῇ ἡ σύφιλις, γίνεται παράνομο ὅταν πρόκειται νὰ καταπολεμηθῇ τὸ ἔλκος τῆς φτώχειας καὶ τοῦ πολέμου!... Ὅπως δὴποτε, ἀπὸ τώρα κιόλας πάροτο αὐτό.

Πῆρε ἀπ' τὴ βιβλιοθήκη του ἓνα μικρὸ βιβλιαράκι «*Ἐλεύθερος ἔρωτας, ἐλεύθερα μητρώτη*» τοῦ Πῶλ Ρομπέν. Στὶς λίγες αὐτὲς σελίδες συνοψίζονται ὅλη ἡ φιλοσοφία τοῦ νέου μαλθουσιανισμοῦ. Χαμογέλασε δίνοντάς της το.

—Κατάλαβέ με καλὰ! Δὲ σὲ μορφῶνω κατὰ τὸν τρόπο αὐτὸ γιὰ νὰ σ' ἐνθαρρύνω ν' ἀκολουθήσης τυφλὰ τὸ ἐνστικτὸ σου.

Κρίνω πῶς, μόλις ἓνα πλάσμα, ἡμ-

πορεῖ νὰ ἐπιδοθῇ στὴν ἀναπαραγωγὴ, πρέπει νὰ ξαίρη τί τὸ περιμένει.

Ὡς τόσο, σκέψου ἀκόμη καὶ τοῦτο. Τὴν πρώτη φορὰ, ἔξον καὶ ἂν συμφωνῇ καὶ συνεργεῖ καὶ ὁ ἄνδρας, μιὰ κόρη δὲν εἶναι ποτὲ βεβαία ὅτι θ' ἀποφύγῃ τὴν ἐγκυμοσύνη.

Ὅπως κι' ἂν ἔχη ὅμως, ἀφοῦ ξαίρεις τὸ πῶς γίνονται τὰ παιδιὰ, καὶ θὰ μάθης τώρα τὸ πῶς δὲν γίνονται, ἔχε πάντα στὸ νοῦ σου, πῶς δὲν πρέπει κανεὶς νὰ ριψοκινδυνεύῃ στὴν τεκνοποιία, παρὰ μόνο ἂν ἔχη τὰ μέσα νὰ τὰ ζήσῃ τὰ παιδιὰ, ὡς τὴ στιγμὴ ποὺ θὰ μπορέσουν νὰ τὰ καταφέρουν μόνοι τους.

—Καὶ ἡ Δημοσίᾳ Περίθαλψις τὴν θαύμασε...

Πήγαινε κατ' εὐθείαν μὲ τὴ λογικὴ της στὸ πρόβλημα τοῦ μέλλοντος.

—Τέτοια ποὺ εἶναι σήμερὰ μικρὴ μου ἡ Δημοσίᾳ Περίθαλψις, ἐκτός ἀπὸ ἐλάχιστες ἐξαιρέσεις, δὲν χρησιμεύει παρὰ τὸ νὰ δημιουργῇ εἴλωτες καὶ κοινωνικὰ ῥάκη.

Ἐφ' ὅσον δὲν θὰ ἔχωμε, τὸ ἐνιαῖο σχολεῖο, καὶ ἐφ' ὅσον τὸ κοινωνικὸ σύνολο δὲν θὰ κληρονομήσῃ ἀπ' τὸν καθένα πρὸς ὄφελος ὅλων, τὸ νὰ δίνῃ κανεὶς ἓνα παιδί στὴ Δημοσίᾳ Περίθαλψις, εἶναι τὸ ἴδιο σὰ νὰ τὸ προορίξῃ στὸ νὰ φυτωζωῇ καὶ νὰ ὑποφέρει γιὰ ὅλη του τὴ ζωὴ.

Πίστεψέ με! Πιο καλὰ, νὰ μὴν κάνῃ κανεὶς παιδιὰ.

—Καὶ τότε λοιπόν, νὰ ξεραθῶ σὰν τὸ φύλλο, περιμένοντας, ὡς τὴ στιγμὴ ποὺ ἓνας ἄνδρας θὰ καταδεχθῇ νὰ μὲ παντρευθῇ;

Τὰ πονηρὰ βλέμματα τοῦ θείου τὴν βολιδόσκοποῦσαν.

—Ἄ! Μπορεῖς νὰ καυχῇσαι παλιόπαιδο, πῶς μὲ βάζεις σὲ δύσκολη θέσι!

Οἱ θεωρίες εἶναι εὐκόλες. Ἡ ἐφαρμογὴ τους εἶναι κάτι τὸ πολὺ λεπτό.

Ἄν ἡμουν ἀρκετὰ πλούσιος θὰ σοῦ ἔλεγα: Γράψτους τοὺς ἄλλους στὰ παλιά σου τὰ παπούτσια! Ἀνεπτυγμένη καὶ ἔξυπνη ὅπως εἶσαι, θὰ μάθαινες νὰ μὴ δίνῃς στίς αἰσθήσεις παρὰ τὴν σημασία ποὺ τις ταιριάζει... Σήμερα...

Τὸν διέκοψε

—Πῶς θὰ κάνω νουνέ, ἂν δὲν βρῶ ἓναν ἄνδρα τοῦ γούστου μου; Ἡ ἂν δὲν

βρῶ διόλου ἄντρα, γιὰ νὰ συντηρήσῃ, δίχως κίνδυνο παιδιοῦ ἢ ἀρρώστειας, τὴν κανονικὴ λειτουργία τῶν λειτουργειῶν μου ὅπως λὲς κ' ἐσὺ ὁ ἴδιος, τὴν ἰσοροπία μου καὶ τὴν ὑγεία μου;

—Ἐ λοιπόν, μικρὴ μου... Στὴν περίπτωση αὐτῇ, θὰ ψάξης νὰ βρῇς καὶ θὰ διαλέξης γνωστικὰ καὶ εὐσυνεήδητα τὸ σύντροφο ποὺ σοῦ ἀρέσει. Ἡ καταναγκαστικὴ σεμνότης δὲν ὀδηγεῖ παρὰ σὲ ἓνα ἄγονο μαρτύριο. Ἐκεῖνοι ποὺ τὴν κηρύττουν εἶναι πολλὲς φορὲς οἱ πρῶτοι ποὺ τὴν παραβιάζουν στὰ κρυφά.

Σώπασε, καὶ συνέχισε ἐνδόμηχα τὴν σκέψις του:

—Τι πρόληψις ἀκόμη, γι' αὐτὸν τὸν ἀνῶφελο, γι' αὐτὸν τὸ βρωμερὸ παρθενικὸν ὕμνο! Ἦδη σὲ περίπτωσι ὀδυνηρῶν περιόδων, οἱ χειροῦργοι τὸν καταστρέφουν. Ἀργότερα οἱ νέες τὸν χαλαρώνουν κατὰ ἓνα διαφορετικὸ καὶ ἐλάχιστον ἠθικὸ τρόπο. Περιμένουν γιὰ λόγους ὑγείας τοὺς μουσουλμάνους καὶ τοὺς Ἰσραηλίτες. Γιατὶ τὰχα νὰ μὴν ἐσχίζαν καὶ τὸν παρθενικὸ ὕμνο στίς χριστιανές, γιὰ τὸν ἴδιο λόγο; Καὶ ἡ ὑγεία, καὶ ἡ ἠθικὴ, θὰ εἶχαν νὰ κερδίσουν...

Ξαναεῖπε ἔπειτα:

—Λεγε μου πάντα ὅτι ἐχεις στὸ μυαλό σου. Γιὰ τὴν ὥρα, δὲν βρίσκεσαι ἀκόμη, παρὰ στὸ πρῶτο ἐρωτοσαλιαδίσμα... Ουσίασε τὴν ἐπιθυμία σου, ὅπως θὰ μοῦ ὀρκιστῇς πῶς θὰ τὸ κάμῃς! Σκέψου πῶς εἶσαι ἀνήλικη, καὶ ὅτι ἐξαργύσαι ἀπὸ τοὺς γονεῖς σου, ὅτι ἀποτρεῖς μέρος μιᾶς οἰκογενείας καὶ ὅτι ὑπέχεις εὐθύνες ἀπέναντί της. Δὲν εἶσαι ἀκόμη σὲ ἀνάστημα, νὰ ἀναλάβῃς ἀγῶνα ἐναντίον τῶν προλήψεων.

—Ὡς τόσο μοῦ ἔχεις πῇ, πῶς κατὰ τὸν ἴδιο τρόπο ποὺ ἀδειαίνει κανεὶς ἓναν τενεκὲ τῶν σκουπιδιῶν, πρέπει νὰ καθαρῇ τὸ μυαλό του ἀπ' τις προλήψεις.

—Ἐ βέβαια!.. Πρέπει κάθε μέρα κανεὶς νὰ πλένῃ τὸ πνεῦμα ὅπως καὶ τὸ σῶμα, γιατί ἄλλοιῶς πιάνει κι' αὐτὸ βρώμα. Γιὰ νὰ ζήσῃ καλλίτερα ἢ κάθε γενεὰ πρέπει νὰ πλένῃ τὰ κάκαδα τῆς προηγούμενης. Φαντάζεσαι πῶς τὸν χονεῦα αὐτὸν τὸν πολιτισμὸ ὅπου ζοῦμε;.. Μοῦ ἔρχεται νὰ ξεράσω σὰν τὸν σκέπτουμαι, Βέβαια, κατακρίνω τὴν βαρβα-

ρότητα ποὺ ἐπιβάλλει στὴ γυναῖκα νὰ ἱκανοποιῇ τις σεξουαλιστικὲς της ὁρμές, ἀπλῶς ὅπως ἱκανοποιῇ τὴν πείνα καὶ τὴ δίψα. Ὡς τόσο ὁμῶς...

—Ἐφ' ὅσον δὲ θάχῃς ὁργανώσῃ τὴν ἀνεξαρτησία σου, σοῦ «ζητῶ» νὰ κάνῃς ὑπομονή, νὰ ἐφαρμόσῃς τις συμβουλές μου ποὺ σοῦ ἔκαμαν νὰ ἀποφύγῃς πολλὲς σκοτοῦρες. Χρειάζεται σκέψις πρῶτα, πειθορχία ἔπειτα.

Ἡ Σπὴ εἶχε κλείσει τὰ μάτια. Ἀγκυρὰ ἔτρεχαν στὰ μάγουλά της τῆς ἀνασκήκωσε τὸ πηγούνι.

—Ἐ! Ἐ! Εἶναι βαρύτερο αὐτὸ τὸ αἶσθημα ἀπ' ὅ,τι φανταζόμουνα.

—Γιὰ κοῖτα με! Ἀπ' τὴ στιγμὴ ποὺ θὰ σοῦ ἔχω τὴ θέσι ποὺ ἐλπίζω στὸ βομβυκοτροφεῖο τῆς Ρόκ, θὰ φύγῃς. Κι' ἔπειτα, μόλις θάρχῃς νὰ κερδίξῃς τὴ ζωὴ σου, θὰ ξαναμιλήσουμε γιὰ ὅλα αὐτά.

—Ναί, νουνέ!

Συμπέρανε δίχως νὰ πάψῃ νὰ τὴν κοιτάζῃ κατὰματα.

—*Ποτέ*, ἀκούς; *Ποτέ* δὲν πρέπει νὰ θέτῃ, κανεὶς τὸν ἑαυτὸ του σὲ μειονεκτικὴ θέσι. Ἐνα παιδί τώρα θά'ταν γιὰ σένα, ἀσκήκωτη ἀλυσίδα. Πρέπει νὰ ἐξακολουθήσῃς τὴ μόρφωσί σου. Πρέπει νὰ ἐπιτύχῃς στὴ ζωὴ. Ἀκουσε! ὅ,τι ἐλπίζω νὰ καταφέρω στὴ ζωὴ, ὅλα εἶναι γιὰ σένα. Θὰ ἠθελα ἡ γεννιά μου, ἀφοῦ δὲν ἔχω παιδί, θὰ ἠθελα ν' ἀνθίσῃ καὶ νὰ καρποφορήσῃ σ' ἐσένα. Τὸ λοιπόν, πρὶν παραδοθῇς στὸν ἔρωτα, ἐτοίμασε τὰ ὄπλα σου. Καὶ πάνω σ' αὐτό, μιὰ καὶ τὸ ἐπιθυμεῖς πῆγαινε νὰ γίνῃς ὑψηλότερη... Ὅπως δὴποτε θέλω νὰ μοῦ ὑποσχεθῇς πῶς δὲ θὰ κάνῃς τίποτα δίχως νὰ μὲ δῇς πρῶτα!

Ἐκεῖνη τὸν κοίταξε τόμπρα.

—Σοῦ τὸ ὑπόσχομαι.

X

Οἱ πρῶτες ὥρες στίς «Πορτοκαλιές» ἦταν μιὰ πραγματικὴ ἀπολύτρωσις.

Στὴν προσωπικὴ ὑπηρεσία τῆς κυρίας Ὁμπρέκ, ἡ Σπὴ, ἔξω ἀπὸ τις ὥρες τῶν γευμάτων, συμεριζότανε σχεδὸν τὴ ζωὴ, τὴν τεμπελιὰν καὶ τὴν φασαριώνα τῆς κυρίας της.

Τὸ καπρίτσιο τῆς Ἀγρίας, τὴν εἶχε σχεδὸν ἀμέσως προβιάσει, σὲ ἴση μοί-

ρα με τον Τωτό, το διάδοχο του Τόμπυ, το σκύλο που μαζί με τα χάδια είχε και τα πιό χαϊδευτικά δνόματα.

Η μόνη οικιακή υπηρεσία, ήταν να βοηθά τον καμαριέρο στο σερβίρισμα του τραπέζιου: λουλούδια, κρύσταλλα ασημικά, να φτιάχνει το κρεβάτι αναλόγως που η κυρία της σηκώνοτανε τότε πότε την αγγή, η κοιμότανε ακόμη στις τέσσερες τ' απόγευμα. Επίσης, είχε τη φροντίδα για τα λεπτά ασπρόρουχα.

Μαλθακή γοητεία των μεταξωτών των άραχνοφάντων, μεγαλείο της δαντελλας!

Η Σπή, εκτιμούσε την πολυτέλεια, δίχως όμως και να την λαχταρά, προτιμώντας τα δικά της χωριάτικα ασπρόρουχα από τις ευώδεις κομπιναιζόν, που καθαρίζοντας τα ερόμαριά της, η κυρία Όμπρυν, της είχε δωρίσει...

Είχε ρίξει αυτή, μιὰ ματιά στο μεγάλο καθρέφτη, της αγκάλιασε τη μέση, και της ανασήκωσε με το χέρι ψηλά, τη φούστα της:

—Ω! Αυτό το φορικαλέο πανταλόνι! Έχεις υπέροχες γάμπες,

Και θαύμαζε τις ωραίες γραμμές.

Οι οικειότητες αυτές, με την μιαν άφορμή ή με την άλλη, ή δίχως καν άφορμή, είχαν επαναληφθεί, δίχως ή Σπή να αντιληφθεί στις άρχες άλλο από παραξενιά της κυρίας της, και απλούς τρόπους που είχε ή ξένη με την καλή της καρδιά.

Ός τόσο, στο τέλος της πρώτης εβδομάδος άρχισε να μη νοιώθει καλά τον εαυτό της.

Μιά μέρα μετά τό μπάνιο στην Πλάζ του Καζίνου, μέσα στη στενή καμπίνα όπου της έτριβε αυτή με το τρίχινο γάντι μπούτια και κοιλιά, για να επιτευχθεί ή τόνωσις και αντίδρασις ή κυρία Όμπρυν, παραπονέθηκε για έναν ξαφνικό πόνο.

—Σιγά! Μὲ πονᾷς!... Αἱ! Δὲν ξαίρω τί ἔχω...

Πασπάτεψε τὸ πάνω μέρος τοῦ μηροῦ της, με ὕφος ἀνήσυχο.

—Θὰ νόμιζε κανεὶς πὼς εἶναι πρσιμένο. Δὲν βρίσκεις; Δὲν τὼχεις ἐσὺ αὐτό;

Μὲ μιὰ τολμηρὴ χειρονομία ἔκαμε τὴ σύγκρισι, μὰ τόσο ἀδιάφορα πὺ ή Σπή, ἀπλοϊκὴ, τὴν ἄφησε ἐλεύθερη ὡς

τὴ στιγμὴ πὺ ή ἀνίχνευσις ἄλλαξε θέσι —Τρελλάθηκες; Τί σ' ἐπίασε;..

Σὰ νὰ ξαφνιασθηκε τώρα κι' ή ἴδια ή κυρία. Κ' ἐπειτα μ' ἕναν ἀναστεναγμό!

—Όχι! Δὲν ἔχεις τίποτα ἐσὺ. Θαρρῶ πὼς μιὰν ἀπὸ τοῦτες τίς μέρες, πρέπει ν' ἀκολουθήσω τὴ συμβουλὴ τοῦ γιτροῦ Ριντόλ, καὶ νὰ κάνω ἐγχείρσις...

Ἄν καὶ οἱ ὑπόνοιες τῆς ζωῆς, ἦταν ἀκόμη ἀόριστες, ὡς τόσο ἐννοιῶθε κάποια στενοχώρια, ὅταν μετὰ τὸ τέλος τῆς υπηρεσίας, βρισκότανε ὁλομόναχη, με τὴ γυναῖκα αὐτὴ, πὺ δὲν εἶχε τίποτα τὸ γυναικεῖο ἐκτὸς τῶν ὁργάνων της.

Ξανασκεπτότανε τότε ή Σπή, τίς νοθεσίες τοῦ νουνοῦ της, κ' ἐπιθυμοῦσε πολὺ νὰ τὸν ξαναδῇ.

Βρέθηκε στὴν ἀνάγκη ἐκεῖνος, ν' ἀρχίσῃ τὴν περιοδία του, πολὺ νωρίτερα ἀπ' ὅτι λογάριαζε,

Ἄπασχολημένη με τὸ νὰ μάθῃ τὰ κατὰτοπια τοῦ σπιτιοῦ καὶ τῆς δουλειᾶς, ή νέα δὲν μπόρεσε νὰ ξεφύγῃ παρὰ δυὸ μόνο φορές. Ὁ ἀέρας τοῦ Σατώ-Ρουζ τῆς ἔλλειπε. Πρὸ παντὸς ἐκεῖνο πὺ λαχταροῦσε ἦταν, νὰ δῇ τὸν Φρανσουᾶ, πὺ δὲν μποροῦσε νὰ τὸν ξεχάσῃ παρὰ τὸν ἐπιπόλαιο χαρακτήρα του.

Προσπαθοῦσε νὰ σβύσῃ ἀπ' τὴ σκέψι της τὴν εἰκόνα πὺ τὴν τραβοῦσε καὶ τὴν γοήτενε.

Πιστὴ στὴν ὑπόσχεσι πὺ εἶχε κάμει στὸ θεῖο της, ἀγωνιζότανι ἐνάντια στὴν ἐπιθυμία της.

Τί δυστυχημένη πὺ τὴν ἔκαμε αὐτό!

Τάχα, τὴν τελευταία αὐτὴ Κυριακὴ, ὁ Φρανσουᾶ, θὰ τῆς εἶχε κάμει μιὰν φλογερὴ ἐκμυστήρευσι, προσπαθῶντας νὰ τὴν παρασύρῃ ἔξω!..

Κ' ἐπειδὴ αὐτὴ τὸν εἶχε ἀρνηθῇ, ἐκεῖνος πάλι σφιχταγκάλιαστηκε ἀδιάντροπα με τὴ Ρόζα.

Ἡ Σπή εἶχε φύγει με κλάματα. Τὸν μισοῦσε. Τελειώσε!

Κι' ὡς τόσο, ἕνα ρῖγος, συντάρραξε ὁλόκληρο τὸ εἶναι της, ὅταν, μ' ὅλο πὺ ἤθελε νὰ μὴν τὸν βᾶξῃ με τὸ νοῦ της, ἀναπολοῦσε τὴν εἰκόνα τοῦ διάσους Φερῶ, τότες πὺ ὁ ψαράς με τολμηρὰ χέρια, τῆς ἐπίανε τὰ στήθεια, καὶ τῆς δάγκωνε λαίμαργα τὰ χεῖλη.

Τῆς ἐρχόταν τώρα, νὰ πάρῃ δρόμο μέσα στὴ μοναξιά τῆς νύχτας!..

Ἐξ ἄλλου δὲν μποροῦσε νὰ συνηθίσῃ, στὴν ἀταξία, στὰ χαλιά ἐκεῖνα τοῦ πλουσιόσπιτου, σ' ὅλη ἐκεῖνη τὴν τρελλὴ πολυτέλεια, στὸ σεβασμὸ πρὸς τὸ χρῆμα πὺ εἶχε ὅλο τὸ ἄλλο ὑπηρετικὸ προσωπικὸ—μαζεμμένο κατὰ τύχη δεξιὰ κι' ἀριστερά—στὴν κουτοσμπολιά καὶ στὸ φθόνο, στὰ χαμόγελα με ὑπονοούμενα πὺ εἶχαν τὰ δουλικὰ ἐκεῖνα χεῖλη, ἑτοιμα νὰ τὴν δαγκώσουν με τὴν πρώτη εὐκαιρία.

Ός τόσο, μ' ὅλο πὺ τὴν ζήλευαν, οἱ ἄλλοι ὑπηρετές, τῆς καλοφερότανε σὰ μιὰν ἐνδιάμεση δύναμι, πὺ δὲν ἤξαιραν ἀκόμη ἂν θὰ τραβοῦσε πρὸς τὸ σελόνι ἢ πρὸς τὴν κουζίνα...

Τὸ μαγερεῖο, δὲν ἔπασχε ἀπὸ ἀνεργία.

Σήμωνε ή Πεντηκοστή, κι' αὐτὸ ἔφερε στὴν ἀκρογιαλιά καὶ στὴ Πλάζ, πολλοὺς ἀκόμη παραθεριστές.

Τὸ πλῆθος ἔτρεχε, με τὴ ρεκλάμα πὺ γινότανε. Ἀπ' τὴν Σαῖντ—Μαξιμ, ὡς τὸ Σαῖν Τροπέζ, περνῶντας ἀπ' τὸ Μπωβαλλόν, ὅλος ὁ τόπος εἶχε μεταβληθῇ σὲ οἰκόπεδα.

Στοὺς Λυοναίζους, καὶ στοὺς Μαρσεγιέζους, λουομένους, εἶχε τώρα προστεθῇ καὶ μιὰ μεγάλη παροικία Παρισινῶν πὺ ὅλο καὶ αὖξαινε χρόνο με τὸ χρόνο· καλλιτέχνες, γιτροί, δικηγόροι, βιομήχανοι, με τὰ αὐτοκίνητά τους, με σωφὲρ με ἄσπρες λιβραίες. Οἱ μαιτρέσες τους ἢ οἱ γυναῖκες τους, με μεγάλα ντεκολντέ με ἄλυσίδες πραγματικὲς ἀπὸ μαργαρίταρια, ὁλόκληρος ἕνας βροντώδης γυμνισμὸς πὺ ἀποτελοῦσε μιὰν ἰδιότυπὴ ἀντίθεσι με τοῦ ἄλλου εἶδους τὴν ἀνάδεια, πὺ εἶχαν οἱ Ἀγγλοι καὶ οἱ Ἀμερικανοὶ καταπλέοντας κι' αὐτοί, ἀπ' ὅλα τὰ σημεῖα τοῦ Νέου Κόσμου.

Στὴν κουζίνα, τῆς κυρίας Όμπρυν, ὁ Ἱμπουρόν, ὁ καμαριέρος ἀπ' τὰ Πυρναῖα, ὁ Ἰβάν, ὁ ρῶσος σωφὲρ, καὶ ή Λίνα ή Ἰταλίδα μαγειρίσσα, ἐξακολουθοῦσαν νὰ διασκεδάζουν με τὴν ἀπλοϊκότητα τῆς Σπή, ὅταν δὲν θυμόταν ἑξαιτίας ή καλὴ θέλησις καὶ ή προθυμία ὡς παραδουλεύτρας, πὺ ἦταν ἐπίσης κι' αὐτὴ μιὰ ντόπια.

Μὲ τὴν τιμιότητά τους, τοῦτες δῶ, χαλοῦσαν τὸ ἐπάγγελμα!..

Κι' οἱ τρεῖς τους ἔχοντας ὑπηρετήσῃ

σὲ διάφορες πρωτεύουσες με τὴν ἴδια ἀδιαφορία πὺ ὑπηρετοῦσαν τώρα, εἶχαν μιὰ δικὴ τους φιλοσοφία πὺ τὴν ἐφάρμοζαν εἰς βάρος τῆς μαϊμοῦς... τῆς κυρίας τους.

Ἐπαιρναν ὅ,τι της ἀνῆκε, ἀπ' ὅλες της τίς τσέπες.

Ἡ κακοκεφία τοῦ τριό, ὅσο πλησίαζε ή πανήγυρις τοῦ τόπου αὖξῃσε γιατί, μόλις ἔφυγε τὸ προηγούμενο καραβάνι, οἱ ἐπισκέπτες, μόλις ἀρχίζαν νὰ βρίσκουν τὴν ἡσυχία τους, ἦρθαν νέοι μετελαλήδες.

Ἄν ἄκουε κανεὶς τὴ Ναπολιτάνα, πὺ ἐκτιμοῦσε τὸν καθένα τους, ἀπ' τὰ μπουρμπουάρ πὺ τῆς δίνανε, θὰ ἔμενε καλὰ κατατοπισμένος.

—Σπουδαῖα τὰ λάχανα... Πρῶτα πρῶτα οἱ Μὰξ Ραντέλ!.. Ἐνα νεαρὸ ζευγάρι, ἑκατομυριοῦχοι χάρις στὶς ζάχαρες. Ἐπειτα οἱ δυὸ Κοκόττες... ὁ Ἀρο Γόλτερ—ἕνας ρουμᾶνος, ἀστήρ κινηματογραφικός,—καὶ ὁ Ἱμπρεσσάριος του ὁ Ζὰν ντὲ Μάρ... Ἐρχότανε με κότερο ἀπ' τὴν Κορσική... Καὶ ή Σὸζ Κολλά, ή βεντέτα τοῦ Μουλὲν Ρουζ, ή ἐπιλεγομένη: πρωταθλήτρια τοῦ ἐπιπέδου στήθους..

—Θὰ πληθαίνει πάλι ή λάντζα!.. Μουρμούριζε ὁ Ρῶσος, πὺ τὰ εἶχε πολὺ καλὰ με τὴ Λίνα καὶ νόμιζε χρέος του νὰ τὴν βοηθῇ.

—Δίχρη ἔχεις! Δουλειὲς με φοῦντες! Ὅλα ἄνω κάτω! Ὅτε στιγμὴ γιὰ νὰ φᾶμε κι' ἐμεῖς με τὴν ἡσυχία μας... Εὐτυχῶς πὺ τρῶμε πρῶτοι. (Ἐκαμε αὐτὴ τὸ μάπ!) Καὶ μᾶς ἀπαγορεύουν νὰ μπαίνουμε στὸ χῶλ μετὰ τὰ λικέρ! Ἀ! ὦραϊα πράγματα γίνονται ἐδῶ! Τὶ λὲς καλέ!.. Πολὺ καθὼς πρέπει σπιτικό!..

—Κολόσπιτο! ἔ;—Ἐβγαλε τὸ συμπεράσμα με ἕνα αἰσχρὸ χαμόγελο, ὁ νεαρὸς Βάσκος Ἱμπουρόν.

Τὰ εἶχε με τὴν κυρία, γιατί ἀφοῦ ἐπωφελήθηκε αὐτὴ ἀπ' τίς ὑπηρεσίες του, διακριτικὲς καὶ ρωμαλέες, τὸν εἶχε τώρα ἐγκαταλείψει, καὶ δὲ συγχωροῦς ἐπίσης τὴν καμαριέρα πὺ τὸν εἶχε ἀποθήσῃ κι' αὐτὴ, ὁρθά, κοφτά.

—Τί πόζα, αὐτὸ τὸ κορίτσι!..

Νὰ εἶναι λέει σπιτωμένος, καὶ νὰ περνᾷ σὰν ἐργένης, ἐνῶ ὁλόκληρη νύχτα στὸ διαμέρισμά τους, δίπλα στὴν πόρτα του, ὁ Ἰβάν καὶ ή Λίνα, κάμανε τὸ

σμιέ να τριζή, ενώ στην άκρη του διαδρόμου ή Σπή κλειδωμένη στο δωμάτιό της, δέν έννοούσε να τόν άκούση, και ή κυρία, μόλις έπαιρνε τόν καφέ της, περιοριζότανε όλομόναχη στα χάδια του Τόμπυ!

Αυτή, ή παρὰ πολὺ έπιβεβαιωμένη έπιστηθιότιτα της «κυρίας με τὸ σκύλο της» έδινε θέμα σὲ ατέλειωτα κουτσομπολιά...

Τὴν παραμονή του έρχομου τῶν νέων έπισκεπτῶν, ενώ χαχάνιζαν ὁ Ἰβάν και ὁ Ἰμπουρόν, γουστάροντας τὰ άκριβά λικέρ, πού τοὺς εἶχε σερβίρει ή Κυρία μετά τὸ γεῦμα, άκουαν τὴν μαγεύρισα νὰ καμώνεται ὅπως οἱ ὑπαίθριοι πανηγυρτζήδες:

— Αὔριο, άλλαγή προγράμματος! Θέαμα δωρεάν γιὰ τοὺς μερακλήδες! Κρατήστε τίς θέσεις σας ἀπὸ τώρα!

Μ' ἓνα κουτάλι και μιὰ άναποδογυρισμένη κατσαρόλα ὁ Ἰβάν έπαιζε ταμποῦρλο, ενώ ὁ Ἰμπουρόν βροντοῦσε τὰ κλαπατσιμπαλα με δυὸ άσημένια πιάτα.

— Θὰ σᾶς άκούουν ἀπ' τὸ δρόμο! Τοὺς μάλωσε ή Σπή.

Ἐκεῖνοι έκαμαν άκόμη πιὸ φοβερὸ θόρυβο. Ἦταν κύριοι, ἴσαμε αὔριο, ἀφοῦ ή κυρία τους έφυγε γιὰ τὴ Καίν, πηγαίνοντας νὰ προὔπαντήση τοὺς μουσαφιέρους της.

Ἡ Λίνα, ζήτησε ἀπ' τὴ «μουσική» νὰ παῦση, και εξακολούθησε νὰ άναγγέλη.

— Ζητᾶτε τὸ νέο πρόγραμμα! Μὲ ὀνόματα τῶν προσώπων, και με τίς κυριώτερες σκηνές. Στὴν πρώτη πράξι, «ταμπλώ βιβάν» ὀπτασίαν τέχνης. Πρῶτο ταμπλώ: Ἡ Ἀγγελική και ὁ Μεδόρ ἤγουν ή κυρία με τὸ σκύλο της. Συνοδία κέρατος και τρόμπας, ἀπὸ τοὺς δύο άχωρίστους Ἄρο Γόλτερ και Ζάν ντέ Μάρ, και τέλος τῆς σκηνῆς, άγκαλιασμα τριῶν προσώπων.

Ἡ Σπή εἶχε σηκωθεί.

— Σῦχαμα πού μου προξενεῖτε!

Ἐροῖξε τὴν πετσέτα της, και βγήκε έξω, ενώ οἱ ἄλλοι τὴν κοροῖδευαν.

Ἀνέβαινε λαχανιασμένη, τὴ σκάλα

τῆς ὑπηρεσίας.

Ἀνάπνευσε βαθειά.

Σὰν έφθασε στὴν ταράτσα, γέμισε τὰ πλεμόνια της καθαρὸν αέρα με βαθύτατες άνάσες.

Ὁ βρωμερὸς εκείνος θόρυβος άκούγτανε πάντα ἀπ' τ' άνοιχτὰ παντζούρια. Προχώρησε ὡς τὸ κιγκλίδωμα άκρη άκρη, και τώρα άκουε κάπως λιγότερο.

Μακριά, φεγγαρόλουστη, ή ἤσυχη θάλασσα λαμποκοποῦσε, ενώ στα τριγυρινά, μέσα στὴν κατευναστική σιωπὴ ή βελουδένια εκείνη νύχτα, ριγοῦσε, στὴν πνοή ένὸς αεριοῦ πού έρχότανε ἀπ' τὰ βουνά και φαινότανε, σὰ νὰ άναζωογονοῦσε πάνω ἀπ' τὸ κεφάλι της, τ' άστρα πού σιγολάμπανε.

XI

Ἡ επιδρομὴ τῶν έπισκεπτῶν τὴν δεύτερη μέρα, παρὰ τὰ γελοῖα καμώματα τους, δέν τὴν διασκέδασε διόλου.

Βρέθηκε άναγκασμένη νὰ τοὺς δεχτῇ αὐτή, και ζήτησε συγγνώμη γιὰ τὴν κυρία Ὁμπρὺν πού έλλειπε ἀφοῦ εἶχε πάει μάλιστα νὰ τοὺς προὔπαντήση ὅπως εἶπε.

Οἱ ναυτιλόμενοι; Ἄρο Γόλτερ και ὁ «μάνατζερ» του ὁ βαρῶνος ντέ Μάρ πού πῆγε και τοὺς παράλαβε ὁ Ἰβάν ἔπ' τὸ κόττερό τους εἶχαν φθάσει πρῶτοι.

Ἦταν δύο ναῦτες ὀπερέττας με τίς δῆθεν μπλουζές τους ἀπὸ μετάξι.

Ἐπειτα, καταπόδι τους σχεδόν, εἶχε ἔλθει τὸ άνδρόγυνο: οἱ έκατομμυριοῦχοι.

Εἶχαν βγεῖ, ἀπ' ἓνα αὐτοκίνητο βολίδα, με νεγκλιζέ, άνοιχτὰ πουκάμισσα κυλότες κι' οἱ δυὸ τους, ἔτσι πού θὰ τοὺς έπαιρνε ὁ κόσμος σὰ δυὸ άπάχηδες.

Ἡ Σπή, τὰ εἶχε χάσει άκόμη περισσότερο μπρὸς στα δυὸ αὐτὰ φαινόμενα.

Τέλος, τελευταῖα ἀπ' ὅλες, έφθασε ή Ἄγρια, και τὴν εἶχαν στὴ μέση ὁ Τόμπυ και ή Σὸς Κολλά.

Αὐτὸ λοιπὸν ἦταν ή ἀφρόκρεμα;

Τέτοια χάλια, ή καλὴ κοινωνία!

Ἡ κυρία Ὁμπρὺν, με χειροσφυξίματα και φιλιὰ, έξήγησε πῶς τῆς εἶχε συμβεῖ κάποιο άτύχημα.

— Μιὰ «πάνν». Φοβερὸς ὁ δρόμος μ' αὐτὴ τὴ ζέστη! Σᾶς έδειξε ή Σπή τὰ δωμάτια σας; Καλά! Τότες λοιπὸν ἓνα

κοκτεῖλ καλέ μου Ἄρο, ὅπως ξαίρει νὰ τὰ κάμνη ὁ βαρῶνος! Ἐ;

Τὸ δεῖπνο σερβιρίστηκε άογὰ στὸ χῶλλ, πού ἦτανε ταυτόχρονα τραπεζαρία καπνιστήριο, σαλόνι και μπάρ.

Οἱ καλεσμένοι εἶχαν καθήσει, μεθυσμένοι κιόλας ἀπ' τὰ πολλὰ και διάφορα κοκτεῖλ.

Σὰν σερβιρίστηκαν τὰ μπαρμποῦνια με τὸ ζελέ, κανεῖς πιά δέν ἦτανε στὰ καλά του. Τὸ άνακάτεμμα τῶν κρασιῶν κέντρινε άκόμη περισσότερο τίς διαχύσεις. Ὅλοι ξεκαρδιζότανε, και λέγανε φωναχτὰ λόγια, πού δέν τὰ καταλάβαινε ή Σπή.

Τοὺς κοίταζε ὅλο και πιὸ ξαφνιασμένη μέσα σ' εκείνη τὴν ὄχλοβοή.

— Οὔφ!

Τώρα πιά, δέν μένει παρὰ νὰ τοὺς σερβίρη τὸν καφέ και τὰ λικέρ με τὰ ποτήρια πού ἦσαν άραδιασμένα σὰ στρατιῶτες στὰ ράφια του μπάρ.

Ὅταν ξαναμπῆκε πάλι μέσα, ὅλοι τους ἦσαν ξαπλωμένοι φίρδην μίγδην πάνω στὸ άπέραντο ντιβάνι, και κάνανε σὰ δαιμονισμένοι.

— Ἀφισε τὸ δίσκο! — εἶπε ή κυρία Ὁμπρὺν δείχνοντας ἓνα τραπεζάκι — και νὰ σερβίρης,

— Θὰ τὴ βοηθήσω!

Ὁ Μάξ Ραντέλ εἶχε σηκωθεί, με πρόφασιν νὰ τὴν βοηθήσει, δίνοντάς της με τῶνα χέρι τὰ ποτήρια γιὰ νὰ τὰ γεμίσει, και χαϊδεύοντάς τὴν με τ' ἄλλο.

Ἡ Σπή διαμαρτύρεται, δίχως ὅμως νὰ τολμᾷ νὰ διαμαρτυρηθῇ άπότομα.

Ξαφνικά εκείνος, τρέχει στὴν πόρτα, κλειδώνει, και σὰν άποπληχτικὸς γυρνᾷ κατ' ἐπάνω της.

— Ἀ! Ἀ! Τώρα ὁ δρᾶκος θὰ τὴ φάη!

Ἡ μικροῦλα μαντὰμ Ραντέλ, χαχάνιζε εὐχαριστημένη, γιὰ τὴ γαργαλᾷ ή Σὸς Κολλά.

Ξαπλωμένοι άνάσκελα, ὁ Ἄρο Γόλτερ, Ὀλύμπιος ἀφίνει τὸ φίλο του, νὰ τοῦ κάμη έρωτιάρικα αέρα με τὴν βεντάλια, ενώ με τ' ἄλλο χέρι ὁ βαρῶνος ντέ Μάρ, καπνίζει ἓνα τεράστιο πούρο Ἀβάννας.

Ἐχει βγάλει τὴ μπλούζα του, και τὸ

ἡμίγυμνο κορμί του άνάμεσα στὸν καπνὸ ἀφίνει νὰ φαίνεται πάνω στὸ δερμάτινο κάλυμμα τοῦ ντιβανιοῦ μιὰ γραμμὴ σὰν ἀπὸ έλεφαντόδοντο.

Ἡ Σπή θὰ τὸν θαύμαζε σχεδόν, ἀν δέν ἦταν άναγκασμένη νὰ παραδέρνη, άνάμεσα στὰ μπράτσα πού τὴν κρατοῦσαν.

— Ἀφίστε με ἤσυχη!

Εἶπε προσταχτικά.

Ἡ κυρία Ὁμπρὺν, πού τὴν εἶχε ἐγκαταλείψει ὁ Μάξ, θέλει νὰ τὴν πείσει.

— Ἀνόητη! Διασκεδάσουμε. Πρέπει ἐπὶ τέλους νὰ παίρνη κανεῖς ἀπὸ άστεῖα! Ἐσύ...

Φωνές και «μπράβο» τὴν διακόψανε. Ὁ δρᾶκος, πῆγε στὸ γενικὸ διακόπτη κ' έσβυσε ὅλα τὰ φῶτα.

Ἡ Σπή, τοῦτὴ τὴ φορὰ, φοβήθηκε πιά σ' ἀλήθεια.

Κρατᾷ τὴν άνάσα της και πασπατεύει σιγὰ σιγὰ στὰ σκοτεινά, γιὰ νὰ μὴ τὴν ὑποψιαστοῦν, προσπαθεῖ νὰ ξεφύγῃ πρὸς τὴν πόρτα τοῦ διαδρόμου, πού ἔχει μείνει άνοιχτή.

Ἡ φωνὴ τοῦ δρᾶκου τὴν κυνηγᾷ, ψάχνει νὰ τὴ βοῇ.

— Ἀχ, κι' ἀν σὲ πιάσω!

Ἐκείνη με τὸ άπλωμένο μπράτσο της πιάνει τίς κουρτίνες τῆς πόρτας. Σώθηκε.

Κρύβεται πίσω ἀπ' τίς κουρτίνες, και κρατώντας τὴν άναπνοή της γιὰ νὰ μὴν τὴν άκούσουν περιμένει.

— Ποῦ εἶσαι; Ἀνόητο κορίτσι! Μὴ φοβᾶσαι! Δέν πρόκειται νὰ σὲ φάω ὁλόκληρη. Θὰ τσιμπίσω μόνο, ἓνα μικροῦτσικο κομματάκι.

Ἐνα ὑστερικὸ χάχανο ξέσπασε.

Ὁ δρᾶκος εἶχε σκοντάει πάνω στὸ ντιβάνι και γραπῶθηκε ἀπ' ὅ,τι τοῦ ἔτυχε μπροστά του.

— Ποῦ νὰ χόθηκε άραγε, αὐτὴ ή μαργιόλα! Θὰ τῷ στρίψει δίχως νὰ τὴ πάροουμε εἶδησι! Κοίμα! Θὰ τῆς ἔλεγα εὐχαρίστως τὸ μυστικὸ!

— Ἐλάτε! Ἀντὶ νὰ γκρινιάζετε, μικρὲ μου Μάξ!

Συμβούλευσε ή κυρία Ὁμπρὺν. Κ' έπειτα πρόσθεσε:

— Προσοχή! Ὅταν θὰ χτυπήσω τὰ χέρια ὅλοι θ' αλλάζουν σύντροφο! Καταλάβατε; Ἡ Σπή, λαχανιασμένη, άκουσε ἐκεῖ κοντὰ τὴ φωνὴ τῆς κυρίας της.

Όλοι δέχθηκαν, ένθουσιασμένοι.

Άνάκατα, άναστενάγματα και γέλοια νευρικά, έξακολούθησαν για κάμποση ώρα.

Έπειτα δόθηκε τὸ σύνθημα,

Τσαλακώματα ύφασμάτων, ήχοι ρυθμικοί τῶν έλασμάτων τοῦ ντιβανιοῦ, φιλιὰ σκαστά, λόγια ὠμά.

Η Σπή, σάν νάβλεπε ὄνειρο, με καρδιά πού χτυποῦσε δυνατά, τὰ πρόσεχε ὅλα αὐτά.

Οἱ σιγμὲς περνοῦσαν, κι' έννοιωθε σά νά τήν περιχοῦσε τώρα μιὰ καπνιά.

Πῶς νά ξεφύγει;

Τρόμαξε μήπως, με τὸ πρῶτο πού ήθελε κινηθῇ, θά τήν πρόσεχαν και πάλι. Τὸ πρόσωπό της, στή σκέψη αὐτή, τὸ άναστάτωναν σπασμοὶ τρόμου.

Περπατησιές. Πάει, τήν ανακάλυψαν!

Κόλλησε στὸν τοῖχο, στριμώχθηκε άκόμη περισσότερο στή γωνίτσα της κι' έτρεμε ὁλόκληρη.

Ξαφνικά, έφεξε και πάλι!

Άκούστηκαν διάφορες παραπονιάρικες γκρίνιες. Ήταν ή Σὸς Κολλά, πού έψαχνε τώρα άπεγνωσμένα για νά βρῇ τή Σπή.

Ο Αρᾶκος ήτανε παραχωμένος τώρα

ανάμεσα στήν κυρία Ωμπρὺν πού άποτελοῦσε τήν επάνω «φέτα» και στὸ βαρῶνο ντε Μάρ πού άποτελοῦσε τὴ κάτω «φέτα».

Η Σὸς Κολλά, ζιζάνιο, δέν τοὺς άφινε σὲ ήσυχία, ήμ' ὅλο πού φώναζε στή φιλενάδα της Ζακελίνα:

— Γελᾶς, ε; Ζακελίνα!

Ο Άρο Γόλτερ έντελῶς γυμνὸς σκέπαζε τὴ μικροῦλα κυρία Ραντέλ πού μ' ἓνα μπράτσο λυγισμένο πάνω στὰ μάτια της τάραζε ὁκόκληρη μ' ἓνα σπασμωδικὸ ρόγχο.

Κι' ὅλα ἐκεῖνα τὰ κορμιά, βράζανε σὰ σκουλίκια μέσα στὸ βόρβορο.

Η Σπή, άπαρατήρητη, κατάφερε νά ξεφύγει άπ' τὴ πόρτα τοῦ διαδρόμου και μ' ἓνα σάλτο, βρέθηκε έξω.

Έτρεξε στὸ δωμάτιο της και κλειδωμένη με διπλὸ στρίψιμο τοῦ κλειδιοῦ, ταμπουρώθηκε.

Όταν τράβηξε τὸ κομὸ της μπρὸς στήν πόρτα, μιὰ αντίδρασι τῆς έκοψε τὰ γόνατα.

Έπεσε στὸ κρεβάτι της, σκεπάζοντας με τὰ χέρια τὸ πρόσωπο της. Τὴν έπιασαν σπασμοί, κι' έκλαιγε.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

«Έκεῖνο πού εἶναι ὠφέλιμο στὸ μέλισσι, δέν μπορεῖ νά εἶναι ὠφέλιμο στή μέλισσα».

Μάρκος Αὐρήλιος

I

Η κυρία Ωμπρὺν δέν άγαποῦσε παρὰ μόνο τὰ γελαστὰ πρόσωπα, και δέν τῆς άρεσε, μέσα στήν άκατάστατη ζωή της, παρὰ μόνο τὸ κάθε τι πού θά μπορούσε νά τήν διασκεδάσει. Δέν επέμεινε λοιπὸν όταν ή Σπή τῆς εἶπε τήν επιθυμία της, νά ξαναγυρίσει στοὺς γονεῖς της.

Τὴν ἔδωξε μ' ἓνα ξερό:

— Άντίο!

Η μητέρα της κι' ὁ άδελφός της, τήν υποδέχθηκαν ψυχρά. Ὡς τόσο, ή μαντάμ Αρελλι τήν έβλεπε με πολλήν ικανοποίησι, κατὰ βάθος, Γιατί ή κόρη, ξαναπιάνοντας πάλι δουλειά, θά ξαλάφρωνε τώρα λίγο τὸ Λούη πού εἶχε πέσει πάνω του, ὅλο τὸ βάρος.

Παρὰ τοὺς καλοὺς τρόπους τοῦ πατέρα της, πού ήταν ένθουσιασμένος γιατί τήν ξανάβλεπε, ή Σπή, ξαναφορῶντας τὰ χωριάτικα ρούχα της δέν ξαναβρῆκε τὸ παληὸ ἐκεῖνο κέφι της.

Οἱ καθημερινές ὅπου δούλευε σ' ὅλες τις δουλειές, άκόμη και στὸ σκάψιμο, τῆς άρεσαν πολὺ περισσότερο, τώρα, παρὰ οἱ Κυριακές και ὁ χορός.

Μὰ δέν εὔρισκε πιὰ γούστο σὲ τίποτα.

Η συνειδησίς της, ή πίστις της σὲ μιὰ ζωὴ ἐργατική, εἶχαν εξαφανισθεῖ πιὰ τώρα, μαζί με τις παλιές της αὐταπάτες. Καὶ τῆς γεννιότανε διαρκῶς τὸ ἐρώτημα:

Κάτω άπὸ κάθε πρόσωπο, ὑπάρχει λοιπὸν παντοῦ σαπίλα κρυμμένη;

Υπάρχει λοιπὸν παντοῦ, τόση πολλή βρωμιά πού περιμένει τήν πρώτη εὐκαιρία για νά ἐκδηλωθῇ;

Τάχα, νά μὴν ήσαν παρὰ ἐξαιρέσεις, αὐτὴ και ὁ νουνός της μόνο; Νά μὴν

ήσαν παρὰ ἐξαιρέσεις και θύματα;

Πόσο ξεμοναχιασμένη ήτανε, άπὸ τότες πού ἔλλειπε ὁ θεῖος της μακρυνά άπ' τὸ Σατὼ Ρούζ! Πόσο μόνη!

Τοὺς κοιτάζε πιὰ τώρα ὅλους με δυσπιστία, ψάχνοντας νά βρῇ κάτω άπ' τήν κάθε μάσκα, τὰ χαρακτηριστικά τοῦ πραγματικοῦ προσώπου.

Ο Κωνσταντῖνος κι' ὁ Φρανσουᾶ, άπὸ τότες πού τήν ξαναβλέπανε πάλι, φαινότανε πολὺ πιὸ πρόθυμοι παρὰ ποτὲ ἄλλοτε.

Άν ὅμως, μόλις έβλεπε τὸ Φρανσουᾶ, ή καρδιά της και οἱ αἰσθήσεις της ταραζόντανε, ή παραμικρὴ επαφή μαζί του, τῆς άναπαράστανε τὴ σκηνὴ πού εἶχε ζήσει στὶς «Πορτοκαλιές».

Άπόσπρωχνε βίαια τὸν ψαρᾶ, και δίχως καμμιάν ἐξήγησι τὸν ἔδιωχνε.

Έκεῖνο, πού ἄλλοτε τῆς φαινότανε τόσο ἁπλὸ—τὸ φτερούγισμα τῶν περιστερῶν πάνω στὰ θυλικά τους, τὸ μαοῦρισμα πού εἶχαν οἱ γάτες πάνω στὶς περιπτύξεις των, ὁ άφρός στὸ στόμα τῆς ἀγελάδας όταν τήν πηγαίνουν στὸ ταῦρο—ὅλα αὐτά, τῆς θύμιζαν τώρα με φρίκη, τις χειρονομίες και τις κινήσεις τῶν κορμιῶν πάνω στὸ ντιβάνι.

Τοῦλάχιστον τὰ ζῶα ὑπακούανε σὲ νόμους πού ήσαν άνώτεροι άπ' αὐτά.

Αὐτά, μπορούσε νά εἶναι μηχανές άναπαραγωγῆς.

Όμως, ὅσο παραδεχότανε για τὰ ἀνθρώπινα πλάσματα νά μὴν άναπαράγουν παρὰ μόνο σύμφωνα με τὴ θέλησί τους, ἄλλο τόσο τῆς έφερνε τακτικά ή στείρότητα τῆς διαφθορᾶς.

Ποτὲ δὲ θά μπορούσε νά ὑποφέρει και νά συγχωρέσει, ἓνα τόσο συχαμένο θέαμα.

Έξ αἰτίας, έπαψε πιὰ νά τῆς άρέσει

ὁ ἄρως.

Δίχως νὰ τὸ καταλάβῃ οὔτε αὐτὴ, εἶχε τώρα στραφεῖ περισσότερο πρὸς τὸν Κωνσταντῖνο, πού τῆς ἔδειχνε πῶς πολὺ σεβασμὸ ἀπ' τὸ Φρανσουᾶ.

Ζηλιάρηδες, ὁ Φρανσουᾶ κι' αὐτὸς δὲν μιλοῦντανε πιά τώρα. Τὸ ἀτσάλι τῆς παληᾶς τους φιλίας, εἶχε τσακίσει τώρα μὲ τὸ ἄχυρο τῆς ἐπιθυμίας τους. Ἐορίζαν ὁ ἓνας τοῦ ἄλλου προκλητικὰ βλέμματα ὅταν συνέβαινε ν' ἀνταμωθοῦν.

Ἐνα βράδυ, βγαίνοντας ἀπ' τὸν κινηματογράφο, ὅπου εἶχε ἐπιφορτισθεῖ νὰ τὴν πᾶν ὁ Λούης, συνάντησαν ἀδελφὸς κι' ἀδελφὴ τὸν Κωνσταντῖνο.

Ὁ Λούης, θέλοντας νὰ περάσῃ κάμποσες ὥρες μὲ τὴ Ρόζα, παρακάλεσε νὰ συνοδεύσῃ τὴν ἀδελφὴν του, καὶ τοῦ τὴν ἐμπιστεύθηκε.

— Ὑπὸ τὸν ὄρο ὅτι δὲ θὰ μὲ στεναχωρέσῃς στὸ δρόμο!..

Τοῦ εἶχε πεῖ αὐτὴ, τοῦ Κωνσταντίνου.

Δίχως νὰ σηκώσουν τὸ βλέμμα πρὸς τὸν Αὔγουστιάτικο οὐρανὸ, πήγαιναν κι' οἱ δύο τους μὲ σκυμμένα κεφάλια: ἐκεῖνη συλλογισμένη, αὐτὸς πειστωμένος.

Ἐξαφνα, σύρριζα στὸ δάσος Φερῶ, τοὺς πρόφτασε ἓνα ποδήλατο.

Σταμάτησαν.

Ἦταν ὁ Φρανσουᾶ. Ὁ ψαρᾶς, πηδώντας ἀπ' τὸ ποδήλατο του, βρέθηκε πρὸς τὸ μέρος τοῦ Κωνσταντίνου.

— Δὲν εἶναι εὐγενικὸ ν' ἀφίνετε ἔτσι τοὺς φίλους!

— Τάχα δὲν ἄφισες καὶ σὺ τοὺς δικούς σου; — μουρμούρισε ὁ Κωνσταντῖνος — σῦρε νὰ τοὺς βρῆς.

— Ἐγὼ πεντάρη δὲ δίνω γιὰ τοὺς φίλους μου. Γιὰ τὴν ὥρα σᾶς συνοδεύω. Νάλ!..

Μὰ ὁ Κωνσταντῖνος μὲ λύσσα ἔσφιγγε τὴν γροθιᾶν του.

— Δὲ σ' ἔχουμε ἀνάγκη ἐσένα. Ἀὐτὸν ἐκεῖ πού ἦρθες!

— Τὶ λὲς βρέ;

Μὲ μιὰν κουτουλιὰ στὸ στῆθος τοῦ ἀντιπάλου του, ὁ μηχανικὸς εἶχε δομήσει πάνω του τόσο ξαφνικὰ πού τώρα ὁ Φρανσουᾶ, δὲν μποροῦσε πιά νὰ πάρῃ ἀνάσα καὶ τρικλίζει, ἀφίνοντας νὰ τοῦ φύγῃ τὸ ποδήλατο πού κρατοῦσε μὲ τ' ἄλλο χέρι.

— Τίνο! Ἀφῆσέ τον! Εἶστε τρελλοί;

Ἐξέφωνε ἡ Σπῆ.

Ἦδη, τὸ μαχαῖρι τοῦ ψαρᾶ πού εἶχε ὑψωθῇ ἀπειλητικὸ, χτυποῦσε.

Κι' ὁ Κωνσταντῖνος ἔπεσε.

Ταυτόχρονα μὲ τὴ Σπῆ, ὁ Φρανσουᾶ ξεζαλίστηκε καὶ κατάχλωμος εἶχε σκύψει πάνω στὸ ξαπλωμένο σῶμα.

Γονάτισε καὶ ῥωτοῦσε, ἐνῶ ἡ κόρη ἀνοίγοντας τὸ ματωμένο πουνάμισσο του, τὸν ἰκέτευε.

— Τίνο! Ξανάνοιξε τὰ μάτια σου! Ἀκούε; Ὁ Φρανσουᾶ, ζητώντας συγγνώμη, ἔσχιζε τὸ μαντῆλι του, καὶ πατοῦσε τὸ τραῦμα.

Τὸ αἷμα ἔπαψε πιά νὰ τρέχῃ. Τὸ μαχαῖρι εἶχε γλυστοήσῃ, καὶ τὸν εἶχε πάρει ξόφαλτσα. Ὁ πληγωμένος, σχεδὸν ἀμέσως συνῆλθε ἀπ' τὴ λιποθυμία του.

Ἐπειτα ἀπὸ μιὰ σκηνὴ ἐξηγήσεων καὶ μετανοίας, ὁ Κωνσταντῖνος γενναῖο-καρδὰ εἶχεν ὑποσχεθεῖ νὰ μὴν κἀνὴ θόρυβο γύρω ἀπ' αὐτὴ τὴν ὑπόθεσι.

Ἔτσι, ὁ καυγᾶς τελείωσε μὲ μιὰν σκυθρωπὴ ἐπιστροφὴ, κ' οἱ τρεῖς μαζὺ ὡς τὸ δωμάτιο ὅπου κατοικοῦσε ὁ Κωνσταντῖνος. Ἐκεῖ ἡ Σπῆ, τοῦ περιποιήθηκε τὸ τραῦμα του, καὶ ἔπειτα ἔπεμνε νὰ τὴν ἀφίση, ὁ Φρανσουᾶ, νὰ γυρίσῃ μόνη στὴν Ὀλιβέτ.

Ἡ συγκίνησις αὐτῆς, τῆς ἔκαμε νὰ μισήσῃ ἀκόμη παραπάνω ὅλα τὰ ἔρωτικά αἰσθήματα πού τὸ κάτω τῆς γραφῆς, δὲν ἔκαμαν παρὰ νὰ ὀδηγοῦν διαρκῶς καὶ ἀδιύκοπα σ' ἓνα μόνο σκοπὸ: στὴ κατοχὴ.

Τί ἦταν τάχα αὐτὴ ἡ ἴδια, ἀνάμεσα σ' ὅλες τοῦτες τὶς ἐπιθυμίες;

Ἐνα θῦμα πού τὸ κυνηγοῦν ἀπὸ παντοῦ τὰ σκυλιά! Μιὰ λεία πού τῆς στήνουν καρτέρι οἱ πῶς αἰμοβόροι κυνηγοί.

Ὅλες αὐτὲς οἱ γυναῖκες καὶ ὅλοι ἐκαῖνοι οἱ ἄνδρες πού δὲν εἶχαν στὸ νοῦ τους παρὰ μονάχα αὐτό, ὅλη αὐτὴ ἡ μανία πού ἔφθανε ὡς τὴν προστυχὰ μιᾶς ἡθικῆς αυτοκτονίας ἢ ὡς τὴ μανία τῆς δολοφονίας τῆς προκαλοῦσαν φρίκη.

Ἐδὼν αὐτὸ ἦταν ἡ ζωὴ!

Ἐννοιοῦσε σὰν νὰ πνιγότανε, σὰ νὰ ἔχανε τὸν ἰδιό της τὸν ἑαυτό, ἀνάμεσα στὴν ἔχθρα τῆς μάννας της καὶ τῇ βανασότητῃ τοῦ ἀδελφοῦ της. Ἀπ' τὸν πατέρα της πού ἦταν διαρκῶς ἔξω καὶ πάντα μεθύσιμος, δὲν εἶχε νὰ περιμένῃ

τίποτ' ἄλλο παρὰ ἓνα ἀνύταμο χαμόγελο.

Ἀπ' τὴ στιγμὴν ἐκεῖνη ἡ ἀπελπισία της εἶχε αὐξήσει μὲ τὴν συγκρατημένη ζωὴ της.

Σιγὰ σιγὰ, ὅσο ἀπομακρυνότανε ἀπ' τὴν ἐποχὴ τῆς διαμονῆς της στὶς «Πορτοκαλιές» ἡ ἀνυπαντριά της, μ' ὅλο πού λιγώτερο πιά τώρα ἀπότομη, τὴν κρατοῦσε πάντα κάτω ἀπ' τὴν φρίκη τοῦ συχαμεροῦ θεάματος.

Γιὰ νὰ μὴ τὰ σκέπτεται πιά αὐτὰ, προσπάθησε νὰ ξεγελάσῃ τὴ φλόγα πού τὴν ἔκαιγε.

Τὰ φιλοσοφικὰ βιβλία τοῦ θείου της, δὲν τῆς ἔφερναν τὴν παρηγοριά πού περιμένε: Ἀερώδεις θεωρίες, ἐντελῶς ἀπόμακρα, ἀπ' τὴν στιγμὴν ἐκεῖνη τῆς ἀποφασιστικῆς καμπῆς πάνω στὴν ἀνάπτυξί της.

Πὼς ν' ἀποφύγῃ τὸν πειρασμὸ τῆς σαρκός; Ὅσο πῶς πολὺ ἐπέμενε, τόσο πῶς πολὺ τὸν ἔβρισκε γραπομένο πεισματάρικα στὸ πῶς εὐαίσθητο σημεῖο τοῦ εἶναι της.

Τὰ διαμορφωμένα πιά ὄργανα, ἀπαιτοῦσαν τὴν ἐργασία τῆς λειτουργίας τους.

Τότες, ἀκολουθώντας πάλι τὴ φυσικὴ τους ροπή, αἱ αἰσθήσεις της εἶχαν ξαναστραφῇ πρὸς ἐκεῖνον πού πρῶτος τὴς εἶχε ξυπνήσει.

Τί κι' ἂν τὸν ἤξαιρε ἐπιπόλαιο καὶ ἄστατο! Τί κι' ἂν τὸν εἶδε αἰμοβόρο κι' ἄγριο.

Ξανὰ πάλι, μόλις τὸν συναντοῦσε τὸ Φρανσουᾶ, μόλις ἐρχότανε σ' ἐπαφὴ μαζὺ του καὶ προσπαθοῦσε αὐτὸς νὰ τὴν προκαλέσῃ, ἡ παλιά της ταραχὴ τὴν ξανάπιανε, πῶς βαθειά, πῶς συγκλονιστικῇ..

Μποροῦσε τάχα ν' ἀντιστέκεται, ἀκόμη περισσότερο;

Γινότανε τώρα νευρικῇ. Μάταια ἡ μαντὰ! Ἀρελλὰ τὴν κακομεταχειρίζοτανε μὲ σοβαρὲς ὑποψίες γιὰ τὰ χαλκαδιασμένα καὶ μελανὰ μάτια της, πού τ' ἄβλεπε κάθε πρωΐ, καὶ πού στραποκοποῦσαν περίεργα.

Καὶ ἐπωφελήθηκε τότε ἡ μάννα ἀπ' τὴν ευκαιρία, πού ἔλλειπε ὁ ἀδελφός της ξαίροντας πὼς δίχως ἐκεῖνο τὸ Σεβαστιανὸ ἡ Σπῆ θὰ ἦταν εὐσεβής, πῆγε καὶ βρῆκε τὸν ἐφημέριο.

— Εἴχατε ἄδικα — ἦταν ἡ πρώτη λέξι

τοῦ παπᾶ Μπονατέλ — νὰ μοῦ τὴν ἀποτραβήξετε εὐθύς ἀμέσως ἔπειτα ἀπὸ τὴν πρώτη της μετάλειψι! Δίχως θρησκευτικὲς ἀρχὲς ἡ ψυχὴ ἀποπλανιέται. Τέλος πάντων, θάρθῃ αὔριο, σὰν κατὰ τύχη μετὰ τὸ μεσημέρι. Θὰ τὴν δῶ, κι' ἐλπίζω πὼς μὲ τὴ βοήθεια τοῦ Θεοῦ.

II

Ἀπλὸς καὶ ἀνοιχτόκαρδος, ὁ ἐφημέριος τοῦ Σατὼ-Ρουζ ἔδινε ἐντύπωσι καλόκαρδου καὶ μαλακοῦ ἀνθρώπου.

Ἀπὸ πολλὰ τώρα χρόνια, μὲ τοὺς ἀνθρώπους τῆς Προβιγγίας, εἶχε πιά προσασμοσθεῖ στὰ ἔθιμα τοῦ τόπου.

Γι' αὐτὸ καὶ οἱ πῶς ἀντικληρικὸφρονες ἀκόμη, τὸν ἐκτιμοῦσαν γιὰ τὸν ἀνθρωπισμὸ του. Εἶχε ἀντιπάλους, ἀλλὰ ὄχι καὶ ἐχθρούς.

Ἡ Σπῆ καὶ ἡ μητέρα της καθάριζαν μπιζέλια, καθισμένες στὸν πάγκο μπρὸς στὸ σπῆτι, ὅταν ἡ κυρία Ἀρελλί, βλέποντας τὸ ράσο τοῦ παπᾶ Μπονατέλ πάνω ἀπ' τὸ δεντρολίβανο τοῦ φράχτη της, χαϊρέτησε τὸν ἱερέα μ' ἓνα:

— Ἐ πολλὴ καλημέρα σας κύριε ἐφημέριε!.. Κάμετε περίπατο; Δὲ θὰ μᾶς εὐχαριστήσετε νὰ περάσετε λίγο καὶ σ' ἐμᾶς;..

Ὁ παπᾶς, ἀνασήκωσε τὸ καπέλλο του λέγοντας:

— Μά! Πολὺ εὐχαρίστως!..

Ξαφνιασμένη, καὶ δίχως ν' ἀντιληφθῇ τὴν παγίδα, ἡ Σπῆ, ἀνταπόδωσε εὐγενικὰ τὸ χαιρετισμὸ.

Ὁ παπᾶς, νόμισε πὼς τὴν εὖρισκε μαλακιά καὶ ἐπανελάβε μὲ ἐπιβολὴ τὴν οἰκειότητα πού τῆς εἶχε ἄλλοτε. Τῆς μίλησε στὸν ἐνικό,

— Πᾶσι καιρὸς πού ἔχω γὰρ σὲ δῶ στὴν ἐκκλησίαν. Δὲν εἶναι σωστὸ αὐτὸ κοροῦλα μου. Ὁ Θεὸς ἀποστρέφεται τοὺς ἀγνώστους ἀνθρώπους.

Καὶ ἐπειδὴ αὐτὴ σόπαινε, ἐκεῖνος φαντάσθηκε πὼς ἡ σιωπὴ της μαρτυροῦσε καλὲς διαθέσεις:

— Ἐ! Ἐ!.. Ποῦς ξαίρει τί ἀμαρτίες θάχουμε στὴ συνειδήσί μας, ἀπὸ τότες πού ἔχουμε νὰ ξεμολογήθουμε!

Ἐκεῖνη ἡ σήκωσε ἀνάλαφρα τοὺς ὤμους.

—Ποιὸς δὲν ἔχει ἁμαρτίες πάτερμου;
—Ἐκεῖνοί ποὺ μετανοοῦν!
—Ἔτσι λέτε; Ἡ μετάνοια εἶναι ὅπως ἡ σκούπα ποὺ καθαρίζει τὸν τόπο. γιὰ νὰ γεμίση νέες βρωμιές...

Ὁ παπᾶς-Μπουατέλ τᾶχασε, καὶ σήκωσε τὰ χέρια πρὸς τὸν οὐρανό.
—Σπιριτά!

Ἀγρίψε, ἡ μαντὰμ Ἀρελλί.

Ἐπειτα ὅμως μελιστάλαχτη εἶπε:

—Κύριε ἐφημέριε! Ἀφοῦ εἶστε ἐδῶ. θὰ πρέπει νὰ τῆς τὰ ψάλλετε! Σᾶς ἀφίνω!

Ὑποκλίθηκε αὐτὸς, καὶ γυρνώντας πρὸς τὴν κόρη τῆς εἶπε:

—Τώρα λοιπὸν ποὺ εἵμαστε μόνοι θὰ μιλήσουμε σὰν καλοὶ φίλοι...

Κάθησε πάνω στὸ παγκάκι, δίπλα τῆς, καὶ τὴν ρώτησε:

—Πόσο χρονῶ εἶσαι;

—Πατῶ στὰ δεκαοχτὼ σὲ λίγο.

—Πιά, μεγάλη κοπέλλα! Μεγάλο κορίτσι, ποὺ τοῦ ἀρέσει νὰ διασκεδάξῃ! Ψέμματα; Ὁ χορὸς, ἔ;

—Δὲ χορεύω πιά!

—Ὁ κινηματογράφος λοιπὸν τότε; Ὅπου κάθονται τὰ κορίτσια δίπλα στὸν ἐρωμένο τους, ἔ;

Ἡ Σπὴ χαμογέλασε.

Ἐκεῖνος τῆς ἔδωσεν ἕνα μπατσάκι στὸ μάγουλο.

—Ἐ! Τρεμούτσικο! Πᾶς συχνὰ στὸ σινεμά;

—Δὲν ἔχω πατήσει τὸ πόδι μου, ἐδῶ καὶ δυὸ βδομάδες τώρα!

Κοκκίνησε, γιατί ξαναθυμήθηκε τὸν καυγᾶ καὶ τὴ μαχαίριά, Ἐπειτα ἐξακολούθησε.

—Τὸ Σάββατο, εἶχα συνοδεύσει τὸν ἀδελφὸ μου. Εἶχε περάσει μῆνας, ποὺ δὲν πῆγα. Ἦταν ἕνας πολὺ καλὸς κωμικός.

—Ναί! Ξαίρω. Ξαίρω. Γιὰ νὰ δοῦμε. Τί λέγαμε τὸ λοιπὸν; Τί χολόσκασες ἔχεις;

Ἐκεῖνη κούνησε τὸ κεφάλι, καὶ πῆρε ξαφνικὰ στάσι ἀμύνης.

—Δὲν ἔχω!

Τώρα ὁ παπᾶς σοβαρεύτηκε:

—Ὁ Θεὸς σ' ἀκούει κόρη μου, πές του τίς λύπες σου.

—Δὲν ἔχω καμμιάν ἀνάγκη, νὰ διηγοῦμαι τέτοια πράγματα στὸ Θεό! Ἄν

ὑπάρχει τὰ ξαίρει πολὺ καλὰ, κι' ἂν πάλι δὲν ὑπάρχει.

Ὁ παπᾶς σκανδαλισμένος, ἔκρυψε μὲ τὸ ἕνα χέρι τὸ πρόσωπό του, καὶ μὲ τ' ἄλλο χέρι τῆς ἔκαμε νόημα νὰ σωπάσῃ.
—Βλασφημία.

Καμμιά ἀμφιβολία πὼς σκόνταφτε τώρα σὲ μιὰν ἀπρόσμενη εἰλικρίνεια. Ὁ παπᾶς, ξερόβηξε. Ἡ στάσις αὐτὴ προμνηστὸς σὲ δύσκολες περιστάσεις, αὐστηρὸ ὕφος καὶ βαρεῖα νουθεσία.

—Εἶναι πολὺ πιὸ σοβαρὸ ἀπ' ὅ,τι φανταζόμουναι παιδί μου. Βρίσκεσθε σ' ἐπικίνδυνον δρόμο ὅπου δὲν μπορεῖ νὰ συναντήσῃ κανεὶς παρὰ μόνο τὴ διαφθορὰ καὶ τὴ δυστυχία.

—Καὶ ξαναπαίρνοντας τὸ πατρικὸ του ὕφος:

Μὴν τὸν ἀκοῦς τὸ θεῖο σου! ἀπευθύνσου στὸ Θεό!

—Δὲν τὸν πιστεύω!

Τῆς εἶπε τώρα ἔντονα.

—Πρέπει νὰ πιστεύουμε! Ὡς ἐδῶ ἦταν ἡ ἀλαζωνία ποὺ σᾶς τύφλωνε, τὸ θεῖο σου καὶ σένα! Μὰ ὁ Θεός, δίπλα στὸ κακὸ ἔβαλε μέσα σου τὸ γιαιτρικὸ ξερίζωσε αὐτὴν τὴν ἀλαζωνία, δίνοντάς της ἕνα σκοπὸ ἀνώτερο ποὺ θὰ τὴν καθαρῇ. Πρέπει στὸ ἐξῆς νὰ κάμῃς γιὰ νὰ μπορέσης νὰ πιστένῃς τὴν προσπάθεια ποὺ ἔκαμες γιὰ νὰ μπορέσης νὰ μὴν πιστεύῃς. Πρέπει νὰ μάθῃς ν' ἀγαπᾶς τὸ Θεό.

—Θὰ τὸν ἀγαποῦσα ἂν μποροῦσα νὰ αὐτὸ κρατήσω στὴν ἀγκαλιά μου!

Ἀνατρίχιασε καὶ τοῦ ἤρθε ζαλάδα.

—Τί λὲς αὐτοῦ;

Ἐκνευρισμένη ἐκεῖνη φώναξε:

—Λέω πὼς ὁ ἐρωτὰς μὲ κάνει ἄρρωστη. Νὰ τὸ κακὸ ποὺ ἔχω.

Ὁ παπᾶς τὴν κοίταξε τώρα μὲ βλέμμα θριαμβευτικόν:

Τούτη τὴν φορὰ ἡ ἐξομολόγησις ἄρχισε.

—Ἐχεις ἕναν ἐρωμένο;

—Πολλούς!

ὦ! Καὶ τί κάνεις μαζί τους;

—Τίποτα ἴσα ἴσα! θὰ ἤθελα ν' ἀγαπήσω! Ἡ ἰδέα νὰ κάνω ὅπως τὰ ζῶα μου φέρνει ἀναγοῦλα.

Αὐτὴ ἡ βιαιότητα τῆς ἰδιοσυγκρασίας, μὲ τούτη τὴν εἰλικρίνεια τοῦ χαρακτήρα, ἔκαμαν τὸν παπᾶ νὰ χάνῃ.

III

Ὡς τόσο ἐξακολούθησε τούτη τὴ φορὰ μὲ ὕφος κηρύγματος.

—Ἐχετε ἀνάγκη ν' ἀγαπήσετε καὶ δὲ θέλετε νὰ κάνετε ὅπως τὰ ζῶα; Μὰ τότε ἀγαπήστε τὸν Ἰησοῦ, τὸν Σωτῆρα σας. Ἡ ἐκκλησία μὲ τὴ συμπόνια τῆς, σᾶς προσφέρει τὸν ὁραιότερο ἐρωτὰ! Μὲ τὸν ἐξαιρετικὸ χαρακτήρα ποὺ ἔχετε, εἶμαι σίγουρος κόρη μου πὼς θὰ γίνετε μιὰ ἁγία.

Ἡ νέα ἀνοιξε ὀρθάνοιχτα μάτια.

Αὐτὸς τὴν βεβαίωσε, μὲ εὐλάβεια.

—Οἱ ἅγιες, κόρη μου, εἶναι οἱ ἐρωμένες τοῦ Θεοῦ.

Ἡ Σπὴ μπρὸς τὴν πεποίθησι μὲ τὴν ὁποία τῆς μιλοῦσεν ὁ παπᾶς, ἐνοιώθει τώρα λιγότερη κλίσι πρὸς τὴν κριτική.

Δὲν εἶχε πιά τώρα ὄρεξι γιὰ εἰρωνία:

Ποιὸς ξαίρει ἂν στὰ πόδια τοῦ βωμοῦ δὲν ὑπῆρχε τρόπος νὰ καταπραῖνθῇ κανεὶς; Συγχυσμένες ἀναμνήσεις ἀνέβαιναν στὸ μυαλό τῆς. Τὰ κεριά ποὺ καίγανε στὴ σκιά μέσαστὴ μικρὴ ἐκκλησία... γυναῖκες γονατιστὲς κάτω ἀπ' τὸ σταυρό, ποὺ τὰ πόδια του ἦτανε στολισμένα μὲ λουλούδια· οἱ ψαλμωδίες, ποὺ ἀνέβαιναν ἀνάμεσα στὸ λιβάδι...

Ὁ παπᾶς αἰσθάνθηκε πὼς εἶχε μισονικήσει. Καὶ χαμογελώντας τῆς εἶπε.

—Βλέπω πὼς μὲ κατάλαβες!

Δὲν ἔμενε πιά τώρα γιὰ νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴ νίκη του, παρὰ ἡ συνηθισμένη του τακτική, ποὺ μεταχειριζότανε μὲ ἀντιπάλους τοὺς τοὺς ὁποίους εἶχε ἐκ τῶν προτέρων κερδισμένους; Ἡ προσευχή.

—Κάθε βράδυ πρὶν πλαγιάσεις, θὰ λὲς «δυὸ Πάτερ Ἡμῶν» καὶ δυὸ «Χαῖρε Μαρία κεχαριτωμένη!» Σὲ περιμένω τὴν ἐρχομένη Κυριακὴ στὴν ἐκκλησία. Εἶμαι βέβαιος, πὼς ὁ Ἰησοῦς, θὰ σ' ἀκούσῃ. Ἡ Εἰρήνη ἂς εἶναι μαζί σου! Σηκώθηκε μὲ ἀξιοπρέπεια, καὶ βλέποντας τὴν μαντὰμ Ἀρελλί ποὺ ἐμφανιζότανε—τὰ εἶχε κρυφακούσει ὅλα ἀπ' τὸ κατῳφλι τοῦ σπιτιοῦ—ζήτησε νὰ τοῦ ἐπιτρέψουν νὰ φύγῃ, συγχαίροντας ὁ ἴδιος τὸν ἐαυτό του γιὰ τὴν εὐτυχὴ σύμπτωσι ποὺ ὀδήγησε—εἶπε—τὰ βήματά του πρὸς τὴν Ὀλιβέτ.

Ἡ καλὴ θέλησις τῆς Σπὴ, γιὰ νὰ κατανοήσῃ τὴ σημασία τῶν ἀναγκῶν τῆς, τῆς λατῆρας τῆς γιὰ τὴ ζωὴ, δὲν γνώριζε ὅρια. Ἀκολουθοῦσε ὅλες τὶς ὑποδείξεις ποὺ ἦταν ἱκανὲς νὰ ἀπομακρύνουν ἀπ' αὐτὴν ὅπως εἶχε συμβεῖ σὲ «Πορτοκαλιές» κάθε τι ποὺ δὲν μποροῦσε νὰ ὑποφέρῃ τὸ λογικὸ τῆς.

Βέβαια, δὲν πίστευε οὔτε στὸν Παράδεισο οὔτε στὴν Κόλασι.

Μὰ ἂν οὔτε ὁ Θεὸς οὔτε τὰ ἑξαρκήματα τοῦ ἔλεγαν τίποτα στὸ μυαλό τῆς, δὲν συνέβαινε τὸ ἴδιο καὶ μὲ τὴν ἐνσάρκωσι τοῦ Θεανθρώπου, ποὺ εἶχε γι' αὐτὴν ἰδέα τόσο συγχισμένη ὥστε νὰ τὴν στολίσῃ μ' ἕνα μυστήριον, καὶ ταυτῶχρονα ἰδέα τόσο ἀκριβή, ὥστε νὰ στηρίξῃ πᾶν τῆς, τὸ ὄνειρό τῆς...

Ὁ παπᾶς Μπουατέλ, ἤξαιρε καλὰ τι ἔκαμε προσφέροντας στὴ φλογερὴ αὐτὴ φαντασία. τὸ δραστηκὸν φάρμακον ἐπὶ μυστικιστικοῦ ἐρωτος.

Ὁ Χριστὸς, ἦταν τὸ δόλωμα ποὺ θὰ τὴν ἔφερνε στὴν Ἀγία Τράπεζα.

Τὸ ἴδιο ἐκεῖνο βράδυ, σὰν τίμια γιὰ νὰ δοκιμάσῃ τὸ πείραμα, γονάτισε προσπαθώντας νὰ θυμῇ τὴν προσευχὴ ποὺ ἔκαμε σὰν ἦτανε παιδί, οἱ λέξεις ποὺ ἔβγαιναν ἀπ' τὸ στόμα τῆς, ἀντὶ νὰ τὴν συναρπάσουν στὸ φτερούγισμά τους, τὴν ἔρριξαν ἀμέσως χάμω, μὲ τὴν ἀκατανίκητη βαρεμάρα τους.

—Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς Οὐρανοῖς...

Ἀναζητοῦσε. Τί ἦταν παρὰ κάτω;

Τὸ κάθε τί τὴν ἔκαμε νὰ εἶναι ἀφηρημένη. Μιὰ πεταλούδιτσα ποὺ εἶχε μπῆ καὶ ποὺ χτύπησε στὸ γυαλὶ τῆς λάμπας. μιὰ σχισμὴ στὸ ταβάνι, ποὺ τὴν ἔβλεπε γιὰ πρώτη φορὰ...

Ξαναόχισε τονίζοντας τὴν κάθε λέξι τῆς προσευχῆς, γιὰ νὰ νοιώσῃ ἀκόμη καλλίτερα τὴ σημασία τῆς.

—...Τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον!..

Ναί; Ἐ λοιπὸν, στοιχηματίζω πὼς ἂν ἔπειτα ἀπ' αὐτὸ περίμενε κανεὶς τὸ ψωμί του, θὰ πέθαινε σίγουρα τῆς πείνας. Καὶ τέλος πάντων, αὐτὰ ὅλα μὲ σκότισαν!

Ἀρχισε ἕνα «Χαῖρε».

—Χαῖρε Μαρία κεχαριτωμένη, ὁ Κύριος μετὰ σοῦ... μεσίτευσον ὑπὲρ

ἡμῶν».

Περίεργος τρόπος, νὰ τὰ περιμένη κανεὶς ὅλα ἀπ' τοὺς ἄλλους.

Σηκώθηκε:

—Οὔτε κι' ἐγὼ ξαίρω, γιατί δὲ γίνονται ὅλα αὐτὰ μὲ τὴν καρδιά μου!

Ὡς τόσο τὴν ὥρα ποὺ γινότανε, εἶχε ὁλοένα στὸ νοῦ της, τὴ θεία εἰκόνα, ξανάβλεπε μπρὸς της τὸν Ἰησοῦν, χλωμό καὶ ὠραῖον πάνω στὸ Σταυρό, ἔτσι ὅπως εἶναι στὸ ἡμίφως τῶν Ἐκκλησιῶν πάνω ἀπ' τὴν Ἀγία Τράπεζα.

Οἱ φράσεις τοῦ παπᾶ, τῆς ξαναῆλθαν στὸ μυαλό.

—Οἱ ἅγιες εἶναι οἱ ἐρωμένες τοῦ Θεοῦ!

Κι' ὅταν ἔσβυσε τὸ κερί, τὸ βράδυ ἐκείνο κοιμήθηκε μουρμουρίζοντας στὸν ἔρωτα ποὺ τὸ βράδυ ἐκείνο ἔφερε τὸ ὄνομα «Ἰησοῦς» ὅλες τὶς λαχτάρες τῆς καρδιάς της.

Τὸ πρωῒ, τσακισμένη καὶ ἀπαγορευμένη μάντευσε, ἀπ' τὸ πονηρὸ ὕφος τῆς μάννας της, τὴν ἀπόπειρα τοῦ εὐσεβοῦς ἐκβιασμοῦ, στὴν ὁποία ἔπεσε θυμά, κι' ἔγραψε στὸ θεῖο της, γιὰ νὰ τοῦ ζητήσῃ συμβουλὴ.

Τρεῖς μέρες ἀργότερα, πῆρε τὴν ἀπάντησιν.

Ρόκ. Πέμπτη.

Μὴ χάνης τὸν καιρὸ σου στὴν Ἐκκλησία.

Ἀξίζεις κάτι καλλίτερο ἀπ' αὐτό. Σοῦ ἀπαγορεύω νὰ ξεμολογήσῃς, ἐκτός πᾶς στὸν ἴδιο τὸν ἑαυτὸ σου.

Ὁ ἁγιασμός, δὲν ἀποκλείει τίποτα. Κανεὶς ἀκόμη καὶ μ' ὅλα τὰ «Πάτερ ἡμῶν» καὶ τὰ «Χαῖρε Μαρία» δὲν εἶναι δυνατὸ νὰ κάμῃ ὥστε νὰ μὴν ἔχη γίνεῖ μιὰ πράξις ποὺ ἔχει ἤδη συντελεσθεῖ.

Αἱ πράξεις μας, ὑφαίνουσιν ὅλες πάνω σὲ μιὰν οὐγία, ποὺ εἶναι ἡ ζωὴ μας ὁλόκληρη.

Συλλογίσου, ἡ προσπάθειες χρειάζονται, γιὰ νὰ ἐπανορθώσῃ κανεὶς τὴν παραμικρὴ κακὴ πράξι ἐνάντια πτὴ φύσιν.

Γιατὶ λοιπόν, οἱ κακὲς πράξεις ἐνάντια στὸν ἴδιο τὸν ἴδιο τὸν ἑαυτὸ μας νὰ ἐξαφανίζονται κατὰ ἓνα ταχυδακτυλουργικὸ τρόπο, μὲ τὴν ἑξ ὕψους βοήθεια; Ἡ ἀφesis ἁμαρτιῶν δὲν εἶναι παρὰ ἓνα ξεγέλασμα μωρουδιάτικο.

Κι' ἐκεῖνο ποὺ μὲ φουρκίζει μικρό μου, εἶναι πὼς πολλοὶ ἀπ' αὐτοὺς, τὸ ξαίρουν καλὰ αὐτό, μὰ ἐξακολουθοῦν νὰ ἐμπορεύονται τὴν αὐταπάτη, γιὰ νὰ παραμένουν οἱ ἰσχυροὶ τοῦ κόσμου. Πολὺ σπάνιοι εἶναι ἐκεῖνοι ὅπως ὁ ἀββᾶς Μπουατέλ, ποὺ θέλουν τὸ πραγματικὸ καλὸ τοῦ μετανοοῦντος.

Βλεπεις! ἡ αἰωνία ζωὴ, δὲν εἶναι δυνατόν νὰ πουλιέται ἀντὶ τοῦ «Πάτερ ἡμῶν» καὶ μὲ χαϊμαλλιά. Αὐτὸ δὲν τὸ καταφέρνει κανεὶς, παρὰ μόνο ἐξαγοράζοντας τὴν μὲ σκληρὲς θυσιές.

Θὰ ἐπικρατήσῃ μιὰ μέρα, μιὰ νέα θρησκεία ποὺ οἱ πιστοὶ της, δὲν θάχουν καμμιὰν ἀνάγκη ἀπὸ ἐνδιάμεσο. Πλήθος νεαρὲς ψυχὲς περιμένουν κίβλας, τὴ λατρεία αὐτὴν δίχως παπάδες, ποὺ δὲν ἀσκεῖται παρὰ μὲ σιωπὴ καὶ στὰ βάθη τῆς καρδιάς.

Διψοῦν γι' αὐτήν.

Θέλουν νὰ καταλάβουν, τὸ νόημα τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου.

Εἶσαι καὶ σὺ ἀπ' αὐτὲς, Σπὴ μου. Ἀνήκεις καὶ σὺ σ' αὐτὴ τὴ γεννιά ποὺ θένε τὴ συνείδησή τους, τέτοια ὅπως εἶναι ἡ Χρυσολίδα ποὺ τινάζει ἀπὸ πάνω της τὴ νεκρὴ μεμβράνη γιὰ νὰ ξεφύγῃ ἀπ' τὶς προλήψεις ἐνὸς διεφθαρμένου πολιτισμοῦ...

Ναί! Ἐννοῶ τὴν προσωπικὴ συνείδηση καὶ τὴν προσωπικὴ εὐθύνη...

Νὰ ἡ θρησκεία τῶν πραγματικῶν πιστῶν, ὁ ἀνθρώπινος νόμος καὶ ὁ ὑπεράνθρωπος τῶν πράξεών μας.

Ὅσο γιὰ τὴ προσευχή σου, μικρό μου, θὰ εἶμαι ἐναντίον αὐτῆς. Δὲν πρέπει ὅμως ἡ προσευχὴ αὐτὴ, νὰ κατανατᾷ σφουγγαρόπανο; — «Ἀφένθησαν αἱ ἁμαρτίαι μου!.. Ξαναρχινῶ».

Πρέπει νὰ ἐμπνέῃ τὴ θέλησί καὶ πρὸ παντὸς νὰ ἀναβλίσῃ ἀπὸ ὁλόκληρο τὸ εἶναι μας, μὲ λόγια δικὰ μας σὰν μιὰ ἀκατανίκητὴ ἐκτέλεσις πρὸς μιὰν ἀνώτερη ζωὴ.

Ἐργάσου, μελέτα, ἀνυψώσου! Πρὸ παντὸς, ξαναρχισε στὸ ἀναμεταξὺ τὰ σπέρμα σου: Θὰ δαμάσῃς τὶς ἀνάγκες σου σπαταλώντας τὶς δυνάμεις σου.

Τέλος, ἀνὰ ξαναδῆς αὐτὸν τὸν παπὰ Ρόμσον νὰ τοῦ πῆς τὰ λόγια αὐτὰ τοῦ Νίτσε: «Υπάρχει πάρα πολὺ λίγη ἀγάπη καὶ καλωσύνη στὸν κόσμο,

ὥστε νὰ μὴν πρέπει νὰ τὴν σπαταλοῦμε σὲ φανταστικὰ ὄντα.»

Ἀπόδωσε στὸ Χριστό, ἀνθρώπο ἀξιοθαύμαστο τῇ λατρείᾳ ποὺ τοῦ ὀφείλουμε.

Μὰ διὰ τὸν Υἱόν, μὴν ἀφίνεις νὰ σὲ τσακώσῃ ὁ Πατήρ καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα.

Θεὸς εἶναι ἡ ἀνάγκη ποὺ ἔχουμε νὰ ἐλπίζουμε καὶ ν' ἀγαποῦμε.

Τὸ ἰδανικόν;

Αὐτὸ εἶναι μέσα μας!

Πὼς λυποῦμαι μικρό μου, γιατί βρίσκομαι ἀκόμη μακριὰ ἀπ' τὸ Σάτω—Ρούζ, καὶ θὰ λείψω ἄλλους δύο μῆνες. Γράφε μου πὺδ συχνά.

Ὁ γέρω Ἀγριόχοιρός σου.

Τούτη τὴ φορὰ, ἡ Σπὴ ἔβλεπε καθάρᾳ:

Νὰ γλυτώσῃ ἡ ἴδια, μὲ τὴν ἐπιμονή της. Ἐπέβαλλε ἀπ' τὴ στιγμὴ ἐκείνη στὸν ἑαυτὸ της, νὰ μὴ σκέπτεται πιά ἄλλο παρὰ τὸ μέλλον.

Γέμιζε μὲ δάκρυα εὐτυχίας καὶ μὲ φιλιὰ τὴν εὐεργετικὴ ἐπιστολή.

—Νουνέ! Καλέ μου νουνέ!

Εὐγνωμονοῦσε τὴν τύχη, ποὺ τῆς εἶχε δώσει αὐτὸ τὸ δυνατὸ στήριγμα, στὸ ἐπικίνδυνον αὐτὸ πέρασμα τῆς ζωῆς.

Ἐπειτα ἀπὸ τρεῖς μέρες, ἀφοῦ εἶχε ξαναρχίσει τὶς προπονήσεις της μὲ τὸ ποδήλατο, ἐννοιωθε ἤδη κάθε βράδυ τὰ ἀποτελέσματα τῆς ὑγιεινῆς κοπώσεως.

Ξυπνοῦσε ἀπ' τὸ χάραμα, καὶ τραβοῦσε πρὸς τὸ βουνό. Τῆς φαινότανε τώρα πὼς ἀνάπνεε ἓνα νέο ἄερα.

Ἡ δουλειά, δὲν τὴν τρώαζε πιά ὅταν γυρνοῦσε.

Γι' αὐτό, τὴν Κυριακὴ, ὅταν ἡ μητέρα της τὴν εἰδοποίησε πὼς ἦταν ὥρα νὰ ντυθῇ γιὰ νὰ πάῃ στὴν ἐκκλησία ἐκείνη τῆς ἀποκριθῇ κατηγορηματικά:

—Δὲ θὰ ξαναδῶ τὸν παπὰ Μπουατέλ!

—Πῶς;—ἔρφωνε ἡ μαντὰ Ἀρελί. Μὰ ἐσὺ τοῦ τὸ εἶχες ὑποσχεθεῖ.

—Δὲν ὑποσχέθηκα τίποτα! Ἐξὸν μόνο στὸ Φρανσουά, νὰ τὸν συνοδεύω στὶς λεμβοδρομίες τοῦ Σαιν—Τροπέζ.

—Ἐλα πρώτα στὴ λειτουργία!

—Πήγαινε ἐσὺ γιὰ μένα!

Καὶ ἔφυγε, ξεκαρδισμένη.

IV

Ἡ Σπὴ εἶχε ξαναβρῇ τὴν ἰσορροπία της.

Εἶχε διαλέξει:

Ὁ Φρανσουά σοβάρωσε, κ' ἔσβυσε τώρα τὸν Κωνσταντίνο. Ἡ Σπὴ πιστεύει πὼς τὴν ἀγαπᾷ, καὶ εἶτε τὴν παντρεύτῃ εἶτε ὄχι, θὰ τὸν ἀγαπήσῃ.

Ὁνειρευόταν τώρα τὸν ψαρά μὲ τρυφερότητα.

Τῆς φαίνεται πὼς τὸ μικρὸ γαλάζιο λουλούδι, βλάστησε καὶ στὴν καρδιά ποὺ τὴν ὀνομάζει αὐτὴ δική της.

Στοὺς ἀγρούς τοὺς φυτεμένους πατάτες, μπρὸς στὸ σπῆτι, ἡ δροσερὴ φωνὴ ἀναδίνεται ἀρμονικὴ καὶ εὐθυμῇ:

«Ἀπ' τὸ Τουρέν στὸ Μουνκαλὲ

Ἡ ἀσπρορουχοῦ πάει, καλέ!...

Λέει τῆς ἀγάπης τὸ τραγοῦδι

Κ' εἶν' ἡ καρδιά της σὰν λουλούδι!

Ἐαφνικά, ἀκούει θόρυβο καυγᾶ ἀπ' τὸ κοινὸ δωμάτιο..

—Μπά! Ὁ πατέρας γύρισε δίχως νὰ τὸν πάρω εἰδησι;

Διέκρινε, τὴ βροντερή, γκρινιάρικη φωνὴ τῆς μητέρας της.

—Τεμπελχανά! Ποῦ βρῆκες ἀκόμη κρασί γιὰ νὰ μεθοκοπήσῃς!.. κι' ἔρχεσαι μ' ἄδειο ἄμαξι!

Ἐνα ταπεινὸ μουρμουρητὸ σχεδὸν ἀπαντᾷ μὲ μασμένα λόγια. Δὲν διακρίνει ἡ Σπὴ παρὰ ἓνα ἀναρρόο:

—Οὐ οὐ-ἂ οὐ!

—Σκασμός, τεμπέλη!.. Στοιχίζεις περισσότερο ἀπ' ὅ,τι βγάζεις. Τὰ τομάρια τῶν κουνελιῶν σου; Μπορεῖς νὰ τὰ φορέσῃς στὸν πισινὸ σου!.. Θὰ σοῦ φέρουν περισσότερες μνίχες παρὰ λεφτά! Ἡ γονὰ ἐμφανίζεται, βροντᾷ τὴν πόρτα καὶ ἀρπάζοντας ἀπ' τὸ χαλινάρι, τὸ μουλάρι ποὺ εἶναι ἀκόμη ἑμεμένο στ' ἄμαξι, γυρνᾷ μπρὸς πίσω τ' ἄμαξι φωνάζοντας:

—Πρόσεξε, μὴν τυχὸν βρεῖ ὁ πατέρα σου τὸ κλειδί τοῦ ὑπόγειου ὅπου εἶναι τὰ κρασιά. Πηγαίνω ἐγὼ στὸ σταθμὸ νὰ πάρω τὸ ὑπόλοιπο ἄχυρο!..

Τὸ ἄμαξι, δὲν εἶχε στρίψει τὸ δρόμο, καὶ ἡ πόρτα σιγὰ σιγὰ ξανάνοιξε.

Ὁ μεθύστακας παρουσιάστηκε σὰ βρεμμένη γάτα.

Ἡ Σπὴ, ποὺ ἔβγαζε πατάτες ἀπ' τὸ

χῶμα ἄρχισε πάλι νὰ τραγουδᾷ:

— « Ἄν θές...

Μὲ τὴ γυναῖκα σου

Νὰ μὴν παραξενεύεσαι..

Ποτές!

Νὰ μὴν παντρεύεσαι!

Σταμάτησε, γιὰ νὰ κοιτάξῃ τὸ πα-
τέρα της.

— Πήγαινε νὰ πλαγιάσῃς, μπαμπά!

Ἐκεῖνος καμώθηκε πῶς τὴν ἀκούει,
ἀποφασισμένος νὰ τῆς ξεφύγῃ ἀπ' τὸν
πενκῶνα δίκως νὰ τὸν πάρουν εἶδησι.

Κακοκαρδισμένη τώρα ἡ Σπὴ, δου-
λεύει σιωπηλά..

— Ἀχ! Ἄν μπορούσα νὰ τὸν για-
τρέψω ἀπ' τὸν ἀλκοολισμό!

Μὰ σκέφτεται πὼς θὰ πρόπῃ πρῶ-
τα νὰ τὸν γλυτώσῃ ἀπ' τὴ μάinna της.

Μόλις ὁ νουνός, θὰ τοῦ βρῇ μιὰ
θέσι, θὰ πάρῃ τὸν πατέρα μαζί μου!
Θέλω τουλάχιστον νάχη εὐτυχισμένα
γεροντάματα!

Δὲν προχωροῦσε περισσότερο στὴ
σκέψι της, φοβισμένη μὴ βρεθῇ πρό-
σωπο μὲ πρόσωπο, μὲ τὴν ὑποψία ποὺ
τὸ καλὸ της φυσικὸ τὴν ἔκαμε νὰ συ-
χαίνεται: τὴ βρωμιὰ τῆς μηχανορρα-
φίας ποὺ ἔστεινε ἡ μάinna της μὲ τὸν
Ρεσσὶ-Παζάρι τὴ Σαρλότ καὶ τὸ Λούη,
γιὰ νὰ κλείσουν τὸ γέρο σ' ἓνα φρενο-
κομεῖο.

Ἐπέμενε αὐτός, νὰ μὴν θέλῃ νὰ
πουλήσῃ τὰ δυὸ ἐκτάγια τοῦ πενκῶνα,
ποὺ μιὰ ἐταιρία μ' ἓναν πράκτορά της,
ὅταν αὐτὴ ἦταν στὶς «Πορτακαλιές» ἥ-
θελε νὰ τὸν ἀγοράσῃ πρὸς δέκα φράγ-
κα τὸ τετραγωνικὸ μέτρο. Ὁ λογαρια-
σμός θάφτανε στὶς διακρίσεις χιλιάδες
φράγκα. Ποσὸ ποὺ ἡ οἰκογένεια λυσ-
σοῦσε γιατί θὰ μπορούσε νὰ τ' ἀδράξῃ
μὲ τούτῃ τὴν εὐκαιρία.

— Δέκα φράγκα τὸ μέτρο.. Διακρί-
σεις χιλιάδες φράγκα!

Ἀδιάρρηκτο πρὸς τὸ χρέμα, ἡ Σπὴ
ἀγαποῦσε τὸν ἴσκιό καὶ τὸ ἄρωμα τοῦ
λόφου καὶ γυρνώντας στὴν Ὀλιβέτ,
εἶχε ταχθεῖ μὲ τὸ μέρος τοῦ πατέρα της.

Θὰ ἦταν σὲ θέσι νὰ τὸν ὑπερασπίσῃ
ὅταν θ' ἀρχότανε ἡ κατάλληλη στιγμή.

Ἀπόσπρωξε τὴ δυσάρεστη σκέψι καὶ
προσπάθησε νὰ προσηλωθῇ στὴν ἐργα-
σία της.

Ἐσπρωχνε ἓνα γεμάτο χειράμαξο

γιὰ νὰ τὸ πάῃ στὴν ἀποθήκη ν' ἐπλώ-
σῃ ἐκεῖ τοὺς καρπούς.

Τὸ διαμέρισμα αὐτό, χρησίμευε γιὰ
νὰ ἀποθηκεύουν τὰ γεννήματα, καὶ γιὰ
τὸ δωμάτιο τοῦ πατέρα της, ἀπὸ τότε
ποὺ εἶχε γιατρευθεῖ τὸ πόδι του.

— Εὐτυχῶς ποὺ εἶμαι ἐδῶ! Ὅλα
αὐτὰ θὰ διορθωθοῦν!..

Ἔτσι σκεπτότανε ἡ Σπὴ, ἀδειάζον-
τας τὸ τρίτο κι' ὅλας χειράμαξο, τὶς
πατάτες. Καὶ μονολογοῦσε:

— Τί συγκομιδὴ! Δὲ θάχω ποτὲ
ἀρκετὸ ὥρο. Τὸ κρεβάτι τοῦ πατέρα
ἐμποδίζει!

Ἐνα αἶσθημα περηφάνιας τὴν κυ-
ρίευε.

— Εἶμαι λίγο κ' ἐγὼ ποὺ ἔκαμα νὰ
βγοῦν τόσες πατάτες!.. Εἶχα σκάψῃ
τὸν ἄγρο καὶ φύτεψα τὶς πατάτες, πρὶν
φύγῃ!

— Ἀ!

Ἐβγαλε μιὰ δυνατὴ κραυγὴ, καὶ
παράδεχνε τώρα, ἔτσι ὅπως τὴν εἶχαν

πιάσει δυὸ δυνατὰ χέρια.

— Ποῖός εἶναι;.. Ὁ Φρανσουᾶ;
Εἶχε ἀμέσως πᾶει ὁ νοῦς της σ'

αὐτόν.

— Νὰ τρόποι, καὶ ἀστείότητες!..
Εἶναι ἡλίθιο αὐτό!

Μὰ ὁ ἄνδρας ποὺ δὲν εἶχε ἀκούσει
τὰ σιγανά του βήματα, σφίγγει ἀκόμη
πὶὸ πολὺ τὰ μπράτσα του.

Μὲ μιὰν ἀπότομη κίνησι, γυρνᾷ
κατὰ πρόσωπο καὶ βλέπει κατάπληκτη
νὰ σκύβῃ πάνω στὸ πρόσωπό της, τὸ
μοῦτρο τοῦ ὠραίου νέου μὲ τὸν ὅποιο
εἶχε χορέψῃ στὴν πλατεία.

Συλλογιέται ἀμέσως.

— Ἀπὸ ποῦ τάχα ξετρώπωσε; Γιατί
βρίσκεται ἐδῶ;

Ἄγνοεὶ πὼς ἡ προσφορά τῶν δια-
κοσίων χιλιάδων φράγκων γιὰ τὴν ἀ-
γορὰ τοῦ πενκῶνα, αὐτὸς ἴσα ἴσα τὴν
ἔχει κάμει ἐπ' ὀνόματι τῆς Τραπέζης
Γκόλτ..

Ὁ μαγνητισμὸς τῶν ματιῶν τὴν
γοητεύει, τὸ ἀποφασιστικὸ στόμα προ-
χωρεῖ, κι' ἀρπάζει τὰ χεῖλη μ' ἓνα ἐ-
πιδέξιο φιλὶ. Αὐτὴ δὲν πρόφθασε νὰ τ'
ἀποφύγῃ, καὶ ὅσο προσπαθεῖ νὰ ξε-
φύγῃ τόσο πέφτει στὰ βρόχια του...

— Μὴ φοβάστε καλέ!.. Ἐγὼ σᾶς εἶ-
χα πῆ πὼς θὰ ξαναβρεθοῦμε!.. Δὲν

μὲ ἀναγνωρίζετε;..

Ναί! Ἀλλά, ἐνάντια στὸ σκληρὸ
αὐτὸ πρόσωπο ποὺ τὸ ἀσχήμιζε ἡ λαγ-
νία, ἡ νέα δὲν αἰσθάνθηκε παρὰ ἄν-
ταρσία καὶ συχαμάρα.

— Ἀφίστε με!

Εἶναι μακρὺνὰ πιά τώρα, τὸ χάρμα
τῆς κομψότητος. Δὲν ἔχει μπροστά της
παρὰ μόνο ἓνα ἀχαλίνωτο κτήνος.

— Γιὰ σᾶς ἔχω ἔλθει..

Τέλος στὴν πραγματικότητα, γιὰ
νὰ κἀνῃ τοὺς Ἀρελλὶ νὰ δεχθοῦν, ὑ-
ψώνοντας ἀκόμη τὴν τιμὴ τῆς προσ-
φοράς.

Ἡ μέρα εἶναι ὠραία, τὸ σπίτι ἄ-
δειο, ἡ νέα ἔχει μιὰ προκλητικὴ στάσι
καὶ τὴν νομίζει ὑπερήτρια...

Καὶ μὲ τὸ ἐρεθισμένο ψυχόρμητο
τοῦ ἀρσενικοῦ, τῆς ρίχνεται, τὴ σφίγ-
γει.

— Κακιά! Δὲ σᾶς κάμω τίποτα ἄ-
σχημο... Δὲν εἶναι ὠραῖο πρᾶγμα, λίγος
ἔρω;..

Τῆς ψιθυρίζει κι' ἄλλα λόγια στὸ
λαιμό, πίσω ἀπ' τ' αὐτὴν, ἀγγίζοντας τὸ
δέρμα της ποὺ τὸ διατρέχει τώρα ρί-
γος.

Ἐπαναλαμβάνει.

— Μὴ φοβάστε!

Νὰ φοβηθῇ; Ἡ Σπὴ, αἰχμαλωτι-
σμένη, τρέμει σύσσωμη... Ναί, βέβαια
φοβάται. Τί φοβάται; Τὸ ἄγνοε καὶ
ἡ ἴδια, γιατί τώρα τὴν κυριεύει μιὰ
περίεργη νωχέλεια... Θέλει νὰ φύγῃ καὶ
ὅμως ὁ ἐρεθισμὸς τὴν συγκρατεῖ. Τὸ
συναίσθημα ποὺ ἦταν στὴν ἀρχὴ κα-
τάπληξις, ἐγινε τώρα πανικός. Λαχα-
νιάζει. Εἶναι ἐτοιμὴ νὰ πέσῃ, σὰν ἔ-
πειτα ἀπὸ τὴ ζάλη μιᾶς τρεχάλας..

Ἐξαφνα θυμᾶται. Δὲν εἶναι μόνη...

— Πατέρα!.. Θὰ δῆτε τώρα.. Πα-
τέρα!

Ὁ ἄγνωστος χαμογελᾷ, καὶ κολλᾷ
πάνω της ἀκόμη πὶὸ σφιχτά.

— Τὸ συνηθέστερο εἶναι νὰ φωνά-
ζῃ κανεὶς: μαμὰ!..

Τὰ φλογισμένα χεῖλη ἀκουμποῦν
παντοῦ ὅπου μποροῦν, στὰ μάγουλα,
στὰ καλλίκα, στὸ σβέγκο, ἐνῶ ἡ Σπὴ
ἀμύνεται μὲ ἀναπηδήματα ποὺ ὁ ἄλ-
λος τὰ νομίζει καμώματα κοκεταρίας.

Πῶς, ὁ κατακτητὴς αὐτός, φαντα-
ζότανε τὸ ποιὸν τῆς ψυχῆς τῆς νέας,

αὐτὸς ποὺ περιφρονεῖ ὅλας τὶς γυναῖ-
κες;

Καὶ γιὰ νὰ μὴν μπορεῖ πιά νὰ τοῦ
ξεφύγῃ, τῆς βάζει τὸ ἓνα χέρι πίσω
ἀπ' τὸ κεφάλι.

Ἡ Σπὴ δὲν μπορεῖ πιά ν' ἀποφύγῃ
τὸ φιλὶ ποὺ τῆς ἀνοίγει τὸ στόμα καὶ
τῆς τὸ ἀνασκαλεῖ.

— Ἀχ!

Ἀναστεναγμὸς ὅπου ἀναλύεται καὶ
λυώνει ὅλη της ἡ συνειδησις.

Τὸ κορμί της... τραγουδεῖ!

Ἀναταράζεται ὀλόκληρη, μὲ τὴν
ἀνατριχίλα ἐκείνη τοῦ πουλιοῦ, ποὺ ἀ-
νασηκώνονται ἡ φτεροῦγες του γιὰ
τὸ πέταγμα.

Ἡ εἰκόνα τοῦ Φρανσουᾶ, ἡ γεῦσις
τοῦ ἀποκαλυπτικοῦ φιλιοῦ, λυώνουν
στὴ διαπεραστικὴ φλόγα τοῦ φιλιοῦ.

Μιὰ τελευταία ἀδυναμία. Ἰκετεῦει:

— Ἀφῆστε με!

Βραχνὴ κραυγὴ, ποὺ τὴν διαψεύδει.

Ὁ ἄνδρας ἔχει τώρα ἀδράξει τὰ λε-
πτὰ χεράκια. Αὐτὴ εἶναι ἡ πὶὸ ἀδύ-
νατη.

Μὲ ὅλο του τὸ βάρος αὐτός, ἔπεσε
πάνω της καὶ τὴν παράσυρε πρὸς τὸ
κρεβάτι. Τὴν ἀναποδογύρισε πάνω στὸ
ἀχυρόστρωμα, τὴν κάρφωσε ἐκεῖ, καὶ
μὲ τὸ ἐλεύθερο χέρι τῆς ἀνασήκωνε τὰ
φουστάνια.

Ἡ Σπὴ αἰσθάνεται τὸν ἑαυτὸ της
χαμένο. Νοιώθει πὼς, ἂν δὲν κάμῃ μιὰ
ὑπέρτατη προσπάθεια καὶ ξεφύγῃ, θὰ
ὑποκύβῃ τὸ δίκως ἄλλο. Τόσο δυνατό
εἶναι αὐτὸ ποὺ αἰσθάνεται, τόσο βίαιο.

— Δὲ θέλω! Ἀφῆστε με!

Μὰ τό αὐταρχικὸ κορμί εἶναι τώρα
ξαπλωμένο πάνω της.

Βέβαιος πᾶς τώρα γιὰ τὴ νίκη του,
ὁ ἄγνωστος τραβᾷ κατ' εὐθείαν στὸ
σκοπὸ του. Σ' αὐτὴν τὴν κατάστασι ἀ-
ναισθησίας ποὺ τὴν παραδίδει σὲ μιὰ
τελευταία της ἀναλαμπὴ ξυπνᾷ, καὶ
βογγᾷ.

— Ἀφῆστε με! Εἶναι ἄνανδρο νὰ
βιάζετε ἔτσι ἓνα κορίτσι!

— Παρθένο; Τί λὲς καλέ!

Κι' ἂν ἀκόμη ἦταν ἔτσι; Ὁ θηρευ-
τῆς, θέλει νάχη στὶς κατακτήσεις του,
τὸ ὠραῖο θῆραμα.

Μουρμουρίζει τώρα:
— Θὰ δῆς τί ὠραῖα ποὺ εἶναι!

Αὐτὴ προσπαθεῖ ν' ἀνασηκωθῇ, μὰ οἱ μῦς τῆς πιά δὲν ὑπακούουν. Δὲν ἔχει πιά τὴ δύναμι ν' ἀντισταθῇ. Εἶναι μεθυσιμένη ἀπὸ κατάπληξι, ἀπὸ συγκίνῃσι, ἀπὸ λύσσα, ἀπὸ γλύκα.

Δὲν μπορεῖ πιά, παρὰ νὰ τρικλίζει ἱκεσίες, μ' ὅλο πού ἀποστρέφει τὸ κεφάλι τῆς γιὰ νὰ πάψῃ νὰ βλέπῃ τὴν τρομακτικὴ ὄψι, αὐτὸ τὸ πρόσωπο μὲ τὰ σπασμωδικὰ χαρακτηριστικά, μὲ τὰ γουρλωμένα μάτια, μὲ τὸ ἄγριο χαμόγελο ποῦ θὰ τὴν καταδιώκῃ σ' ὅλη τῆς τῆ ζωῇ.

—ὦ! Τί εἶναι!.. Τί κάμετε; Μὴ μοῦ φτιάνετε παιδιά!.. Ἔ! ὦ, δὲν ξαίρω κ' ἐγώ! Δὲ φταίω ἐγώ!.. Ἐγώ...

Ἐπειτα, ἀνάμεσα στὰ ψελλίσματα αὐτά, μιὰ κραυγὴ:

Ἄ! Ἄχ!...

—Σὺ πά!

Θέλει νὰ τῆς φυμώσῃ τὰ στόμα τῆς μὲ τὴ βάρβαρη γροθιά του.

Ὡς τόσο τὸ παράπονο, ἀκούεται ὅλο καὶ πιὸ ἔντονο:

—ὦ! ὦχ! ὦχ!...

Τὸ βογγητὸ τῆς αὐτοῦ, τῆς τὸ πνίγει ἡ ἀρρενωπὴ φωνή του:

—Νά! Νά! Γίνεσαι δική μου!.. Φίλησέ με παληοκόριτσο!.. Νά! Νά!

Σφίγοντας τὰ δόντια του, ἀποτελεῖ-ωσε τὸ ἔγκλημά του.

Τώρα ἔχει ἀνασηκωθεῖ. Τὸ θῦμα κοίτεται ἀκίνητο.

Βιαστικός, σιάζει τὰ ρούχα του.

—Τάχα νὰ εἶπε ἀλήθεια; Παρθέ-νος;.. Τὴν καμαρώνει λοξοκοιτώντας τὴν. Αὐτὴ χαμογελά, μὲ τὸ πρόσωπο κρυμμένο στὸ μαξιλάρι.

—ὦ! πονώ!

—Μπα! Τί σημασία ἔχει!.. Σήμερα ἡ αὔριο. Πρέπει κάποιος ν' ἀρχίσῃ!..

Ἐχει ὡς τόσο συναίσθησι πού ἔκαμε κάτι κακὸ καὶ βιάζεται τώρα νὰ ξεαφανιστῇ. Ζωηρά, ἀλλὰ εὐγενικά.

—Πῶς;

Βγάξει ἀπ' τὸ πορτοφόλι του, δύο ἑκατοστάρικα, καὶ θέλει νὰ τῆς τὰ βάλῃ στὸ χέρι.

—Θὰ ἐπιθυμοῦσα νὰ σὰς κάμω ἕνα δῶρο! Νὰ τ' ἀγοράσατε μόνη σας. Μὴ λέτε κανενός! Θὰ ξανάρθω αὔριο. Σοῦ δίνω τὸ λόγο...

Δὲν ἔχει καιρὸ ν' ἀποτελειώσῃ.

Σὰ νὰ τὴν κίνησῃ, χαλύβδινο ἄλ-σμα, πετιέται τώρα αὐτὴ ὀλόρθη, καὶ τοῦ πετᾷ κατὰμουτρα τὰ λεφτά του.

—Βρωμιάρη. Βρωμιάρη! Βρω...,

Τῆς κόβεται ἡ ἀνάσα, τὴν πιάνει ζάλη ἔπειτα ἀπὸ τόσες συγκινήσεις, καὶ σωριάζεται σὲ μιὰ νευρικὴ κρίσι. Ἐκείνος θὰ ἤθελε, θὰ ἤθελε νὰ τὴν νουθετήσῃ νὰ τὴν κατευνάσῃ:

Μὰ ἂν ἔρθῃ κανεὶς; Τί θὰ πῇ; Θὰ βρεθῇ σὲ πολὺ ἀνόητη θέσι. Ἀμφιταλαντεύεται ἀκόμη:

—Θὰ κατευνασθῇ, μόνη τῆς. Τί θὰ

κάμῃ;

Καὶ μὲ χτυποκάρδι, μὴν ἀνταμώσῃ τὴ μάνα ἢ τὸν ἀδελφὸ πού τὸν γνωρίζουν ἀπομακρύνεται κάθε ἄλλο παρὰ περήφανος γιὰ τὴν πράξι του. Ὅχι ὅμως δίχως νάχη ξαναμαζέψῃ ἀπὸ χάμω τὰ δύο ἑκατοστάρικα. Ἀφοῦ δὲν τὰ θέλει!

—Κανεὶς; Ὅχι! Μὰ στὴ στροφή;

Κανεὶς!

Ἀναπνέει τώρα αὐτὸς βαθεῖα.

Βρίσκεται στὸ δρόμο, σὲ πλήρη ἀσφάλεια. Τὸ γοργό του βῆμα, γίνεται πιὸ σιγανό.

Ἐνὰ χαμόγελο γεμᾶτο ἱκανοποίησι διαγράφεται στὰ χεῖλη του, δίχως ὅμως νὰ ἀντανάκλῃται καὶ στὰ μάτια του, γιὰ τὸν σκοτίζει μιὰ ἐπίμονη φροντίδα:

—...Φταίει νὰ μὴ μοῦ δημιουργήσῃ σκοτοῦρες!

Σούρωσε τὰ φρεῖδια του καὶ ἄρχισε νὰ τραγουδᾷ..

Μετάνοια, τάχα;

—Ἐγώ; Τί λές καλὲ!...

Μήπως δὲν ὑπερηφανευότανε γιὰ τὴν Νιτσεϊστική;

Δὲν ἐφάρμοζε τάχα, τὶς ἀρχὲς τοῦ Ὑπεράνθρωπου πιστά, δείχνοντας πῶς εἶναι δίχως οἶκτο σ' ὅλες τὶς περιστάσεις;

Μὲ ἕνα κούνημα τοῦ ὤμου του, ὁ νεαρὸς ἔρριξε πίσω καὶ ξεφορτώθηκε ὅλες τὶς εὐθύνες: Δὲν ἤξαιρε πῶς ἦταν ἀπ' ἐκείνους, πού εἶχε ὑπ' ὄψιν του ὁ φιλόσοφος ὅταν ἔγραφε:

«Πρέπει νὰ περιφράξω μὲ παλούκια τοὺς λόγους καὶ τὴ θεωρίά μου, γιὰ νὰ ἐμποδίσω τὰ γουρουνία νὰ μποῦνε μέσα...»

Τάχα νὰ θυμήθηκε αὐτὴν τὴν ἀπαγόρευσι;

Ὁμολογία τοῦ κινδύνου πού κάθε ἀπόλυτη διατύπωσις θεωρίας, περιέχει μέσα της. Ὁ Ζὰν Ζοζὲ Διαλέν, εἶχε πάρα πολλὴ ἀλαζονία, γιὰ νὰ παραδεχτῇ πῶς ἡ ἀπαγόρευσις αὐτὴ, ἀφοροῦσε πνεύματα τοῦ εἶδους αὐτοῦ.

Ἐγώιστής, φιλόδοξος, μὲ τὴν φρενίδα αὐτὴν πού ἀναπτύσσει σήμερα μιὰ ἀσυνειδησία ἀχαλίνωτη στοὺς νέους τῆς ἡλικίας του, πῶς τάχα μπορούσε νὰ ἀντιληφθῇ πῶς ἦταν κι' αὐτὸς ἕνα ἀπ' τὰ γουρουνία τοῦ ἀναρίθμητου κοπαδιοῦ.

V

—Σπιριτά!

Ἡ ἀνυπόμονη φωνὴ τοῦ Λοῦη, φθάνει ἴσαμε τὸ βάθος τοῦ πευκώνα, ὅπου κρύβεται τώρα ἡ κόρη γιὰ νὰ ἀπομονωθῇ... Στὴν ἐπαναλειμμένη κραυγὴ ἡ ματιὰ τῆς γυνᾶ ἀνυπόμονη, πρὸς τὴν κατεύθυνσι τοῦ σπιτιοῦ... Ἐπειτα τὰ μάτια ξαναπαίρνουν τὴν ἀκίνησίαν τους, καὶ ἡ ψυχὴ τὸ ὄνειροπόλημά της.

—Ἐγκυος! Φταίει νὰ μὴ μείνῃ ἔγκυος!

Τρεῖς βδομάδες τώρα πού περιμένει τὴν στιγμὴ τῆς περιόδου της, γιὰ νὰ πάρῃ μιὰν ἀπόφασιν.

Τρεῖς βδομάδες μαρτυρικὲς κατὰ τὶς ὁποῖες δὲν ἔπαυε νὰ ἐξετάζῃ ὁλόενα τὸν ἑαυτὸ της καὶ νὰ τρέμῃ ὀλόκληρη.

Κανεὶς γιὰ νὰ τὴς ξελαφρώσῃ τὸ βάρος ἐκείνο πού τῆς λιγᾶ τοὺς ὤμους, καὶ πού δίνει στὸ πρόσωπό της ὄψιν θαρμίνου σκυλιοῦ.

Πόσα δάκρυα δὲν εἶχε χύσει, κατὰ τὶς τελευταῖες αὐτὲς νύχτες πού τὴν σοῦβλιζε ἡ ἀμφιβολία!..

Πόσες φορὲς, πηδώντας ἀπὸ τὸ κρεβάτι της, σήκωσε τὴν πουκαμίσσα της, μέτρησε τὴ μέση της γιὰ νὰ δῇ ἂν φοῦσκωνε!..

Ἡ μάνα της;

Ὅταν τὴν ἴδια ἐκείνη μέρα τὴν εἶχε βιάσει ἐκεῖνο τὸ κτήνος θέλησε νὰ τῆς φωνάξῃ τὸν πόνο της, καὶ νὰ τῆς τὰ πῇ ὅλα, ὅταν μὲ ματωμένη καρδιὰ ξανάγινε μικρὸ παιδί κι' ἀναζητοῦσε τὴν παρηγορίαν, ἀπὸ ἀνάγκη, καὶ ἦταν ἐτοιμὴ νὰ πᾶν νὰ σωριασθῇ πᾶνω στὸ προστατευτικὸ στῆθος, στὸ στῆθος ἐκείνο τοῦ ὁποῖου

Τὸ σῶμα σου... εἶνε δικό σου!

εἶχε πιεῖ τὸ γάλα, βρέθηκε ξαναγκασμένη νὰ σταματήσῃ, γιὰ τὴν κάρφω-σε ἕνας ἀπότομος σαρκασμὸς καὶ βρισιές...

Ὁ Λοῦης;

Ὁ ἀδελφὸς της, δὲν ἄφινε ποτὲ καμμιάν εὐκαιρίαν δίχως νὰ τῆς πῇ, πῶς θὰ τὴν πετοῦσε ἔξω ἀπ' τὴν πόρτα, ἂν ποτὲ τῆς συνέβαινε τίποτα!

Ἐξ ἄλλου, οὔτε κι' αὐτοὶ θὰ τὴν εἶχαν πιστέψαι.

Ὁ πατέρας της;

Αὐτὸς ὅλο καὶ πιὸ πολὺ, λείπει ἀπ' τὸ σπῖτι, ὅπως λείπει κι' ἀπ' τὸν ἴδιο τὸν ἑαυτὸ του.

Τότες ἀδύναμη πιά, ἡ θλίψις της, ἡ θλίψις της εἶχε στραφεῖ πρὸς τὸν ἀγνωστον ἐκείνον πού, εἶχε φύγει ὁ ἀθλιὸς ἀπ' τὸν τόπο, καὶ γιὰ τὸν ὁποῖον ἀγνοοῦσε τὰ πάντα, ἔξον ἀπὸ τὴν βρωμερὴ του πράξι, τὸ βιασμό, πού θὰ τὴν ἔκαμε ἴσως δυστυχισμένη γιὰ ὅλη τῆς τῆ ζωῇ!..

Μισεῖ τώρα τὸ δίχως οἶκτο πρόσωπο ἐκείνο τόσο πιὸ βάρβαρο! πού οὔτε κι' αὐτὴ δὲν εἶναι βεβαία πῶς στὸν πόνο της πάνω δὲν αἰσθάνθηκε κάτι τὸ ἀνομολόγητο πού συνόρεψε μὲ τὴν ἡδονή!..

Ἀπὸ τότες πού περιμένει ἀπελπισμένα, τίς ἐνδείξεις τῆς περιόδου της ἔχει ἐξαντλήσει ὅλη τῆς τῆ σοφία.

Εἶχε ἀκούσει νὰ λένε, πῶς μπορούσε κανεὶς νὰ ξεφορτωθῇ τὸ παρθεῖο κατὰ τὴν φάσμακα. Τὰ δοκίμασε ὅλα.

Τίποτα!

Ἀπ' ἐναντίας, εἶχε μερικὰ συμπτώματα ἀνησυχαστικά: ναυτία πρὸς σὲ μερικὰ φαγητά, καὶ σήμερα τὸ πρωτὶ θὰ νόμιζε κανεὶς πῶς εἶχε ἀνεπαίσθητα φουσκάσει ἡ κοιλία της καὶ τὰ στήθη της...

Τί θ' ἀπογίνῃ;

Ἐσφίξῃ τὴ γροθιά της. Ὁ νουνὸς εἶχε δίκην, Νὰ πού ἀρχίζουν οἱ ἐπιπλο-κές...

Ἐνας διαβάτης:

—Ἄν ἤξαιρα ἔστω καὶ τ' ὄνομά του!

Μὲ λύσσα χτυποῦσε τὴν κοιλία της: —Ὅχι! Ὅχι! Δὲν θάχω παιδί ἀπ' αὐτόν! Δὲν τὸ θέλω ἐγώ. Δὲν τὸ θέλω. Θὰ ριψοκινδυνεύσω μᾶλλον τὸ θάνατο!

Μὰ πῶς κάμουν λοιπὸν ὅλες αὐτὲς ποὺ τὰ καταφέρνουν μὲ τὶς ἐκτρώσεις; Πρέπει νὰ ρωτήσω τὴ Σαρλότ. Αὐτὴ τὸ ξαίρει, ἀφοῦ εἶχε πάει μαζί μὲ τὸ Ρεσσὶ ὅταν εἶχε μείνῃ ἔγκυος, καὶ εἶδε μιὰ μαμὴ στὸ Παρίσι, γιατί δὲ θέλανε παιδιὰ πρὶν περάσουν μερικὰ χρόνια ἀπ' τὸ γάμο τους.

Ἡ Σαρλότ; Μὰ ὄχι! Εἶναι παρὰ πολὺ φλύαρη! Ἀμέσως θὰ τὸ μάθαινε ὅλη ἡ οἰκογένεια!

Ξαφνικά, μιὰ λάμψις, φώτισε τὸ πρόσωπό της.

— Ἡ Ρόζα!

Τί καλὴ ἰδέα. Χαρούμενη σηκώνεται.

— Γλύτωσα! Τὸ δίχως ἄλλο. Αὐτὴ ἔκαμε κιόλας δύο ἐκτρώσεις, ὅπως διατείνεται ἡ Μελανή. Δὲν ὑπάρχει λόγος, κάτι ποὺ ἐπιτυγχάνει στίς μέν... Ἀς πᾶμε νὰ δοῦμε τὴ Ρόζα! Θὰ τῆς ζητήσω νὰ τὸ κρατήσῃ μυστικὸ!

Ἐξέτασε τὸ λόφο. Ἀποφάσισε νὰ φύγῃ ἀπ' ἐκεῖ, δίχως νὰ τὴν ἐνοχλήσουν οἱ ἄλλοι.

Ἕνας βράχος, ἀκόμη ἕνας. Σκαρφαλώνει πεταχτή. Ἕνα κοπάδι νεαρὰ περδίκια πετοῦν μέσα ἀπ' τὰ μύρτα.

Ἡ ἔξοχή. ἔχει πάρει πάλι τὴ συνηθισμένη της ὄψι.

Οἱ χίλιοι δύο, μικροὶ θόρυβοι τῆς σιγῆς, τὴν ὑποδέχονται καὶ τὴν προπέμπουν!

Ἡ φύσις, γελαστή, ἔχει γίνῃ φίλη της.

VI

Στὸ τραῖνο μέσα ποὺ τὸν ξαναφέρει ἀπ' τὴ Βερντιέρ στὸ Σατὼ-Ρούζ, ὁ Σεβαστιανὸς Παγκῶ εἶναι ἀνυπόμονος.

Πόσες κιόλας φορές, γιὰ νὰ μαντεύσῃ τὴν ἔννοια του, δὲν εἶχε ξεδιπλώσει ἐκεῖνὸ τὸ τηλεγράφημα ποῦ, τρεῖς βδομάδες πρὶν ἀπ' τὴν ὥριμμένη ἡμερομηνία τῆς ἐπιστροφῆς του, τὸν εἶχε καταπλήξει:

«Ἐλα γρήγορα νουνέ! Σὲ χρειάζομαι!»

Ἀρρώστεια; Δυστύχημα;

Τέλος, τὸ τραῖνο ἔφθασε στὰ περὶχωρα. Ἡ πρώτη σφυριξιά ὡς προάγγελος, τὰ πρῶτα σπίτια. Τὸ τραῖνο μπαίνει τώρα στὸ σταθμὸ.

Ποιὰ κακὴ εἶδησις τὸν περιμένει, καὶ θὰ τὸν ἀρπάξῃ τώρα ἀπ' τὸ λαιμό;

— Νουνέ!

— Εἶσαι ἐδῶ;

Φοβότανε τόσο, μὴ τὴν εὔρη ἄρρωστη.

— Τί τρέχει;

— Σὲ λίγο! Σπίτι σου.

— Εἶναι σοβαρὸ;

— Ναί!

Σὰν ἔφθασαν, σὰν μπῆκαν στὸ δωμάτιο, κι' ἔκλεισε ἐκεῖνος τὰ παντζούρια, καὶ κλείδωσε τὴν πόρτα, διάταξε:

— Λοιπὸν;

Εἶχε κιόλας βυθομετρήσει ἀπ' τὰ θλιμμένα μάτια τὴ ψυχὴ ποὺ καλοῦσε σὲ βοήθεια.

— Μὰ τί; Εἶναι τόσο σοβαρὸ λοιπὸν;

— Θὰ κάνω παιδί!

Μὲ τὸ βλέμμα ξαφνικὰ σκληρό, μὲ τὶς μασσέλες σφυγμένες, ὁ Παγκῶ ἔμενε σὰν ἀπολιθωμένος.

Ἡ Σπὴ γονάτισε μπρὸς στὴν πολυθρόνα του. Μὲ φωνὴν ὑπόκωφη, τρεμουλιαστή, ξεμολογιέται.

Ἀπὸ καιρὸν εἰς καιρὸ, ἐκεῖνος σφίγγει τὶς γροθιές του.

Ἐκεῖνο ποὺ τὸν ἀναστάτωσε εἶναι ἡ βαρβαρότητα αὐτὴ τοῦ πολιτισμένου ποὺ στὸ πέραςμά του τσακίζει μιὰν ὑπαρξί, ἡ προσβλητικὴ περιφρόνησις του πρὸς τὸ ἀνθρώπινο ἄτομο καὶ τὴν ἀνθρώπινη ζωὴ!

Γιὰ μιὰ στιγμή ἡδονῆς, κίνδυνος νὰ καταστραφῇ δύο ὑπάρξεις.

Καὶ κανένα μέσο, νὰ τὸν ξαναπιάσῃ αὐτὸν τὸν ὥραϊο κύριο, μιὰ καὶ ἡ Σπὴ, ἀγνοεῖ ὡς καὶ τ' ὄνομά του.

Καμνὰ δῶξις ἐναντίον τοῦ κακοποιοῦ.

Ἐρωτήσεις, ἐπιτιμήσεις, μετάνοιες, ὅλα εἰπόθηκαν.

Τώρα πιά βρίσκεται μπρὸς στὸ γεγονός. Δὲ συζητᾷ πιά αὐτός, μὰ ψάχνει ὑψηλοφώνως νὰ βρῇ τί θὰ κάνῃ, καὶ χαϊδεύει στὸ ἀναμεταξὺ τὸ κεφαλάκι της ποὺ ἔχει ἀκουμπήσει στὸν ὦμο του.

— Ἀς ἀρχίσουμε ἀπὸ τοῦ νὰ μὴν τὰ παίρνουμε τραγικά! Τί τ' ὄφελος; Γιὰ νὰ μπομπέψουμε τὴ συμφορὰ; Εἶχες μάλιστα ἄδικο, νὰ συμβουλευθῇς τὴ Ρόζα.

— Δὲν ὑποψιάζεται πῶς πρόκειται γιὰ μένα!

— Τόσο τὸ καλλίτερο. Θὰ πάρουμε μιὰν ἀπόφασι, δίχως νὰ μπλεχτοῦμε στὰ παρακλάδια. Ἀς προσπαθήσουμε τοῦλάχιστον νὰ φροντίσουμε γιὰ τὸ μέλλον.

Ἀπελπισμένη αὐτὴ ἔσφονισε:

— Τὸ μέλλον εἶναι...

— ...τὸ παιδί!

— Σκέψου, νουνέ, πῶς ἐσὺ μ' ἀποτρεψες ἀπ' τὸ Φρανσουά ποὺ τὸν ἀγαπῶ, ἴσα ἴσα γιὰ ν' ἀποφύγῃ αὐτὸ ποὺ μοῦ συμβαίνει.

— Σὲ κάθε ἀπόπειρα ὑπάρχουν δύο πλευρές. Ἡ μιὰ, πιθανή, ζήτημα τύχης. Ἡ ἄλλη, ἀναπότρεπτη, ζήτημα μοίρας! Μαζύ σου ἔπαιξα μ' ὅλη μου τὴ καρδιὰ τὸ πρῶτο μου χαρτί. Τώρα ἐρχομαι στὸ δεύτερο. Κεραμίδα! Μὰ ἄς δοῦμε κατὰ θὰ εἶναι ἀνεπανόρθωτο τὸ ἀτύχημα!

— Τὸ ἐλπίζω. Καὶ γι' αὐτὸ βασίζομαι σὲ σένα. Θὰ μὲ πᾶς στὴ Μασσαλία σὲ μερικὲς μέρες.

— Ἐχουμε καιρὸ! Πρὶν ἀπὸ...—μέτρησε στὰ δάχτυλά του—πρὶν ἀπὸ τρεῖς μῆνες ἢ ἐγκυμοσύνη σου, δὲ θὰ φανῇ στὸν κόσμο.

— Ὅχι μετὰ τρεῖς μῆνες. Εὐθὺς ἀμέσως!

Κοιτάχτηκαν.

Κατάλαβε ἕνας τὸν ἄλλο τους.

— Νὰ σοῦ κάμω ἔκτρωσι, παιδί μου;.. Αὐτὸ ποτέ!

Ἡ Σπὴ, θώριαξε.

— Ἀκου. Ἡ Ρόζα μοῦ ἔδωσε τὴ διεύθυνσι μιᾶς σπουδαίας μαμμῆς. Μιὰ ἀπλὴ ἔνσει, καὶ πάει...

Τῆς ἔκοψε τὴ φόρα:

— Εἶσαι τρελλή; Μὴ βασίζεσαι πάνω μου γιὰ νὰ σοῦ διευκολύνω αὐτὴν τὴν ἐγχείρησι

— Αὐτὸ ἢ ... ἡ αὐτοκτονία!

— Ἡ αὐτοκτονία;

Ἐγὼ νόκμιος ἀπ' τὸ θυμὸ του.

Τὸ ξαίρεις, πῶς τὴν ἴδια στιγμή θὰ μὲ σκότωνες κ' ἐμένα; Αὐτοκτονία σὴν ἡλικία σου! Καὶ γι' αὐτὸ μάλιστα τὸ πρᾶγμα; Ὅχι! Θὰ ἦταν πάρα πολὺ ἡλίθιο. Ἡ Σπὴ! Καὶ μ' ὅλες τῆς ἀκόμη τὶς ἀθλιότητες εἶναι ἱερὴ τ' ἀκοῦς; Ὅσο γιὰ νὰ σ' ἀφίσω νὰ πᾶς σὲ μαμές, ἀπαγορεύεται διὰ ροπάλου.

— Ἡ Ρόζα κατάφερε νὰ κάμῃ δύο ἐκτρώσεις!

— Ἡ μιὰ ξεφεύγει, κι' ἡ ἄλλη τὴν παθαίνει!.. Ὅχι! πρὸ παντὸς ἡ ὑγεία σου!.. Ἀρνοῦμαι νὰ σ' ἀκολουθήσω σ' ἕνα δρόμο διπλὰ ἐπικίνδυνο...

— Ὁ νουνέ! Γλύτωσέ με! Σὲ ἰκετεύω!..

— Ἀς λογιεφθοῦμε παιδί μου! Σκέψου τί συνέπειες μπορεῖ νάχη μιὰ ἔκτρωσι... Ἴσως τὸ σακκάτεμα ἢ τὸ... Πλημμέλειμα!

Ἀνασηκώθηκε, ἀναστατωμένη.

— Ἐφ' ὅσον τὸ παιδί εἶναι σῶμα τῆς γυναίκας, τῆς ἀνήκει! Ἐχει δικαίωμα νὰ τὸ διαθέσῃ, ὅπως καὶ τὸν ἑαυτὸ της.. Δὲν ὑπάρχει νόμος, οὔτε δικαιοσύνη, ποὺ νὰ μπορῇ νὰ μοῦ ἀπαγορέψῃ νὰ ξεφορτωθῶ ἕνα παιδί ποὺ δὲν τὸ θέλησα...

— Παραδέχομαι πῶς δὲν ὑπάρχει. Δικαιοσύνη, ὅμως εἶμαι βέβαιος πῶς ὑπάρχει, ἕνας νόμος καὶ δικαστές. Καὶ δὲν θέλω ἐγὼ νὰ γίνῃς ἐσὺ θῦμα τῆς κοινωνίας αὐτῆς, ποὺ ἂν δὲν προστατεύει τοὺς ἀδύνατους, ξαίρει πάντως νὰ τοὺς τιμωρῇ ἂν δὲν ὑπακούουν στίς διταγές της.

— Πῶς θὰ τὸ ζήσω ἕνα παιδί! Τί λές;

— Σὰν νὰ μὴν ἤξαιρες πῶς ἡ ἐργασία μου καὶ οἱ οἰκονομίς μου, ὅλα εἶναι δικὰ σου...

— Γιὰ ἕνα νιάνιαρο, ποῦ μοῦ φορτώσανε μὲ τὸ στατί; Εὐχαριστῶ! Ὅχι! Δὲ θὰ γίνω μητέρα παρὰ μὲ τὸν ἀνθρώπο ποὺ θὰ διαλέξω ἐγὼ γι' αὐτὸν τὸν σκοπὸ. Ἀλλοιῶς προτιμῶ νὰ πεθάνω!

— Νὰ πεθάνῃς ἐσὺ; — λαχάνιαζε. —

Μόνο ποὺ τὸ λὲς μὲ περιχρᾶ κρύως ἰδρῶς!

— Ἔτσι εἶναι!

Σώπασαν. Τοὺς χώριζε ἡ θλίβεσθαι ἀπειλή.

Ὁ θεὸς ἀναστέναξε!

Ὅλα του τὰ ὄνειρα, ὅλα του τὰ σχέδια χανόντανε ἀπ' τὴ στιγμή ποὺ θὰ χανόντανε αὐτὸ τὸ παιδί.

Ξανάειδε σιγὰ σιγὰ τὸ παρελθόν, ἀνέβηκε ἕνα ἕνα τὰ σκαλιά του, καὶ ξαφνικὰ αἰσθάνθηκε τὸν ἑαυτὸ του κουρασμένο καὶ ἀπελπισμένο...

Μπρὸς σ' αὐτὸ τὸ πρόσωπο, ποὺ φαινότανε τώρα σὰ σκελετωμένο, ἡ Σπὴ συγκινήθηκε ἀγκαλιάζοντας τὸ ρυ-

πιδωμένο λαιμό χαδιάρικα. Τότε κείνος της είπε:

—'Αφού ο πόνος μου σέ συγκινεί άφισε νά σέ καθοδηγήσω!.. 'Ο δικός σου πόνος θά είνε λιγώτερο σκληρός, άν θά είμαστε δύο πού θά σηκώνουμε τά βάρη του... Οί άλλοι; Τό τί θά πουν;.. Γί' αυτό πεινάρα δέν δίνω! Ούτε καί σ' φαντάζομαι!..

Μπρός στό έμπόδιο. εύρισκε ένα δραστικό φάρμακο:

—Κόρη—μητέρα: Κ' έπειτα; "Αν οί γονείς σου, σου φορτωθούν, θαρής νά κατοικήσης μαζί μου!.. "Αν οί γείτονες σέ στεναχωρέσουν, τότες θά πάμε νά εγκατασταθούμε κάπου άλλου. Λίγον καιρό μόνο, γιά νά οργανωθούμε καλύτερα. "Η νέα βίλλα τελειώνει σέ λίγο. Θά νοικιάσω ταυτόχρονα κι' αυτό τό χαμόσπιτο... "Ολα αυτά μάς κάμουν τεμπέληδες, καί θά αναθρέψουμε αυτό τό παιδί. Καί ποιός ξαίρει! σά θά μεγαλώση, ίσως νά είσαι ή πρώτη σ' ευτυχισμένη γιάτί τό απόκτησες!

Φαντάστηκε, πώς την είχε σχεδόν πείσει.

Σιγά σιγά, θ' αποτέλειωνε, νά την πείση όλως διόλου.

Καί όταν θά έρχότανε ή στιγμή, όπου θά φανερονότανε ή πραγματικότητα, έ! Τότες!.. Θά συμφωνούσαν μαζί γιά τό πιά στάσι θάπρεπε νά τηρήσουν!.. Μιά άπουσία, σ'όν κατάλληλο χρόνο, καί θάδιναν τό παιδί σέ κάποια παραμάννα, έτσι όπως θά φρόντιζε αυτός.

—Είμαι τόσο άπλά!..

"Επειτα πρόσθεσε:

—"Η κάθε μέρα έχει τή θλίψη της. Μήν κρίνεις τόν έαυτό σου μειωμένο, γι' αυτό πού σου συμβαίνει! "Ενα παιδί μπορεί νά είναι έμπόδιο. Μά δέν είναι ποτέ άτιμία!.. "Ας σ' όφελήση ή περιπέτεια αυτή, νά κρίνης καλύτερα τόν κόσμο... Μά κάμουν νά σκάω στά γέλοια μέ την ήθική τους! "Η ήθική ή πραγματική, είναι ένα σχολείο, όπου πρέπει νά μαθαίνη κανείς κάθε μέρα, στό νά μεταβάλλη τά γεγονότα σέ μαθήματα, στό νά διαπερά τά επιπόλαια φαινόμενα, γιά νά φθάνη στό βάθος της αλήθειας,

Τά λόγια αυτά, βούιζαν, σάν κοινά σ' αυτά της Σπή.

Νά μή λυπήση εκ τών προτέρων τό θείο της: Καλά! Μά νά τόν υπακούση: "Οχι!

Καμμιά λογική, κανένας, νόμος, δέ θά την έκαναν νά παραδεχθή τό βάρος μιās μητρότητος πού δέν την είχε θελήσει μόνη της.

...Ποιός μπορούσε νά την εξαναγκάση νά υποστή τις πιό καταθλιπτικές ευθύνες: νά φέρη σ'όν κόσμο ένα παιδί, ένα ζωντανό πλάσμα, όταν εκείνος πού καταχράστηκε τή δύναμη του, ο πραγματικός υπεύθυνος, έρριξε μέσα της τή σπορά, όπως ρίχνει τό σπόρο του, σ'όν όργωμένο άγρό, ένας ιδιοκτήτης;

"Ο θεός Πακκώ είχε σηκωθεί.

Τήν τράβηξε στήν άγκαλιά του, παίροντάς της τό κεφάλι μέ τά δύο του χοντρά χέρια:

—Θά σέ βγάλω από τό σφαγείο. Σου τό υπόσχομαι. Λοιπόν, λοιπόν!.. Χαμογέλασε λιγουλάκι!.. Σέ μερικούς μήνες όλα αυτά, δέ θά είναι πιά, παρά μόνο ένα κακό όνειρο! "Εχει έμπιστοσύνη! Δέν θά σ' εγκαταλείψω!

VII

—Μπάρμπα!.. "Ε, μπάρμπα!..

"Ο Πακκώ ξυπνά τρομαγμένος καί πετιέται!..

—Τί εφιάλτη είχα! Τί ώρα είναι;

"Η ώρα μιά, ακριβώς, στήν φωτειρή πλάκα τού ρολογιού του.

"Ως τόσο, δυνατές γροθιές, έσειναν την πόρτα.

—Μπάρμπα!.. "Ε Σεβαστιανέ!

"Ωστε δέν όνειρευόμουν!.. Νά!

τί τρέχει; Ποιός είναι;..

Πηδά απ' τό κρεβάτι του, καί βάζει τό πανταλόνι του.

—Ποιός είναι αυτού;

—"Ο Λουδοβίκος! "Η Σπή είναι άρρωστη!

—"Ε;

Τά χέρια τού καλού ανθρώπου αρχίζουν νά τρέμουν. Παίρνει μαζί του γιά κάθε ένδεχόμενο, τό μικρό φορητό φαρμακείο τού ταξιδιού, ένώ άδέξια, προσπαθεί ν' άνοίξη την πόρτα δίχως νά ξεκλειδώση.

Μέ φωνή πνιγμένη ρωτά:

—Τί έχει;

—Δέν ξαίρουμε! "Εχει άναγοϋλες! Καί σέ θέλει έσένα.

Τρέχει!

—Τί βλάκας!

Λέει μέ τό νοϋ του:

—Δύο μήνες τώρα θαρροϋσα πώς την είχα πείσει.

Μέ τό φόβο πού τόν έχει πιάσει, θαρρεί τώρα πού σβύνει μέσα του κάθε ζωή.

Τέλος πάντων, κάποτε φθάνουν.

"Η μάννα "Αρελλί, άνήσυχη, μοιάζει σά βρεμμένη κόττα:

—Ούτε κι' εγώ ξαίρω πιά τί νά κάνω! Φασκόμυλο, τσάι, τίποτα! Δέν παίρνει τίποτα απ' ό,τι της δίνουμε. Θά τά πάμε πρϊμα, άν αναγκαστούμε νά κουβαλίσουμε τό γιατρό! Γιά μιās πεντάρας άρρώστεια, σου δίνει άμέσως άμέσως, είκοσι φράγκα γιατρικά! "Αμ" καί ή πίσκοπής του; Αυτό αλήθεια θά μάς βάλη βούτυρο στό φαί.

"Εκείνος την άπόσπρωξε:

—Αί! νά κοιμηθής! Θά σέ φωνάξω άν θά χρειαστής!

Μάννα καί γυιός, δέν περίμεναν νά επαναληφθή ή συμβουλή. "Εκείνος έσκυψε πάνω από τό κρεβάτι όπου ή Σπή άνάπνεε μέ δυσκολία.

"Ο ιδρώς μουσκεϋει τό μέτωπό της. Της πιάνει τό χέρι, καί καιροφυλακτεί στό πρόσωπό της, όλες τις κινήσεις γιά νά βεβαιωθή:

—Τί έκαμες;

Σιωπή. "Επειτα ένας αναστεναγμός.

—Πές μου το γρήγορα!

"Εκείνη κούνησε τό κεφάλι.

—Σέ παρακαλώ!

Καταλαβαίνει τώρα αυτός, μάλλον, παρά άκούει πού τού μουρμούρισε:

—Θέλω νά πεθάνω!

Καί τό πρόσωπό της είναι όλο σπασμοί, μέ μιā πρωτοφανή άπελπισία.

—Λοιπόν; Τόσο λίγο μ' αγαπās;

"Η Σπή φαίνεται σά νά τού ζητά συγγνώμη, καί κείνος επαναλαμβάνει:

—Μίλα! Τί συμβαίνει;

—"Ω! πόσο πονώ!

"Αναστενάζει καί παραδέρνει σύσσωμη.

—Σέ ίκετεύω Σπή. Βοήθησέ με νά σέ περιποιηθώ.

Κάνει μιā κίνηση γιά ν' ανασηκωθή:

—"Εμετό! "Εμέ!..

Προσπαθεί καί πάλι. Μά είναι άδύνατο.

Ξαναπέφτει, εξαντλημένη στό προσκέφαλό της.

—Μικρό μου, μέ βασανίζεις... "Αποκρίσου μου!

"Ενα μουρμουριτό. Μόλις τ' άκούει:

—Δηλητήριο!

Ευτυχώς έχει μέσα στό τσαντάκι του ένα δραστικό έμετικό. Της χώνει τό μπουκαλάκι άνάμεσα στά δόντια.

—Νά! πιές τό φάρμακό!..

Νικημένη απ' ό,τι πόνους, καταπίνει!..

Τώρα πάει καλύτερα, γιάτί τό φάρμακο ήταν δραστικό. "Ησυχάζει λίγο.

Παρά τόν ύπνο της, μικρά αναταγμάτα κινούν τούς μύς τού προσώπου.

"Ο Πακκώ, στεναχωρημένος άκόμη, δέν την άφίνει μέ τό βλέμμα του!..

"Ωστε λοιπόν έτσι! Κάτω απ' την ήρεμη όψη της έκρυβε από καιρό τό σχέδιό της.

Ψές βράδυ, φαινομενικά ήρεμη, είχε έρθει καί φλυάρισαν κι' οί δυο μαζί.

Καί σά γύρισε σπίτι της, κατάπτε όπως τού τό όμολόγησε πρϊν την πάρει ύπνος—δηλητηριασμένο άλεύρι! Φόλα γιά τά ποντίκια πού είχε αγοράσει ο Λούης τό πρϊν απ' τό φαρμακείο!..

Ξανάνοιξε τά μάτια της:

—Διψώ!

Τού χαμογέλασε:

—Συχώρεσέ με νουνέ!

—Θά τό ξανακάνης;

—"Οχι.

—"Ορκίσου μου τό, μικρό μου!

—Σου τ' όρκίζομαι!

Τήν άγκαλιάζει άπαλά. "Εκείνη τόν φιλεί καί μουρμουρίζει.

—Συγγνώμη!..

Καί ξαφνικά ή μπόρα τών αισθημάτων έσπā.

Τά δάκρυα τού ηλικιωμένου καί τού παιδιού άνακατεύονται.

"Όσο κι' άν έχει κανείς γενναία καρδιά, όσο κι' άν θέλη νά αντιμετώπιση τά γεγονότα, έρχεται στιγμή πού... ξελασκάρουν τά νεϋρα. Καί όμολογεί κανείς την ήτταν του.

"Ετσι φθάνουμε στὸν πυθμένα τοῦ πόνου !

VIII

Παντέμηση ἡ ὥρα.

Δὲν ἔχει ξεμερώσει ἀκόμη. Ἡ μαν-
τὰμ Ἀρελλί μπαίνει ἀπότομα στὸ δω-
μάτιο τῆς κόρης τῆς.

— Παίρνω τὸ τραῖνο τῶν ἔξη ! Πάω
στὶς ἀψίδες γιὰ νὰ φέρω τὴν ἀγελάδα
ποὺ ἀγόρασα. "Αν θές, θὰ βάλῃς πλῆ-
σι !.. Θὰ μοῦ ἔρθῃ πιὸ βολικά ! .. Ὑ-
πάρχει τόση δουλειὰ ποὺ περιμένει ἀπ'
τὸν καιρὸ ποὺ ἀδιαθέτησες !

Πόσες ἐπικρίσεις, δὲν περιεῖχε ὁ τό-
νος τῆς ἐκείνης γεμάτος χολή.

Τὸ ἥξιαιρ καλὰ αὐτὸ ἡ Σπὴ: ἀπὸ
τρεῖς μῆνες τώρα ποὺ σέρνεται, ἡ χολή
ὅλο καὶ συσσωρεύεται στὴν καρδιά τῆς
μάννας τῆς ποὺ κάθε βράδυ λογαριάζει
τὴ ζημιὰ ἀπ' τὸ μερόκαμα τῆς κόρης.

"Α! ἂν δὲν εἶχεν ὀρκισθῇ στὸ θεῖο
τῆς νὰ μὴν ξαναρχίσῃ τὰ ἴδια! Δὲν θὰ
ἐτίθετο πιά ζήτημα γι' αὐτήν.

— Καλέ μου νουνέ!

Τὴν πρόσεχε σὰν νὰ ἐκπροσωποῦσε
τὸ μέλλον τῆς οἰκουμένης αὐτῇ. Ἐφεύ-
ρισκεν ἕνα σωρὸ πράγματα γιὰ νὰ τὴν
διασκεδάσῃ. Ὅμως μ' ὅλο ποὺ ἦταν
σίγουρη ὅτι μποροῦσε νὰ βασίζεται σ'
αὐτὸν γιὰ τὸ κάθε τι, ὡς τόσο δὲν μπο-
ροῦσε νὰ συνηθίσῃ στὴ σκέψι πὼς ὑπό-
φερε γιὰ τὸ σφάλμα ἐνὸς ἄλλου.

Μὲ τὰ φτερά τσακισμένα, ξαναπέ-
φτοντας ἀπ' τὰ ὕψη ὅπου θέλησε νὰ
τὴν ἀνεβάσῃ μιὰ τίμια μὀρφωσι, ἡ Σπὴ
ἔπεφτε κατάχαμα, μ' ἕνα χτύπημα τόσο
δυνατὸ ποὺ τὴν κρατοῦσε ἀκόμη ζαλι-
σμένη.

Τότε πιστεύοντας μέσα στὸ ἠθικό της
μαρτύριο, καὶ στὴ στιγμιαία φυσικὴ τῆς
κατάπτωσι, γραπώθηκε, ἀφοῦ εἶχεν ὑ-
ποσχεθῇ νὰ ζήσει, σ' ἐκεῖνο ποὺ μπο-
ροῦσε νὰ τὴ σώσῃ: στὸν ἔρωτά της γιὰ
τὸ Φρανσουᾶ.

Αὐτὸς ἀπ' τὰ κουτσομπολιὰ τοῦ
Λοῦη, δὲν εἶχε τάχα φαντασθῇ πὼς οὐ
θέλησε ν' αὐτοκτονήσῃ, ἐξ αἰτίας του!

— Κακόμοιρη μικροῦλα!

Καὶ χολοσκασμένος γιὰ τὴν ἔβλε-
πεν ἄρρωστη, ἐρχότανε ταχτικά κάθε
μέρα καὶ τῆς ἔκαμεν ἐπίσκεψι.

Ἡ μητέρα Ἀρελλί, ἄρχισε νὰ μυρί-
ζεται γάμο, κι' ἔτριβε τὰ χέρια τῆς. Σὰ
θάμενε μόνη μὲ τὸ Λοῦη, θὰ τὸν κατά-
φερε γρήγορα τὸν ἄνδρα τῆς.

Ὅσο γιὰ τὴ Σπὴ, ὁ ἔρωτάς της, σὰν
φυτὸ πατημένο, μιὰ ποὺ εἶχε βαθεῖς ρί-
ζες, ξαναβλάσταινε καὶ πάλι, καὶ σκέ-
παζε τὸν πόνο τῆς.

Δὲν ζητοῦσε γιὰ τὴν ὥρα ἀπ' τὸ
Φρανσουᾶ, παρὰ μόνον τὴν ἀγάπη του
καὶ τὴν τρυφερότητά του.

— "Αν ἤξαιρε!

"Ελεγε κάποτε, μονολογώντας, καὶ
μ' ἀνατριχίλα.

— Ἴσως νὰ μὲ καταλαβαίνει.τ

Κ' ἔπειτα πάλι ἄλλαζε σκέψι:

— Θὰ μποροῦσα ἐπίσης νὰ μὴ τοῦ
πῶ τίποτα. Καὶ ποὺς ξαίρει! Σὰν θὰ
γυρίσω ἀργότερα ἀπ' τὴ Μασσαλία. Μὰ
πάλι νὰ τὸν ἀφίσω ἔτσι νὰ μπλεχτῇ, δί-
χως νὰ ὑποψιάζεται τίποτα.

Τὸ κρύψιμο αὐτὸ βάρυνε τὴν πονε-
μένη τῆς ψυχῇ, ὅσο καὶ ἡ ὁμολογία.

— Θὰ δοῦμε τέλος πάντων!

.....

— Χέ! Χά!

Ὁ Φρανσουᾶ.

Ἡ φωνὴ αὐτῇ εἶναι σὰν ἥλιος στὸ
πρόσωπό της.

Γελαστή, βγαίνει νὰ δῇ.

— Σοῦ φέρνω μὴν τηγανιά.

— Εἶμαι μόνη.

"Αφισε τὸ πανέρι του. Φιλιοῦνται.

Πὼς μοσχοβολᾷ φύκια καὶ θαλασ-
σίλα!

— Φρανσουᾶ μου!

Κάθονται στὸ πέτρινο παγκάκι.

— Μ' ἀγαπᾷς;

Τῆς λέει συγκινημένος, ἀπ' τὴ λα-
τρεία ποὺ τοῦ ἔχει.

Ἐκεῖνη τὸν κοιτάζει, μὲ μάτια ποὺ λές
καὶ μεγαλώνει τὸ ἴδιο ἐρώτημα ποὺ βά-
ζει αὐτὴ στὸν ἑαυτὸ τῆς.

Καὶ μουρμουρίζει:

— Μ' ὅλη μου τὴ ψυχὴ σ' ἀγαπῶ. Εἶσαι
ἡ σκέψις μου.

Ἡ φωνὴ τῆς παίρνει μιὰν ξαφνικὴ
σοβαρότητα.

— Εἶσαι ὅλο μου τὸ θάρρος. "Αν ἤξαι-
ρες! Δίχως ἐσένα...

Ἐκεῖνος χαμογελοῦσε μακαρίως, καὶ
τὴν παίρνει ἀπάνω του.

Μ' ὅλο ποὺ ἦταν συνηθισμένος, νὰ
μαζεύῃ στὸ πέρασμά του, ματιές καὶ χά-
δια, ὡς τόσο, ἕνας τέτοιος ἔρως ὡς ὑ-
ποπόδιον, τὸν ἔδειχνε σὰ νὰ μεγάλωνε.

Ξαφνικά ὁ ψαρᾶς εἶδε τὸ ἀνάστημά
του, μεγαλείτερο τοῦ φυσικοῦ μεγέθους.
Τίποτα δὲν μποροῦσε νὰ τοῦ ἀντισταθῇ.

Τῆς εἶπε χαϊδευτικά:

— Τὸ λοιπὸν πότε παντρευόμαστε οἱ
δύο μας;

Τῆς ἔκανε τὸ μάτι.

— Ὅταν θὰ τὸ θελήσῃς. Δὲν εἶσαι
πιὰ μουρντάρης;

Ὑπερασπίσθηκε τὸν ἑαυτὸ του:

— Διόλου, πιὰ τώρα. Θὰ δῆς πόσο
θὰ σοῦ εἶμαι πιστὸς σὰν θ' ἀρραβωνια-
στοῦμε. Κ' ἔπειτα σὰν θὰ γυρίσω ἀπ' τὸ
στρατό, θὰ παντρευτοῦμε στὰ σωστά.
Ἐσένα δὲ σοῦ κάνει ν' ἀνυπομονῇ;

Μὲ μαεστρία τῆς πῆρε τὰ χεῖλη, καὶ
θέλησε κοιτάζοντάς τιν ἔπειτα κατὰμα-
τα, νὰ μάθῃ ἂν ἀνυπομονοῦσε.

Ἐκεῖνη τοῦ εἶπε, μὲ τὴν ἄκρη τῶν
χειλιῶν τῆς:

— Ὅχι γιὰ τὴν ὥρα.

"Αν ὑποψιάζοτανε γιὰ τοὺς λόγους!..
Κοκκίνισε τώρα αὐτὴ μόνον ποὺ τῶβαζε
μὲ τὸ νοῦ τῆς.

Ἐκεῖνος, σὰν κακιομένος, ἔκαμε νὰ
σηκωθῇ νὰ φύγῃ.

Ἡ Σπὴ τὸν κράτησε μὲ τρυφερότητα:

— Μείνε, Τοικουλέ!.. δὲν εἶμαι εὐ-
τυχισμένη παρὰ μόνον μαζύ σου.

Κουβαριάστηκε στὸν ὦμο του.

— Μείνε!.. Μοῦ κάνει καλὸ... Ἦσυ-
χοι, ἔτσι, θέλεις;..

Μὰ ἐκεῖνος, ἀναζητώντας τὰ χεῖλη
τῆς, ἔδωσε σιωπηλὰ τὴν ἀπάντησι.

Αὕτη ταράχθηκε πρώτῃ, ἐξ αἰτίας
τοῦ μυστικοῦ τῆς, καὶ πρὸς χάρι του, δὲ
θέλησε νὰ τοῦ παραδοθῇ.

— Εἶναι ἡ ὥρα τῆς δουλειᾶς σου.

"Αντε τώρα πήγαινε!

— Ὑπὸ τὸν ὄρο νάρθηξ ἀπόψε στὸ
χορὸ. Θάρθῃς;

— Ἴσως!

Ἐκεῖνος ἐπέμενε.

— Θάρθῃς;

— Βλέπουμε!

Ὅταν γύρισε ἡ μάννα, σοῦπα, πλῆσι,
ὅλα ἦσαν ἔτοιμα.

Τὸ σουρωμένο στόμα τῆς γρηᾶς, ξα-
ναπῆρε ἀπ' τὴν εὐχαρίστησι, τὴν παληὰ

του μορφῇ, σὰν μακρὰ καὶ λεπτὴ οὐλὴ
καταμεσῆς τοῦ προσώπου.

.....

Ἡ νύχτα εἶναι φωτερή, ἀσημένια,
πάνω στὴν ἀποκοιμισμένη θάλασσα.

Μιὰ καταπληκτικὴ γλῶσσα εἶναι ἀ-
πλωμένη, παντοῦ... Πλησιάζει ἡ ἀνοιξίς.

Θὰ νόμιζε κανεὶς πὼς ἀπόψε τὸ βρά-
δυ, ὅλοι οἱ πόνοι τῶν πλασμάτων, ἔχουν
πάρει τέλος, καὶ πιά δὲν ὑπάρχει τίποτ'
ἄλλο, ἐξὸν ἀπ' τὴν ἀπέραντη ἀνθρωπινὴ
ἐλπίδα.

Ὁ ἄερας δὲ φέρνει, παρὰ τραγούδια.
Ὡς τόσο ὁ πόνος δὲν πέθανε, εἶναι ὅλο-
ζώντανος στὸ πρόσωπο τῆς Σπὴ.

— Μὰ δὲ μοῦ λές; Δὲν ἦσουν παρ
θένος;

Ὁ Φρανσουᾶ καὶ ἡ μετριάσσα του,
κάθονται πάνω στὴ λεπτὴν ἄμμο.

Μὲ τὰ χέρια στοὺς ἀγκῶνες, μὲ τὴ
μέση γυρτή, ἡ νέα δὲν κουνιέται διόλου.

— Πλάγιασες, ἦδη μὲ κάποιον; Δὲν
εἶμαι ξαίρεις, νεροκολοκύθα.

Ἐκεῖνη βεβαιώνει εὐλικρινά:

— Ἡθελα νὰ στὸ πῶ πρώτα! Δὲ μοῦ
ἄφισες τὸν καιρὸ.

Μὰ ἐκεῖνος, ἔξω φρενῶν:

— "Α ναί! "Αν τὸ ἤξαιρα, θὰ εἶχα
λιγώτερες φροντίδες καὶ περισσότερη εὐ-
χαρίστησι. Μὲ κοροϊδεύεις. Ἐλπίζεις
ἴσως πὼς δὲ θὰ τὸ καταλάβαινα. Μὰ νὰ
σοῦ πῶ ἂν ποτὲ ἔχεις ἕνα παιδί, μπορεῖς
νὰ ξιέσαι, ξαίρεις. Ἐγὼ θὰ τὸ σκάσω.

Ἐκεῖνη ἀνασήκωσε τοὺς ὤμους.

— Μπορεῖς νὰ εἶσαι σίγουρος. Τὸ
παιδί ἔγινε ἀπὸ ἄλλον.

— Ἀρλοῦμπες. Λές πὼς δὲν θὰ εἶχες
υποβάλῃ μήνυσι;

— Δὲν εἶχα κανένα νὰ μὲ συμβου-
λέψῃ. Ὁ νουνός μου ἔλλειπε.

Τὸν ἀγκάλιασε ἀπ' τὸν λαιμό, μ' ὅλο
ποὺ αὐτὸς ἀντιστεκόταν.

— Δε σοῦ ζητῶ ὄρκους. "Αφισέ με
μόνον νὰ σ' ἀγαπῶ. Ὅταν θὰ μ' ἔχῃς
βαρεθῇ, πές τό μου εὐλικρινά, δὲν σοῦ
ζητῶ παρὰ μόνον αὐτό.

IX

Ἐνα μῆνα ἔπειτα.

Τὸ βράδυ τὸ Μεσοσαράκιστο.

Ἡ Σπὴ μόνη στὸ δωμάτιό της, ἀφυ-

γκριέται τούς τελευταίους θόρυβους μέσα στο σπίτι.

Ἡ σκέψις της τρέχει ἀκατάστατα στο θείο της πού λείπει ἀπ' τὴν παραμονή.

—Σύμφωνοι, τῆς εἶχε πει, τὴ στιγμή ἴσα ἴσα πού ἤθελε ν' ἀνέβῃ στο τραῖνο, γιατί τὸν εἶχαν καλέσει γιὰ μερικὲς μέρες στο Μοιρινόλ, ὅπου ἔπρεπε νὰ παρακολουθήσῃ στὰ καταστήματα τῆς σηροτροφίας, τὸ πακιδόρισμα καὶ σφράγισμα τῶν κιβωτίων πού ἦσαν προωρισμένα στο ἐμπόριο.

Καὶ πρόσθεσε.

—Τὴν ἐρχομένη βδομάδα θὰ ῥθῶ καὶ τότε ἀμέσως γιὰ τὴ Μασσαλία.

Ἦθελε νὰ τὴν ὀδηγήσῃ ὁ ἴδιος τὴν βαφτισιμιά του, καὶ νὰ τὴν ἐγκαταστήσῃ, πρὶν ξεσπάσει τὸ δράμα στὴν Ὀλιβέτ, καὶ τὸ σκάνδαλο, στο Σατὼ-Ρουζ, μὲ τὴν ἐνδεχόμενη ἀποκάλυψι τοῦ μυστικοῦ.

Ἐκεῖνη δὲν μπορούσε πιά ν' ἀργοπορήσῃ περισσότερο τὴν ὥρα.

Παρὰ τὴ ζώνη πού ἔσφιγγε τὴν κοιλιά της πού εὐτυχῶς δὲ φαινότανε, πῶς, μὲ τίς πατιέες καὶ τὰ φαριακερὰ χαμόγελα πού τῆς ἔρχονταν οἱ φίλες της, νὰ μὴν ἀναμετρᾷ τὸ δρόμο πού εἶχε κάμει ἡ κουτσμπολιά τῆς Ρόζας, ἴσως ἀκόμη καὶ τοῦ Φρανσουᾶ.

Ἐκεῖνος, τὴν εἶχε γρήγορα βαρεθῇ.

Ἄν ἐξακολουθεῖ νὰ κάνῃ ἀκόμη πότε πότε τὸ γούστο του μαζί της ὡς τόσο δὲν τῆς ἔχει πιά καμμιάν ἐκτίμησι.

Μὲ μιὰν ἀναιδῆ ξενοισιά, δὲν τῆς ἔδινε πιά τώρα ραντεβού, παρὰ μόνο ὅταν εἶχε ἄδειο τὸ πορτοφόλι του καὶ ὅταν συνέβαινε νὰ τὴν ἀνταμώσῃ κατὰ τύχην.

Τὰ εἶχε τώρα μὲ τὴ Μελανή.

Ἡ κοκκινομαλλοῦσα ἐγκατάλειψε ὀριστικῶς στὴ Ρόζα τὸν υἱὸ Ἀρελλί, καὶ εἶχε ριχθῇ μὲ τὰ μοῦτρα στὸν υἱὸ Κωσταλέ.

Ἡ Σπή, πού ἤθελε νὰ τοῦ ἔχῃ ἐμπιστοσύνη, ἦταν υποχρεωμένη τώρα νὰ περιορίζεται στὰ ψυχουλάνια.

Ἀπόψε, ἔχει ὄρεξι πολλή, νὰ γελάσῃ καὶ νὰ γλεντήσῃ.

—Φέτος, δὲν πρόκειται νὰ μασκαρευτοῦμε!

Εἶχε βγάλει διάταγμα ὁ Φρανσουᾶ, Τέλος πάντων, θὰ τὸν εὕρισκε, στίς

ἐννιά ἢ ὦρα, στὴ γωνιά τοῦ δάσους Φερῶ. Τῆς ὑποσχέθηκε πῶς θὰ τὴν περιμένη ἐκεῖ. Θὰ πῆγαιναν νὰ φᾶνε τιγαίνιτες, μαζί στο Σαῖν—Πόν, στο πανδοχεῖο τοῦ σταθμοῦ, καὶ δὲ θὰ γυρνοῦσαν παρὰ μόνο τὸ πρωῒ.

—Ἄ!

Τέλος, τὸ φῶς ἔσβυσε στὴ σάλλα. Τὶ τάχα νὰ σκάρωνε ἡ μάννα της, ἐδῶ καὶ μισὴ ὥρα τώρα, μὲ τὸ νὰ γράφῃ;

Τὸ δὶχως ἄλλο, κατὶ ἀκόμη ἐναντίον τοῦ πατέρα. Κάποια βρωμοδουλειά.

Αὐτὴ καὶ ὁ Λούης, τὸν κοίταζαν τώρα πολὺ περίεργα.

Δυὸ φορές ἡ Σπή, τοὺς εἶχε τσακώσει μὲ τὸν Ρεσσὶ Παζάρι, καὶ μὲ τὴν Σαρλότ, σὲ μυστηριώδεις συνεννοήσεις.

Ἐτοίμαζαν καὶ οἱ τέσσαρες μαζί κάποια κακὴ πράξι!

Ἀφυγκράστηκε.

Τίποτα πιά δὲ σάλευε. Δὲν εἶχε παρὰ νὰ πηδήσῃ ἀπ' τὸ παρὰθύρο. Ἐξέφυγε δὶχως θόρυβο, κι' ἔτρεξε μέσα στὴν κρύα νύχτα στο δάσος Φερῶ. Ἐνα τέταρτο τῆς ὥρας, μισὴν ὥρα! Κανείς!

Ἐφυγε, γιὰ νὰ πάῃ νὰ τὸν ἀναζητήσῃ.

Ἄν ἦταν στο χορὸ μαζί μὲ τοὺς ἄλλους;

Ἐτρεξε βιαστικὰ νὰ δῇ!

.

Στὸ Σατὼ—Ρουζ.

Στὸ σινεμά—ιτάνσιγκ τοῦ Ξενοδοχείου τῶν Ἀνθέων, ἡ σάλλα εἶναι γεμάτη καπνὸ καὶ θορυβώδεις μασκαράδες.

Στὸ βᾶθος, ἡ Σαρλότ, μασκαρεμένη πιερρότα, μὲ μιὰ μαύρη μάσκα στο πρόσωπο, καὶ ὁ Ρεσσὶ Παζάρι, πιερρότος ὁλόχαρος γιὰ τὴν καλὴν εἶδησι πού τοὺς ἔφερε ὁ Λούης, πρὶν φύγει γιὰ τὸ Σαῖν—Τροπέζ.

—Τελείωσε! Ὑπόγραψε χωρὶς νὰ υποψιάζεται τίποτα, τὸ πληρεξούσιο, στο ὄνομα τῆς μαμᾶς!..

Γιῶρταζαν τὴν ἐπιτυχία, ἀνοίγοντας ἓνα δεύτερο μπουκάλι σαμπάνια.

Σ' ἓνα γειτονικὸ τραπέζι, εἶχαν καθίσει τέσσαρες μασκαράδες.

Σὰν σουτζούκι μέσα στὰ ἀνδρικά πανταλόνια πού φοροῦσε ἡ Μελανὴ φιλοῦσε τὸ Φρανσουᾶ, στραβοκοιτώντας τὸ Ρεσσὶ. Λίγο ἀπ' τὸ μῖσος πού εἶχε

γιὰ τὴ Σπή, ριχνόταν τώρα καὶ στὴ Σαρλότ, πού καμονότανε πῶς δὲν τὴν ἀνεγνώριζε.

Ἀπέναντί της ἡ Ρόζα, εἶχε πάψει νὰ χαϊδεύῃ τὸ νέο της ἐρωμένο: ἓναν Κορσικανὸ λιμενεργάτη, πού ἐδῶ καὶ μιὰ βδομάδα τὴν εἶχε κλέψει ἀπ' τὴν μάννα της, καὶ τώρα δὲν της ἄφινε τὸν ποδόγυρο.

—Ἐ! Μελανή!.. Βλέπεις πῶς ἂν ἡ λεγόμενη ἡ Σπή, καταπλεύσει, τί θὰ γίνη;..

—Θὰ τὴν ὑποδεχτοῦμε ὅπως τῆς πρέπει! Πέμματα Τσικουλέ;

Ὑψωσε τὴ φωνή, χαϊδεύοντας τὸ λαιμὸ τοῦ Φρανσουᾶ, καὶ εἶπε γιὰ ν' ἀκουστῇ ἀπὸ τ' ἄλλο τραπέζι:

—Τὸν ἀγαπᾷ τόσο ὥστε... μπερδεῖ ναρθῇ ἐδῶ νὰ μᾶς βγάλῃ στὰ φόρα, τὴ φρουσκωμένη της κοιλιά!

—Γιὰ ποιὰν μιλάτε λοιπόν; εἶπε ὁ Κορσικανός, δὶχως νὰ βάλῃ στο νοῦ του κακό.

Ἡ Ρόζα ἔκανε τὸ μάτι στὴ Μελανή, καὶ τῆς μουρμούρισε:

—Ἀκούτε... Ἀῖντε! Λέγε!..

Τότες ἡ κοκκινομαλλοῦσα, ἄρχισε τὸ μπουκέτο.

—Μὰ γιὰ τὴ Σπιριτὰ Ἀρελλί, πού εἶναι ἔγκυος!

Ὁ φιλικατζῆς, ὅπως καὶ ἡ γυναῖκα του, τὰ χάσανε τόσο πού μὴ πιστεύοντας ὡς τὴν στιγμήν ἐκεῖνη τὴν ἀλήθεια, καὶ θαρρῶντας πῶς πρόκειται γιὰ καμμιὰ ἀρρώστεια.

—Ὅπως καὶ ἡ μάννα ἄλλως τε... ἔμειναν μὲ τὸ στόμα ὀρθάνοιχτο.

Ξαφνικὰ ἡ Ρόζα σφύριξε.

—Πά! Πά! Πά!.. Νάτηνε!..

Ἡ Σπή εἶχε ἐμφανισθῇ στὴν εἴσοδο, —Ἄν τοῦ δίναμε ἀπ' ἐδῶ..

Πρότεινε ἡ Μελανή, πού ξαφνικὰ, εἶχε γίνῃ πολὺ λιγότερο γενναία.

Γρήγορα, γρήγορα κι' οἱ τέσσαρες μασκαράδες εἶχον σηκωθῇ.

Μὰ ἡ Σαρλότ ἔξω φρενῶν, σηκώθηκε καὶ ἔκλεισε τὸ δρόμο ἐνῶ ὁ Ρεσσὶ πῆγε καὶ στάθηκε μπρὸς στὴ κουινιάδα του.

—Τί ἔρχεσαι νὰ κάνῃς ἐσὺ ἐδῶ;

—Καὶ σεῖς;

—Αὐτὸ εἶναι δική μας δουλειά!.. Τὴν κοίταξε μὲ κτηνώδικο ὕφος. Δὲν

ἔχουμε βέβαια ἀνάγκη νὰ σὲ ρωτήσουμε ἂν εἶναι ἀλήθεια αὐτὸ πού λέει αὐτὴ ἐδῶ!.. Ἐ;

Ἐδεῖξε τὴ Μελανή, ἀπὸ τὴν ὁποία ὁ Φρανσουᾶ εἶχε χωριστεῖ ἀπότομα.

Τάχα μπορούσε νὰ ξαίρῃ κανείς, τί γίνεται μὲ μιὰ τρελλὴ ὅπως ἡ Σπή!..

Ἡ Σπή, τὰ εἶχε χάσει, καὶ τοὺς κοίταξε μὲ τὴ σειρά ὅλους τους. Τὶς παλιές της φιλενάδες, τὸν ἐραστὴ της.

Ἡ καρδιά της χτυποῦσε σὰν καμπάνα. Οὔτε κἂν γυρᾷ νὰ δῇ τὸν Ρεσσὶ, οὔτε ἀκούει τί τῆς λέει ἡ ἀδελφὴ της.

—Εὐεῖς φεύγουμε τώρα, καὶ θὰ λογαριαστοῦμε μορῇ, αὔριο!

Ἡ Σπή, γυρᾷ κοιτάζῃ γύρω της, καὶ κάποτε καταλαβαίνει τέλος πάντων τί τρέχει, βρίσκεται δηλαδὴ ὁλομόναχη.

—Κάθισε κεῖ!.. τῆς εἶχε φωνάξει ὁ Φρανσουᾶ, δείχνοντας της τὸ τραπέζι τους - θὰ σοῦ ἐξηγήσουμε μετὰ τὸ Τσάρλεστον.. Εἶναι μιὰ παραξήγησις στὴ μέση!..

Καὶ ὕπουλα, κι' οἱ τέσσαρες μαζί, προσποιούμενοι ὅτι χορεύουν, εἶχαν τραβήξει πρὸς τὴν πόρτα!..

Ἡ ἐκκωφαντικὴ μουσική, δὲν εἶχε πάψει τὸ θόρυβό της, παρὰ γιὰ νὰ ξαναρχίσῃ σχεδὸν ἀμέσως, ἓναν ἄλλο σκοπὸ!..

Δίπλα της ἓνας Σενεγαλέζος, πού ὅλο καὶ τοῦτρεπε τὸ κεφάλι μπρὸς στο πολλοστὸ ποτήρι ροῦμι πού εἶχε μπουστά του, εἶδε τὴ νέα μὴν καὶ πῆρε θάρρος:

—Στριφογυρᾷμε μαζί μαζί μαζέλ!

Ἡ Σπή σηκώνεται.

Βγαίνει ἔξω, μεθυσμένη, δὶχως νὰ ἔχῃ πῃ.

Δὲν ἔχει παρὰ μιὰ μόνο σκέψι. Τὸ πῶς νὰ ξαναβρῇ τὸ Φρανσουᾶ, καὶ νάχη μαζί του μιὰν ἀποφασιστικὴ ἐξήγησι!..

Γιατὶ αὐτὸς δὲν ἦταν εἰλικρινὴς μαζί της;

Γυρᾷ δεξιά κι' ἀριστερά, σὰν ὑπνοβάτης. Πηγαίνει στο λαϊκὸ ντάνσιγκ.

—Ὁχι! δὲν τοὺς εἶδαμε δεσποινίς! Πηγαίνει στο Μπαρ τοῦ Ἐμπορίου!..

—Ἀκριβῶς τώρα μόλις ἔχουν φύγει ἀπ' ἐδῶ.

Ξαναπηγαίνει στο ξενοδοχεῖο τῶν

'Ανθέων...

—Τίποτα!

Κουράστηκε πιά, κι' αποφάσισε νὰ γυρίση στήν 'Ολιβέτ...

Πάει ὅλο ὁ νοῦς της, στήν μοχθη-
ρία πού ἔδειξαν οἱ φίλες της, στήν ἀ-
τιμία τοῦ ἐραστῆ της...

—'Αμ' και ἡ ἐγκυμοσύνη;

'Ολόκληρη ἡ νεότης της ξεχαρβαλω-
μένη, σκόρπια, τὴν σκεπάζει λὲς σὰ μιὰ
στίβα μαραμένα φύλλα, πού τὰ παίρνει
καὶ τὰ σκορπᾷ ὁ μανιασμένος σίφουνας.

Τέτοια μοναξιά! Τέτοια ἐγκατά-
λειψις!..

Σκύβει τὴ ράχη της, γιατί φουσᾷ πα-
γερός ἀέρας, πού λιγᾷ τὰ δένδρα κι' ἀ-
νασηκώνει τὸν ἄμμο... Εἶναι τόσο δυ-
στυχισμένη! Τόσο ἀπελπισμένη!

Θὰ ἤθελε τώρα νὰ κλάψῃ, μὰ δὲν
τῆς ἔχουν μείνει δάκρυα... 'Εξαφνα οἱ
δυνάμεις της ἐγκαταλείπουν τὴν κόρυφα
τῆς θέλησιν... Τρικιλίζει! Πέφτει.

Ρᾶκος, πού σέρνεται καὶ πού σω-
ριάζεται χάμω.

X

Τέλος, κατὰ τὴν αὐγή, τὴν εἶχε πά-
ρει ὁ ὕπνος, ἔπειτα ἀπὸ τὸ μαρτύριο τοῦ
γυρισμοῦ.

Συγχισμένος θόρυβος τὴν ξυπνᾷ. 'Ο
ἥλιος τώρα λαμποκοπᾷ. Μπαίνει ἡ μη-
τέρα σὰν μαινάς, ἐνῶ τὴν συνοδεύει ἡ
Σαρλότ καὶ ὁ Λούης.

—'Αλήθεια εἶναι αὐτό;

Ρωτᾷ ἡ φουρκισμένη φωνή.

'Η Σπῆ, πού ἔχει καταληφθεῖ ἀπρόο-
πτα δὲν ξαίρει τί ν' ἀπαντήσῃ. Μὰ μὲ
μιὰ ἀπότομη χειρονομία, ἡ μητέρα 'Α-
ρελλί, ἔχει τραβίξει τὰ σκεπάσματα, κι'
ἀνασήκωσε τὴν πουκαμισσα.

—Μὰ ναί. Εἶναι γκαστρωμένη!

'Η ἔνοχος, ἀρπάζει ζωηρὰ τὸ πᾶ-
πλωμα καὶ προσπαθεῖ νὰ ἀμυνθῇ ὅπως
μπορεῖ.

'Η γοητὰ ἔξω φρενῶν τὴ δέρνει, σὰ
βουρλισμένη.

—Βρῶμα. Πόρνη... Γι' αὐτὸ μοῦ ἀρ-
ρώστησες. 'Ε; Κοπριά! Ποιὸ εἶναι τὸ
γουροῦνι πού στὸ κοιτάρισε αὐτό;

Τὴν ἄρπαξε ἀπ' τὸ ἓνα μπράσσο
καὶ τὴν ἔρριξε χάμω.

—Θὰ μιλίσης; 'Οχι; 'Αίντε. Οὔστ.

Ντύσου καὶ γκρεμίσου ἀπ' ἐδῶ. Σοῦ δί-
νω πέντε λεπτὰ τῆς ὥρας, γιὰ νὰ κάνῃς
τὰ μπογαλάκια του. Θὰ πᾶς νὰ ξεγεν-
νήσῃς ὅπου θές.

'Ο Λούης εἶναι κατάχλωμος ἀπὸ
λύσσα.

—Νὰ πού γίναμε τώρα, τὸ περίγelo
τοῦ κόσμου.

'Εκείνη φωνάζει:

—Πατέρα!

—Τρέχα νὰ τὸν βρῇς, κοροϊδεύει ὁ
Λούης. Καὶ σῦρε ἀκόμη νὰ βρῇς καὶ τὸ
Φρανσουᾶ σου.

—Καὶ βέβαια!

'Αρχίζει νὰ λήῃ ἡ Σαρλότ, μ' ἓνα μο-
χθηρὸ γέλοιο, καὶ κοντοστέκεται.

—Καὶ βέβαια. Τὴν ἔγραψε στὰ πα-
λῆά του τὰ παπούτσια αὐτοῦ! 'Αρραβο-
νιάστηκε μὲ τὴ Μελανὴ ἐδῶ καὶ τρεῖς
μέρες!

'Ο Φρανσουᾶ;

'Η Σπῆ δὲν βασίστηκε ποτὲ πάνω
σ' αὐτὸν γιὰ τὸ μέλλον. Μὰ ζῇ κανεὶς
στὸ παρόν, κι' αὐτὴ τὸν ἀγαπᾷ ἀκόμη,
μ' ὅλες τίς ξεχαρβαλωμένες της αἰσθη-
σεις.

Τὸ τελευταῖο αὐτὸ κτύπημα, πὺλ σκλη-
ρὸ ἀκόμη ἀπ' ὅλα ὅσα τῆς εἶχε δώσει ἡ
μητέρα της, τὴν ἔχει ἀποτελειώσει.

—Αὐτὸ ἦταν σίγουρο πὼς ἔτσι θὰ
γινότανε μ' ὅλα ὅσα τῆς ἔχει παραγεμί-
σει τὸ κεφάλι ὁ θεῖός της.

Παρατήρησεν ὁ Λούης.

—Εἶναι ἴσως αὐτός, ὁ πατέρας τοῦ
παιδιοῦ!

Σφύριξε ἡ ἀδελφή, πού δὲ συχώρεσε
ποτὲ τὸν Παγκῶ, γιατί αὐτὸς ἀγαποῦσε
περισσότερο τὴ Σπῆ.

—Αὐτὸ δὲ θὰ ἦταν διόλου περίερ-
γο! Εἶναι νύχι καὶ πετσί, ὁ ἓνας μὲ τὸν
ἄλλο τους.

Πλειοδότησε ἡ γοητὰ.

'Η Σπῆ, θανάσιμα πληγωμένη, τοὺς
ἔρριχνε τώρα μιὰν πύρινη ματιά. Τῆς
ἐρχότανε νὰ ἐρμήσῃ πάνω τους καὶ νὰ
τοὺς ξεσχίσῃ.

—Τί; Τί; ξεφώνισε ὁ Λούης. 'Αν ξαί-
ρης τίνος εἶναι τὸ παιδί, πῆς το. Κι' ἂν
δὲν τὸ λὲς εἶναι γιατί, δικό του πρέπει
νᾶναι!

—Θὰ τὸ βροῦν μαζί. 'Ας φασκελώ-
σουμε. Καὶ νὰ μὴ σὲ ξαναδοῦν πιά τὰ
μάτια μου! Γιὰ μᾶς πιά πέθανες!

Τὸ πρόσωπο τῆς μαντὰμ 'Αρελλί, ἔ-
γινε ψυχρὸ σὰ λεπίδι. Γύρισε καὶ εἶπε
στοὺς ἄλλους:

—'Ελάτε!

'Εδεῖξε τὴν πόρτα στὸ Λούη καὶ στὴ
Σαρλότ, πού κουνούσαν τὸ κεφάλι τους
μὲ ὕφος ἀηδιασμένο. Δίχως κἂν μιὰ μα-
τιά στήν πανουκλιασμένη. Αὐτὴ βγῆκε
τελευταῖα μουρμουρίζοντας βρισιές. Κλεί-
δωσε. Καὶ τότες ἀπ' ἔξω, δίχως οἶκτο
φώναξε.

—Θὰ φύγῃς ἀπ' τὸ παράθυρο! Δὲ
θέλω πιά νὰ σὲ ξαναδῶ στὸ σπίτι, εἰ δὲ
καὶ μὴ, σὲ σκοτώνω, παλιογουροῦνα.

Σὰ νευρόσπαστο, ἡ Σπῆ, σηκώθηκε
καὶ ντύθηκε.

'Εβαλε, σ' ἓνα μεγάλο χαρτόνι με-
ρικὰ ροῦχα, ἓνα μάλλινο φουστάνι, κάλ-
τσες, μαντήλια καὶ τὰ βιβλία πού τῆς
εἶχε δώσει ὁ θεῖος της πρὶν φύγει.

Δὲν εἶχε στὸ μυαλό της, παρὰ μιὰ
μόνη σκέψι.

Νὰ φύγῃ ἀμέσως!

Μὰ πού λοιπὸν νὰ πάῃ; 'Αναρωτιό-
τανε μόνη της.

—'Ο νουνός, δὲν ἄφισε τὸ κλειδί
του, δὲν ξαίρω ἀκόμη πού βρίσκεται. Νὰ
περιμένω τὸ τηλεγράφημά του σ' ἓνα ξε-
νοδοχεῖο; Νὰ πάω νὰ τὸν βρῶ;

'Οχι!

'Αν ἔφευγε μαζί μου, τί θὰ λέγανε
γι' αὐτόν;

'Εκείνο πού ἤθελε πρὶν ἀπὸ κάθε
ἄλλο, ἦταν νὰ ξεπορτήσῃ τὸ γρηγορώ-
τερο, νὰ μὴ βρίσκεται πιά ἀνάμεσα σ'
ἐκεῖνα τὰ πλάσματα.

Τελείωσε!

Στίβιασε μέσα στὸ πακέτο της, τὸ
κάθε τι πού τῆς ἀνῆκε καὶ πῆρε τὰ δια-
κόσια φράγκα, τίς οἰκονομίες, πού εἶχε
μαζέψῃ δίχως νὰ τὸ ξαίρῃ ἡ μητέρα
της.

Πήδηξε ἀπ' τὸ παράθυρο καὶ τραβή-
ξε τὸν κατήφορο...

Καὶ δίχως κἂν νὰ ρίξῃ μιὰ ματιά πί-
σω της, δίχως τὴν παραμικρὴ τρυφερό-
τητα γιὰ τὸ παλὸ ἐκεῖνο σπίτι, ἢ γιὰ
τὸν ἀγαπημένο πενκῶνα, ρίχνει στὸ πα-
ρελθόν, νειῶτα καὶ οἰκογένεια, καὶ τραβᾷ
πρὸς τὸ ἄγνωστο.

Μήπως αὐτὸ πού τῆς συμβαίνει εἶ-
ναι σοβαρό, ἢ ὄχι;

Εἶναι εὐτυχία ἢ καταστροφή;

Οὔτε κἂν μπορεῖ νὰ τὸ ξαίρῃ. Τραβᾷ
τὸ δρόμο! Αὐτὸ εἶναι ὅλο. Τὸ δρόμο
αὐτό, δὲν θὰ τὸν ξαναπερπατήσῃ πιά,
γιὰ πολὺν καιρό.

Μιὰ παγερὴ δμίχλη πέφτει μὲ τὸν
βαρὺ ἀέρα!

'Εξαφνα, παίρνει τ' αὐτὴ της, ἓνα
νοσταλγικὸ τραγοῦδι.

Μιὰ σοβαρὴ φωνὴ ὑψώνεται, ἀπὸ ἄ-
γνωστο στόμα. Τῆς φαινόταν, πὼς ἡ φω-
νὴ αὐτὴ προέρχεται ἀπὸ τὰ βάθη τῆς
παιδικῆς της ἡλικίας, μέσα ἀπ' τὸ μεγα-
λεῖο τοῦ τόπου ὅπου γεννήθηκε.

Ζώντας μέσ' τὴ μοναξιά μου

Μὲ τ' ἀνέμου τὴν πνοή

'Απολαύω τ' ἀγαθὰ μου

Ποῦ μοῦ δίνει ἡ ζωὴ... (1)

Πέφτει τώρα, πάνω σ' ἓνα κοπάδι
ἀρνιά πού σαλτάρουν μπροστά της, καὶ
τὴν ἐμποδίζουν νὰ βαδίσῃ..

Εἶναι τὸ κοπάδι τοῦ Ζοζέφ Σεοβέν.

'Απ' τὸ ψηλὸ του ἀνάστημα, ἀπ' τὴ
κουκούλα τῆς μαύρης του κάππας, ἡ νέα
ἀναγνώρισε τὸ βοσκό.

Μόλις εἶδε τὴ Σπῆ, ὁ Μισοῦ, ὁ σκύ-
λος, ὁρμᾷ στὰ πρόβατα καὶ τὰ συμμα-
ζεῖ.

'Εκείνη προσπερνᾷ, ἐνῶ τ' ἀρνάκια ἀ-
ποτραβιώνται σ' ἓνα φράχτη, αὐτὴ δὲ χαι-
ρετᾷ τὸν τσομπάνο μὲ τὸν συνηθισμένο
χαιρετισμό.

—Καλημέρα ἀμνάδα!

Τῆς ἀπαντᾷ τώρα αὐτός. Τὴν κοι-
τάζει μὲ τὰ μεγάλα του μάτια καὶ ρωτᾷ:

—Ποῦ τραβᾷς, τόσο βιαστική;

Τοῦ κάνει μιὰν ἀόριστη χειρονομία
δείχνοντας τὸ Σατώ-Ρουζ καὶ τὴ θάλασ-
σα, πού φαίνεται ἀπ' τὴν καμπὴ τοῦ
δρόμου.

Τ' ἀρνιά τώρα βελάζουν. Εἶναι τὸ ἀ-
συνείδητο κοπάδι πού προχωρεῖ, στρι-
μωμένο καὶ ἀκροντώντας τὸ ἓνα ἀρνὶ
τ' ἄλλο.

Τὰ πιὸ πολλὰ, ἔχουν στὴ ράχη τους
τὸν κόκκινο σταυρό, πού τὰ σημαδεύει
γιὰ τὸ σφαγεῖο.

'Υποταχτικά προχωροῦν μὲ τὴν ἀ-

1) Σημ. Μ.—Στὸ κείμενο οἱ στίχοι εἶναι

κεφάλι... Κ' έπειτα, με τὸ σφουγκαρό-
πανο στὰ χέρια εξακολούθησε.

— Μάταια ψάχνεις, ἄν σουδωσαν
κάποια διεύθυνσι !.. Δὲν πρέπει νὰ ἐλ-
πίσης πὼς θὰ σὲ θρέψουν, με ἓνα τέ-
τοιο ἀσκή, πάνω σου !.. Νά ! Ρώτα μᾶλ-
λον τ' ἀφεντικό !..

Παλιὸς σωματέμπορος, χωμένος ἀπὸ
χρόνια τώρα σὲ ὑποπτα νταραβέρια, καὶ
ποὺ κατὰ καλή του τύχη, κληρονόμησε
μὴ μέρη ἀπὸ κάποιον ξάδελφό του τὴ
δουλειὰ αὐτήν, μαζί με τὴν ταβέρνα.

Στεκότανε τώρα πίσω ἀπ' τὸν πάγκο
τοῦ μπάρ, παχύσαρκος, χορτατιζῆς, καὶ
σούφρωσε ἀμέσως τὰ χεῖλη του. σὰν πῆ-
ρε τὸ μάτι του, τὴ φουσκωμένη κοιλιά
τῆς Σπῆς.

— Εἶναι ἡ ταξειδιώτισσα ποὺ μᾶς
ἦρθε χθές.

Ἐξήγησε ἡ ὑπηρέτρια, καὶ πρόσ-
θεσε.

— Ψάχνει γιὰ καμμιά δουλειά.

— Οὐχοῦ! —τόνισε ἀκόμη περισσότερο
τὸ μορφασμό του. Δὲ θὰ τὴ θέλουν που-
θενά. Ἐξὸν ἄν...

Τὸ βλέμμα του ἔλαμψε.

Λίγο ἀκόμη καὶ θ' ἀποτελείωνε τὴ
φράσι του.

Ὁρισμένοι πελάτες δὲν περιφρονοῦν
ὅταν πρόκειται με ἔκπτωσι, νὰ ἀπολαύ-
σουν μιὰν εὐχαρίστησι δίχως κινδύνους.
Μὰ με μιὰ της ματιά, ἡ σφουγγαρί-
στρα τὸν κατατόπισε.

— Κουτὴ σὰ λουκάνικο! Δὲν ἔχει νὰ
βγάλῃ κανεὶς ζουμί ἀπὸ δαῦτην.

— Πρέπει νὰ ψάξουμε—δήλωσε τώ-
ρα αὐτὸς με συγκατάβασιν—Ἐδῶ, με δύο
φράγκα καὶ εἰκοσπέντε, πεσίνοι βέβαια,
θὰ βρίσκεται πάντα ἓνα καλὸ δωμάτιο
κι' ἓνα φλυτζάνι ζεστὸ καφὲ τὸ πρωῒ.
Γιὰ κοιτάχτε στὴ συνοικία! Δὲ λείπουν
οἱ ἔμποροι. Νά! Στὴν ὁδὸ Τόρτ, στὸ ἀ-
νάμικο ἐστιατόριο, ζητοῦν κάποιον. Δί-
χως βέβαια νὰ λογαριάσουμε πὼς προ-
κειμένου γιὰ ἓνα ὁμορφο κορίτσι μπορεῖ
πάντα νὰ διορθωθοῦν τὰ πράγματα.

Τόνισε τὴν ὑπόδειξι, μ' ἓνα χυδαῖο
γέλιο καὶ με μιὰ ματιά τόσο κτηνώδη,
ὥστε ἡ Σπῆ, πῆρε ἀμέσως τὴν ἀπόφασί
της :

Δὲ θὰ χαμοκυλιότανε περισσότερο
στὸ «Ναυτικὸν Ξενοδοχεῖον».

Μὲ πολὺ θάρρος, ἄρχισε νὰ ψάχνῃ.

Ἐψάξε πρῶτα μιὰ θέσι, κ' ἔπειτα,
μιὰ κατοικία λιγότερο βρωμερή.

Στὴν ὁδὸ Τόρτ, τὸ ἀναμίτικο ἐστια-
τόριο, δὲν χρειαζότανε διόλου ὑπάλληλο.
Τὴν ἔστειλαν στὸ Ἰταλικὸ ἐστιατόριο
ὅπου τὴν πῆραν με τὰ χάχανα :

— Μήπως παίρνεις τὴ Τρατόρια, γιὰ
δημόσιο μαιευτήριον;

Ἡ ὁδὸς τῆς φυλακῆς, με τὴ γεμάτη
πέτρες ἀνηφόρα της, με τὰ μισογκρεμι-
σμένα παληόσπιτά της, ὅπου στὴ κάθε
πόρτα σάπιζαν στίβες σκουπίδια, ἡ στε-
νὴ λωρίδα τοῦ οὐρανοῦ πάνω ἀπ' τὰ ψηλά
λεπρώδη ντουβάρια, ὅλα αὐτὰ τῆς ἐσφι-
ξαν τὴ καρδιά σὰ δυνατὴ μέγγενη.

Δὲν πῆρε τὴν ἀνάσα της, παρὰ μόνο
σὰν ἔφθασε στὴ γωνία τῆς ὁδοῦ Κεσσερί
καὶ τῆς Μεγάλης Ὀδοῦ, ποὺ ἀποτελοῦσε
μιὰν ἀπ' τὶς κυριώτερες ἀρτηρίες τῆς
Μασσαλίας.

Τέτοιος κόσμος ἦταν μαζεμένος ἐκεῖ,
τέτοιο πλῆθος κυκλοφοροῦσε, τέτοια ὀ-
χλοβοὴ ἀναστάτωνε τὴ μικρὴ πλατεῖα
καὶ τὴν πρωῒνὴ λαϊκὴ ἀγορά, τέτοια κί-
νησι ἀνατάραζε τὰ δυὸ ἀντίθετα ἀνθρω-
ποκύματα ποὺ διέσχίζαν πρὸς ἀντίθετες
κατευθύνσεις, ὥστε ὅλα αὐτὰ, τῆς φά-
νηκαν γιὰ μιὰ στιγμὴ σὰ φαντασμαγορία
ἐγχρωμῆς ταινίας κινηματογράφου, καὶ
στάθηκε νὰ τὰ καμαρώσῃ.

Εἶχε ξαναβρεῖ τὸ θάρρος της.

Οἱ νοικοκυράδες, με δύχτι τοῦ ψώνιου
στὰ χέρια, ἀργυποροῦσαν στὴ λαϊκὴ ἀ-
γορὰ καὶ χάζευαν ὅπως κι' αὐτὴ.

Κοπάδια ὀλόκληρα, παιδιὰ, με χέρια
γεμάτα πακέτα καὶ με μπουκάλια, δια-
σχίζουν τὸ πλῆθος καὶ χώνουνται παντοῦ
σὰ στριφοκάρυδα...

Σ' ὅλα αὐτὰ τὰ πρόσωπα, φαίνεται
μᾶλλον ἡ ξενισασιά, παρὰ ἡ θλίψις.

Ποῦ καὶ ποῦ, φορῶντας γοβάκια ἢ
με τὶς παντοφλές τους, μὰ νὰ κάνουν
κι' αὐτὲς τὰ ψώνια τους, κάμποσες πρό-
στιχες φτιασιδωμένες, μαραμμένες τόσο
στὰ εἰκοσί τους χρόνια ὥστε νὰ φαίνων-
ται ἢ σαράντα χρόνων ἢ βιζανιάρικα δί-
χως ἡλικία, πηγαίνουν ἀφρημένα, καὶ
με σκληρὰ χαρακτηριστικὰ στὰ κουρα-
σμένα πρόσωπα.

— Μὰ πὼς λοιπὸν μιὰ γυναῖκα, μπο-
ρεῖ νὰ τὸ παραδεχτῇ ἓνα τέτοιο ἐπάγ-
γελμα;

Κι' ἀκόμη χειρότερο μάλιστα. Λὲς

κι' εἶναι εὐχαριστημένες. Νὰ! ἐκεῖνο, ἐ-
κεῖνο τὸ νιάνιαρο, ἡ χοντροπατάτα, ποὺ
ξεκαρδίζεται, ψωνίζοντας ἓνα κοτόπουλο.

Ἡ Σπῆ, ψαχουλεύει μηχανικὰ τὸ
σάκκο της ὅπου δὲν ἔχει παρὰ μόνο 189
φράγκα, καὶ ξαφνικὰ νοιώθει τὴν κοιλιά
της ἀκόμη πιὸ βαρειά.

Εἶναι θεοτσακισμένη.

Νὰ δυὸ ὥρες τώρα ποὺ στριφογυρνᾷ
δίχως νὰ τολμήσῃ νὰ παρουσιασθῇ που-
θενὰ ἄλλου.

Στέκεται ἔξω ἀπὸ κάθε μαγαζι, συλ-
λογιέται κι' ἔπειτα λέει μόνη της.

— Ἄς πάω στὸ παρακάτω.

Πάει ἴσαμε τὸ κατῶφλι κι' ἔπειτα
γυρνᾷ ξωπίσω.

Τέλος, στὴ Φωκαϊκὴ Ἀγορά, ὁ ἴδιο-
κτῆτης, ἓνας γλειώδης Λεβαντίνος βλέπει
τὴν ἀμφιβολία της, καὶ τῆς φωνάζει :

— Πὼς μπορούμε νὰ σᾶς ἐξυπηρετή-
σουμε;

Ἐκεῖνη προσφέρει, στὸ βρόντο, τὶς
δικές της ὑπηρεσίες.

Ὁ Ἀσιᾶτος, ξεκαρδίζεται.

— Νὰ σὲ πάρω!.. Ναί!.. Φαῖ καὶ ἔρω-
τα κατὰ βούλησιν!.. Σοῦ κάνει;

Ἐξακολουθεῖ τὸ δρόμο της, διαβά-
ζοντας τὶς ἐπιγραφὲς τῶν καταστημάτων.
Μπαινοβγαίνει στὰ μαγαζιά στὴν
τύχη, ζητᾷ, παρακαλεῖ, καὶ τὴν διώ-
χνουν ἀπὸ παντοῦ.

Στὴ πλατεῖα Ἀκούλ, μιὰ ἐπιγραφὴ
τῆς πέφτει στὸ μάτι. Στὸ ἐσώγειο ἐνὸς
σπιτιοῦ ποὺ φαίνεται καθὼς πρέπει...
«Μεσιτικὸν Γραφεῖον».

Εἶναι μεσημέρι καὶ κλείνουν. Πρέ-
πει νὰ περιμένῃ ὡς τὶς δύο ἡ ὥρα.

Ποῦ;

Ὁ τραχὺς ἀέρας τῆς θάλασσας
φυσᾷ καὶ σφυρίζει. Κάνει τόσο κοῦο,
στὴν ψυχρὴ ἐκεῖνη μέρα τοῦ Φεβρουα-
ρίου, ὥστε με τὴν κτρινιάρη ἀθλιότητά
του καὶ με τὴν βρωμερότητά του, ἡ
γωνιά αὐτὴ τῆς παλιᾶς συνοικίας, ξα-
φνικὰ τὴν τρομάζει.

Δὲν ὑπάρχει πιά τώρα κανεὶς, σ'
αὐτὰ τὰ μέρη, παρὰ μόνο ἀραιοὶ δια-
βάτες ποὺ με σηκωμένο γιὰ καὶ βιά-
ζονται νὰ πάνε σπιτία τους.

Τῆς φαίνεται πὼς γύρω της, ἡ μο-
ναξιά, σχηματίσεν ἓνα φρικαλέο κενό.

Ξέρνει τώρα τὴν ἐξάντλησί της, δί-
χως καὶ νὰ ξαίρη οὔτε ἡ ἴδια, κατὰ

ποῦ τραβᾷ.

Μιὰ μεγάλη δενδροστοιχία, με μιὰν
τεράστια Ἐκκλησία. Ἡ Πλατεῖα τῆς
Μαξόρ.

— Ἴσως ἡ Μητρόπολις!

Θὰ τὴ νόμιζε κανεὶς σταθμὸ σιδη-
ροδρομικὸ, γιὰ τὴν Ἀνατολή.

Κι' ἔπειτα μεγάλες αποθήκες, προ-
κυμαῖες ἀτέλειωτες με βουνὰ ὀλόκληρα
κάσσεσ καὶ κάποτε ἀνάμεσα στὰ ὑπόστε-
γα τὰ σκεπασμένα με τσίγκο, δεξαμενές,
γεμάτες σκάφη, κινιγμένα μέσα στὴν ὀ-
μίχλη.

Εἶναι τρεῖς ἡ ὥρα, κι' ἀρχίζει ἡδη
νὰ βραδυάζῃ. Τέτοιο σκοτάδι μέρα με-
σημέρι, ποὺ ἀρχίζει τώρα καὶ τὰ χάνει.

Τέλος, ἔπειτα, ἔπειτα ἀπὸ ἓνα λα-
βύρινθο ὀλόκληρο σοκάκια καὶ παρα-
σόκκακα, ὅπου χάνει καὶ τὰ τελευταῖα
ἵχνη τῆς ἐνεργητικότητος της, ξαναβρί-
σκεται πάλι στὴν Πλατεῖα Ἀκούλ,
μπρὸς στὸ μεσιτικὸ γραφεῖο.

Ἡ κρυάδα στὴν αἴθουσα ἀναμονῆς,
τῆς φαίνεται σχεδὸν χλιαρή.

Ἀκόμη καὶ ἡ κακοκεφιά τῆς διευ-
θύντριας, μᾶς ματρώνει με προγούλια
καὶ μ' ἓνα μαῦρο φουστάνι καὶ με χρυ-
σᾷ γκιρδάνια στὸ στήθος ποὺ μοιάζει
σὰν καναπές, ἀκόμη κι' αὐτό, δὲν τὴν
ἀποτροπιάζει.

— Μὰ, ἄν δὲν ἔχετε μεγάλες ἀπαι-
τήσεις.

— Θὰ πάω ὡς πρώτη ἀρχή, με ὅσα
ὅσα, καὶ γιὰ ὅ,τι δουλειά.

— Περιμένετε! —εἶπε με πολλὴ συγ-
κατάβασιν ἀλλὰ καὶ ἀμφιβολία ἡ διευ-
θύντρια μαντὰμ Μπελόν. — Θὰ σᾶς κα-
λέσω, ἄν κανεὶς παραδεχτῇ νὰ σᾶς
πάρῃ, στὴ θέσι ποὺ εἰστε.

Τρεῖς ὥρες πέρασαν δίχως νὰ τὴν
καλέσῃ ἡ μαντὰμ Μπελόν.

Τὸ στομάχι τώρα γουργουρίζει, τὸ
λαρύγγι εἶχε ξεραθεῖ. Κι' ὡς τόσο πε-
ρίμενε ἡ δύστυχη.

Ὅλες οἱ ὑποψήφιες εἶχαν με μιὰ μιὰ
πάρει πόδι, ἢ ἔχαναν τὴν ὑπομονή τους.

Σ' αὐτὸ ἐπάνω, χτύπησε ἔξω ἡ ὥρα,
καὶ ἡ ματρὼνα ἐδίωξε τὴ Σπῆ.

— Σᾶς πρότεινα σὲ πέντε πρόσωπα
κόρη μου! Κανεὶς δὲ θέλει, μιὰν γαστρο-
μένη!

Ἡ Σπῆ, κατάλωμη, ἐτοιμαζότανε
νὰ φύγῃ. Ἡ μαντὰμ Μπελόν, τὴν κρα-

της.

—Είστε κακοῦλα ὥς τόσο. Για πέστε μου πῶς σὰς συνέβη αὐτό. Ὅχι; δὲ θέλετε; Τὸ κάτω τῆς γραφῆς, εἶναι δική σας δουλειά. Ἀργότερα θάχω ἴσως κάτι γιὰ σὰς.

Χαμογέλασε μὲ ὑποπτο ὕφος.

—Ἐχω μιὰ φιλενάδα, μυροπώλισσα, πού γνωρίζει πολὺ καθῶς πρέπει κυρίους. Θὰ τῆς ἀρέσετε τὸ δίκως ἄλλο. Γιὰ ξαναπεράστε μετὰ τὰ γεννητούρια!

Ἡ νύχτα εἶναι τόσο σκοτεινὴ, ὥστε δὲν μπορεῖ νὰ ξαναβρῇ τὸ δρόμο της. Ὅλα ἐκεῖνα τὰ μικρὰ σοκάκια μοιάζουν ἀναμεταξύ τους.

Περπατᾷ, τὸ κατόπι, πίσω ἀπὸ ἓνα νεαρὸ ξενάγοι ἐρωτευμένους.

—Ἐνα ταξεῖδι γάμου!

Συλλογιέται.

Ἡ καρδιά της χτυπᾷ πάλι δυνατά. Τώρα εἶναι πάλι ξανά, γεμάτοι οἱ δρόμοι. Βρίσκεται χωρὶς νὰ τὸ ξαίρη στό:

Λιθόστρωτο τοῦ Ἑρωτά!

Πλήθος ναῦτες, στρατιῶτες ἀπ' τὶς ἀποικίες, ἐργάτες τοῦ λιμανιοῦ, ἡ Μασσαλιώτικη ἀλαναρία, ἓνας ὁλόκληρος κοσμοπολίτικος πληθυσμός, βράζει ἐκεῖ μέσα.

Τὰ φῶτα, ἔτσι ὅπως πέφτουν ἀπὸ ψηλά, ἀπ' τὰ λαμπιόνια πού κρέμονται ἀπ' τὸ σῦρμα τὸ τεντωμένο καταμεσῆς τοῦ δρόμου, μὰ καὶ τὰ λοξὰ φῶτα, πού ξεπροβάλλουν ἀπ' τὶς ταβέρνες κ' ἀπ' τὰ μπάρ, φωτίζουν λογῆς λογῆς μοῦτρα, ἄσπρα σὰν τὴν φραντζόλα, μαῦρα χάρις στὸ ἡλιόκαμα ἢ στὴ βρώμα, γιαιστερὰ κίτρινα. Ὅλα αὐτὰ, ἔχουν τὴν ἴδια βλακώδη καὶ ἐρεθισμένη ἐκφρασι.

Παντοῦ, πορτίτσες ἀνοικτὲς σὲ σκοτεινὲς εἰσόδους, ὑποπτες, ἢ ἀκόμη στὰ κατώφλια τῶν φωτισμένων «μαγαζιῶν» τους, εἶναι στιβιασμένες οἱ πρόστυχες.

Φαντάσματα πού βγαίνουν ἀπὸ μιὰ κόλασι, στὴν ὁποία, περνώντας ρίχνει ἡ Σπή, ἓνα τρομαγμένο βλέμμα.

Βλέπει πίσω ἀπ' τὶς καταδικασμένες αὐτὲς, τὸ νεκροκρέββατο ὅπου ἀσκοῦν τὸ ἐπάγγελμά τους: ἓνα στενὸ κρεβάτι, ἓνα κομὸ μὲ κλειστὰ συρτάρια.

Ἐκεῖ μέσα, σὰν τελειώνει ἡ βιαστικὴ γυναστικὴ τους, κρύβουν τὰ λεφτοῦδά-

κια τους κάτω ἀπ' τὶς πουνκαμίσσες καὶ τὶς μεταξωτὲς τους κάλτσες.

Ἀπ' αὐτοῦ μέσα, ἀντλοῦν οἱ σωματέμποροι. Συμμορίες ἵππων, ἀπ' τὸν πόλεμο κ' ἐδῶ, ὁ Κορσικανὸς παραγκωνίστηκε ἀπ' τὸν Ἀράπη, τὸ κατακάθι τῶν πειθαρχικῶν οὐλαμῶν, πού ἐπιδίδονται σ' ὅλες τὶς βρωμοδουλειές, μὲ τὴν κλεισιὰ καὶ τὴ δολοφονία!

Βρωμερὰ ἀπὸ μπόχα, ἀλκοὸλ καὶ καπνὸ, τὰ μπάρ εἶναι γεμάτα. Παίζουν χαρτιά καὶ ζάρια.

Τὴν τραβοκοποῦν, τὴν τσιμποῦν τώρα τῆς ρίχνονται, καὶ ἡ Σπή, ξεμπερδεύει τέλος πάντων μὲ πολλὰ βάσανα. Ἀπ' τὴν ὁδὸ Μπουτερί, βγῆκε τώρα στὴν ὁδὸ τῆς Ρευνάρντ.

Ἀπ' τὸ κακὸ στὸ χειρότερο...

Ἐνα τεράστιο 2 καὶ μιὰ φωτεινὴ ἐπιγραφὴ, μὲ τὸ ὄνομα: Ἀλίν.

Σηκωμένη ἀπὸ ἓνα παραθύρι πάνω ἀπ' τὴν πόρτα τὴν κλειστή, μιὰ σωματέμπορισα φωνάζει τοὺς περαστικούς.

Πιὸ πέρα, καθισμένες δίπλα στὸ κατώφλι, διάφορες πορτιέρισσες, διαλαλοῦν τὴν πραγματεία τοῦ καταστήματος.

—Ἐνα ὥραϊο σινεμά, κύριοι... Τὰ πιὸ ὥραϊα κορίτσια τῆς Μασσαλίας.... ὥραϊά μου κυρία!...

Μὰ ὅλες, βλέποντας τὴν ἀθῶα πού περιέφερε τὸ φορτίο της, σταματοῦν καὶ μὲ εὐθυμα χάχανα:

—Ἐμπα κόρη μου!.. θὰ σοῦ μάθουν νὰ μαζεῦς σερμεγιὰ τὰ μώζικα!..

Καὶ παρακάτω:

—Ἐ! Ἐ!.. ἡ φουσκωμένη!.. Ποῦ τ' ἄρπαξες αὐτό; Στὸ Φουτ μπόλλ;

Τόβαλε στὰ πόδια, ὅσο ἄκουε νὰ τῆς ρίχνονται μὲ τέτοια πειράγματα.

Ὅταν, λαχανιασμένη πιά, ἔφθασε στὸ «Ναυτικὸν Ξενοδοχεῖον» τὸ μπάρ καὶ ἡ βρωμιὰ του, τῆς φάνηκαν σὰ νὰ εἶχαν μιὰν κάποια θαλπωρή.

Διηγῆθηκε τὶς περιπέτειές της στὴν σφουγγαρίστρα, πού τὶς πρότεινε νὰ μοιραστοῦν μαζὺ τὴ σούπα της: ἓνα νερό-πλυμμα.

Ἡ ἄλλη ἀκούοντας ὅλην ἐκείνη τὴν ἱστορία χαχάνιζε δυνατά. Τόσο πού ὁ ἀφεντικός ἀγρίεψε.

—Σκασμός!

—Κερδίσατε τὸ στοίχημα ἀφέντη; Πῆγε καὶ χάθηκε μέσα στὸ ἰδιαίτερο!

—Στὸ ἰδιαίτερο;

Ρώτησε ἡ Σπή.

Ὁ ἀφεντικός ξεκαρδίστηκε:

—Ἡ συνοικία, ὅπου εἶναι μεγαλοκοπέλλες!... Σὰς ἀποπῆραν, ἔ;... Πρὸ πάντων μάλιστα πού εἶναι καὶ Σάββατο καὶ εἶναι ἡ μέρα τῶν ἀδειῶν γιὰ τοὺς στρατιῶτες!... Ἀ! βέβαια.. Φαίνεται πὼς ἔρχεσθε κατ' εὐθείαν ἀπ' τὸ χωριὸ σας.. Σοβαρεύτηκε:

—Τὸ ἰδιαίτερο, εἶναι τὸ ἀξιόθεατο τῆς Μασσαλίας.. Ἡ ὁδὸς Μπουτερί: τὸ κρέας, στὰ ὁλόρθα. Πώλησις, χονδρική καὶ λιανική.. Καὶ ἡ ὁδὸς τῆς Τευνάρντ τὰ μεγάλα νούμερα..

Τὸ κρέας στὸ κουτί!

Τόνισε, τὶς ἐξυπνάδες του.

—Χά! χά! χά!...

Ἰκανοποιημένος τώρα.

Ἡ Σπή τὸν κοίταξε, περιφρονητικά.

Πρέπει νὰ εἶχε κανεῖς ψυχὴ μακελλάρη γιὰ νὰ μιλᾷ μὲ περιφρόνησι τέτοια γιὰ τὴ δυστυχισμένη ἀνθρώπινη σάρκα πού εἶχε ξοκύλλει αὐτοῦ!

II

Ἡ Σπή, ἀπὸ ἓνα μῆνα τώρα, εἶναι στὴν πέμπτη της κατοικία πού ἔχει ἀλλάξει.

Ἀπ' τὰ ὑποπτα ξενοδοχεῖα, ἔπεσε τώρα σὲ μιὰν μεταπράτρια παληαρουχατίζου, πού τῆς ὑπενόκισσε ἓνα δωματάκι.

«Χίρα Ἑολίς Ρουστάν!...»

Λέει ἡ ἐπιγραφὴ στὴν πόρτα της, στὴν ὁδὸ Τόρτ.

Ἡ Σπή ἔχει τόσο ἀδυνατίσει κ' ἀλλάξει, ὥστε σὰν κοιτάζεται! στὸ σπασμένο καθρέπτη τοῦ ἐλεεινοῦ δωματίου της, φαινότανε ἡ σκιά τοῦ ἑαυτοῦ της.

Τώρα, ἔχει ἀλλάξει κ' ἡ φυσιογνωμία της καὶ ἡ φουσκωμένη κοιλιά της, τῆς φαίνεται αἰσχυρή.

Τὴν καλὴ της θέλησι πού εἶχε αὐτὴ ἄλλοτε, ὁ ἀδίκος πόνος, τὴν μετέβαλε σὲ αὐταγρία καὶ σὲ μίσος...

Ντρέπεται γιὰ τὴν θὰ γίνῃ μητέρα, τσακίζει κάτω ἀπ' τὸ μισιτὸ βάρος πού θὰ πρέπη τώρα νὰ τὸ ὑπομένῃ μέχρι τέλους!

Τὴ δεύτερη κιόλας μέρα, πού ἦρθε, πῆγε στὴ διεύθυνσι πού τῆς εἶχε δώσει

Τὸ σῶμα σου... εἶνε δικό σου!

ἡ Ρόζα: ὁδὸς Ὁραίων Φύλλων.

»Μαντάμ Ἐσκαρτεφγκ, μαῖα. Δέχεται οἰκοτρόφους...

Ἡ βιομήχανος ἀγγελουδιῶν, ἀρνήθηκε καὶ καθε ἐπέμβασι:

—Ἀ! Ἀν ἐρχόσασταν πρὶν τρεῖς μῆνες... Σήμερα ὁ κίνδυνος εἶναι πολὺ μεγάλος!... Οὔτε γιὰ χουσάφι οὔτε γι' ἄσῃμι, δὲ θὰ τῷ παιρνα αὐτὸ ἐπάνω μου!

Ζήτησε νέα γιὰ τὴ Ρόζα. καὶ πρόσφερε τὶς ὑπηρεσίες της γιὰ τὴ γέννα.

—Δὲ θὰ σὰς πάρω ἀκριβά. Εἴκοσι φράγκα τὴν ἡμέρα: τὸ ὅλον...

Εἴκοσι φράγκα;

Μὰ ὅταν μὲ πέντε φράγκα τὴν ἡμέρα δὲν τὰ καταφέρει παρὰ νὰ ψωφᾷ τῆς πείνας, πὼς θάδινε εἴκοσι φράγκα;..

Ὅταν ἔπειτα ἀπὸ εἴκοσι μέρες, εἶχε δὴ τὸ ἀπόθεμά της νὰ ἐξατμίζεται εἶχε πάρει τὴν ἀπόφασιν, νὰ ἀντικαταστήσῃ στὸ γειτονικὸ μπάρ τὴν ὑπηρετρία, πού ἦταν ἔρρωστη.

Τὸ μερόκαμα δὲ βάσταξε παραπάνω ἀπὸ μιὰ μέρα. Γιατὶ εἶχε κακομιλήσει στοὺς πελάτες πού τῆς εἶχαν ριχθῇ, κ' ὁ ἀφεντικός τὴν ἐδιώξε.

Ἀναγκάστηκε τότες, νὰ πάη ν' ἀνακαλύψῃ κατὶ παληοτρίπες, ὅπου πουλοῦν τ' ἀποφάγια, τὰ συχαμερά.

Τώρα καταλάβαινε, τὴν ἀθλιότητα τῶν πραγματικῶν διακονιάρηδων, καὶ πῆγε στὴν ἀποβάθρα ὅπου φορτώνουν τὰ τρόφιμα.

Μάζευε ἀπ' ἐδῶ κ' ἀπ' ἐκεῖ, κανένα σάπιο πορτογάλι, καμμιὰ μαραμένη μπανάνα.

Ἀκόμη στὸ Παλὸ Λιμάνι, στὴ προκυμαῖα τῶν Βέλγων, φόρτωνε στὰ κάρρα τὰ πανέρια μὲ τὰ ψαράκια καὶ τὰ θαλασσινά, πού φέρνανε οἱ ψαρόβαρκες. ...Ἐτρώγε ἀχινοὺς καὶ ἀχιβάδες... Ὅ, τι χρειαζότανε δηλαδὴ γιὰ νὰ τῆς ἀνοίγῃ ἡ ὄρεξις.

Ἀπ' τὴ δεύτερη μέρα πού εἶχε φθάσει, ἔδωσε βέβαια νέα της στὸ θεῖο της, μὰ δίκως νὰ τοῦ γράψῃ τὴ διεύθυνσιν της, γιὰτὶ, ἔπειτα ἀπὸ τὶς ὑπόνοιες τῆς οἰκογενείας της πού θὰ εἶχαν γίνῃ κουτομπολιὸ σ' ὁλόκληρο τὸ Σατὼ Ρουζ, δὲν ἤθελε ναρθῇ νὰ τὴν βοῇ.

Φοβότανε κιόλας μὴν τὴ μαλώσει γιὰτὶ εἶχε φύγει, καὶ πρὸ παντός γιὰτὶ θὰ προσπαθοῦσε νὰ τὴν ἀποτρέψῃ ἀπ'

τὰ σχέδια της: νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸ παιδί της στὸ Βρεφοκομεῖο, μὴ καὶ δὲν μποροῦσε νὰ ἐλπίζῃ πιά γιὰ τὴν ἔκτρωσι.

Μὰ ἀλλοίμονο!..

Ἐπρεπε ὅπως νὰ ζήσει. Μόλις τελείωσε καὶ ἡ δευτέρα βδομάδα, ἀντελήφθηκε τὴ δυσκολία ποὺ ἔχει μὴ γυναικα, δίχως ἐπάγγελμα καὶ δίχως πεντάρα.

Πρὸ πάντων μάλιστα, ὅπως τῆς τῶλεσαν διαρκῶς:

—Μιὰ γυναῖκα σὴν κατάστασί σας...

Γι' αὐτὸ, ξαναγράφοντας στὸ νουνό της, ἀναγκάσθηκε νὰ τοῦ τὰ ὁμολογήσῃ ὅλα: τὴ φτώχεια της, τὴν ἀπελπισία της, τὴν κατοικία της.

Ὁ ἀγριόχοιρος, τῆς ἀπάντησε, στέλνοντας της πεντακόσια φράγκα καὶ φρικτὲς ἐπιτιμήσεις.

Ὅχι, γιὰ τὴ φυγὴ της, ποὺ τὴν καταλάβαινε καὶ τὴ συγχωροῦσε, μὰ γιατί δὲν τοῦ ἔγραψε ἀμέσως, ποῦ θὰ μποροῦσε νὰ τὴ βοῇ.

Θάθερεπε νὰ εἶχε φαντασθῇ τὴν ἀνησυχία του καὶ τὴ χολοσκία του.

Ὅταν εἶχε ξαναγυρίσει στὸ Σατὼ-Ρουζ, κ' ἔσκαγε τὴν καρδιά του, μὴν μπορῶντας νὰ ξαναβρῇ τὰ ἴχνη της, καὶ μὴ ξαίροντας τί εἶχεν ἀπογίνει.

Ἄν τὸν εἰδοποιούσε ἀμέσως, θὰ μποροῦσε ναρθῇ νὰ τὴν δῇ.

Τώρα, τοῦ ἦταν ἀδύνατο νὰ κουνήσει. Τὸν κρατοῦσε ἀκίνητο ἡ ποδάγρα.

Ὅμως αὐτὴ δὲ θάπρεπε νὰ στεναχωριέται καὶ πολὺ. Θὰ ἦταν τὸ δίχως ἄλλο στὸ πόδι πρὶν ἀπ' τὸν τοκετό.

Τὸ καλλίτερο, ποὺ εἶχε νὰ κάμῃ, θὰ ἦταν νὰ πάῃ ἀπὸ τώρα νὰ ἐξετασθῇ στὸ νοσοκομεῖο Κονσεπσιὸν τῆς ὁδοῦ Ἀγίου Πέτρου, ὅπου θὰ μποροῦσε ἀργότερα νὰ ξεγεννήσῃ.

Θὰ ἦταν σίγουρη, ὅτι ἐκεῖ θὰ τὴν περιποιόντανε καλλίτερα καὶ μὲ λιγώτερα ἔξοδα.

Στὸ ἀναμεταξὺ αὐτὸς, προσπαθοῦσε νὰ ἐπιτύχῃ τὴ μετάρθεσί του ἀπ' τὸ νομὸ Βὰρ στὸ νομὸ Μασσαλίας, μὴ καὶ δὲν ἤθελε πιά αὐτὴ νὰ ζήσει στὸ Σατὼ Ρουζ.

Θὰ τακτοποιούσε τὶς ὑποθέσεις του καὶ θὰ ἐρχότανε νὰ ζήσουν καὶ οἱ τρεῖς, μαζί σὲ κάποια καλὴ γωνίτσα: στὸ Σαιν-Ρεμό ἢ στὸ Αἰξ.

—Αὐτὸ ποτέ!

Μονολογοῦσε ἡ Σπὴ, διαβάζοντας τὸ γράμμα.

—Τί θὰ πῇ ὁ κόσμος;

Τελείωσε παρακαλῶντας τὸν νὰ γράφῃ ταχτικά, τουλάχιστον μὴ φορὰ τὴν ἑβδομάδα.

Πραγματικά, αὐτὴ τοῦ ἔγραφε ταχτικά, συνοψίζοντας μέσα σὲ λίγες γραμμὲς τοὺς ὁλόκληρους αἰῶνες τῶν ἀπογοητεύσεων, καὶ τῆς ἀνεργῆς ζωῆς της, τὴν ἀναδουλειὰ ποὺ τὴν ἔκαμε νὰ λυσσᾷ καὶ τὶς νύχτες τῆς ἀϋπνίας.

Μάταια, ἐξακολουθοῦσε νὰ ψάχνῃ γιὰ δουλειά. Εὑρίσκει πάντα τὴν ἴδια ἄρνησι.

Μιὰν ἔγκυο γυναῖκα, δὲν τὴ θέλανε πουθενά, ἢ δὲ τὴν παίρνανε παρὰ μόνο γιὰ κτηνώδεις ἐργασίες καὶ γιὰ ἓνα κομμάτι ψωμί.

Δὲν ἔβαζε πιά στὸ νοῦ της, τὸν ἔρωτα, παρὰ μόνο μὲ ἀφάνταστη πικρία.

Ἡ ἀνάμνησις τοῦ ἀγνώστου, ἡ ἀνάμνησις τοῦ Φρανσουά, συγχιζότανε μέσα στὸν πόνο της μὲ τὴν ἔννοια τῶν παληανθρώπων, μὲ τὴν βρωμιά, μέσα σὴν ὁποία ἦταν ὑποχρεωμένη νὰ ζῇ.

Στὶς νύχτες τῆς ἀϋπνίας της, τοὺς ἔβλεπεν αὐτοὺς ἓναν ἓναν, ἀπὸ τὸν τυρέμπορο, ἓναν πελάτη τοῦ «Ναυτικοῦ Ξενοδοχείου» στὸν ὁποῖον εἶχε μιλήσει γι' αὐτήν, ἀπ' τὸ πρῶτο κιόλας βράδυ ἢ σφουγγαρίστρα.

Δεχότανε νὰ τὴν συστήσῃ, σ' ἓνα φίλο του, ποὺ πουλοῦσε ἀράπικα φυσιῖκια χονδρικῶς, γιὰ νὰ τὴ χρησιμοποιήσῃ στὸ ξεκαθάρισμα.

Πηγαίνοντας τῆς εἶπε νὰ μποῦν σὲ κάποιο μπάρο, γιὰ νὰ πιοῦν κάτι Καὶ κεῖ, ἀδιάντροπα τῆς ζήτησε, νὰ γλεντήσουν λιγούλακι.

—Χέρι μὲ χέρι! Δὲ θάχατε τὴν διέθυνσι παρὰ μόνο μ' αὐτὸν τὸν ὄρο...

Ψῶφα ἢ πλάγιασε!

Ὅχι μὴ φορὰ, μὰ εἴκοσι εἶχε τεθῇ τὸ τραγικὸ αὐτὸ δίλημμα.

Ὅλους τοὺς μορφασμοὺς τῆς λαγνείας, ἀποτυπώνοντας στὰ συχαμένα πρόσωπα, ὅχι τὴν ἐπιθυμία τὴ δημιουργικὴ ἀλλὰ τὴ δολοφονία, τοὺς εἶχε ὡς τώρα γνωρίσει.

Υπάρχουν τέτοια σὲ κάθε σπίτι καὶ οἱ δρόμοι εἶναι γεμάτοι.

Δίχως τὴ σκέψι τοῦ θείου της, καὶ

δίχως τὴ σπιτονοικοκυρά της, τὴ μαντὰμ Ρουστάν, ποὺ τῆς μαγεῖρεψε πότε πότε τὰ φτωχικά της ψώνια πρὸ παντός, δίχως τὴν κόρη, τὴν Στεφανοῦλα μὲ τὴν ὁποία εἶχε συνδεθῇ, θὰ εἶχε ἴσως καταντήσῃ, παρὰ τὴν ἀπεγνωσμένη ἀντίστασί της ποὺ τῆς ἔδινε δυνάμεις ἔπειτα ἀπὸ τὶς κακὲς ὥρες, θὰ εἶχε καταντήσῃ σὲ κάποιαν ἀπελπισμένη ἐγκατάλειψι τοῦ ἑαυτοῦ της.

Ἐνα γλίστρημα, τὴ νύχτα, σὲ κάποιαν ἐρημικὴ προκυμαία, καὶ τὸ συντριπτικὸ καμῶνι, ποὺ θὰ περνοῦσε πάνω της.

Ἡ πεῖρα τῆς Στεφανοῦλας, εὐτυχῶς τὴν προφύλαξε ἀπὸ ἓναν ἡλίθιο θάνατο καὶ ἀπ' ἐκεῖνο ποὺ ἡ ἐπαναστατημένη περηφάνειά της ἔκρινε ἀκόμη χειρότερο: ἀπ' τὸ νὰ παραδεχθῇ τὴν ξεπεσμένη ζωή.

Ἀπ' τὴ δεύτερη κιόλας συνάντησί τους εἶχαν μιλήσει στὸν ἐνικό, ἓνα βράδυ ποῦ, εἶχε ἔρθει νὰ δειπνίσῃ στῆς μητέρας της εἶχε βρῇ τὴ Σπιριτὰ ἐξαντλημένη καὶ προσπαθῶντας νὰ ζεσταθῇ στὸ τζάκι.

Τῆς διηγήθηκε καλόκαρδα τὴν ἱστορία της καὶ ἔπειτα ἡ ἄλλη τὴν παρηγόρησε.

Μιὰ περίεργη φύσις, αὐτὴ ἡ Στεφανοῦ!..

Κομπή, χάρις σ' ἓναν πουκαμισσά ποὺ τὴν εἶχε σπιτώσει σ' ἓνα δωμάτιο τῆς ὁδοῦ Ρονταῖν Ρουβιέρ καὶ φρόντιζε γιὰ τὰ ρούχα της, τὴν ἡμέρα ἦταν ὑπάλληλος σ' ἓνα μυροπωλεῖο ἀκριβῶς σ' ἐκεῖνο ποὺ ἡ μαντὰμ Μπελὸν εἶχε πῇ στὴ Σπὴ!..

Πωλήτρια ποῦ, σὰν ἤθελε νὰ τσοντάρῃ τὰ μικροῦξοδά της, πωλοῦσε τὸν ἴδιο τὸν ἑαυτὸ της.

Ἀπ' τὰ θλίβια παιδικὰ της χρόνια καὶ ἀπ' τὰ βασανισμένα της νεῖατα, εἶχε κρατήσῃ τὴν πικρία ἐνάντια στὸν ἀρσενικὸ ἐγωϊσμό, κ' ἓνα εἶδος κλίσις πρὸς καταστrophῇ, τῆς ἔλεινῃς κοινωνίας.

Δὲν φαινότανε θανατὴ, καὶ ὡς τόσο δὲν εἶχε τίποτα τὸ ξεχωριστὸ ἀπ' τὶς ἄλλες γυναῖκες: μαλλιά καστανά, χαρακτηριστικὰ λεπτά.

Πρόσωπο δίχως ἰδιαίτερο χαρακτήρα, ἂν δὲν ἦταν τὰ σαρκαστικὰ μικρὰ ματάκια...

Δὲν διάκοπταν τώρα πιά ποτὲ τὴν συντροφιά τους, ἔξδν ἀπ' τὶς ὥρες τοῦ

μυροπωλείου καὶ τοῦ πουκαμισσά.

—Ἀκου Σπὴ! Πρέπει νὰ σὲ νοθεύῃ. Ἐχεις πάρα πολὺ καρδιά. Δὲν ὑπάρχει ἄνδρας ποὺ ν' ἀξίζει τὸν κόπο νὰ σκάμε τὴν καρδιά μας γι' αὐτόν! Καὶ δὲν ὑπάρχει δυστυχία στὸν κόσμον ποὺ νὰ σὲ νοιάζῃ, ἂν πάψῃς νὰ νοιάζεσαι γιὰ ὁποιοδήποτε. Ἐνα παιδί; Μὰ κοῖτα λοιπὸν ἐδῶ τοὺς Ἴταλούς ποὺ ἔχουμε μὲ στράτευμα ὁλόκληρο κουτσούβελα. Χειρότερα καὶ ἀπ' τὶς μυῖνες! Ξετρυπνουν ἀπὸ παντοῦ!

Ἡ μαντὰμ Ρουστάν. τόνιζε:

—Βράζουν σὰν τὰ σκουλίκια!

—Δέρνονται, τσακίζουν στὴ δουλειά, ψωφᾶνε, μά... δὲν χαλοῦν τὸ κέφι τους.

Δὲν σκοτίζονται γιὰ τίποτα! Νὰ ἄκου τους ποῦ χαλοῦν τὸν κόσμον πάνω..

Στριμγυμένοι σὲ δυὸ σοφίτες ἐνὸς πέμπτου πατώματος, ἡ φαμελιά Ρομπιάνο ἦταν ὁ ἐφιέλτης τοῦ πατώματος Ρουστάν: τέσσερα μικροσκοπικὰ δωματιάκια ποὺ τὸ ἓνα τὸ κρατοῦσε κάποιος Μπαρμπάρα χαμάλης στὰ κάρβουνα, τὰ δυὸ ἄλλα ἡ παληαρχατζοῦ, καὶ τὸ τελευταῖο ἡ Σπὴ ἴσα-ἴσα κάτω ἀπ' τὴν ἄλλη σοφίτα ὅπου γινότανε ἡ κοσμοχαλασιά, τὰ «ποντίκια» καθὼς ἐπίσης κάτω ἀπ' τὴν ἄλλη σοφίτα, ἦταν ἡ τραπεζαρία—κουζίνα ὅπου καθόντανε καὶ κουβεντιάσανε καὶ οἱ τρεῖς τους.

Ἡ Στεφανοῦλα, ἐξακολουθοῦσε τοὺς στοχασμούς της:

—Ὁ πατέρας μεθοκοπᾷ, ἡ μάνα τὰ ἴδια, καὶ ὅταν παύουν νὰ κάνουν τὸ ζῶο μὲ τὶς δυὸ ράχες, ξαναρχίζουν πάλι ἀμέσως!.. Συμπέρασμα: περιμένουν τώρα τὸ ἕκτο μύξικο. Καλὴ σκουληκομερμυγκότρυπα, καὶ θύματα γιὰ τὴ φυματίωσι.

Ἡ Σπὴ ἀνασήκωσε τοὺς ὤμους.

—Ἡ κιόλας, σάρκες γιὰ τὰ ζυμαρικά τοῦ Μουσολίνι.

Ἡ Στεφανοῦλα, ξαφνικὰ σκυθρωπάσε. Ἐστὶ ὥρες ὥρες, περνοῦσε ἀπὸ τομα ἀπὸ τὶς ὥραιες αἰσιοδοξίες στὶς πιδ μαῦρες πικρίες.

Καὶ εἶπε:

—Ἐνα παιδί!.. Εἶχα κ' ἐγὼ ἓνα... Καὶ νὰ δῇς ποῦ τὸ εἶχαμε κάνει μ' εὐχαρίστησι, μὲ τὸν πρῶτο μου ἐραστὴ... τὸν Ἐρνέστο... ὅχι, θαρρῶ... μὲ τὸν Ἰούλιο! Καὶ ἴσα ἴσα ἓνα βράδυ, ποὺ ὅλος ὁ κόσμος εἶχε χαρὲς καὶ πανηγύρι, εἶς

ὕψαιαν τῆς Δημοκρατίας καί ἕνα διαβόλεμένο βράδυ, 14 Ἰουλίου. Σ' ὀρκίζομαι ὅμως, ὅτι εἶχα πολὺ λιγώτερο κέφι γιὰ χάχανα, τὴν ἡμέρα ποὺ πῆγα καὶ τὸ δώρισα στὸ νοσοκομεῖο.

— Στὸ Νοσοκομεῖο;

Ξαναεἶπε ἡ Σπὴ ποὺ ἄκουε ἀχόρταγα.

— Τί δαίμονα! Ἐπρεπε νὰ δῆς πιά, πὼς μᾶς εἶχεν ἐγκαταλείψει ὁ Ἰούλιος... Ὅχι ὁ Ἐρνέστος, νὰ πάρῃ ὁ δαίμονας, οὔτε πιά κι' ἐγὼ θυμοῦμαι ποῖος... μᾶς εἶχεν ἐγκαταλείψει, τὸ βρωμιάτικο κι' ἐμένα!.. Φυσικά, θὰ τὸ εἶχα φυλάξει, ἂν μποροῦσα νὰ τὸ θρέψω, αὐτὸ καὶ τὸν ἑαυτό μου... Γιατί, τὸ εἶχα στὴν καρδιά μου τὸ μωρό!.. Ὅμως, τὸν καιρὸ ἐκείνο ἡ μαμά δὲν ἦταν σὲ καλὰ χάλια, ὅπως σήμερα. Μασούσαμε πέτρες ὁ καθεὶς ἀπὸ τὸ μέρος του... Τὸ ἴδιο νὰ κάνῃς καὶ σὺ γιὰ τὸ δικό σου μωρό. Ἄς πληρώσῃ τὸ Κράτος, ἀρκετὰ μᾶς χρωστᾷ...

Τὸ Κράτος!..

Ἡ Σπὴ ξαφνίστηκε ἀπογοητευμένη βλέποντας πὼς κοντεῖναι νὰ τελειώσῃ τὸ ποσὸ ποὺ τῆς ἔστειλε ὁ θεῖος της, καὶ μὴ τολμώντας νὰ ζητήσῃ ἄλλα λεφτά, μιά καὶ κείνος στὸ τελευταῖο του γράμμα τῆς ἔλεγε πὼς πρόκειται ναρθῇ πολὺ γρήγορα, ἄκουσε τὴ συμβουλὴ τῆς μαντᾶμ Ρουστάν, καὶ πῆγε καὶ ζήτησε βοήθημα ἀπ' τὸ Γραφεῖο Περιθάλψεως, τῶν ἐγκύων γυναικῶν.

Τῆς ἔδωσαν δεκαπέντε φράγκα.

Ἄ! αὐτὸ τὸ θλιβερὸ πέρασμα, ἀπ' τὴν ὁδὸ Κεσσερί, ποὺ βρωμοκοπᾷ. Ἐκεῖ λειτουργεῖ ἡ ὑπηρεσία τῶν περιθαλπομένων. Παρὰ τὴν προθυμίαν τῶν ὑπαλλήλων, εἶχε μοιραστέ κι' αὐτή, μαζὺ μὲ τὸ κοπάδι τῶν ἀθλίων, τὴν ἀπότομη ἀδιαφορία.

Τόσο λίγο χοῖμα γιὰ τοὺς ἀπόκληρους τῆς ζωῆς, ὅταν οἱ ἑκατομμυριοῦχοι γίνονται πραγματικοὶ ντολμάδες, παραγεμισμένοι μὲ τὸ χρυσάφι τους...

Ἡ Σπὴ, ἐπανερχότανε στὴν ἰδέαν ποὺ τὴν ἀνασταίτωνε.

— Καὶ τὸ μικρό σου; Τί ἀπόγινε;

— Πέθανε ἔξη μηνῶν... Τί θές νὰ κάνω; Αὐτὴ ἦταν ἡ μοῖρα... Ὅλοι ἀπ' αὐτοῦ θὰ περάσουμε. Αὐτὸ τουλάχιστον δὲν ἔννοιωσε τὸν πόνο. Ὅπως κι' ἂν

ἔχη τὸ πρᾶγμα ἕνα εἶναι σίγουρο...

Καὶ κατάφυγε γιὰ μιὰν ἀκόμη φορὰ στὸ αἰώνιο συμπεράσματά της.

—...δὲ μοῦ τὴν ξαναασκαρώνουν. Τὰ ξαίρω ἐγὼ τὰ μαραφέτια, πὼς νάχω τὸ κεφάλι μου ἥσυχο. Κι' ὅταν θὰ τὸ ξεφορτωθῇς καὶ σὺ μπορεῖς νὰ εἶσαι ἥσυχη. Βασίσου σ' ἐμένα. Θὰ σὲ δασκαλέψω ἐγώ.

Ἡ Σπὴ δὲν ἔλεγε, ὄχι.

Τὰ βιβλία ποὺ τῆς εἶχε δώσει ὁ θεῖος της καὶ ποὺ τὰ εἶχε πάρει μαζὺ της ἀφίνοντας τὸ Σατὼ Ρουζ, δὲν τὴν πληροφοροῦσαν παρὰ μόνο θεωρητικῶς. Αὐτοῦ ὅπως καὶ σὲ κάθε τι ἄλλο, τίποτα δὲν ἄξιζε τὴν πρακτικὴ ἐξάσκησι.

Ἡ πείρα τοῦ καθημερινοῦ ἀγῶνα καὶ τῆς σκληρῆς βιοπάλης γιὰ τὴν ὑπαρξί, τὴν χαλίβδανε στὴν πεποίθησί της: Μόνη ἡ συνειδητὴ γεννιά εἶναι ἀξία γιὰ τοὺς ἀνθρώπους καὶ γιὰ μιὰ πολιτισμένη χώρα.

Ἡ ἀνοιξὶς μὲ τὸν γαλάζιο οὐρανὸ καὶ τὶς δροσίες της εἶχεν ἔλθει.

Ἐνας καινούργιος ἥλιος, περιέβαλε τὴν πόλιν, μὲ τὸ μαγικὸ πέπλο τοῦ φωτός, δίχως ὅμως νὰ ξανανθίσουν τὰ γιούλια στὶς μαραμένες καρδιές.

Ἡ τελευταία πεντάρα ἀπ' τὰ πεντακόσια της φράγκα ξοδεύτηκε τώρα κι' αὐτή. Ἡ Σπὴ φυτοζωοῦσε, χάρι στα πενήντα φράγκα, ποὺ εἶχε πάρει ἀπ' τὸ ρολοῖ της, ἀκουμπισμένο στὸ ἐνεχειροδανειστήριον.

Χάρις, ἐπίσης, σὲ λίγο ράψιμο ποὺ τῆς εἶχε προμηθεύσει ἡ μαντᾶμ Ρουστάν, ἀπὸ μιὰν πουκαμισσοῦ ποὺ ἔκανε χονδρική πώλησι.

Εὐτυχῶς ποὺ ὁ θεῖος της θαρχότανε σὲ λίγο.

Πῆρε ἀπ' αὐτὸν μιὰν ἐπιστολὴ μὲ διακόσια φράγκα, καὶ μὲ ἄσχημες εἰδήσεις.

«Εἶμαι στὸ κρεβάτι μὲ μιὰν ποδάγρα, τέτοια ποὺ τὸ ἀριστερό μου πόδι ἔχει παραλύσει ὁλόκληρο. Ὁ γιατρός λέει ποὺ θὰ βαστάξῃ πολὺ. Ἀναθεματισμένη ἀναποδιά.

«Βρέθηκα στὴν ἀνάγκη νὰ πάρω μιὰν ὑπηρετριά, καὶ βιάζομαι νὰ νοικιάσω τὴν βίλλα μου, γιὰ νὰ μαζέψω μερικὸς παράδες. Σὲ συμβουλεύω νὰ πᾶς ἀμέ-

σως νὰ μείνῃς στὸ νοσοκομεῖο τῆς «Ματερνιτέ». (1)

«Ἐλπίζω νὰ εἶμαι στὸ πόδι, ὅταν θάχῃς τὸ μικρό σου. Φύλαξτο ὥς ποὺ νάρθω, καὶ θὰ φροντίσουμε μαζὶ σὲ ποιὸν θὰ τὸ ἐμπιστευθοῦμε.

«Ἀπὸ τότε ποὺ ὁ Λούης ἔφυγε γιὰ κληρωτός, ἡ γκρίνια τῆς μητέρας σου δὲν λέγεται. Ὁ πατέρας σου ξανάπεσε πάλι κι' ἔσπασε πάλι τὸ πόδι του.

«Ὑποστηρίζει πὼς, τὸ καγκέλωμα, εἶχε προιόνιστὴ κατὰ τέτοιον τρόπο, ὥστε νὰ σπάσῃ τὰ μοῦτρα του. Λέει ἀκόμη πὼς αὐτὸ τὸ σκάρωσαν οἱ Ρεσσὶ καὶ ἡ μητέρα σου. Αὐτοὶ πάλι λένε πὼς δὲν ἔχει τὸ μυαλό στὴ θέσι του. Εἶναι σύμφωνοι μὲ τὸν γιατρό Τωρά, τὸν κληρικὸ φρονα, γιὰ νὰ τὸν στείλουν στὸ φρενοκομεῖο τοῦ Πιεροφέ.

«Ἔτσι, θὰ μπορέσουν νὰ πουλήσουν τὸν πευκῶνα.

«Εἰδοποίησέ με, ὅταν θὰ μπῇς στὸ νοσοκομεῖο».

Στὸ τέλος τῆς ἐβδομάδας, ἡ Σπὴ δὲν αἰσθανότανε καλὰ καὶ ἀφοῦ ἔγραψε δυὸ λόγια τοῦ θεῖου της, πῆρε τὸ τραῦ γιὰ τὴν Μπέλ ντὲ Μαί, ὅπου ἦταν τὸ νέο νοσοκομεῖο, στὴν ἀκρὴ τῆς Μασσαλίας, ἐγκαταστημένο σ' ἕνα παλὸ γυμνάσιο.

Ἐκεῖ ἦταν καλλίτερα ὅπως τῆς εἶπε μία φίλη τῆς Στεφανούλας; παρὰ στὴ Κονσεπσιόν.

Ἡ Μπέλ ντὲ Μαί(2), ἐπαναλάμβανε διαρκῶς κατὰ τὴ διαδρομὴ τὶς φανταχτερές αὐτὲς λέξεις μὲ μιὰν σκοτεινὴ εἰρωνεία.

III

Οἱ τακτικὲς ἐξετάσεις τῶν ἀσθενῶν, γίνονται ἀπ' τὶς ὀχτὼ τὸ πρωὶ ὥς τὸ μεσημέρι, σ' ἕνα περίπτερο, στὴν εἴσοδο τῆς αὐλῆς,

Μιὰ νοσοκόμος τῆς εἶπε νὰ ξανάρθῃ αὐριο. Ἡ Σπὴ πῆρε μὲ τὸ μάτι τῆς ἀνάμεσα ἀπ' τὰ δένδρα ἕνα μακρὸ καὶ

βαρὺ στρατῶνα.

Ξαναπῆγε στὴν ὁδὸ Τόρτ μὲ βαρεῖα καρδιά.

Ἡ ἀδυναμία της, ἦταν τόσο μεγάλη ξαναπαίρνοντας τὸ πρωὶ, τὸ δρόμο τοῦ νοσοκομείου, ὥστε ἡ μαντᾶμ Ρουστάν ἐπέμεινε νὰ τὴν συνοδεύσῃ ὡς τὴν εἴσοδο.

Στὸ διάδρομο τῆς ἀναμονῆς, βλέποντας τὴν νὰ χλωμιάξῃ, κι' εἰτοιμὴ νὰ πέσῃ ἡ νοσοκόμος μόλις πρόφτασε νὰ τὴν βάλῃ νὰ καθίσῃ: λιποθυμοῦσε.

Ὁ κερὸς τὸ ζεστὸ ζουμὶ ποὺ τῆς δώσανε, ἡ καλωσύνη τοῦ γιατροῦ ποὺ μὲ τὴν πρώτη ματιὰ διάταξε νὰ τὴν κρατήσουν, — τὸ παιδί ἦταν κακῶς τοποθετημένο — ἡ εὐκολία μὲ τὴν ὁποία ὅλα δι-ορθώθηκαν, μ' ὅλο ποὺ δὲν εἶχε χαριὰ καὶ μ' ὅλο ποὺ ἀρνήθηκε ρητῶς νὰ δώσῃ τ' ὄνομά της, τὴν ἔκαμαν νὰ νοιώσῃ κάποιον συμπάθειαν, γι' αὐτὸ τὸ σπῖτι ποὺ στὴν ὥρα τὴν πιὸ κρίσιμη τῆς ζωῆς της θὰ τῆς χρησίμευε ὡς ἐστία!..

— Ἐτοιμάστε ἕνα κρεβάτι γιὰ μιὰ Χ.. — διέταξε ἡ ἐπὶ κεφαλῆς μαῖα σὲ μιὰ νοσοκόμα — καὶ φωνάξτε μου τὴν δεσποινίδα Ὁρέλ.

Ὁρθία στὸ μεγάλο προθάλαμο, ὅπου καταλήγουν δυὸ μεγάλοι διάδρομοι, ἡ Σπὴ κοιτᾷ ἀχόρταγα γύρω της, μὲ τὴν βαθεῖαν ἐντύπωσιν ποὺ τῆς κάνουν αὐτὰ ποὺ βλέπει γυμνοὶ τοῖχοι, ἄσπροι, πόρτες ποὺ ἀνοίγονται ἀπὸ ἕνα πᾶγε κι' ἔλα γυναικῶν παραμορφωμένων καὶ νοσοκόμων, κι' αὐτὴ ἡ ἀκαθόριστὴ, αὐτὴ ἡ ἄνοστη μυρουδιά, ἐκείνο τὸ ρέψιμο θαρρεῖς ποὺ ἔχει ἡ ἀρρώστεια ἀνάμεσα στὰ ἀπολυμαντικά!..

— Νά! Παιδί μου, ἔδω εἶναι ἡ δεσποινὶς Ὁρέλ, ἡ μαῖα τοῦ πρώτου πατώματος. Ἀκολουθεῖτε τὴν.

Ἀκολουθεῖ, καὶ αἰσθάνεται πὼς πά-νω στὴν ἀθλιότητά της, πέφτει ἡ ζεστασιά ἐνὸς βλέμματος συμπονετικοῦ.

Ἡ δεσποινὶς Ὁρέλ ἔχει ξανθὰ μάτια, φεγγοβόλα, γελαστά. Μιὰ βελουδένια φωνή. Τί καλὰ ποὺ θὰ αἰσθάνεται κανεὶς ὅταν σᾶς παρηγορῇ αὐτὴ ἡ γυναῖκα.

— Ὅα σᾶς βολέψωμε ἀμέσως! Τόσο τὸ καλλίτερο γιατί. Νά, ἡ ὥρα τοῦ γεύματος!

Τὸ περιβάλλον εἶναι πιὸ φωτεινὸ, ὅσο ἀνεβαίνουν. Ἡ δνὶς Ὁρέλ, χάλιδεψε μη-

(1) Σημ. μετ. Εἰδικά, δημοτικὰ νοσοκομεῖα στὴ Γαλλία, ὁ τίτλος σημαίνει «Μητερίτις».

(2) Σημ. Μ. «Ὁραία τοῦ Ματου» — ὄνομασία ἐνὸς προαστείου τῆς Μασσαλίας.

τρικά τὸ κεφάλι τῆς νέας, πού τὸ κουνεῖ αὐτὴ, μὲ μιὰ δόσι ἀκόμη ἀνταρσίας.

—Τὸ κάτω τῆς γραφῆς. ἴσως νὰ μὴν εἶναι κανεὶς καὶ παρὰ πολὺ ἄσχημα, ἀνάμεσα σ' αὐτοὺς τοὺς ἀσκητικούς ἀσπρους τοίχους! Εἶναι πιὸ σιωπηλοί, μὰ πιὸ ἥρεμοι παρὰ κάτω.

Ἔτσι συλλογίζεται.

Κι' αὐτὴ ἡ αἴθουσα—ἐνας εὐρύχωρος κοιτῶν, ὅπου εἰσχωρεῖ ἀκολουθώντας τὴν ὁδηγὸ τῆς, τί περίεργος πού εἶναι.

Στὸ τέλος τῆς γραμμῆς τῶν κρεββατιῶν πού τὸ καθένα τους ἔχει δίπλα του καὶ μιὰ κουνίτσα, ὑπάρχουν μικρὰ διαμερίσματα σὰν κουτάκια, καὶ θὰ νόμιζε κανεὶς πὼς βρίσκεται στὸ μεγάλο κοιμητήριο τοῦ Σατοῦ Ρουζ!

Ἡ δνὶς Ὁρέλ, δείχνει ἕνα ἄδειο κρεββάτι, καὶ βάζοντας στὸ προσκέφαλο τὴν ἄσπρη κόλλα τὸ χαρτί μέσα στὸ πλαίσιο ἀπὸ τσίγκο, λέει.

—Ἀριθμὸς 5. Εἴστε σεῖς. Καὶ νὰ ἡ θέσις σας. Σὲ λίγο, καὶ καλὴ σας ὄρεξι! Θὰ γνωριστῆτε γρήγορα μὲ τὶς συντροφισσές σας.

Νούμερα ὅπως αὐτὴ. Καὶ ποιός. Ποιὸς ἀνώνυμος καὶ δίχως σημασία.

Μῆτρες καὶ μητρώα!

Μέρες ἀναμονῆς, καὶ ἰατρικὴ περίθαλψις.

—Εὐτυχῶς πού ἤλθατε ἐγκαίρως! Θὰ εἶχατε πολὺ κακὸ τοκετό!

Ἔτσι τῆς λέει ἡ δνὶς Ὁρέλ.

Ἡ Σπὴ τ' ἀκούει καὶ σχεδὸν μετανοιώνει. Γιατί θὰ εὐχότανε νὰ μὴ γεννιότανε ζωντανὸ τὸ παιδί. Πεισματάρη ἐμμένει πάντα στὴν πρώτη τῆς σκέψι.

—Στὴ Δημόσια Περίθαλψι!

Στὸ ἀναμεταξύ, τὸ καλὸ φαγητό, αὐτὴ ἡ μακρόχρονη ἀπομόνωσις ἀνάμεσα στίς ἀδελφές τῆς ἀθλιότητος, τὸ ράψιμο τῆς προκίττας τοῦ μωροῦ, —ἐργασία δίχως κόπο πού ἀπασχολεῖ, καὶ οἱ ἀσκήσεις πού ἔχει διατάξει ὁ γιατρός, ὁ περιορισμὸς μέσα σ' αὐτά, ὁ ἐρχομὸς τῶν κακουργιοφερμένων. Νὰ πὼς περνᾷ ὁ καιρὸς.

Εἶχε συνδεθῇ ὅχι μόνο μὲ γνωριμὰ ἀλλὰ μὲ πραγματικὴ συμπάθεια, μὲ τὶς συντρόφισσες ἐκεῖνες τῆς δυστυχίας πού σέργανε ὅπως κι' αὐτὴ, τὶς ἀλυσίδες, τῆς ἀθελῆς μητρότητας.

Ἐξαφνα, ἕνα Σαββατόβραδο, ἄρχισαν οἱ μικροὶ πόνοι. Δίπλα τῆς, ὁ ἀριθμὸς 4, πού τῆς εἶχαν ἔρθει κι' αὐτῆς πόνοι, βογγοῦσε ἀδιάκοπα.

Πιστεύουν πὼς θάχη δυὸ δίδυμα.

—Εὐτυχῶς πού ἤλθα στὴν αἴθουσα τῶν ἀγνώστων!...

Λέει καὶ προσθέτει:

—Για σκεφθῆτε! Ἔχουμε κιόλας τέσσερα παιδιά. Ὁ ἄνδρας μου εἶναι φθισικός. Ἐγὼ ἔχω τσακίσει νὰ δουλεύω γιὰ ὅλους! Γι' αὐτὸ καὶ αὐτὰ ἔδω τὰ δύο θὰ τὰ ἐγκαταλείψω!... Γι' αὐτὸ δὲν ἔδωσα τ' ὄνομά μου. Τί τὰ θέλετε; Νὰ πεθαίνουν δηλαδὴ καὶ τ' ἄλλα μου τῆς πείνας;

Δὲν εἶναι βέβαια μὲ τὸ γλίσγρο ἐπίδομα τοῦ Δήμου, οὔτε μὲ τὶς ἱστορίες ἐκείνου πού σὰς σπρώχνει στὴν πολυτεκνία, πού θὰ ζήσουν αὐτὰ τὰ παιδιά.

Ἡ Σπὴ τ' ἀκούει αὐτὰ καὶ συλλογίζεται:

—Τί δράματα Θεέ μου, στὴ ζωὴ τους, ἔφεραν ἔδω τοῦτα τὰ συντρίμια;... Εἶναι ὅλες τους θύματα ὅπως ἐγὼ, μὲ τὸ βάρος τοῦ φορτίου τους πού τὶς τσακίζει. Καὶ νὰ σκέπτεται κανεὶς, πὼς στίς ἄλλες αἰθουσες, ὅλα αὐτὰ γίνονται μὲ χαρὰ. Ἐκεῖ ἀρχίζουν καινούργιες ζωές, ἐξνοιαστές!

Εἶναι ἡ στιγμή πού τὴ στραγκαλίζει ὁ πόνος τῆς, ὅπου νοιώθει μὲ ὅλη τῆς τὴν ὀδύνη τὴν ἀδικία τοῦ κακοφτιαγμένου κόσμου...

Σ' ἄλλες ἡ μητρότητα νὰ εἶναι μαργαριταρένιο περιδέριο καὶ σ' ἄλλες χαλκᾶς, ὅπου δένονται σὰ σκλάβες....

Ὅχι! Παρὰ τὴν ἐπιθυμία τοῦ θείου τῆς δὲ θὰ δεχότανε τὴν κακὴ τῆς μοῖρα. Δὲν θὰ γνωρίσει τὸ παρδείσατο! Θὰ φύγει ἀπ' ἔδω μέσα, δίχως αὐτό...

Ἀπὸ τὴν ἐπικεφαλὴς μαῖα, ὡς τὴν ὑπηρετήρια τῆς αἰθούσης, ὅλες τους προσπαθοῦν νὰ τὴν μεταπείσουν. Μὰ τοῦ κάκου!

Τὰ ἴδια κάμουν καὶ μὲ τὴ γυναῖκα τοῦ ἀριθμοῦ 4.

Δὲν ὑπάρχει γυναικεῖα πονηριά, πού νὰ μὴν τὴ μεταχειρίζεται ἡ δνὶς Ὁρέλ.

—Θὰ κάμουν κι' αὐτὲς ὅπως κι' οἱ ἄλλες, —εἶπε μιὰ μέρα στὴ διευθύντρια. Τὸ ἀναλαμβάνω ἐγὼ. Ἐπειτα ἀπ' ὅλη αὐτὴ τὴ φούρκα, θ' ἀρχίσουν νὰ τὸ λα-

τρεύουν τὸ μωρό τους.

—Δεσποινίς! Δεσποινίς! Πονῶ.

Ἡ Σπὴ φωνάζει ἀπὸ τὸ κρεββάτι τῆς, ἀκούοντας στὸ διάδρομο τὴ φωνὴ μιᾶς μαθητεομένης μαῖας.

Ἡ κατάλευκη νοσοκόμος, πλησιάζει καὶ τὴν ψαχουλεύει:

—Θὰ ξανάρθω νὰ σὰς ἐτοιμάσω! Θὰ πάη καλὰ!

Ὅμως, σήμερα τὸ πρωῒ, ἡ αἴθουσα τῶν ἀγνώστων εἶναι γεμάτη φωνές.

Ὁ ἀριθμὸς 4 ταράζει στοὺς πόνους. Ἀπὸ κάποιο γειτονικὸ ἀριθμὸ, στὴν ἀπέναντι σειρά, στὸ 10, ἀκούεται ἕνα οὐρλιαχτό.

—Αἱ! Αἱ! Σκοτῶστε με! Σκοτῶστε με...

—Τί τρέχει;

Ὁρμᾷ πρὸς τὰ ἐκεῖ ἡ νοσοκόμος...

Ἐνα πρόσωπο, καὶ χέρια πού ὠλογίζονται. Τρέχει αὐτὴ καὶ βγαίνει ἔξω βιαστικά.

Τώρα φοβᾶται καὶ ἡ Σπὴ. Φτάνει νὰ μὴν πεθάνει.

Ἐπιθυμεῖ νὰ ξαναπιάσῃ ὅλο τὸν καιρό, πού ἔδω κ' ἕνα χρόνο δὲν τὸν ἔζησε παρὰ μόνο στὴ δυστυχία, καὶ νὰ ζήσει κι' αὐτὴ, σὰν ἄνθρωπος, πολὺ ἀλλοιωτικᾶ.

Ἡ πόρτα ἀνοίγει ξαφνικά. Φέρουν ἕνα ἀμαξάκι σὰν κρεββάτι. Εἶναι γι' αὐτὴν;

Ὅχι!

Εἶναι γιὰ τὸν ἀριθμὸ 10. Τὴν μεταφέρουν στὴν αἴθουσα τῶν μολυσμένων. Μολυσματικὸς πυρετός.

—Ὁ δεσποινίς!... Ἐλεος...

Μὰ λοιπὸν δὲν θὰ τὴν κατεβάσουν; Οἱ πόνοι ὅλο καὶ γίνονται πιὸ δυνατοί, πιὸ σουβλεροί, πιὸ παρατεταμένοι.

Ἡ Σπὴ δὲ σκέπτεται πᾶς παρὰ μόνο τὸν ἑαυτὸ τῆς κι' αὐτὸ τὸ βρωμιάτικο πού τεχνώνει τὴν κοιλιὰ τῆς, καὶ πού μὲ γροθιὲς καὶ μὲ κλωτσιές μέσ' αὐτῆς ἀρχίζει τὸν ἀγῶνα τῆς ζωῆς.

Ὅσο πιὸ πολὺ ὑποφέρει, τόσο πιὸ μεγάλο μῖσος γιὰ τὸν πατέρα τοῦ παιδιοῦ.

Ὡς τὴ στιγμήν αὐτὴ, εἶχε συγκρατηθῇ, δαγκώνοντας τὰ χεῖλη τῆς, ὅμως, τώρα πᾶς κάνει σὰν ὅλες τὶς ἄλλες. Ὁ

ταν ἕνας μεγάλος πόνος τὴν διατρέχει ὁλόκληρη τῆς στρφογυρνᾷ τὰ νεφρά, τὴν κοιλιὰ, ἀκόμη καὶ ὡς τὶς γάμπες τῆς, βγάζει μιὰ τέτοια φωνή, πού σείεται ὁλόκληρο τὸ δωμάτιο.

Γύρω τῆς οἱ μαμμῆδες, κάνουν τὴν τουαλέττα τῆς, τὴν σηκώνουν. Τὸ ἀμάξι εἶναι ἐκεῖ. Τὴν βάζουν μέσα, τὴν παίρνουν, φεύγουν, στὴν αἴθουσα τῶν τοκετῶν, σὰν τρομαγμένο ζῶο.

Πρὶν μπῆ στὴν αἴθουσα μιὰ ἄλλη βγαίνει εὐτυχισμένη.

Ἐνα μόνο κρεββάτι τοῦ πόνου εἶναι ἐλεύθερο: αὐτὸ ἔχει ἀφίσει, ἐκεῖνη πού ἔχουν πάσει. Ὅλα κ' ὅλα τὰ κρεββάτια εἶναι τέσσερα.

Οἱ νοσοκόμες πηγαινοέρχονται μὲ ἀπόλυτη ψυχραιμία, μέσα στὸ γυμνὸ ἐκεῖνο δωμάτιο. πού ἡ ἀπόλυτη καθαριότητα, οἱ γυαλιστερές πορσελάνες, γιάλινα ράφια, νικέλινα λαβαμπὼ ἀπ' ὅπου ἀναβλίζει ἀποστηρωμένο νερό, ὅλα αὐτὰ θὰ καθυσήχασαν τὴ Σπὴ ἂν δὲν εἶχε τόσους πόνους, καὶ δὲν ἦταν τόσο πολὺ τρομαγμένη.

Ξαπλωμένη περιμένει τὴ σειρά τῆς καὶ παρακολουθεῖ ὅλες τὶς κινήσεις. Τὴ φρίκη!.. Μὰ γιατί λοιπὸν τὴν ἔχουν φέρει ἔδω, πρὶν ἔρθει ἡ στιγμή;..

Γιατί τὴν ἔχουν ξαπλώσει τόσο νωρίς σ' αὐτὸ τὸ σφαγεῖο, ἀπ' ὅπου παρακολουθεῖ ὅλο τὸ σφάξιμο;

Τρέμει!

Αἱ! Τούτῃ τὴ φορὰ εἶναι ἡ σειρά τῆς.

Οἱ μαμμῆδες προχωροῦν, τὴν γλυστοῦν πρὸς τὰ πόδια τοῦ κρεββατιοῦ, τὴ δένουν...

Γραπώνεται τώρα αὐτὴ στὸ στρώμα τῆς, σπρώχνει μ' ὅλη τῆς τὴ δύναμι, γιὰ νὰ λυτρωθῇ ἀπ' τὸ δῆμιό τῆς. Χάνει κάθε συναίσθησι γιὰ τὸ κάθε τι πού δὲν εἶναι ὁ ἴδιος τῆς ὁ πόνος, τὸ δικό τῆς τὸ μαρτύριο.

Δὲν ἔχει πᾶς συναίσθησι, οὔτε τοῦ χρόνου, οὔτε τοῦ ἴδιου τῆς τοῦ ἑαυτοῦ. Ἐγινε τώρα κι' αὐτὴ, τὸ κτῆνος πού βογγᾷ καὶ πού ἀγωνιᾷ.

—Βλέπετε μικρὴ μου τί ὁμορφο πού εἶναι!

Πρὸς τὴ Σπὴ πού φαίνεται σὰ νὰ

μή της έχει μείνει πιά αίμα, τώρα που έπειτα απ' τις δυο ώρες κανονική ακινησία την έχουν ξαναφέρει στο δωμάτιο της, σκύβει ή δεσποινίς 'Ωρέλ και της δείχνει ένα έικτωμα που κλαίει.

Έκείνη, σουφρώνει τα φρύδια της και γυρνά το κεφάλι απ' την άλλη μεριά.

—Για κοιτάζεται. Κουνεί τα χερούλάκια του. Διψά κιόλας. Μά σήμερα μόνο ζαχαρόνερο. Αύριο όμως ένα καλό θύλασμα, για το γάλα σας ξαίρετε. Τα στήθη σας δεν σας πονούν ακόμη;

Με έπιβολή, άφισε στο κρεβάτι το μωρό, φασκιωμένο σαν κουκλάκι. Μά άποφασιστικά, ή μητέρα το άποσπρώχνει με το χέρι της.

—Δε θα το θρέψω εγώ.

—Ένα τέτοιο μπεμπέ που σας μοιάζει; Μ' αυτό είναι πρωτοφανές. Και μ' ένα τόσο ωραίο στήθος.

Τα γλωμά μάγουλα κοκκινίζουν ξαφνικά. Η δεσποινίς 'Ωρέλ παρεξηγεί, και επιμένει:

—Είναι ή ίδια σας ή φωτογραφία. Για κοιτάξε το.

—'Οχι! Όχι. Δεν το θέλω. Πάρτε το απ' εδώ.

Η δεσποινίς 'Ωρέλ, κάμει νόημα στη φοιτήτρια που στέκεται απ' την άλλη μεριά του κρεβατιού.

—Πάρτε το. Δεν πρέπει να της ανέβη ό πυρετός. 'Ως θά'χει σκεφθώ...

Έβαλαν τον ξένο στην κούνια του.

Αύριο λέει ή επιστάτρια του πατώματος, το γάλα θά'χει ανέβη. Η πεισματάρη θά υποχωρήσει, ευχαριστημένη, γιατί θά ξελαφρωθώ.

—Σας άφινω να ήσυχάσετε ως άπόψε το βράδυ και τότε μου λέτε για την ταυτότητά του, για το όνομα που θά'χετε διαλέξει.

Η δήλωση στο ληξιαρχείο: 'Οραία ευκαιρία για να ξαναφουρκισθώ. Πατέρας και μητέρα άγνωστοι. Έστω, μά τέλος πάντων πρέπει να βρεθώ ένα όνομα για το παιδί, απ' το καλοντάρι μέσα. Μ' εκείνο μαζί που θά μπαλώσει ή υπάλληλος, θά καταλείξει όπως όπως να σκαρωθώ ένα όνοματεπώνυμο.

Αδιάφορο. Η δεσποινίς 'Ωρέλ, επιμένει να εξαντλήσει όλα τα μέσα, πριν υποχρεωθώ να φθάσει ως αυτό το σημείο.

Η διευθύντρια ή ίδια κάνει τον κόπο

νάνεβη. Θαυμαστή γυναίκα που κάνει με γλυκούς τρόπους, αυτό που νομίζει καθήκον της.

—'Ε! λοιπόν! Πώς θά τ'ονομάσουμε αυτό το χαριτωμένο άγγελουδι!

Σιωπή.

—'Ως τόσο παιδί μου σας θέτω μιά απαραίτητη ερώτηση.

—'Οχι! Τό εγκαταλείπω.

—Μπορεί ίσως να το μετανιώσετε μιά μέρα. Δεν έχω βέβαια να κρίνω εγώ τη διαγωγή σας. Άγνοώ και όφείλω να άγνοώ, τα έλατήρια που σας έχουν υπαγορεύσει την διαγωγήν αυτήν.

Μά κι' αν παραδεχτώ πως δεν θέλετε να του δώσετε ένα όνομα, πάλι πρέπει τουλάχιστον να το προικίσετε σεις με το μικρό του όνοματάκι. Με το όνομα δηλαδή, που θά πρέπει να άνευρίσκεται στη Δημαρχία, και στον αριθμό που θά σας δώσουν στη δημοσία Περίθαλψη. Θά μπορούτε τουλάχιστον μιά μέρα, αν σας έρθη επιθυμία, να ζητήσετε νέα του.

—'Οχι! Όχι!

—Ποιός ξαίρει! Ίσως άργότερα σας πιάσει ή μετάνοια. Και να θελήσετε κάποτε να το άναγνωρίσετε.

—Ποτέ!

—Κανείς δεν ξαίρει.

—Ποτέ! Τό ξαίρετε πολύ καλά! Τό έχω άρκετά έπαναλάβει αυτό.

—Πώς θέλετε να το θυνοῦμαι εγώ αυτό; Έσείς, είστε εδώ κάπου διακόσιες που μπαινοβγαίνετε. Έχω τρεῖς χιλιάδες τοκετούς το χρόνο. Τι μνήμη έπρεπε νά'χω, για να τα θυνοῦμαι όσα μου έπαναλαμβάνουν. Δεν υπάρχει λοιπόν τρόπος, να σας κάνουμε να άκούσετε τη φωνή του άνθρωπισμού και της σωφροσύνης; Είναι χαριτωμένο τοῦτο το μικρό. Άπαράλλαχτη ή μητέρα του.

Η Σπή μουρμούρισε:

—Μην κάνετε την κακιά. Έλάτε τώρα. Μιά και το φέρετε στον κόσμο, δεν είναι υπεύθυνο αυτό για ό,τι υποφέρατε. Είναι άθώο! Δεχθήτε το. 'Οχι; Καλά! Τότες ένα όνοματάκι σας παρακαλώ!

Γύρισε και κοίταξε τη δεσποινίδα 'Ωρέλ:

—'Ε λοιπόν! Μάρκος; Είναι ό,τι χρειάζεται!

Η Σπή χαμογελοῦσε και το παραδε-

χότανε.

—Μά βέβαια!

Και καμαρώνοντας μ' ένα καλό χαμόγελο την άρρωστή της που την είχαν παρακουράσει, λέει:

—Κανείς δεν ξαίρει, τι του κρύ'ει ή μοῖρα! Όχι! κανείς. Έξόν μονάχα ό Θεός.

Έφυγαν μ' άξιοπρέπεια.

Στό διάδρομο ή διευθύντρια, κοντοστάθηκε λίγο, και βάζοντας το χέρι της δίχως βέρρα—ήταν γεροντοκόρη—στο μπράτσο της δεσποινίδος—που ήταν κι' αυτή γεροντοκόρη—παρατήρησε:

—Η μικρή αυτή έχει πολλήν συμπάθεια για σας. Καταφέρετέ την. Πρέπει, πριν φύγει απ' εδώ να τ'όχη άποφασίσει! να κρατήσει το παιδί της.

IV

Η αυγή άρχισε να φωτίζει τα χαλασμένα ντουβάρια του μικρού δωματίου, της όδοῦ Τόρτ, που έδω κι' ένα μήνα τώρα το είχε ξανανοικιάσει ή Σπή.

Τό μηνιάτικο αύριο τέλειωνε και θά το χρωστοῦσε κι' αυτό όπως και τ' άλλα...

Ο μιστράλ φυσούσε σα δαιμονισμένος, κι' έσεινε πόρτες και παράθυρα σα για να τα ξεριζώσει.

Ο χλωμός οὐρανός του 'Ιουνίου, υποχωρώντας σιγά σιγά στην παγερή πνοή, έρριχνε ένα ρίγος πάνω στη φύσι, έτσι που ή νεαρή γυναίκα έμενε άκόμη στο κρεβάτι της. Κοντά της, παραχωμένο μέσα σε μιά παληά κουβέρτα, το παιδί κοιμάται... Έκλαιγε όλη τη νύχτα και δεν άποκοιμήθηκε παρά μόλις πρὸ όλίγου.

Εκεί πάνω στους Ρομπιάνο, τα πέντε νάνιαρα κάνουν το κόσμο άνω κάτω. Και δίπλα, πέρα απ' ένα λεπτό χώρισμα, άκούεται ό βραχνός και ρυθμικός βήχας

—Δε θα πάη άκόμη για πολύ, ό Μπαμπάρα!.. Άκόμη ένας φτωχός διάβολος που ή κοινωνία του μαθαίνει να ζή...

Ξαναβλέπει το πρόσωπο του άφρικανού που μιά μέρα είχε χτυπήσει την πόρτα της, και του είχε άνοίξει τρομαγμένη.

Ο Κουλιμπαλὺ της είχε δώσει ένα κουμάρι γάλα, δίχως να μπή μέσα.

—Φτὸ για σένα μωρό!..

Δεν είχε προφτάσει να του πῇ ευχαριστώ!

Έπειτα κάθε φορά που μπορούσε, δίχως να λή τίποτα, της έφερνε γάλα.

Μιά βδομάδα τώρα που φτύνει αίμα.

Την ήμέρα που ή μαντάμ Ρουστάν είναι σπίτι, τον προσέχει καθώς και το παιδί της.

Και το βράδυ, όταν γυρνά ή Σπή, τους περιποιείται και τους δυό. Τρέχει τώρα απ' το πρωί ως το βράδυ, ζητώντας θέσι. Ένα άνυπόφορο κλάμμα την βγάζει από την όνειροπόλησί της.

—Πεινάς;

Κοιτάζει τα στερεμένα στήθια της..

Δεν θά ήταν πιά κουτή να ξανακάνη, εκείνο που της είχαν συμβουλέψει στη Μπέλ ντε Μαί, όσο ήταν δυνατό νάφίσουν νάνεβη το γάλα της δίχως ν' ανέβη ό πυρετός της.

Τίποτα δεν μπορούσε να δαμάσει το άγριο πείσμα της. 'Οχι! χίλιες φορές όχι! Δε θά'τρφε ποτέ με το γάλα της, αυτόν το μικροσκοπικό άνθρωπάκο, που της τον φορτώσανε, παρὰ τη θέλησί της.

Στό τέλος, έγινε άνάγκη να την ξελαφρώσουν, με μιά τεχνητή βυζάχτρα, και να θρέψουν το μικρό με μπιμπερό.

Έτσι στις δεκαπέντε μέρες πάνω, ούτε μιά ώρα περισσότερο, είχε, παρὰ τις επικρίσεις της Δδος 'Ωρέλ, εγκαταλείψει το νοσοκομείο, με το άνεπιθύμητο στην άγκαλιά.

Έπρεπε, αφού το είχε τόσο έμμονα άποφασισμένο, να πάη το μωρό μόνη της, στη Δημόσια Περίθαλψη.

Η Διεύθυνσις του νοσοκομείου, δεν έκτελοῦσε αυτό το χρέος, παρὰ μόνο σε περίπτωση που ή μητέρα άδυνατούσε να το πάη μόνη της, είτε γιατί θά ήταν άρρωστη, είτε γιατί θά είχε πεθάνει.

—'Αντίο δεσποινίς!—της είχε πῇ ή βελούδινη φωνή που είχε γίνει τώρα στριγγή—Μακάρι να μὴν το μετανιώσετε αυτό που κάνετε σήμερα.

Την πρώτη, τη δεύτερη μέρα, ίσως από μιά άσυναίσθητη μετάνοια, ή Σπή μ' όλο που δεν ήθελε καν να το θηλάσει, έννοιωσε τον έαυτόν της να λιγά μπρος στην άπόφασι που είχε πάρει.

Είχε έπειτα αναβάλλει από βδομάδα σε βδομάδα. Θά ήταν πάντα καιρός.

Πρό παντός είχαν επιδράσει, πάνω της οι συμβουλές του θείου, που εξακολουθούσε να της γράφει, με κλάμματα σχεδόν γιατί δεν μπορούσε προς στιγμή να της στείλει παρά ένα ισχνό ένατοστάριον. Η πληρωμή του εργολάβου του είχε αποτραβήξει όλες του τις οικονομίες, και για κορύφωμα της κακοτυχίας, η σαιζόν δεν προμηνυότανε καθόλου καλή.

Καμιά ακόμη εννοίασι δεν είχε ύψ' όψιν του.

Αλλά δεν θάπρεπε να στεναχωριέται αυτή τώρα, για τοῦτο. Θά κατάφερε να δανειστή, και θά της έστειλε άμέσως ό,τι ήθελε.

Η Σπή δεν ήθελε διόλου να τον γδύσει το θείο της, εξ αιτίας το σφάλμα ενός άλλου.

Η άγρια περηφάνεια της την είχε σπρώξει να βεβαιώνει πως κέρδιζε άρκετά, και πως της έφθαναν, σ' αυτήν και στο παιδί της.

Έλπιζε κάθε πρωί πως θά βοήθουλει, και το βράδυ γυρνούσε άπελπισμένη. Με την δίαιτα αυτή των στερήσεων, ο μικρός Μάρκος όλο κι' αδυνατούσε.

Έκαμε με τρόπο τους λογαριασμούς της, και είδε πως από το τελευταίο ένατοστάριον του θείου δεν έμεναν πια παρά μόνο τέσσερα φράγκα.

Και μόνο το γάλα στοιχίζει μια, κι' ένενήντα.

Η αλήθεια είναι πως δίχως την μαντάμ Ρουστάν και την Φανού, θά πέθαινε της πείνας πεταμένη στο δρόμο.

Και οι τρεις τους χθές, είχαν δειπνίσει μ' ένα κομμάτι σαλάμι, που είχε περισσέψει από το μεσημέρι.

Κ' επειδή δεν ήταν πια δυνατό να ξύσουν περισσότερο, ένα παλιό κουτί γάλα, δώρο της Φανού, που είχε άδιάσει πρό πολλού, γι' αυτό, —μια παλιά ιδέα της μαντάμ Ρουστάν— είχαν δώσει στο μωρό, βρασμένο κρασί, γιατί λέει έτσι δυναμώνουν τα βυζανιάρικα.

Έξω όπου είχε σταματήσει ο μιστράλ τα σύγνεφα που τα είχε μαζέψει ο Γραϊγός, έσκαγαν τώρα σε μια ραγδαία

βροχή.

Χτυπούσαν τα τζάμια κι' έσταζαν ή σκεπή:

—Πού θά πάω να χτυπήσω σήμερα για να δώ τι θά φάμε;..

Ακόμη μια μέρα που θάπρεπε να πάη από πόρτα σε πόρτα.

—Τόσο το χειρότερο! θά παρακαλέσω τη Φανού να μου δανείσει, δέκα φράγκα.

Ός τόσο είχε διαλέξει άσχημα τη στιγμή.

Η Φανού την παραμονή, είχε πλαγιάσει στής μητέρας της, γιατί δεν αισθανότανε καλά.

Ήταν άνήσυχη. Όπως είχε όμολογήσει στη φίλη της γιατί κοιτάζοντας στο μικρό το καθρεφτάκι της, είδε πως το πρόσωπό της ήταν πανοσιμένο.

—Φοβούμαι πως όταν ήσουν στο νοσοκομείο.. Νά ίσα ίσα θα ρρω την ήμερα που γύρισες.. Θα ρω πως άρπαξα τίποτα.

—Τι πράγμα; Καμιάν άρρώστεια;

—Μακάρι να μην ήταν παρά μόνο αυτό! Χειρότερο.

—Μωρή τί βρωμοδουλειές, μου σάρωσες πάλι!.. ξεφώνησε ή μαντάμ Ρουστάν:

Η Σπή, φόρεσε το παλτό της, ένα κειμήλιο του παλιού καλού καιρού, και μπήκε στο δωμάτιο του Κουλιμπαλού.

Κοιμώτανε.

Ξαναβγήκε πάλι άκροποδητά κι' άποφάσισε να έμπιστευθή το Μάρκο στην Μαντάμ Ρουστάν, και να κάμη ταυτόχρονα την αίτησί της για το δάνειο.

Μά μπρός στη Στεφανούλα που είχε άρχισι τους έμετους, δεν τόλμησε να πη τίποτα.

Η γοη έχε βάσει τα ξεφωνητά.

—Τώρα θά βολευτούμε ωραία! "Αχ αυτές οι γυναίκες! Μωρέ τί εύκοιλιότητα σās πιάνει σαν είστε νέες;

Ανάμεσα σε δυό έμετους, ή Στεφανούλα άγρίεψε.

—Για μια φορά, όπου δεν είχα καιρό να βάλω προφυλακτικό! Κακιά!.. Δεν μπορεί πια να γίνη τώρα τίποτα. "Ετσι είναι το φυσικό μου! "Αν δεν έπαιρνα τις προφυλάξεις μου, κάθε φορά θά ήταν κι' απ' ένα παιδί.

Η μάννα της, της είχε δώσει απ' το

πρωί ένα γερό καθάρσιο, που της είχε συστήσει μια φιλενάδα της, γι' αυτές τις δουλειές.

Τώρα άρχισε να ξερνά χολές.

—"Αχ! Απότυχς το ρεμέντιό μου!.. Βογγούσε ή μαντάμ Ρουστάν. Δέ μένει πια παρά ή βελόνα! Μά θάπρεπε να σās ράψουν όλες σας για καλά.

—Και πως θά ζούσαμε έπειτα;

—"Ε, μά δά...κάτι ξαίρω κι' εγώ. Παραδέχτηκε ή μητέρα!

Η Στεφανούλα μοιρομούριζε.

—Μόνο πού, αυτή ή εύχαρίστησις δίχως κινδύνους... είναι μόνο για τους πλουσίους... Δεν μπορώ πια στη φτώχεια! Δεν μπορώ... δεν μπορώ!..

Μ' όλη της τη δύναμι, πέταξε τη σκούπα πάνω στον τοίχο.

—Δεν είναι στιγμή να της στεναχωρέσω!.. Συλλογίστηκε ή Σπή.

Και κρύβοντας την άπογοήτευσί της παρεκάλεσε όταν θά πήγαιναν να δώσουν του φθισικού να πιη, να ρίξουν μια ματιά στο μωρό, γιατί θά πήγαινε να ζητήσει θέσι.

—Πās πάλι να ψαρέψης άρνήσεις; παρετήρησεν ή Στεφανούλα.

—Τοά, λά, λά!.. "Ετσι όπως είσαι σύ, έχεις άδικο να δίνης σημασία σε κάτι που είναι άσήμαντο... "Υπό τον όρον βέβαια να φανής πιο έξυπνη από έμένα, και να πάρης τα μέτρα σου..

Δίχως ν' άπαντήσει ή Σπή, πήρε ένα σοκάκι και τράβηξε προς το λιμάνι όπου ήξαιρε πως θάβλεπε πρόσωπα καλών ανθρώπων.

Οί ναύτες την γνωρίζουν, και την καλοδέχονται.

"Ενας μάλιστα απ' αυτούς, ο Σίμος Μπεστού, της είχε δανείσει πέντε φράγκα. Στην μόνη σκέψι που θά γινότανε πάλι φόρτωμα' άναστατώνεται. Μά το παιδί, δεν μπορεί να περιμένη περισσότερο.

Αυταπατάται, εύσυνείδητα, νομίζοντας ότι κάποια καλή μοίρα την έστειλε στο λιμάνι, όπου θά βρισκότανε ο Σίμος.

Είχε ανάγκη από λεφτά:

Ναι αλλά, χωρίς και ή ίδια να το όμολογή στον έαυτό της για το ναύτη που δίχως ύστεροβουλία την είχε συντρέξει, νοιώθει τώρα μια συμπάθεια άόριστη, που δεν την έχει άποκρουσταλλώ-

σει στο μυαλό της.

Αυτό το σκεπτικό ξύπνημα ενός νέου αισθήματος ή μάλλον αυτή ή αναγέννησις μέσα στα άδυτα του είναι της, της ανάγκης για μιαν τουφερότητα, άνάγγειλε όχι άκοιβώς τον έρωτα μά την άσυναίσθητη επιθυμία του έρωτος.

Η Σπή αν ήτανε σε θέσι να άναλυσθι τις σκέψεις της, θά την άπόσπρωχνε αυτήν έδω με συχαμάρα.

Μά δίχως καν να το ξαίρη ούτε αυτή, είχε γεννηθή μέσα της ο παλμός ο μυστηριώδης της ζωής που ξαναρχινά.

Ψάχνει άνάμεσα στα καράβια.

Κουράστηκε πια να περιμένη και ρωτά.

—Ο Σίμος, έφυγε, είναι δυό μέρες τώρα με κάτι ξένους, στο γυαλό.

Η Σπή έννοιωσε, σά μια μαχαιριά στην κοιλιά της..

Το δίχως άλλο ή πείνα!

Ξαναφεύγει! Πάει στη Δημαρχία κοιτάζει τα «Ζητείται».

Πέντε έξη, άθλια πλάσματα, ψάχνουν κι' αυτά να βρουν ένα κομμάτι ψωμί.

Πήρε μερικές διευθύνσεις και τρέχει τώρα. Πάει στις πιο κοντινές. Στην όδο του Παραδείσου, όπου ζητούν μισθ ήπηρετρια που να τα κάμη όλα για μια πανσιόν.

Ίσως, να μπορούσε εκεί, νάχη μαζί και το παιδί της

Η πανσιόν, είναι ένας οίκος άνοχής όπου ή ήπηρετρια πρέπει να είναι για όλα!

—Πρέπει να χαλά ή ίδια, το κρεβάτι, πριν το ξαναφτιάση.

Κατεβαίνει. Γρήγορα σε μια άλλη διεύθυνσι. «Ζητούνται γυναίκες, δια καθαρισμόν γραφείου. Λεωφόρος Λον σάν 63»..

Είναι τόσο μακριά να πάη με τα πόδια.

Μά είναι ό,τι καλλίτερο μπορεί να υπάσχη άνάμεσα στ' άλλα όλα.

Μισή ώρα άργότερα, φθάνει τέλος πάντων 59, 61, 63.

Είναι ένα μεγαλοπρεπέςτατο κτίριο. Διαβάσει: «Τράπεζα Ίταλο-Άγγλο-Αμερικανική».

Φοβισμένη, άνεβαίνει τις σκάλες τις έξώπορτας.

“Ο θυρωρός με τή χρυσοκέντητη λι-
βραία του την σταματά :

— Τι θέλετε ;

Κοκκινίζει αυτή και δίχως να πη-
λέξει του δείχνει την άγγελία.

Με μιάν περιφορητική χειρονομία,
ό άνθρωπος αυτός της δείχνει ένα όμιλο
φτωχών γυναικών, στριμωγμένες σε μι-
α γωνιά του χώλλ.

— Καθίστε νεί ! Περιμένετε !

Περνά μι-ά ώρα και ή Σπή ακόμα
περιμένει.

Είναι εκεί καμιά είκοσαριά. Καμ-
ιά δεκαριά ήρθαν πριν απ’ αυτήν, κ’
έπειτα άλλες τόσες ! Έξακολουθούν να
έρχονται κι’ άλλες.

Ακούεται ένα αδύναμο “Α !

Μιά πόρτα ανοίγει. “Ο κ. προσω-
πάρχης έφθασε.

“Ενας κλητήρας της εισάγει μι-ά-μι-ά.
Τέλος, έρχεται και ή σειρά της Σπή !

Διασχίζει με βήμα νευρόσπαστου,
ένα μακρό διάδρομο, όπου απ’ όλες τις
πόρτες ακούονται γραφομηχανές που
δουλεύουν... “Ενα μικρό γραφείο, που
της φαίνεται συμπαθητικό, ένας χον-
τρος άνθρωπος, ξαπλωμένος σε μι-ά
πολυθρόνα τέτοινη διαβάσει, δίχως να
σηκώσει το κεφάλι :

— Χαριτά.

— Δέν έχω, κύριε.

— Τότε είναι άνώφελο. “Αλλη.

“Ο κλητήρας έχει κι’ άλλες ανοίξει
την πόρτα και καλεϊ μι-άν άλλη. “Η
Σπή προσπαθεί να συγκινήσει αυτόν
τόν κύριο του πεπρωμένου της.

— Πάρτε με ! Είμαι τιμία, έχω
θάρος κύριε !

Μ-ά ό κύριος προσωπάρχης δέν κου-
νιέται απ’ τή θέσι του.

Τήν σπρώχνει, ό ύφιστάμενος, και
είναι ύποχρεωμένη να βγ-η. Μ-ά κανείς
λοιπόν δ-ε θ-ά τή λυπηθ-η ;

Τήν κυριεύει μι-ά επιθυμία να ριχτ-η
στα πόδια του πρώτου τυχόντος και να
τόν παρακαλέσει να τήν βοηθήσει.

— Είμαι δεκαοχτώ χρονώ, κύριε,
βγαίνω απ’ τ-ό νοσοκομείο, έχω ένα
παιδί που πρέπει να τ-ό θρέψω, δέν
αντέχω πιά... Να του π-η ακόμη π-ώς
δέν είναι κλέφτρα... Να τ-ης δώσουν
τ-ό χ-έρι να τήν βοηθήσουν.

“Η γ-η δέν π-ρέπει να κατοικείται

μόνο από σωματεμπόρους... “Η βροχή
πέφτει ξαναπαίρνει τ-ό δ-ρόμο της. Πε-
πατεί σύριζα στους τοίχους, Μ-ά θ-ά
ανθ-έξει να γυρίσει πίσω ;

Ν-ά τ-ό τ-ράμ !

Τ-ό κοιτάζει που περν-ά ; Κοιτάζει
και κ-ίνους που τ-ους παίρνει και φεύ-
γει και νοιώθει άγριο φθ-όνο γι’ αυτός.

“Η π-είνα και ή κ-ούρασ-ις ν-ίκησαν
τ-ό θ-άρρος της. Θ-ά καθ-ήση τ-ώρα στο
πρώτο τυχόν παγκάκι γι-ά να ζητή-
σει έλεημοσύνη απ’ τ-ους διαβάτες. Τ-όσο
τ-ό χειρότερο !..

Π-άει σύριζα στα ν-τουβάρια τ-ών
στρατώνων.

Ν-ά ένας πάγκος μπ-ρός στ-ην πόρτα.
Γεμάτος. Τ-όν έχ-ουν καταλάβ-ει ζητι-
νοι. “Αλλοι γύρω τ-ους στέκ-ονται όλόρ-
θοι. “Εκείνη πλησιάζ-ει, έν-ώ τ-ά μάτια
της λαυποκοπούν.

— Δ-όστε μου κι’ έμ-ένα. Π-εινώ.

“Ενας μουγκρίζει μέ-σα στα μακρυ-
α του γένεια, και καταπίν-ει γουλιές τ-ό
λι, διά-οικο νερό που του έχ-ουν δ-ώσει σ’
ένα γαβαθάκι. Μ-ιά έξη-ντάρα μ-πεκρο-
ύ, σφίγγ-ει πάνω της, έναν κ-εσσέ και
μουρμουρίζ-ει απ-ειλές, Μ-ι’ άλλη μ’ όλο
που άποτελειών-ει τ-ό φαί της μέ-σα απ’
ένα τενεκέ τ-ης κονσέρβας, αφ-ίνοντας να
τ-ης πέφτ-ουν απ’ τ-ά δ-άχτυλα ψύχουλα ή
άκαθαρσί-ες, τ-ης λέ-ει :

— “Η διανομ-ή δέν τελειώ-σει !. “Αντ-ε
τρέχα !..

Τ-ης δείχν-ει τ-ην είσοδο τ-ης στρατ-ώ-
νας, όπου άλλοι ψυριάρηδες παίρν-ουν
τ’ άποφάγια.

“Η μυρουδιά του φαγητο-
ύ τ-ης φέρ-νει ζαλάδα. “Αραγε απ’ άνάγκ-η ή από
αηδία ;.. ένας στρατιώτης μόλις προφταί-
νει να τ-ην πιάσει.

— “Ε ! “Εσ-υ δέν μ-πορείς να σταθ-ης
στα πόδια σου !

Τ-ού μουρμουρίζ-ει :

— Π-εινώ !

— Να όμορφ-ούλα μου... ό συ-
σσιτιά-ρης, είναι ακόμη εκεί. Πο-ό είναι ή
σουπιέρα σου ;

Κοιτάζει. “Ο κά-θε ζητιάνος πραγ-
μα-τικά άπλ-ώνει κά-ποιο δοχε-ίο, κά-τι τέ-
λος πάντ-ων, γι-ά να μ-ην τ-ρέχ-ουν τ-ά φα-
γητά.

— Κ-άνε ό-πως εγώ !

Τ-ης λέ-ει, ένας άστ-εϊος και παραμ-ε-

ρί-ζει στο τοί-χο γι-ά να φ-άη με τ-ην ή-
συχία του τ-ό φαί που π-ήρε μέ-σα σ’ ένα
παλ-ή καπέλλο.

“Ο στρατιώτης λυπ-άται τ-ό κορίτ-σι
τ-ό π-εινασμέ-νο και άπ-ευθύν-εται στο-
ν άνδρα τ-ης άγ-γαρίας που έτοιμά-ζεται ν’
άναποδογυρί-σει τ-ό καζάνι.

— “Ε Μαρτ-έν ! Σο-ύ δίνω τ-η γκαμέ-
λα μου, γι-ά τ-ούτ-ην δ-ώ. Π-εθαίν-ει τ-ης
π-είνας. Τ-ι δαίμ-ονα. “Υπάρχ-ουν και
χειρότε-ροι απ’ τ-ους στρατιώτ-ες.

Σκαλίζ-ει σ-τις τ-σέπ-ες του, και βγ-άζ-ει
ένα φ-ράγκο. Β-άζ-οντας της τ-ο, στο χ-έ-
ρι, τ-ης λέ-ει :

— Ν-έ !.. Ν’ άποτελειώ-σης τ-ό φαί
σου, με κά-τι άλλο ά-κόμ-η. Μ-ά να μ-ου
δ-ώσης πίσω τ-η γκαμέ-λλα μου, γι-ατί άλ-
λοι-ώς θ-ά φ-άω τέ-σσε-ρες μέ-ρες.

.

Τέ-λος, μ-πορε-ί να γυρί-σει τ-ώρα με
τ-ράμ, και να πάρ-η και μ-ισή λίτ-ρα γ-ά-
λα, γι-ά τ-ό μικρό που λ-ες και δέν έχ-ει
πιά δύναμ-ι να φωνά-ξει.

— “Εγώ το-ύδ-ωσα λί-γο γαλατάκι τ-ό
πρωί—δηλ-ώνει ή μαντ-άμ Ρουστ-άν—
Μ-ά τι τ-ά θέ-λετε, τ-ό βρ-ίσκε-ι κανέ-ις κά-
π-ως δυσκολ-ώτε-ρα, παρ-ά τ-ό νερό τ-ης
βρύσ-ης.

V

“Η Σπή, άπλ-ωσε π-ρός τ-ά λαίμαργα
χ-είλη, τ-ό χλιαρό μ-πιμπερό.

Μ-ά ό μ-πεμπές, κόκκιν-ος από θυ-
μό, άρνιέ-ται να π-ι-η. “Η λύ-σσα, του ξα-
ναδίν-ει φαίν-εται τ-ις δυνάμ-εις του. Ο-υρ-
λιά-ζει :

— Γ-ιατί φωνά-ζει έτ-σι ;

— Γ-ιατί εί-ναι άρρω-στο. Τ-ι δαίμ-ονα.

Βεβαί-ωνει ή μαντ-άμ Ρουστ-άν, που
ήρ-θε να δ-η τ-ι τ-ρέχ-ει.

“Εβα-λε τ-ά γυαλιά της, και έξέ-ταξε
τ-ό παιδί και τ-ό μ-πιμπερό.

— Καταλαβαίν-ω ! Τ-ό γάλα εί-ναι κομ-
μέ-νο !

— “Ω !

“Η Σπή, έπ-εσε σ-άν κ-εραυνόπλ-ηκτη
στ-ην άκρη του κ-ρεββατι-ού. Τ-ό λοιπόν !
Καταστράφ-ηκε πιά τ-ώρα όλος διόλου.

— “Η μ-οίρα τ-άχ-ει βάλ-ει μ-αζί σ-ας,
κόρη μου, Π-ρέπει αυτό τ-ό μικρό, να
π-ι-η γάλα πριν απ’ αύριο. Και έξ- άλλου
του χ-ρειάζ-εται άμέ-σως κι’ ένας γι-ατρός.

Πιστέψ-τε με, άν έχ-ετε άκόμ-η τ-η δύ-
ναμ-ι να περπατή-σετε. Πηγαίν-ετ-ε το
στά “Εκθ-ετα. Εί-ναι άνοιχ-τό τ-ό γρα-
φείο, μέ-ρα και νύχ-τα. Θ-ά εί-ναι π-ι-ό
καλά παρ-ά έδ-ώ. “Αν ή Στεφαν-ούλα δέν
ήτ-αν κουρασμέ-νη από τ-η σημερι-νή της
περιπέτ-εια θ-ά σ-ας συνώδ-ευε. Ο-ύτ-ε κι’
εγώ μ-πορ-ώ. Π-ρέπει να φροντί-σω γι-ά
αυτόν τ-όν Κουλιμπαλύ. Δέν πά-ει καθό-
λου καλά. Δ-ε θ-ά μ-ου παραδοξοφ-αν-η άν
τελειώ-ση.

Τ-ό παιδί έκλ-αιγε όλο-ένα. Τ-ώρα ή-
σαν βογγητά παραπον-άρικα και άδι-ά-
κοπα.

“Η μαμ-ά του γι-ά π-ρώτ-η φορ-ά, τ-ό
κοίταξε μ’ ένα χαίδ-ευτικ-ό βλέμ-μα.

— Κα-υμενάκι μου ! βλέπ-εις ; Δοκίμ-α-
σα να σ-ε κρατή-σω, μ-ά ή ζ-ωή εί-ναι
πραγμ-ατικά δύσκολ-η γι-ά σ-ένα και γι-ά
μέ-να.

Τ-όσα συναισθ-ήματα, άντίθ-ετα !

“Η Σπή, δέν καταφέρ-νει μέ-σα στ-η
ταραχ-ή της ν’ άνακαλύ-ψει που εί-ναι ή
αλήθ-εια, τ-ό ίδιο που δέν μ-πορε-ί κανέ-ις,
ν’ άνακαλύ-ψει σ’ ένα πλ-ήθος μέ-σα, τ-ό
πρόσω-πο που αναζητ-ά.

— “Αίν-τε, μικρή μου. “Αποφασί-στε
τ-ο. Να ι-ό πακέ-το. Μ-η γίν-εστε κακ-ή μ-η-
τέρα !

«Κακή μ-ητέρα» ! “Απ’ τ-ά χ-έρια που
τ-ης τ-ό δίν-ουν παίρν-ει τ-ό παιδί της. Μ’
όλο που νοιώθ-ει τ-όν σαρκασμ-ό τ-ών τε-
λευταί-ων αυτ-ών λέξ-εων, δέν άποκρίν-
εται τίποτα.

Τ-ι να π-η ;

Αυτ-ή ή γυνάικ-α δ-ε θ-ά τ-ην καταλά-
βαινε. Βέβ-αια, εί-ναι πολ-ύ προτιμ-ώτε-ρο
τ-ώρα να π-άη να τ’ άφ-ίση στο Γραφείο
τ-ών “Εκθ-ετών.

Στ-ό σημεί-ο όπου έχ-ει φθ-άσει τ-ό
παιδί της, π-ρέπει να εί-ναι τ-ό δίχ-ως
άλλο πολ-ύ κακή μ-ητέρα άν δέν τ-ό δ-ώση
σ’ εκείν-ους που μ-πορο-ύν να τ-ό περ-ι-
ποιηθ-ούν κάπ-ως κι-αλλίτε-ρα. Μ-ά άν
πραγμ-ατικά τ’ αγαπο-ύσε, τ-ης έπιτρε-
πόταν-ε ή τόση περ-ηφάν-εια, και δ-ε θ-ά
ήτ-αν καλλίτε-ρα να γράψ-η του θ-είου της,
και να ζητή-σει άμέ-σως βοήθ-εια ;

Περπατ-ώντ-ας, προσπαθ-εί ν’ αναλύ-
ση τ-ις σκέψ-εις της, τ-όν εαυτ-ό της ;

— Π-ρέπει, να ξεπλύν-η κανέ-ις τ-ό
μυαλό του απ’ όλ-ες τ-ις προλήψ-εις ! — “Ε
λεγε ό νουνός.

Ναι αλλά, πρέπει πάλι κανείς να ξαίρη να ψάξη στο βάθος για να ξεαναγκάση τα αισθήματα ν' ανέβουν στα ύψη.

Περπάτησε, παρά την αμέτρητη κούρασή της.

Νά τινε τώρα, στη πλατεία της Νομαρχίας! Η απόφασίς της, αδυνατίζει όσο αφίνει δρόμο πίσω της. Έχει βέβαια αποφασίσει οριστικά, κι' ως τόσο της έρχεται να κλάψη ή να σωριαστή εκεί χάρω και να μη κουνήσει πιά.

Φθάνει τέλος στο τέρας της οδοῦ Ἐδμόνδου Ροστάν. Νά τὸ ἴδρυμα: *Δημοσία Περιθάλψις*.

Λοιπόν: ή απόφασις έχει παρῆ. Ψάχνει.

—“Α! «Γραφεῖον Ἐκθέτων. Ἀκολουθήσατε τὸν διάδρομον, διασχίσατε τὴν αὐλήν, ή τώρα ἀπέναντι». Εἶναι ἐρημιά! Τόσο τὸ καλλίτερο; Μὰ γιατί λοιπὸν ἔχω τὴν ἐντύπωσι πὼς κάμω μὴν κακὴ πράξι; Τάχα δὲ θάπρεπε ἂν εἶχα δίκιο, νὰ ἔχω τὸ θάρρος τῆς θέλησεώς μου, ἀνοιχτά, μπροστὰ σ' ὅλο τὸν κόσμο»;

Κοιτάζει τὸ φορτίο της.

—“Ο γυιὸς μου; “Οχι! “Οχι! Δὲν εἶναι γυιὸς μου. Εἶναι μιὰ διαστρεμμένη σπορὰ πὸν μούφερε ὁ κακὸς ἀέρας.

Ἐνας ἄνδρας, πὸν ἦταν ἱκανὸς νὰ κἀνῃ αὐτὸ πὸν ἔκαμε ὁ πατέρας του, δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ μεταβιβάσῃ μιὰν ἐγκληματικὴν κληρονομικότητα...

«“Οχι! ὅχι! κακόμοιρο μικρό! Δὲ σὲ μισῶ ἐσένα, μὰ καὶ δὲ σὲ θέλω... Θὰ δοῦμε ἀργότερα! Για τὴν ὥρα ὁ πόνος μου εἶναι πάρα πολὺ μεγάλος καὶ δὲν μπορῶ νὰ κἀνω τίποτα στὸ δικό σου πόνο».

Ἐνα πρόσωπο, στὰ μαῦρα, μὲ ὕψος ἀγαθὸ καὶ σοβαρὸ σηκώθηκε ἀπ' τὴν ἄλλη μεριά τοῦ κιγκλιδώματος πὸν χώριζε τὸ διαμέρισμά στὰ δύο.

—Ἐπιθυμεῖτε;

Κόκκινη καὶ μὲ τρεμούλα ή Σπὴ παρουσίασε τὸ μπεμπέ.

—Νὰ σὰς ἐμπιστευθῶ αὐτὸ τὸ παιδί...

—Καλά! Γιατί;

—Γιὰ νὰ μὴν πεθάνῃ τῆς πείνας. Δὲν ἦπαι τίποτα ἀπ' τὸ πρωί.

—Εἶναι ἀλήθεια πολὺ χλωμό!..

Πολὺ ἀδύνατο!.. Τί ηλικία; Δεκαπέντε ἡμερῶν;

—Ἐνὸς μηνός!

Ἡ ἐκπρόσωπος τοῦ ἰδρύματος κάμει ἓνα χαρακτηριστικὸ μορφασμό. Γκρίζα μαλλιά πρόσωπο μὲ συμπόνεια ὅπως ἔχουν οἱ γυναῖκες τοῦ λαοῦ.

—Θὰ πῶ νὰ τοῦ δώσουν λίγο γάλα τώρα ἀμέσως.

Πῆρε τὸ παιδί, ἄνοιξε μιὰ θυρίδα καὶ μιλώντας σὲ κάποιον πρόσωπο πὸν δὲ φαινότανε εἶπε:

—Νὰ ἓνα μικρὸ πὸν πεθαίνει τῆς πείνας. Φροντίστε γρήγορα γι' αὐτό. Ξαναγύρισε πρὸς τὴ Σπὴ.

—Δὲν εἶναι βέβαια αὐτὸ λόγος γιὰ νὰ τὸ ἐγκαταλείψετε...

—Εἶναι κι' ἄλλα παιδιὰ!

—Ἄν εἶναι ή φτώχεια πὸν σὰς ὠθεῖ, μπορῶ νὰ σὰς δώσω ἀμέσως χρήματα γιὰ τὶς πρῶτες ἀνάγκες, κ' ἔπειτα θὰ φροντίσουμε γιὰ σὰς. Θὰ βιάσω νὰ γίνῃ γρήγορα ή ἔρευνα, καὶ γιὰ ἓνα, δύο, τρία χρόνια ἂν εἶναι ἀνάγκη θὰ δεχθῆτε βοήθημα, ἀρκετὰ γιὰ νὰ τὸ ἀναθρέψετε...

—Εὐχαριστῶ! Θὰ δῶ ἀργότερα.

—Ἀργότερα, δὲ θὰ μπορέσετε νὰ τὸ ξαναπάρετε εὐκολα. Τὶς πιὸ πολλὰς φορὲς ἓνα παιδί ἐγκαταλειμμένο στὴ περιθάλψι εἶναι γιὰ τὴ μητέρα, παιδί χαμένο... Δὲν τὸ πιστεύουν αὐτό! Πρέπει νὰ ξεύρετε, ὅτι δὲν θὰ εἰσθε ἐλεύθερη, νὰ ξαναπάρετε τὸ παιδί σας ἀργότερα, ὅταν θὰ τὸ ἐπιθυμίσετε.

Μπρὸς στὴ ψυχρὴ ἀπόφασί, τῆς νέας, ή ἐκπρόσωπος τοῦ ἰδρύματος τὸ θέτει φαίνεται ζήτημα φιλοτίμου γι' αὐτὴν καὶ ἀνοίγει τὸ κιγκλιδωμά. Βγαίνει καὶ προχωρεῖ πρὸς τὴ νέα.

—Σὰς τὸ λέω αὐτὸ γιὰ τὸ συμφέρον τοῦ παιδιοῦ. Ἐδῶ, θὰ ἔχῃ ὕλικες φροντίδες. Αὐτὸ εἶναι βέβαιο. Μὰ τίποτα δὲν ἀξίζει τὴν τρυφερότητα μιᾶς μητέρας.

Ἡ Σπὴ, ἀντιστέκεται στὴν συγκίνησι πὸν ἀρχίζει νὰ τὴ κυριεύῃ καὶ λέει.

—Δὲν εἶμαι ἐγὼ ή μητέρα.

—Ἐ λοιπόν! Ξαναἰδέτε τὴν. Πηγαίνετε νὰ τῆς μεταβιβάσετε τὴν προσφορά τοῦ ἰδρύματος, πέστε της, τοὺς αὐστηροὺς ὅρους τῆς ἐγκαταλείψεως. Θὰ δῆτε. Θὰ σὰς εὐχαριστήσῃ γιὰ τὴν

ξαναπᾶτε τὸ παιδί της.

—“Οχι! “Οχι! Ἐμεινε ἔγκυος παρὰ τὴ θέλυσί της. Δὲν τὸ θέλει. Ἐγγράψατέ το.

—Ποῦ εἶναι ή μητέρα;

Παρακολουθεῖ τὴ Σπὴ πὸν δὲν ἀποκρίνεται καὶ πὸν τὰ μάτια της ἔχουν καρφωθῇ σὲ μιὰν ἐπιγραφὴ πὸν λέει.

«Τὸ πρόσωπο πὸν παρουσιάζει ἓνα παιδί ηλικίας κατωτέρας τῶν ἑπτὰ μηνῶν, ἐρωτᾶται ὅσον ἀφορᾷ τὸ ὄνομα, τὴν ἡμερομηνίαν καὶ τὸν τόπον γεννήσεως τοῦ παιδιοῦ. Τὸ ἐν λόγω πρόσωπον, ἡμπορεῖ νὰ μὴν ἀπαντήσῃ εἰς τὰ ὡς ἄνω ἐρωτήματα».

Ἡ κυρία παρακολούθησε τὸ βλέμμα καὶ κατάλαβε.

—Ναί. Ἀκριβῶς, ἡμουν ἔτοιμη νὰ σὰς τὴν διαβάζω αὐτὴν τὴν τοιχοκόλλησι. Εἶστε ἐλεύθερη νὰ μὴ μοῦ δώσετε καμμιάν ἀπάντησι ἂν ἐπιμένετε θὰ ἐγγράψω τὸ παιδί. Ὅμως αὐτὸ μοῦ προξενεῖ τόση λύπη. Εἶμαι κι' ἐγὼ μητέρα! καταλαβαίνετε; Ξαίρω καλὰ τί χρειάζεται ἓνα βρέφος κατὰ τὸ πρῶτο ἔτος. Σκεφθῆτε ὅτι ή θνησιμότης πὸν μαστίζει ἐδῶ τὰ παιδιὰ εἶναι κατὰ δεκαπέντε τοῖς ἑκατὸ μεγαλειότερη ἀπ' ὅ,τι εἶναι παντοῦ ἄλλου. Καὶ ἂν ἀκόμη θὰ ζοῦσε, μὴν τὸ κάνετε κακορίζικο, ἀποκληρο τῆς ζωῆς.

—Ἐμένα μ' ἔκαμε ἀπόκληρη. Ναί λοιπόν, εἶμαι ή μητέρα. Μὰ γιὰ τὴν ὥρα δὲν τὸ θέλω. Γράψτε το. Ἴσως τὸ πάρω ἀργότερα.

Ἡ ἐκπρόσωπος τοῦ ἰδρύματος, ἐπέστρεψε καὶ πάλι στὰ κατὰστίχά της.

—Καλά. Ἀριθ. 39.845. Ὀνόματα;

—Μᾶρκος—Ἐρίκος.

—Ἐπίθειον;

Μὲ πνιγμένη φωνή, ή καυμένη ή νέα εἶπε:

—Πατέρας καὶ μητέρα ἄγνωστοι. Νὰ ή ληξιαρχικὴ του πρᾶξις.

Ἡ διευθύντρια ἀφίσε τὴν πέννα της:

—“Α! δὲν τὸ ἔχετε ἀναγνωρίσει;

—“Οχι!

—Ξαίρετε, ὅτι στίς περιστάσεις αὐτές, ή ἐγκατάλειψις, σπάνει κάθε δεσμὸ πὸν σὰς ἐνώνει μὲ τὸ παιδί σας; Καὶ σὰς κάμει ἀκόμη νὰ χάνετε ἐπάνω του, κάθε νόμιμον δικαίωμα;

—“Οχι γιὰ πάντα!

—Τί! Σχεδόν! Οἱ δυσκολίες, γιὰ νὰ τὸ ξαναπάρετε, εἶναι πολὺ πιὸ μεγάλες παρὰ γιὰ ἓνα παιδί πὸν τὸ ἀνεγνώρισαν οἱ γονεῖς του.

—Μὰ, ἂν θὰ εἶμαι εἰς θέσι μιὰ μέρα, θὰ εἶναι φυσικὰ στὸ χέρι μου νὰ τὸ ξαναπάρω πίσω.

—Ναί! Φυσικά.

—Καὶ νὰ τὸ ἀναγνωρίσω;

—Ναί! Ἀλλὰ τόσο δύσκολα ὅλα αὐτά! Τὸ ἴδρυμα ἐπιφυλάσσει τὸ δικαίωμα νὰ ἐπιστρέψῃ τὰ παιδιὰ στοὺς γονεῖς, δίχως ὅμως νὰ ἔχῃ καὶ τὴν ὑποχρέωσι. Καὶ θὰ πρέπῃ νὰ κάμετε τόσα διαβήματα, θὰ βρῆτε τόσα ἐμπόδια, ὥστε θὰ ἀπελπισθῆτε σεῖς ή ἴδια καὶ θὰ τὸ ἐγκαταλείψετε. Ἐν πάσῃ περιπτώσει δὲν θὰ ἔξαιρετε ποτὲ πὸν εἶναι, οὔτε τί γίνεται. Καί, ἀκούστε το καλὰ αὐτὸ πὸν σὰς λέγω: Ἄν πέσῃ σὲ χέρια καλῶν ἀνθρώπων πὸν θὰ τ' ἀγαπήσουν καὶ οἱ ὅποιοι θὰ σὰς ἔχουν ἀντικαταστήσῃ, πᾶσι πιά! Τὸ παιδί αὐτό, γιὰ σὰς εἶναι πεθαμένο.

Ἡ καρδιά τῆς Σπὴ, εἶναι σὰ θηρίο κλεισμένο στὸν κλωβό, καὶ πὸν χτυπᾷ ἀπ' ὅλες τὶς μεριὲς στὰ κιγκλιδώματα. Καὶ μὲ φωνὴ πὸν τρέμει, βεβαιώνει.

—Δὲν θὰ περιμένω πολὺ, εἶπε νὰ συμβῇ αὐτό. Μὰ ἔχω ἀνάγκη νὰ κάμω σήμερα, αὐτὴν τὴν πράξι.

—Καλά! Ἐπιθυμεῖτε νὰ ἔχετε νέα του κάθε μῆνα;

—Φυσικά!

—Θὰ σὰς ἐγγράψω. Τ' ὄνομά σας;

Ἡ Σπὴ σωπαίνει.

—Μπορεῖτε νὰ μὴ μοῦ δώσετε τ' ὄνομά σας. Θὰ γράψω πὼς τὸ παιδί παρεδόθη ἐκ μέρους ἀγνώτου. Ὅμως δὲν μπορῶ τότε νὰ σὰς δώσω τὴν ἀπόδειξι πὸν θὰ σὰς ἐπιτρέπῃ νὰ ἔχετε νέα του καὶ νὰ προσπαθήσετε νὰ τὸ ξαναδῆτε.

—Μὲ βασανίζετε!

—Μὰ ὅχι! Κάμω τὸ καθήκον μου καὶ σὰς πληροφορῶ. Προσθέτω ὅτι, ἂν τὸ κάμετε αὐτὸ ἀπὸ φόβο ἀδιακρισίας ἐκ μέρους μας, ὅλοι οἱ ὑπάλληλοι τῆς περιθάλψεως, εἶναι ὑποχρεωμένοι νὰ τηροῦν τὸ ἐπαγγελματικὸ μυστικόν. Αὐτοὶ μόνο θὰ τὸ ξαίρουν, ὅπως ἐγὼ μόνῃ σὰς βλέπω. Ὅταν θὰ φύγετε, δὲ θὰ σὰς θυμῶμαι πιά. Δὲν

έχετε να φοβηθήτε καμμιάν δώξιν.

—Δεν φοβούμαι τίποτε. Γράψετε λοιπόν: Σπιριτά Άρελλί, 15, οδός Τόρτ.

Η γυναίκα γράφει, και δίνει στη δυστυχισμένη νέα που έχει εξαντληθή, μια πράσινη κάρτα. Εκεί πάνω είναι γραμμένο αριθμός μητρώου του παιδιού και τα τυχαία δινόματά του.

Τα τρεμούμενα χέρια, γυρνούν και ξαναγυρνούν το χαρτί αυτό, που είναι τώρα γι' αυτήν, πᾶν ὅ,τι τῆς ἔμενε ἀπὸ τὸ παρελθόν.

Διαβάζει μηχανικῶς:

—Ίδού! Κάθε μῆνα, θὰ μπορῆτε νὰ ἔρχεσθε ἡ ἴδια, ἢ νὰ μοῦ στέλετε αὐτὴν τὴν κάρτα. Στὴν πρώτη στήλη σημειώνουμε τὴν ἡμερομηνία. Στὴν δεύτερη, θὰ ὑπάρχῃ μίᾳ μόνῃ λέξις: «Ζωντανὸ» ἢ «ἀπεβίωσεν».

—Εἶναι φρικτὸ!

Ἡ συγκίνησις τὴν ἔχει κυριέψει. Ἡ Σπὴ τώρα θὰ κλάψῃ. Ὡς τόσο ἐπιβάλλεται στὸν ἑαυτὸ τῆς. Ἡ πειστικὴ φωνὴ παρατηρεῖ.

—Αὐτὸς εἶναι ὁ κανονισμός. Μπορῶ ἀκόμη νὰ τὰ διαγράψω, ὅλα αὐτὰ καὶ νὰ σᾶς ἀποδώσω τὸ παιδί σας.

—Ὁχι! Ὁχι! Ἐλπίζω πῶς θὰ φροντίσουν ἐδῶ γι' αὐτὸ καὶ πῶς θὰ ζήσῃ. Ἐγὼ εἶμαι πάρα πολὺ δυστυχισμένη.

Συγκινεῖται τώρα καὶ ἡ διευθύντρια ξανάρχεται σ' αὐτὴν καὶ τὴν βάζει νὰ καθήσῃ.

—Θὰ περάσῃ! Εἴστε τόσο νέα. Δὲν θέλω φυσικά, νὰ ἀσκήσω πάνω σας, τὴν παραμικρὴ πίεσι. Ἐξ ἄλλου, θὰ ἔκαμα ὑπερβασία τοῦ ρόλου μου. Μὰ ἂν θὰ μπορούσατε ἀκόμη, νὰ ἔχετε λίγο θάρρος τὸ παιδί σας σχεδὸν δὲ θὰ ἦταν πὰ στὸ ἐξῆς, γιὰ σᾶς ἓνα βάρος ἀφοῦ ἀπ' ἐδῶ, θὰ ἐπαγρυπνούσαμε καὶ γιὰ σᾶς καὶ γιὰ κείνο.

Τότε ἡ Σπὴ, κένωσε ὅλη τὴν πικρία πού εἶχε μαζεμμένη μέσα τῆς, ἀπὸ μῆνες τώρα.

—Μὰ ὄχι! Μὰ ὄχι! Δὲν μπορῶ πιά. Δὲν ἔχω ἄλλο θάρρος! Δὲν μοῦ ταίριαζε νὰ μοῦ συμβῇ αὐτὸ πού μοῦ συμβαίνει. Ἐχῶ βιασθῇ. Δὲν γνωρίζω κἂν τὸν πατέρα! Οἱ γονεῖς μου μ' ἔχουν διώξει. Καταλαβαίνετε κυρία, δὲν μπορῶ νὰ τὸ δῶ.. αὐτὸ τὸ μικρό. Τὸ λυποῦμαι, θὰ

ἤθελα νὰ τὸ ἀγαπήσω. Ἐκαμα εὐθυνητὰ ὅ,τι μποροῦσα γιὰ νὰ τὸ κρατήσω. Σᾶς τὸ ὁρκίζομαι. Μὰ τώρα πιά τελείωσε! Μ' ἐμποδίζει νὰ βρῶ δουλειά. Καὶ τὸ βράδυ ὅταν ἐπιστρέφω τσακισμένη, καὶ τὸ βλέπω στὸ πρόσωπο, ἡ ἀπελπισία μου αὐξάνει! Δὲν τ' ἀγαπῶ. Ξυπνᾷ μέσα μου, ὅλες τὶς πίκρες, ὅλες τὶς δοκιμασίες, ὅλες τὶς κακομοιρίες!

Εἶχε ἀρχίσει νὰ κλαίῃ. Καὶ βεβαίως με μέσα στὰ δάκρυά τῆς.

—Πρέπει, κυρία, πρέπει.. πιστέψτε με, γιὰ νὰ μπορέσω νὰ ζήσω καὶ νὰ ξεχάσω.

—Ἄν εἶναι ἔτσι, ἂς μὴ ἐπιμένω! Ἴσως ἀργότερα...

Ἐσφιξε τὸ χέρι τῆς Σπὴ πού εἶχε σηκωθῇ κ' ἐφευγε μὲ μηχανικὸ βῆμα.

VI

Εἶχε νυχτώσει, ὅταν πιά μόνῃ τώρα, βρέθηκε ἔξω στὸ δρόμο.

Ἡ τυραννία τῆς ἀπελπισίας τῆς, τὴν ἀπορροφοῦσε ὅλη.

Τὰ πόδια τῆς, ἀκυβέρνητα, πῆραν σχεδὸν ἀσυναίσθητα τὸ δρόμο πού εἶχαν διατρέξει. Ἐνας διαβάτης, πού τῆς εἶχε χαμογελάσει, τὴν ἐπλησίασε.

—Ἐπιτρέπετε νὰ σᾶς συνρδεύσῃ κανεῖς, ὁμορφὸ μου παιδί;

Τοῦ ἔρριξε, ἓνα τέτοιο ἀπελπισμένο βλέμμα. πού ἐκείνος ἔκαμε ἀμέσως μεταβολὴ καὶ ἐξαφανίστηκε.

Βρίσκεται καὶ πάλι στὴν πλατεῖα τῆς Νομαρχίας, ἀκολουθεῖ δίχως νὰ τὸ κατααβῇ τὴν ὁδὸ Σαῖν-Περσὸλ. κ' ἔπειτα τὴν Καννεμπιέρα.

Στὴ λεωφόρο Μπελζένο, σταματᾷ καὶ πέφτει πάνω σ' ἓναν πάγκο. Οἱ πρσιμένες γάμπες τῆς, τῆς πονοῦν τόσο πού τῆς ἔρχεται.. ναυτία. Μόλις, κάθησε ἔχασε τὶς αἰσθήσεις τῆς, ἐκμηδενισμένη. Ὅπως, λιποθυμᾷ κάθε ἀθλιότητα...

Ἐπειτα ἀπὸ πολὺ, πολὺν καιρὸ, δειρεύεται πῶς ἀνθρώποι τὴν δέρνουν...

—Ἐ, ἐκεῖ! Θὰ ξυπνήσετε τέλος πάντων;

Τὴν κουνοῦν. Τῆς φαίνεται, πῶς ἔχει ἀποκοιμηθῇ ἀπὸ ἐβδομάδες. Ἀνοίγει τὰ μάτια τῆς, βλέπει ἓναν ἀστυφύλακα σκυμμένο πάνω τῆς, καὶ ὅμως δὲν κουνιέται ἀπ' τὴ θέσι τῆς.

—Ἐ λοιπὸν μικρὴ μου. Τί δαίμονα ἦπες, γιὰ νὰ μπορῆς νὰ κοιμᾶσαι ἔτσι; Τί κάνεις αὐτοῦ;

Ἐνας ἀσυναίσθητος ψίδυρος:

—Ἀναπαύομαι!

—Χόπ! Ἀῖντε! Κουνίσου. Παραπάνω ἀπὸ δυὸ ὧρες, περνώντας καὶ ξαναπερνώντας σὲ παρακολουθῶ. Περσμένα μεσάνυχτα, οἱ τίμιοι ἀνθρώποι γυρνοῦν στὰ σπίτια τους. Μόνο οἱ ἀλήτες γυρνοῦν ἔξω.

Γύρισε καὶ ἐκοίταξε, μιὰν παρέα γλεντζέδες πού κατέβαιναν μὲ φωνὲς ἀπὸ ἓνα αὐτοκίνητο, γιὰ νὰ χωθοῦν μέσα σ' ἓνα μπάρο, ἔτοιμο νὰ κλείσῃ.

—.. κ' ἐκεῖνοι πού ἔχουν τὰ μέσα νὰ διασκεδάζουν;

Ρώτησε αὐτὴ τώρα ἀφηρημένα.

—Τὶ ὦρα εἶναι;

—Θὰ σοῦ πῶ, ὅταν θὰ σοῦ δώσω κάποιον ἄλλο πάγκο γιὰ νὰ κοιμηθῇς. Οἱ λεωφόροι, δὲν εἶναι κοιτῶνες! Ἀῖντε! ἀκαλούθησέ με.. ἔξω—εἶπε μὲ χαμόγελο—κ' ἂν ἔχῃς τὰ χαρτιά σου.

—Δὲν τάχω μαζί μου, Ἐγὼ γυρνῶσα σπίτι μου.

—Πάντα τὸ ἴδιο τραγοῦδι ὅλες τους Μπρός.. Θὰ ἐξηγηθῇς στὸ τμήμα..

Προσπάθησε νὰ τοῦ ἐξηγήσῃ:

—Ἐγὼ νόμιζα πῶς μποροῦσε δηλαδή νὰ ξεκουραστῇ κανεῖς σ' ἓνα παγκάκι ὅταν εἶναι κουρασμένος. Ὅτι ἀπαγορεύεται νὰ κοιμᾶται κανεῖς τὸ ξάγρω.. Δὲ θὰ τὸ ξανακάνω πιά κύριε ἀστυφύλαξ.

...Ἄν δὲν ἔχστε ἐμπιστοσύνη, μπορεῖτε νὰ με συνοδεύσετε ὁδὸς Τόρτ, δὲν εἶναι μακριά!..

—Τί λὲς καλέ;

Μόνο αὐτὸ ἔλλειπε, νὰ ἐξακριβώσουν οἱ ἴδιοι οἱ ἀστυφύλακες τὰ ὅσα, τοὺς λένε. Αὐτὸ εἶναι δουλειά. τῆς Γενικῆς Ἀσφάλειας..

Δὲν ἦταν κακός. Μὰ ἔτσι πού τοῦ φαινότανε ὑποπτη αὐτὴ ἡ γυναίκα, ὁ ἀστυφύλακας ἔκανε τὸ καθήκον του, δίχως νὰ σκεφθῇ περισσότερο. Καὶ τῆς δήλωσε:

—Ἡ ὁδὸς Ταπὶ-Βερ¹⁾ εἶναι ἀκό-

μη πὺ κοντά. Θὰ ξεπερδέψῃς ἂν δὲν ἔχῃς τίποτα τὸ ὑποπτό. Μόνο πού θὰ καθίσης μὰ νύχτα στὸ φρέσκο!.. Ἐ δὲν πεθαίνει κανεῖς, μὲ τόσο δά!

—Μά!..

—Φτάνουν τὰ λόγια.. Μπρός!.

—Ὑπακούει. Γιατὶ πράγμα τὴν ὑποψιάζουν;

Ντρέπεται, ἀποφεύγει τὰ βλέμματα τῶν περαστικῶν, τῶν ἀργοπορημένων..

Στὸ τμήμα!

Μιὰ αἰθουσα ἀποκρουστικῆ.

Ἐνας πάγκος, ὅπου κάθονται δύο ἀπόκληροι. Ἐνα τραπέζι. Κανεῖς στὸ γραφεῖο. Μερικοὶ μόνο ἀστυφύλακες ἐδῶ κ' ἐκεῖ.

—Καθίστε!

Ὁ ἀνθρώπος - ἀστυνόμος ἢ γραμματεὺς στὸν ὅποιον ὁ ἀστυφύλαξ ἔκαμε τὴν ἐκθεσί του, φορεῖ τὰ γυαλιά του καὶ τὴν κοιτάζει.

—Ἀκόμη μιὰ ἀνήλικος. Λές πῶς κατοικεῖς ὁδὸς Τόρτ. Στους γονεῖς σου;

Οἱ λέξεις, τῆς φαίνονταν συγχισμένες. Κάνει ὅ,τι μπορεῖ γιὰ νὰ μὴν τὴν πάρῃ ὕπνος καὶ ἀπαντᾷ:

—Οἱ γονεῖς μου; Ὁχι! Κατοικῶ μόνῃ!

—Ἀ! χά!.. Ἐπάγγελμα;

Σιγὰ σιγὰ, ἔρχεται στὸν ἑαυτὸ τῆς.

—Ἄν μπορῆτε νὰ μοῦ βρῆτε ἓνα ἐπάγγελμα!..

—Ὁχι ἐπάγγελμα! Καταλαβαίνω.

Γύρισε πρὸς τὸν ἀστυφύλακα.

—Καὶ πόσα ἔχει στο σάκκο τῆς; Κοιτάξτε.

Ἀφίνει νὰ τῆς πάρουν ἀπ' τὸ χέρι τὰ πειστήρια!

—Μερικὲς πεντάρες!..

—Ὡστε! Δὲν εἶχαμε ἀπόψε μουστερίδες!.. Καλά! Καλά!.. Θὰ ἐξηγηθῇς στὴ Γενικὴ Ἀσφάλεια.. Δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ τὴν βάλῃς μαζί μὲ τοὺς ἄλλους. Τὸ «καλάδι τῆς σαλαίας»¹⁾ δὲ θ' ἀργήσῃ, εἶναι μισὴ ἡ ὥρα!..

Ἀκούεται, θόρυβος αὐτοκινήτου πού σταματᾷ μπρὸς στὴν πόρτα τοῦ τμήματος. Στὸ βάθος τῆς αἰθούσης, ἓνας ἀστυφύ-

1) Ὁπου τὸ ἀστυνομικὸ Τμήμα.

1) Ἀστυνομικὸν αὐτοκίνητο, ὅπου μεταφέρονται στιβιασμένοι οἱ κρατούμενοι.

λαξ άνοιξε την πόρτα.

—Μπρός! Δρόμο!

Το τμήμα άδειάζει τη φουρνιά του· πέντε γυναίκες και τρείς άνδρες πού βγαίνουν με θόρυβο και περνούν στο δρόμο. Οι άστυφύλακες γύρω τους, φυλάνε σά μούρογ.

Οι άνδρες, άνεβαίνουν σιωπηλοί. Οι γυναίκες, γκρινιάζουν ή χαχανίζουν. Ή μιá άπ' αυτές, πολύ νέα, βλέποντας το άμάξι, άρχίζει νά ουρλιάζει και βοιοδέρνεται, άνάμεσα στους άστυφύλακες πού την σπρώχνουν.

—Όταν θά φθάσης, έδω πού είμαι έγώ—της λέει φιλοσοφικά μιá ήλικιωμένη πού άνεβαίνει στο ψηλό σκαλί του άμαξιού—δε θά σου κάνη πια την ίδιαν έντύπωσι.

Γυρνά πρὸς την γυναίκα πού την άκολουθεί:

—Μή σπρώχνεις! Έ, μπεκροκανάτα! Βιάζεσαι νά ξεράσης πάνω μου; Κράτησέ την λοιπόν Ροζέττα!

Ή Ροζέττα πού είναι ή πρὸς τελευταία, γιατί υπάρχει άκόμη μιá θεοπάλαβη, πού χοροπηδά στο πεζοδρόμιο, βοηθεί τη βρωμιάρα μπεκρού ν' άνεβη, κι' άνεβαίνει κι' αυτή έπειτα σβέλτα.

Δυο άστυφύλακες έπειτα, γραπώνουν τη θεοπόλαβη' την άνεβάζουν, και την πετούν σάν τόπι έπειτα, άνάμεσα στίς άλλες, πού της φωνάζουν:

—Μην κλαίς ώμορφιά μου!

—Σε μιá ώρα μέσα θά σου βγάλουν το Θεό άνάποδα.

Μπρός στη Μητρόπολι (1), δυο άλλα ξεχωριστά αυτοκίνητα περιμένουν ήδη.

Ή Σπή, κατεβαίνει τελευταία άπ' το κινητό κάτεργο. Θά την έβαζαν τώρα κι' αυτήν, δίχως άλλη διατύπωσι, μέσα στο σωρό, στη φυλακή, μαζί με όλες τις άλλες πόρνες και αλάνισσες, πού μαζεύουν κάθε βράδυ τα αυτοκίνητα της Άστυνομίας σ' όλόκληρη τη Μασσαλία, και θά περιμένω ως το πρωί στο κρατητήριο, ως την ώρα πού θά γινότανε ή εξέταση και το κοσκίνισμα.

Κατά ευτυχή σύμπτωση, ένας άνώτερος υπάλληλος πού βρισκότανε εκεί, ό ύ-

ποδιοικητής της Άσφαλείας, την παρήγαγε και του έκαμεν έντύπωσι ή έκφρασις του πόνου και ή περήφανη στάσις της νέας.

Δίγες λέξεις, και μερικά έρωτήματα του ήσαν άρκετά. Έδωσε μιá διαταγή, και τη χώρισαν άμέσως από το ψωραλέο κοπαδι.

—Άύριο, μόλις ξημερώσει, θά διατάξω άμέσως έρευνα στην όδό Τόρτ και άν αυτό πού λετε είναι αλήθεια, θά άφεσθήτε άμέσως έλεύθερη.

Ή ύποδιοικητής της είπε «δρεβουά» προσθέτοντας:

—Αυτό το λάθος, για το όποιο λυπούμαι, άς σάς χρησιμεύσῃ ως μιá προειδοποίησις για τους κινδύνους, πού διατρέχει κανείς όταν δεν είναι σε απόλυτη τυξί άπεναντι του νόμου.

Έτσι άντι νά την κλείσουν μαζί με τις άλλες στο μπουντρούμι, όπως θά γινότανε το δίχως άλλο, άν δεν συνέβαινε αυτή ή σύμπτωση, ή Σπή ξενύχτισε στην αΐθουσα άναμονής ξαπλωμένη σε μιá πολυθρόνα και σ' ένα σκαμνί.

Μαύρη νύχτα, όπου ή νέα έκαμε βαθιές βουτιές μέσα στη σκοτεινή άβυσσο του μηδενός, όπου την ανατάραξαν άνατριχιαστικοί επιφύλακες.

Στις οέκα ή ώρα, έπειτα από τις καλές συστάσεις πού είχε δώσει ή μαντάμ Ρουστάν—ήρθε μάλιστα ή ίδια για νά την ζητήση—ή Σπή ήταν έλεύθερη και ξανάπαιρνε μαζί με την παληαρουχατζού το δρόμο για το σπίτι.

Αναπνέοντας με ήδονή τόν άερα του δρόμου δεν έπαυε διαρκώς νά λέη: «Άπεναντι του νόμου», ποιού νόμου;

Έκείνου πού κρίνει και καταδικάζει τους μέν ή εκείνου πού προστατεύει τους δε;

Στη μνήμη της μέσα μερδευότανε τώρα ό θόρυβος τών γλεντζεδων στην πόρτα του μπάρ, με το θόρυβο πού έκαμαν οι άθλιες εκείνες ύπαρξεις, στιβισμένες στο «καλάθι της σαλάτας».

VII

Γυρνώντας σπίτι, έμαθε δίχως εκπληξι το θάνατο του κακομοίρη Κουλιμπαλύ.

Είχε πεθάνει τη νύχτα.

Ή θάνατος έγκαταστημένος τώρα, πίσω άπ' το χώρισμα του δωματίου της· άπλωνε τη σιωπή του σ' όλόκληρο το σπίτι.

Ή Σπή, επέμενε νά πάη ν' αγοράση με τις τελευταίες της πεντάρες ένα τριαντάφυλλο και τ'όβαλε στο νεκροκράββατο.

—Καυμένε Μπαμπάρα.

Ήταν καλλίτερος από τόσους, λευκούς. Το παιδιάστικο χαμόγέλο του, είχε εξαφανισθή, από το σκαλετωμένο εκείνο πρόσωπο, με τους τελευταίους σπασμούς. Κάθησε τώρα ή Σπή, πάνω στην άναποδογυρισμένη κάσση, πού ήτο το μοναδικό καθισμα του σπιτιού της και άρχισε νά ξαναδιαβάξη την επιστολή πού παρὰ την εξάντλισί της είχε γράψει άμέσως στο θείο της.

Το δίχως άλλο, μπρός σε μιá τόσο ειλικρινή έξομολόγησι, πού τὰ άποκάλυπτε όλα και του έξηγουσε το πώς έφθασεν σ' αυτό το σημείο, εκείνος θά την συγχωρούσε και θά την λυπότανε.

Την στιγμή εκείνη, μιá άλλη μετανοια, της έστριψε την καρδιά.

«Ένας άλλος—εκείνος πού μαζί με την άνάμνησί του, είχε κλειδώσει μέσα στη βελίτσα της—πού της χρησίμευε ως κομμό—την πράσινη κάρτα του, τάχα δεν ήταν κι' αυτός για λύπησι άκόμη περισσότεροι;

—Όχι !...

Έπί μήνες όλόκληρους άκόμη, ένα τόσο μικρό πλασματάκι, δεν έχει παρὰ μόνο άσυναίσθητες αισθήσεις. Ή κατάστασίς του, όπωςσδήποτε δε θά ήταν χειρότερη άπ' τη δική της.

—Αργότερα... ώ. ναί!... αργότερα!...

Ένα διακριτικό χτύπημα στην πόρτα της. Σκόθηκε ζωηρά, άνοιξε, άπισθοχώρησε και κοκκίνησε από χαρά.

—Έσεϊς;... Έμπάτε!

Ήταν ό Σίμος Μπερτού. Πριν από λίγο είχε ξεμπαρκάει, κ' έμαθε πώς τόν ζητούσε αυτή χθες στο λιμάνι. Και ήρθε νά την δῇ.

Του έδειξε, χαμογελώντας την κάσση.

—Νά ή καρδιά μου, καθεϊστε !

—Ευχαριστώ !...

—Τί τρέχει;

—Μιá θεσις, στην αγορά τών ψαριών για την δημοπρασία. Ή γυναίκα

πού βοηθοῦσε την εξαδέλφη μου άρρώστησε. Το λοιπόν, σάς πρότεινα στην κυρά Σουπέ. Άν θέλετε, σάς οδηγώ σ' αυτήν! Κι' αύριο πιάνετε δουλειά... Σας κάνει;

—Βέβαια! Σας ευχαριστώ πάρα πολύ ξαίρετε.

Την έπιασε ή επιθυμία νά ριχθῇ στο λαιμό του, μα δεν τόλμησε. Μα είχε κι' αυτός καταλάβει την πρόθεσι, και στεναχωρέθηκε—άν και κατὰ συνήθεια, δεν έκανε πολλές τσιριτζάντζουλες με τις γυναίκες—είχε σηκωθή, έμενε όρθιος μπροστά της, μην ξαίροντας τί νά πῇ:

—Οι άνθρωποι πρέπει ν' αλληλοβοηθούνται. Είμαι χαρούμενος γιατί αυτό σάς ευχαοιστεῖ.

—Τί λέτε !

Τελος πάντων, κάποιος ενδιαφερότανε γι' αυτήν. Και ίσα ίσα εκείνος πρὸς τόν όποιο την ώδοῦσε μιá συμπάθεια. Αίσθημα γλυκό, πού όπως μάντευε ή νέα, το συμμεριζότανε κι' ο ναύτης.

Χαρούμενα, του μιλούσε γι' αυτόν, γι' αυτήν, για τις καθημερινές δουλειές. Στο φῶς, πού άνεβαίνοντας άπ' τα μάτια τους λαμποκοπούσε στην καρδιά τους το πᾶν τώρα άρχισε νά μεταβalletai σιγά, σιγά. Αημονώντας κ' οι δυο τους, μπρός στο μαγικό παράδεισο πού άρχισε νά μισαναιγῇ ή πόρτα του και γι' αυτούς.

Άνοιξε άπότομα ή πόρτα του δωματίου τους, έτσι όπως γυρνούσε το πόμολο ένα νευρικό χέρι.

Ή Στεφανούλα έμπαινε σάν σίφουνας.

—Τί ; έχεις κάποιον μέσα ;

Και δεν μπόρεσε νά συγκρατήση ένα ειρωνικό :

—Α ! Χά !

—Δεν μᾶς ένοχλείς, ξαίρετς ! Ό Σίμος Μπερτούν, πού είναι τόσο υποχρεωτικός όπως σου έχω πῇ... Ή φίλη μου Φανού Ρουστάν.

Κωμικι, ή Στεφανούλα, έβγαλε το καπέλλο της, κι' έψαχνε πού νά τ'άκουμπήση. Κάτω άπ' το τραπέζι, χάω !

Έτσι, δε θά το πατήσαι κανείς! Καταλαβαίνετε ;—είπε στο νέο—Άπό τότε πού την ξαίρω, δεν είδα ποτέ κανέ

1) Όπου είναι έγκαταστημένη ή Γενική Ασφάλεια της Μασσαλίας.

να άνδρα στο δωμάτιό της. Γι' αυτό μπαίνω σά στο σπίτι μου!

—Κάμате πολύ καλά! 'Αποκρινότα-νε τώρα ο Σίμος, ευτυχισμένος.

'Ενοιωθε συμπάθεια για την και-νουργιοφερμένη πού του έδινε μιαν ευ-χάριστη διασάφισι.

Σηκώθηκε, έτοιμος να φύγη. Μά η Σπή τον κράτησε.

—Μείνετε λοιπόν!

Ξανακάθισε πάνω στην κάσση, ενώ η Στεφανούλα κάθισε δίπλα στη Σπή και χαρούμενη άρχισε να λέη:

—Πρέπει να σε κάνω να γελάσης!

'Η Σπή της έδειξε το χώρισμα τουωματίου, πού πέρα απ' αυτό βρισκότα-νε το λείψανο του Μπαμπάρα.

'Η Φανού, χαμήλωσε τη φωνή:

—Μά τι λές τώρα! Αυτός έπαψε πιά να σκοτίζεται. 'Ηταν το πιό ευχάρι-στο πού μπορούσε να του συμβή. 'Η ζωή! 'Ω, λά.. λά!

—'Εχεις ύφος χαρούμενο—παρατή-ρησε η Σπή.—Πηγαίνουν καλά τα πράγ-ματα;

Και εξήγησε για το Σίμο Μπερτού: 'Η Φανούλα, είχε άφισει το μυροπω-λειό όπου ήταν υπάλληλος, και είχε ά-ναλάβει από σήμερα ως ταμίας σ' ένα μπαρ-ρεσιτωράν.

—'Αν πάμε καλά; Πού να στά λέω! Είναι να βασ'ας τα πλευρά σου.. Πάω πού λές το πρωί στές έντεκα ή ώρα. Κά-θουμε στο ταμείο, φοβισμένη και αξιό-πρεπη.. 'Ο άφεντικός μου λέει, με δυ-νατή φωνή:

—Ξαίρτε καλά να κάνετε προσθέ-σεις;

—Μάλιστα κύριε!

Και είχα κείνη τη στιγμή, ένα χα-ριτωμένο προσωπάκι.. 'Αν με έβλεπες θά γελούσες.

—Είστε βέβαιη πώς λογαριάζετε καλά; Ξαναρωτά αυστηρά και παίρνει το μολύβι στο χέρι. Γράφει σ' ένα χαρτί:

$20+40+30+10=...$

—Νά! Κάνετε μου γρήγορα αυτήν την πρόσθεσι.

Μά μπορούσα ποτέ να τα μπερδέψω για τόσο δά; Θριαμβευτικά λοιπόν πιά-νω το μολύβι και γράφω άμέσως ένα ώ-ραίο 100.

Και άγέροχη πιά τώρα περιμένω ν'

ακούσω τα κοπλιμένα για την ικανό-τητά μου. 'Ομως, πρὸς μεγάλη μου κατάπληξι, ο τύπος αυτός παίρνει ύφος ανθρώπου πού με βλέπει και συχαίνεται κοιτάζοντάς με:

—Τό υποψιάστηκα εγώ αυτό-λέει.

Δέν ξαίρετε λοιπόν από λογαριασμό, $20+40$ μάς κάμουν $70+30$ πού μάς κάμουν 120 10 πού μάς κάμουν 140. Τοῦλάχιστον έδω, τόσα κάμουν. Τί σ'ας βασανίζει; Καταλάβετε;

—'Αν κατάλαβα λέει;

Με εξετάζει μιὰ δεύτερη φορά, και σέ παρακαλῶ να πιστέψης πώς τώρα έ-μεινι ένθουσιασμένος.

—Και αν υπάρχουν παρατηρήσεις από τους πελάτες, εγώ θ' άρχίσω να σ'ας μαλώνω μπροστά τους! Καταλάβετε; Μά θέλω να είστε και λίγο έξυπνη. Να κάμετε καλά τους λογαριασμούς σας, πρό παντός όταν είναι παρές, προσκα-λεσμένοι ή ξευγαράκια.

—Μά αυτό, είναι κλειδιά!—'Αναστα-τώνεται η Σπή.

—'Αχ, τί λές! 'Αν μου χρειαζόντα-νε λίγα λεπτά εκείνη τη στιγμή, φαν-τάζεσαι πώς θά ντρεπόμουννα. Τελος, πρέπει τώρα να φεύγω, δε μούδωσε πα-ρά μιαν ώρα άδεια. Πές της γρη῏ς πώς δεν μπορώ ναρθῶ να ξενοχτήσω απόψε τον άραπάκο, παρὰ μόνο στις ένδεκα και μισή. 'Ορεβουάρ, κύριε;

'Εσφυξε το χέρι του επισκέπτου και φίλησε τη Σπή.

—Τί πρέπει αλήθεια να κάνη κανείς για να βγάλη το ψωμί του! Μά δε μου λές; 'Εσύ πού ψάχνεις για δουλειά. 'Αν δεν βρής πιό μπροστά, θά πρέπει να μ' αντικαταστήσης, όταν θά πάω στη μαμμή!

—Αυτό ποτέ! Θα έτρεμα τόσο δίγον-τας τον πρώτο λογαριασμό, πού θά με τσάκωναν άμέσως. Κι' έπειτα όμως μου βρήκε κάτι. Γι' αυτό ήρθε.

—'Αφού είν' έτσι—είπεν η Στεφα-νούλα—πάει καλά! Θα τελειώσουν λοι-πόν τα βάσανά σου..

Πήρε το καπέλλο της κι' έφυγε τρα-γουδώντας.

'Αχ! Πές μου: ναί!

'Αχ! Πές μου: όχι!

'Αχ!.. πές μου αν μ' αγαπάς!...

Οί δυο νέοι έμεναν σιωπηλοί. 'Ο

ναύτης κοίταζε την ώρα.

—'Αν πηγαίναμε τώρα στην κυρά Σουπέ.

—Μάλιστα, να πάμε! μὰ μιὰ στιγμή, αν δεν σ'ας καθυστερώ. Θέλω ν' άποτε-λειώσω το γράμμα του θείου μου για να μου στείλη μερικά χαρτιά ταυτότητος, τη ληξιαρχική προῶξι της γενήσεώς μου.

'Εγραφε και ταυτόχρονα μιλούσε. 'Εκλεισε το φάκελλο, και σά θυμήθηκε πώς δεν είχε λεφτά για το γραμματόση-μο, έμεινε,

—Δόστε, θά το ρίξω, εγώ στο ταχυ-δρομείο.

'Ο νέος μάντευσ τη φτώχεια της, και προσπαθούσε να βοή τρόπο για να της δώση λίγα χρήματα, ως την πληρωμή της, αύριο.

—Θά φάτε μαζί μου απόψε. ναί ναί. δεχθήτε!

Την παρακάλεσε. Και κείνη συγκινη-μένη έιπε:

—Πολύ ευχαρίστως!

Βγήκαν μαζί.

Στο πλευρό του Σίμου, η Μασσαλία για πρώτη φορά της φάνηκε ώραία. Περπατούσαν με βεβαιότητα. 'Ο ήλιος έδυε, μὰ οι άχτίδες του ήταν μέσα της, την ζέσταιναν, την χάριδευαν, και της έ-φερναν την άνοιξι.

—Κοιτάχτε την ώραία μου μπουγιαμ-πέσα. Να τα λαχταριστά μαπαμπούνια.. 'Αστακός ολοζώντανος, θαλασσινά φρεσ-κώτατα χταπόδι χτυπημένα!..

Τὰ μουσκεμένα πανέρια άδειάζουν, ή μυρουδιά των ψαριών, και η θαλασσίλα γεμίζει την αγορά. Μέσα στο πλήθος, η Σπή βολοδέρνεται για να πουλήση.

'Η κυρά Σουπέ δεν μπορεί πιά να την άποχωριστή. Δυο μήνες έφθασαν, για να κάνουν την προκομένη χωριατοπούλα, μιαν περίφημη ψαράδισσα. Σχεδόν πάν-τα, πουλά την πραμάτια της, πλένει με μπόλικο νερά το τεζάκι της, για να τῶ-χη έτοιμο για την άλλη μέρα.

'Απ' τη χειρονομία πού την είχε ά-πελευθερώσει, πότε πότε τώρα μπορού-σε να ξεχάση το παρελθόν. 'Ως τόσο η ώριμη κιόλας σκέψις της, την έκαμε να συλλογιέται με πικρία.

—'Αν δεν περνούσα απ' όλα αυτά, θά ήμουν ακόμη σκλάβα.

'Ο Φρανσουά; 'Ο άγνωστος; Τους

σκεπτότανε τώρα με λιγώτερη πικρία.

Δέν έβλεπε σχεδόν πιά ποτέ τη Στε-φανούλα, μιὰ κι' αυτή δεν περνούσε τώ-ρα απ' την όδο Τόρτ, παρὰ μόνο στις έντεκάμιση, όταν αυτή κοιμώτανε για να μπορή να σηκωθή στις τρεις, απ' τα μεσάνυχτα.

Θά μπορούσαν να συναντώνται το ά-πόγευμα, αλλά απ' το ψαράδικο, η Σπή πήγαινε στο σπίτι του Σίμου, του σιγύ-ριζε το δωμάτιο, τ' άσπρόρουχά του, και συχνά τρώγανε το βράδυ μαζί.

—Πρόσχε μην την ξαναπάθης! της είχε πη η Στεφανούλα όταν κατάλαβε πώς προχωρούσαν οι σχέσεις με το Σίμο.

Την είχε συνοδεύσει ένα άπόγευμα στη γνωστή της την καπνοδοχοκαθαρί-στρια, όπως την έλεγε. Στο κατάστημα πού πουλούσε βότανα δεν ήταν κανείς, έξον απ' τον άνδρα εκείνης, πού κακόκε-φος, έκαμε πώς δεν καταλάβαινε.

—Δέν ξαίρω τι μου λέτε, η νοικοκυ-ρά είναι άρρωστη, ξαναπερῶστε σέ καμ-μιὰ δεκαπενταριά μέρες..

—Στο διάβολο! Τι θάπογίνω τώρα; έλεγε η Φανού.

'Η Σπή της έδωσε τη διεύθυνσι της μαντάμ 'Εσκαρτεφίγκ, κ' έτσι ήρθε πάλι ξανά στα κέφια της.

—'Ωστόσο θά πάσουμε, τι μάς χρει-άζεται για «γράψιμο» είχε πη στον άν-δρα πού τις κοίταζε τώρα και τις δυο σάν χαζός.

Και ξαίροντας το συρτάρι τραβίξανε και πήραν μόνες τους το «κίνδυνο».

'Ο βοτανάς, τους το πακετάρισε ά-διάφορος.

'Αν κι' η προπαγάνδα ενάντια στη σύλ-ληψι ήταν άπαγορευμένη, ως τόσο επι-τρέπτανε τα φάρμακα γι' αυτήν τη χοήσι, Κ' έτσι οι έμποροι δεν είχαν καμ-μιὰ ευθύνη, πράγμα, πού δεν τους έμπό-διζε να πουλούν ακριβά τα βότανά τους.

'Από τότες χάρις στη μαντάμ Ρου-στάν η Σπή έμαθε πώς η μαντάμ 'Εσ-καρτεφίγκ, τα είχε καταφέρει κ' έτσι ξεφοτώθηκε η Φανού το βάσανό της.

—Μά, είχε προσθέσει η γοηά, μην προτιμάτε ποτέ αυτήν την περίπτωσι. 'Η κόρη μου υπόφερε δέκα φορές παρα-πάνω παρὰ αν ξεγεννούσε. Κι' από τό-τες μάλιστα δεν εί-αι καθόλου καλά.

—Δέν υπάρχει κίνδυνος.. Αέ θά με

ξανατακώσουν πιά.

«Αν για ευχαρίστησι, περνούσε κάποτε τις νύχτες της στο Σίμου, εκπαιονε όλες τις ποφυλάξεις.

«Εξ άλλου δεν είχε για το ναΐτη παρό μιὰ μεγάλη ευγνωμοσύνη.

«Η μέθη που την είχαν αναστατώσει στην άοχή, ή ανύμνησίς της ή άθελή του Φρανσουά και της θάλλισσας, δεν ήταν παρό μιὰ φωτιά από άγριο.

«Εκείνο που ποτιμούσε μαζί με το Σίμο, ήταν οι έκδρομς με βάρακα, την Κυριακή, το μπάνιο στ' άνοιχτά, ή χαρά του ελεύθερου αέρα και το καμτσίκωμα του άφροϋ.

Τό κρεβάτι:

Καλή κι' αυτό στις ώρες του. «Αγαπούσε μόνο πότε πότε να ίκανοποιη τις αίσθήσεις της, όπως την πείνα και τη δίψα, δίχως όμως βουλιμία.

«Όταν καμάωνε το Σίμο, τόσο λεπτό τόσο καλό, ήθελε να αγαπούσε περισσότερο, μὴν ξεχνώντας πώς του χωσά την αναστάσι της. Μὰ από μέρος του, ο έσως είχε μείνει στο δρόμο. Γι' αυτό και δεν ήθελε να κατοικήση μαζί του όσο κι' αν της το πρότεινε εκείνος.

— «Ο θεϊός μου θαρρή να κατοικήση στη Μασσαλία. Περιμένει απ' όσα σ' όσα το διορισμό του. Αυτό που ζητάς είναι αδύνατο. Έξ άλλου, θέλω να κρατήσω την ελευθερία μου.

Σάν έβλεπε να της καλοφρονώνται οι άλλοι, ζήλευε και ήθελε να την κάμη να του δοκιμαθή αιώνια πίστι. Τότες εκείνη του άπαντούσε:

— Αυτό δεν έχει καμιά σημασία. Το ουσιαστικό είναι να μη σου λέω ψέματα.

Ευχαρίστως, εκείνος θα είχε ένα παιδί μαζί της, που θα ήταν κι' ένα μέσον για να τη δέση καλύτερα.

«Όμως, μ' όλο που απ' τον καιρό που άφισε το δικό της παιδί, εξακολουθούσε να υποφέρει το μητρικό της ένστικτο, ως τόσο δεν ήθελε πια να ξανακάνη παιδί.

—Θα διαλέξω τον πατέρα.

—Ευένα.

Ικέτευε ο ναΐτης.

—«Όχι θέλω ναή προτερήματα πολλά περισσότερα απ' τα δικά σου.

Και άμέσως τον καθυσόχαζε.

—Αυτό δεν θα γίνη, παρό μόνο όταν θάχω εξασφαλισμένη τη ζωή μου.

«Ο νουνός της, ήταν της ίδιας γνώμης μαζί της, πώς ή θέσις της στο ψαράδικο, ήταν μόνο ως πού να βρεθίη κάτι καλύτερο.

«Αφού, είχε χάσει αρκετές ευκαιρίες, κρατούσε τώρα αυτός ταχτικήν αλληλογραφία, με τους άδελφούς Μπερνιέ, τους μεγάλους σαπωνοποιούς. «Ο Λουκιανός ο πρωτότοκος, ήταν σύντροφός του στα χαοκώματα. Του είχαν υποσχεθί πώς θα καλούσαν την άνεψιά του, μόλις αυτό θα ήταν δυνατό. Στο άναμεταξύ άς μάθαινε αυτή γραφομηχανή.

Είχεν άργήσει να τό κάνη, και από τις τέσσερες ως τις έξη εργαζότανε ευσυνείδητα, πληρώνοντας απ' το μισθό της, τα μαθήματα.

Τέλος έλαβε το γράμμα που έλπιζε, να παρουσιασθή στην δδδ Ζουρνταν.

—«Έχω την καινούργιά μου θέσι, είχε πη από βραδύς στο Σίμο, βρίσκοντάς τον στο καφενείο. Εκείνος σούφρωσε τα φρεϊδια του. Γιατί άπεχθανότανε το κάθε τι που την απομάκρυνε απ' αυτόν, κι' αίσθανότανε τώρα όλο ένα και περισσότερο την απόστασι που τους χώριζε.

Χάρι σ' ένα άρχιεργάτη του έργοστασίου, ή Σπή μπόρεσε να νοικιάση ένα διαμέρισμα με τρία δωμάτια, στην δδδν Ουρφέ.

«Ο θεϊός της τα είχε καταφέρει, να πουλήση την καινούργια του βίλλα, μπόρεσε να της στείλη με τα τριανκόσια πρώτα φράγκα της προκαταβολής, και χρήματα για ν' αγοράση απ' τον προηγούμενο νοικάρη, τα στοιχειώδη έπιπλα της κρεββατοκάμαράς της, τα πεντακόσια φράγκα της μεσιτείας.

«Ετσι ή Σπή τα είχε καταφέρει. «Ο νεώτερος Μπερνιέ, είχεν έκτιμήσει, την έξυπνάδα της, την προθυμία της. «Ο Πέτρος, που απ' την πρώτη κιόλας μέρα είχε προσέξει το τόσο έκτακτο προσπάκι, τη χάρι της προστατευομένης του άδελφού του, συμπάθησε τη νέα.

«Η Σπή είχεν ευθύς άμέσως καταρπισθί στη δουλειά, ανέλαβε τα βάρα και τις ευθύνες της αποθήκης.

Στην άρχή την πείραζαν οι πρώτες ύλες των σαπουνιών, μὰ τώρα πια το είχε συνηθίσει κι' αυτό.

«Όσο, ταχτοποιούσε τη ζωή της, ή Σπή ξανάνοιωθε πάλι την παληά της περιόγεια.

Τό δεύτερο μήνα, πότε πότε, πήγαινε την Κυριακή το πρωί στο Μουσείο του Λονσάν και έννοιωθε άπέραντο θναυμασδό μπόδς στην αποκάλυψη των έργων τέχνης όπως και μπόδς στον άπέραντο όρίζοντα της φύσεως.

«Άρχισε τώρα να γουστάρη την άνάγνωσι, κι' έπαιρνε από έναν παλαιοπόλη, βιβλία που της άρεσεν ο τίτλος τους. Ξαναγινότανε το διανοητικό κορίτσι του θεϊού Πακκώ, απ' τον όποιο, κατά τους μήνες της άθλιότητος είχεν αποτραβηχθί.

Με μιάν ανυπομονησία που όλο και αύξαινε, περίμενε, την επικήμενη άφιξι του θεϊού της.

Σιγά σιγά, είχε άραιώσει τις συναντήσεις της με το Σίμο. Καμιά άνταπόκρισις ιδεών δεν ήταν δυνατή μ' αυτόν.

«Από καλωσίνη της, έτρωγε πότε πότε μαζί του, στο μπόρ του Λιμανιού, και γυνοφίσε άμέσως στη μοναξιά της, όπου παραδινότανε στα τόσα της σχέδια.

«Εκείνος δεν άργησε επίσης να κουρασθί, νοιώθοντας όλοένα και περισσότερο πώς την έχανε.

Τέλος, μιὰ μέρα, φεύγοντας για την δουλειά της, πήρε το τελευταίο γράμμα του θεϊού της. Της έλεγε πώς καταφθάνει στο τέλος της έβδομάδας με όλόκληρη μετακόμισι. Τέσσερες μέρες άκόμη.

Γελούσε στο δρόμο, βάζοντας με το νού της, τι ώραία που θα ήταν ή έρχόμενη Κυριακή.

Περπατώντας, εξακολουθούσε να διαβάξη το γράμμα του. «Η χαρά της όμως εξατμίστηκε ξαφνικά:

«...Πήγα και είδα τον πατέρα σου, στο φρενοκομείο. «Αλλάξε πολύ, και δέ μ' έγνώρισε. Οι άθλιοι έχουν πραγματοποιήση το σκοπό τους. Κατάφεραν να τον τρολλάνουν πραγματικά. Τώρα θα τα φτιάξουν όπως θέλουν. «Η μητέρα σου, λέει τώρα να πουλήση την «Ολιβέτ. Φοβούμαι πολύ πώς αυτό θα είναι επί ζημία σου. Γιατί μαζί με τη Σαρλδτ και με το Ρέσι, δέ μιλά πια, παρό ν'ά-

νοίξη ένα πρακτορείο άγροδών και πωλήσεων, και έννοικιάσουν. «Θαροώ μάλιστα πώς με τα λεφτά του πευκώνα άγόρασε το παληό ταχυδρομείο στην πλατεία της έκκλησίας.

«Να οι τελευταίες ειδήσεις! «Όσο για το δοάμα που έγινε στις «Πορτοκαλιές» θα το διάβασες ίσως στις έφημερίδες.

«Ένός έκατομμυρίου κοσμήματα κλεμμένα της κυρίας «Ουπρόν που άντιλήφθηκε την κλοπή, την παραμονή της ήμέρας που την πήγαν έτοιμοθάνατο στο νοσοκομείο της Καίν.

«Μὰ εκείνο που δένέγραψαν ρί έφημερίδες, είναι πώς αυτή ή τρολλή, είχε διάτρησι της μήτρας και πώς θναγκάστηκαν να σκοτώσουν τον περίφημο σκύλο της τρολλό από λύσσα μόλις έφυγεν ή κυρία του.

«Όσο για το κλέφτη, αυτός δεν θα μπορούσε να ήταν άλλος, όπως λέει ο σωφρο και ή μαγειρίσσα που συνελήφθησαν άμέσως, παρό ένας διωγμένος καμαριέρος ένας κάποιος «Ιυπουροϋ.

«Η Σπή, ξανάζησε όλο εκείνο το πρωί τις άναμνήσεις της απ' τις «Πορτοκαλιές» και την «Ολιβέτ. «Ο δυστυχισμένος της πατέρας, πλήρως τώρα την άδυναμία του στην έχθρα της οικογενείας.

«Επειτα, δεν είχε πια παρό μόνο μιὰ βία...

Να νυρίση το γονγορώτερο σπίτι της, για να έτοιμάση το δωμάτιο του θεϊού της, να ράψη και να βάλη κουρτινάκια. Φθάνοντας, βοήκε κάτω απ' την πόρτα της, ριχμένο ένα χαρτί:

«Μέγαςον Δικαιοσύνης... Το ξεδίπλωσε τρέμοντας.

—Τι τρέχει πάλι;

«Ο κ. Μεμερόν, άνακριτής, την καλούσε στο γραφείο του, για την επάύρις στις 15 ή ώρα.

«Υπόθεσις «Εσκαρτεφίγκ».

IX

Τό ίδιο εκείνο βράδυ, δίχως καν να χάση καιρό για να δειπνήση, πήγε να πληροφορηθί στην δδδ Ρουταίν Ρουβιέρ στο σπίτι της Στεφανούλας.

«Η άνησυχία της, έτρεχε πιο μπρο-

στά απ' αυτήν.

Ο θυρωρός, είχε πολύ περίεργο ύφος.

—Το πρόσωπο πού ζητείτε είναι φυλκή!

Τότε εκείνη, ώρμησε ξετρελλαμένη στις μαντάμ Ρουσάν.

Στο σπίτι της παληαρουχατζού, όλα ήταν μαύρα και σκοτεινά...

Η γοη, ήταν σωριασμένη σε μια γωνιά κ' έχανε πύρινα δάκρυα.

Μόλις άκουσε τη Σπή, άρχισε τὰ βογγητά ανάβοντας ένα κερί.

—Δέν μάθετε! "Αχ! μούκαμε καλό πού σ' άς βλέπω... Θά σ' άς έγραφα αν δέν είχα χάσει τη διεύθυνσί σας.

Σάν είδε την κλήσι, τὰ δάκρυά της της ξανάοχισαν.

Ναι! Πιάσανε τη δυστυχισμένη της την κόρη, ως κατηγορουμένη, γιατί έκαμε έκτρωσι. Καί ταυτόχρονα πιάσανε και την μαντάμ Έσκαρτεφίγκ πού από καιρό φαίνεται την παρακολουθούσανε.

Παρακάλεσε τη Σπή, αφού θά τη ρωτούσαν, να πη πως δέν είχε δη ποτέ, τη Στεφανούλα έγκυο.

Ανήσυχη πολύ, ξαναγύοισε στην όδο Ουοφέ. Στην είσοδο του σπιτιού, δύο κύριοι την περίμεναν. Κατάλοβε με τη πρώτη λέξι.

Μυστικοί άστυνόμοι.

Μ' όλο πού είχε ήσυχη τη συνείδησι της, άρχισε να τρέμει.

Τάχα ξαίρει κανείς τι άκριβώς για τη Δικαιοσύνη είναι άδίκημα, και τι δέν είναι;

—Έρχόμαστε δεσποινίς, να κάνουμε έρευνα στο σπίτι σας.

Ο ένας απ' τούς δυο πού φαινότανε να είναι ο προϊστάμενος έδειξε τη κάρτα του.

Σιωπηλή, γιατί δέν τολμούσε να διαμαρτυρηθί, προπορευότανε αυτή στο διαμέρισμά της.

Ερεύνησαν τὸ συρτάρι τῶν τριῶν τραπεζιῶν, τὸ κρεβάτι, τὴ ντουλάπα, πού ήτανε σχεδὸν άδεια. Αργοπόρησαν και επέμειναν στο ράφι πού είχε τὰ βιβλία.

Τὰ ξεφύλλισαν, ρίχνοντας χάμω όσα δέν τούς ένδιέφεραν και έβαλαν στην πάντα πέντε ή έξι.

Εκείνα πού είχαν αγοράσει.

—Τι θά τὰ κάμετε;

—Ο κ. ανακριτής θά σ' άς πη.

Τέλος βλέποντας τη βαλίτσα ο άστυνομικός είπε:

—Τὸ κλειδί.

Σκάλισαν τὰ γράμματα τοῦ θείου, διάβασαν όλα τὰ χειρόγραφα, ξαφνάστηκαν άνα βοήξαν τὰ περίφημα έγκόλπια τοῦ θείου, πού τὰ είχε φέρει μαζί της απ' τὸ Σατώ-Ρουζ, και προσθέτοντας τὰ μερικά εκείνα έργα τὰ «ύποπτα» πού πήραν απ' τὸ ράφι, έκλεισαν τη βαλίτσα.

Η συγκομιδή είχε γίνει!

Αινιγματώδεις, έφυγαν, συστήνοντάς της άντίς άλλον άποχαιρετισμό:

—Αύριο στίς 3 τὸ άπόγευμα στο γραφεῖο τοῦ ανακριτοῦ.

.....

Με όψιν πραγματικοῦ ένόχου, αφού έψαξε μέσα στο δαίδαλο τῶν διαδομένων τοῦ Μεγάρου τῆς Δικαιοσύνης, βοήκε τὸ γραφεῖο τοῦ ανακριτοῦ.

Περίμενε, μὴν λόκληρη ώρα στον αντιθάλαμο.

Τέλος, ένας κλητήρας με περιφρονηστικό ύφος, εισήγαγε την Σπή μπρὸς στον ιεροεξεταστή.

Αυτή, δέν είδε στην άρχή, παρὰ τὸ διαπεραστικό βλέμμα πού τῆς έρουπε ο κ. Μερμερόν, πάνω στην καινούργια λεία πού τοῦ προσφερότανε. Σὲ λίγο όμως, ή Σπή, δέν έβλεπε πια παρὰ την κιτρινάρικη όψη, με τὸ ρυτιδωμένο μέτωπο κάτω από ένα σκουφάκι, μὴ μύτη σά λεπίδα λαιμητόμου, ένα στόμα σουρωμένο σαν προκτό...

Αναζήτησε τὰ μάτια και δέν τὰ βοήκε. Ο κ. Μερμερόν έσκυβε πάνω στα χαρτιά του, τὸ αδιάβροχο πρόσωπό του.

Σ' ένα γειτονικό τραπέζι, ο κ. Μπαρμπερόν ο γραφεὺς περίμενε, με άνασηκωμένο πηγούνι. "Ηταν μακούς, ξερακιανός, σαν τὸ ξύλο κοντυλοφόρου.

Όνομα; έπάγγελμα; ήλικία,

Ο κ. Μερμερόν, άρχισε με παγερό ύφος την άνάκρισί του: «Η Σπή έμαθε ότι μὴ τρόφιμος τῆςμαντάμ Έσκαρτεφίγκ πέθανε από μὴ έκτρωσι. Η μαμμή έδιώκετο, καθὼς και διάφορα πρόσωπα πού είχαν έννοχες σχέσεις μαζί της».

Πολυάριθμες καταδόσεις, έγνώρισαν

στον ανακριτή, τὰ πρόσωπα αυτά.

«Έμαθα επίσης, ότι αυτή, ή Σπιριτά Αρελλι έδιδεν ειδικῶς λαβὴν εἰς υπονοίας ότι έχορημάτισεν συνέννοχότηςμαμής.

Τί είχε να πη πρὸς υπεράσπισί της; Τρομοκρατημένη, άοχιος να τραυλίξει.

—Ταράττεσθε! Κακὸ σημείον. Αλλά άς προχωρήσουμε με τάξι. Απὸ την έρευνα πού έγινε διὰ λογαριασμό σας, προκύπτει, ότι εγκαταλείψατε τὸν τόπον σας, διότι είσθε έγκυος. Είναι άκριβές αυτό;

—Απολύτως άκριβές!

—Όταν ήλθατε στην Μασσαλία, άνεγράφητε εἰς διάφορα ξενοδοχεῖα υπό ψευδές όνομα; Ός Λουίζα Μαθιού. Γιατί;

—Δέν ήθελα να ξεύρη ή οίκογένειά μου πού ευρίσκομαι.

—Α! Α!

Γύοισε πρὸς τὸν γραφέα:

—Τὰ γράφετε όλα αυτά; Δέν θέλατε να γνωσθί ή έπίσκεψις πού έκάματε στη μαντάμ Έσκαρτεφίγκ; Δέν άρνείσθε βέβαια ότι επήγατε εκεί. Δέν σ' άς μένει πια τώρα παρὰ να όμολογήσετε, κατὰ ποιαν ήμερομηνίαν έκαμε πάνω σας τὸ άποτρόπαιο έγκλημά της. Έκάματε μὴ έκτρωσι.

—Μὰ όχι, κύριε ανακριτά. Ηθελα όμως να δῶ σε ποιὰ κατάστασι ευρίσκετο ή έγκυμοσύνη μου. Αφού κατὰ τὸ Μάιο έγέννησα στο νοσοκομείο.

Εκείνος, δέν κουνήθηκε από τη θέσι του. Τὸ ήξαιρε πολὺ καλὰ αυτό. "Ηξαιρε όμως άκόμα καλλίτερα την τέχνη να τὰ ψήνη τὰ θύματά του.

—Πού είναι τὸ παιδί σας;

—Στην Περιθάλψι.

—Ποὺς μοῦ τὸ αποδεικνύει;

—Η πράσινη κάρτα πού ήταν στην βαλίτσα μου, και πού την βλέπω πάνω στο τραπέζι σας, μαζί με τὰ τοῦ θείου μου...

—Δέν βοήκα άκόμη τὸν καιρὸ να τὰ διαβάσω. Η άποδείξεις τῆς Περιθάλψεως είναι πράγματι αὐτοῦ. Έχετε παραδώσει ένα παιδί. Ποίος με βεβαιώνει ότι ήταν τὸ δικό σας;

—Μὰ κύριε ανακριτά. Ας με πᾶνε στο Νοσοκομείο. Η διευθύντρια και οί μαμμήδες θά με άναγνωρίσουν. Έχω μείνει παραπάνω από ένα μή-

να εκεί. Καί έπειτα στην όδο Τόρε. Ο-λόκληρο τὸ σπίτι θά μαρτυρήσι! Είμαι έγὼ ικανή για ένα τέτοιο πρᾶγμα;

Εκείνος άπέφυγε να πη τίποτα πάνω σ' αυτό, μὴ επανέλαβε την επίθεσί του.

—Γιατί, αφήσατε τὸ παιδί σας στην Περιθάλψι;

—Γιὰ προσωπικούς λόγους!

—Γιατί είσθε μὴ κακή μητέρα.

—Πιθανόν! Τὸ τιμωρεῖ αὐτὸ ο νόμος;

—Στην δική σας περίπτωσι! Ναι!

Τούτη τη φορὰ ή Σπή, συγκρατοῦσε την άναπνοή της. Ο κ. Μερμερόν, χορησιμοποιώντας την έξοργιά του, τραβοῦσε από συμπέρασμα σε συμπέρασμα.

—Διότι, αφού ήλθατε στην Μασσαλία κρυφά, και αφού εγκαταλείψατε τὸ παιδί σας, αὐτὸ αποδεικνύει ότι δέν τὸ θέλατε τὸ παιδί. Καί αφού δέν τὸ θέλατε για να επιτύχετε την έκτρωσι, επήγατε ως τῆς μαντάμ Έσκαρτεφίγκ. Έξ άλλου, είναι άνώφελο να ψεύδεσθε. Η μαμμή τὸ όμολόγησε.

—Δέν ψεύδομαι! Δέν έχω να κρύψω τίποτα.

—Καλά!

Υπαγόοευσε έπειτα στο γραφέα.

—Η Κόρη Αρελλι, όμολογεῖ ότι προσέτρεξε στίς υπηρεσίες τῆς γυναικὸς Έσκαρτεφίγκ.

Εκείνη άποφασιστικά διέκοψε:

—Δέν ποσέφυγα εἰς τὰς υπηρεσίας της, διότι, αν πράγματι τῆς έζήτησα να μὸυ κάνει μὴν έκτρωσι, εκείνη ήρνήθη κατηγορηματικῶς. Αποδείξεις είναι τὸ παιδί πού είχα.

Ο κ. Μερμερόν, άνοιξε στο γραφεῖο του την κατάθεσι τῆς μαντάμ Έσκαρτεφίγκ. Συμφωνοῦσε με την κατάθεσι τῆς Σπή. Μὰ όταν είχε στα χέρια του ένα δῦνα, δέν τὸ άφινε εύκολα.

Έκλεισε τὰ μάτια του ὥσάν να χώνευσε τὸ πὸς εύχάριστο γεῦμα. Καί με ύφος σχεδὸν αδιάφορο πρόσθεσε.

—Παῖδε σ' άς υπέδειξε την όδο τῶν Ωραινόν Φύλλων;

Μὰ αν ή Σπή, δέν ήξαιρε τούς νόμους, ήταν άρεκτά έξυπνη για να άποφύγη την παγίδα.

—Κανείς! Είδα την επιγραφή τῆς πόρτας, περνώντας απ' έξω.

—Καλά! "Ας παραδεχτούμε ότι τουλάχιστον, απ' αυτό το μέρος δεν υπήρχε τίποτε το αξιοκατάκριτο νομικώς. Μά δεν συμβαίνει το ίδιο για την έκτρωσι της φίλης σας, της κυρίας Στεφανίας Ρουστάν, στην υπόθεσι της οποίας έχετε αναμειχθῆ.

—Εγώ ί. Πώς αυτό;

Χαμογελοῦσε χτυπώντας το χέρι του, στο νέο φάκελλο που του είχε δώσει ο γραφεύς. Και έπειτα αὐστηρά:

—Συνωδεύσατε την κατηγορουμένην στην ὁδὸν Ὁραίων Φύλλων.. Και σεις της δώσατε την διεύθυνσιν!

—"Αραγε τί νὰ εἶχε πῆ ἡ Στεφανοῦλα;

Κοίταξε τὰ μαυρισμένα απ' τὸ γράψιμο φύλλα, σὰ νὰ τοὺς ζητοῦσε συμβουλή για τὸ τί νὰ πῆ, για νὰ μὴν ἐπιβαρύνῃ παραπάνω τὴ φίλη της.

"Ο κ. Μερμερόν, ἐξέταζε τὸ φάκελλο μ' ἓνα κακὸ χαμόγελο πὺν ἔκαμε ἀκόμη πιὸ ἀποκρουστικὸ τὸ ἄσχημο στόμα του.

—Ὡμολόγησε! Μιὰ πρώτη φορὰ πῆγατε μαζί σὲ μιὰν ἄλλη γυναῖκα πὺν κάμει ἐκτρώσεις, καὶ πὺν τὴν κρατοῦμε κι' αὐτήν.

Ἐκείνη κοκκίνησε.

—Ἦταν για νὰ πωρίσω κάτι πὺν τὸ χρειάζομουν.

—Τὸ ξαίρω. Καὶ ξαίρω ἐπίσης καὶ για ποιά αἰτία. Προσέξτε. Ἐδῶ σὰς περιμένω.

"Ανοίξε ἓνα συρτάρι, καὶ πῆρε ἀπὸ μέσα τὰ βιβλία πὺν εἶχαν κατασχέσει.

—Δὲν ἀγνοοῦμε ποιά εἰστε, οὔτε τὴν ἐγκληματικὴν προπαγάνδα πὺν ἔκαματε ὅταν εἴσατε στὰ ψαράδικα. Θὰ μπορούσα, καὶ θὰ πρεπε νὰ σὰς φυλακίσω, μόνο γι' αὐτό. Λόγοι ἐγκληματικοὶ τοὺς ὁποίους ἐκστομίσατε σὲ δημόσιον χῶρον. Ἐπίσης δέ, καὶ γιατί θθέσατε εἰς κυκλοφορίαν τὰ ἐγκληματικὰ αὐτὰ ἔντυπα.

Τὰ ἀπαρίθμησε μὲ ἓνα μορφασμὸ γεμῶτο συχαμάρα.

—Ἡ ἀπεργία τῶν κοιλιῶν... Στείρωσις. Εἶναι πράξεις κολαζόμεναι ἀπὸ τὸν νόμον τῆς 1ης Αὐγούστου 1920.

—"Αφησα τὴν ψαραγορὰ πρὸ ἐνὸς μηνός, αὐτὰ δὲ τὰ ἀγόρασα μόλις πρὸ μιᾶς ἐβδομάδος ἀπὸ ἓνα παλαιοπώλη,

—Γράφετε Μπαρμπερόν, Ἡ διεύθυνσις τοῦ παλαιοπώλου σας;

Εἶπε μὲ ὕφος ἐπιτακτικόν.

—Δὲν ξαίρω! Ἐκαμα περίπατο.

—Βοίσκετε για ὅλα ἀπάντησι.

—Ἀλλὰ αὐτὸ πὺν κρύβατε στὴ βαλίτσα σας; "Α! "Α! Σωπαίνετε;

Διάρσασε φωναχτὰ, τονίζοντας τὴν κάθε λέξι:

—«Μέσα ἀποφυγῆς τῆς ἐγκυμοσύνης..» Ξαίρετε σὲ τί σὰς ἐκθέτει αὐτό;

—Τὸ νὰ μορφώνεται κανεὶς δὲν εἶναι ἐγκλημα.

—Μὰ τὸ νὰ διαδίδετε αὐτὴν τὴν ἀντικοινωνικὴ θεωρίαν, εἶναι ἓνα ἐγκλημα πὺν μπορεῖ νὰ σὰς στοιχίσῃ. Νά! Ἰδοὺ τὸ ἄρθρον.

«Ἄρθρ. 3. «Τιμωρεῖται εἰς ἐνὸς μέχρι ἑξ μηνῶν φυλάκισιν καὶ εἰς πρόστιμον 100 φράγκων μέχρι 5000 φράγκων, πᾶς ὅστις, πρὸς σκοπὸν προπαγάνδας, διὰ μέσου καθοριζομένου εἰς τὰ ἄρθρα 1 καὶ 2—καταδέχτηκε νὰ ἐξηγήσῃ.—"Αφορρὸν τὴν πρόκλησιν εἰς τὸ ἐγκλημα τῆς ἐκτρώσεως καὶ ἐπ' αὐτοῦ δὲν εἰστε καθόλου καθαρὴ—... Ἐχει περιγράψῃ ἢ ἐκλαϊκεύσῃ ἢ ἀποκαλύψῃ τρόπους προλήψεως τῆς ἐγκυμοσύνης, ἢ ἀκόμη ἔχει διευκολύνει τὴν χρῆσιν τῶν μεθόδων αὐτῶν...»

—Ὁ νόμος λέει τέτοια πράγματα;

Δὲν μπορούσε ν' ἀποκρύψῃ τὴν ὀργή της.

—..Μὰ εἶναι τρατωδες! Οἱ βουλευτὲς πὺν τὸν ἔκαμαν αὐτὸν τὸ νόμο, δὲν κοίταξαν λοιπὸν ποτὲ τὴ ζωή; Δὲν ρώτησαν ποτὲ καμμιά γυναῖκα;

—Ναί! Ναί! Τὸ ξαίρουμε κι' αὐτό! Εἰστε μιὰ μικρὴ. Ἄναρχική.

Ἄνασήκωσε τοὺς ὤμους της, καὶ ἀποτίναξε τὴν ἐτικέττα.

—Ἄναρχική; γιατί δὲν ἀγαπῶ νὰ βλέπω τὸν πόνο, καὶ γιατί ἢ ἡλιθιότης μου προκαλεῖ ἀηδία; Αὐτοὶ πὺν φαιμεικάρησαν τοὺς νόμους σας, ἄς πᾶνε λοιπὸν νὰ ρωτήσουν τὴν πτωχολογία. Ἄν ἦταν σὰν κ' ἐμένα, θὰ ξαίρανε γιατί στοὺς ἐργάτες ὅπως καὶ στοὺς χωρικοὺς, πλήθος γυναῖκες ἀλληλοβοηθοῦνται για νὰ ξεφορτωθοῦν τὸ βάρος τους, ὅταν δὲν τρυπιοῦνται οἱ ἴδιες μὲ τὸ πρῶτο τυχὸν αἰχμηρὸ ἐργαλεῖο.

Ἀφηρημένος μᾶλλον παρὰ ἐξωρη-

σμένος ἀπὸ αὐτὴ τὴν ἔκρηξι ὅπου ἢ ἐνοχοποίησις εὗρισκε πάτημα, ὁ κ. Μερμερόν παρακολουθοῦσε μὲ διασκεδαστικὸ βλέμμα τὴ σύνταξι τοῦ γραφιά του.

Ἡ Σπῆ, συνεπαρμένη ἀπὸ τὴν πεποίθησί της ἐξακολουθοῦσε.

—Τὸ λοιπὸν, ὅταν ἔτσι γίνεται...

Ὁ ἀνακριτὴς, τὴν ἐρέθιζε για νὰ μιλῇ κι' ἔγραφε πάνω στὸ φάκελλό της.

«Ἐπαναστάτης. Δέον νὰ παρακολουθῆται».

Ἐπειτα, μ' ὅλη του τὴν ὑπομονή, ἔχοντας ὅλο τὸ χρονικὸ περιθώριο, ρώτησε.

—Τελειώσατε;

—Ναί! κύριε ἀνακριτά! Ὁμολογῶ πὺς τὰ εἶπα ὅλα αὐτά. Νόμιζα πὺς καλὰ ἔκαμα. Δὲν ἤξαιρα πὺς αὐτὸ σημαίνει Ἄναρχία!.. Δὲν ἔκαμα τίποτε ἄλλο!

Τῆς ἔκοψε τὸ λόγο.

—Αὐτὸ ἀρκεῖ, για νὰ ἐκδώσω ἔνταλμα προφυλακίσεως!

Σὰν κεραυνόπληκτη, τὸν κοίταξε καὶ σῶπασε.

Ὁ σιδερένιος κύκλος ὅλο καὶ στένευε γύρω της:

Ὁ κ. Μερμερόν, εἶπε αὐστηρά.

—Εἶναι ἀλήθεια, ναὶ ἢ ὄχι, διὰ συνωδεύσατε τὴ φίλη σας Στεφανία στὴν ὁδὸ τῶν Ὁραίων Φύλλων;

—Ὁχι!

—"Α! Τὴν διαψεύδετε;

Σκέφτηκε τότες ἐκείνη.

—Αὐτὸ εἶναι μιὰσατανικὴ ἐφεύρεσις για νὰ τσακώσῃ τὴν Στεφανοῦ στὰ πράσσα».

Ἐπιβεβαίωσε:

—Λέγω τὴν ἀλήθεια! Ἦμουν μαζί της στὴ βατανοῦ, μὰ ὄχι σὲς μαντὰμ Ἐσκαρτεφίγκ.

—Καλά! Εἶναι ἀλήθεια, ὅτι τὴν ἐπομένη τῆς ἐπισκέψεώς της στὴ μαῖα, ἢ δεσποινίς Ρουστάν εἶχε μιὰν αἰμορραγία; Ὅλο τὸ σπῆτι ἄκουσε τὰ οὐρλιαχτά της... Ἰδοὺ κατάθεσις τῆς γυναικὸς Ρουμπιᾶου πὺν λέγει: «Νόμισα πὺς ξεγεννοῦσε. Ἐμπῆκα! Ἐδινε στὴ μητέρα της μιὰ πετοέτα πὺν λὲς καὶ τὴν εἶχαν μουςκέψῃ σ' ἓνα μαστέλλο αἷμα.

—Δὲν ἄκουσα ποτὲ νὰ γίνεται λόγος γι' αὐτό. Ἐξ ἄλλου δὲν κατοικοῦσα πᾶ σ' αὐτὸ τὸ σπῆτι, ἐκείνη τὴ στιγμῇ.

—Ἐκείνη τὴ στιγμῇ;

Τὰ βλέφαρα τοῦ ἀνακριτοῦ ἔπαιζαν. Τὴν εἶχε τσακώσῃ Καὶ ταυτόχρονα καὶ τὴν δεσποινίδα Ρουστάν.

—Γράψτε ὅτι ἢ κόρη Σπιριτὰ Ἄρελ-λί ἀναγνωρίζει ὅτι τὴν στιγμῇ τῆς ἐκτρώσεως τῆς κυρίας Ρουστάν δὲν κατῶκει πλέον εἰς τὴν ὁδὸν Τόρε.

—Συγγνώμην. εἶπα πὺς δὲν ἄκουσα ποτὲ νὰ γίνεται λόγος πρὸς ἐκτρώσεως.

—Συγγνώμη! Ἐχετε ὁμολογήσῃ ὅτι δὲν κατοικοῦσατε πλέον ἐκεῖ, ἐκείνη τὴ στιγμῇ. Για ποιὰν «στιγμῇ» ἐννοοῦσατε;

—Για καμμιά στιγμῇ. Ἦθελα νὰ πῶ πὺς ὅταν ἔχασα απ' τὰ μάτια μου τοὺς Ρουστάν, ἢ Στεφανοῦλα δὲν ἦταν ἔγκυος. Λίγες μέρες πρίν. εἴναμε κ' οἱ δυὸ μαζί τὴν περίοδό μας. Καὶ ξαίρω ὅτι πάντα εἶχε αἰμορραγίες. Διόλου παρῆενο νὰ τὴν εἶχαν ἀκούσῃ νὰ φωνάζῃ...

Ὁ ἀνακριτὴς ξανακλείδωσε τὸ φάκελλό του.

—Τὸ λοιπὸν, κατὰ τὴ γνώμη σας, ἢ Στεφανοῦλα Ρουστάν, δὲν ἔκαμε ἐκτρώσι;

—Ὁχι κύριε ἀνακριτά!

—Καλά! Ὑπογράψατε αὐτὴν τὴν κατάθεσι... Μά, λυποῦμαι για σὰς, οἱ ἀπαντήσεις δὲν συμφωνοῦν οὔτε μὲ τὰ ὅσα λέγουν αἱ κατηγορούμεναι, οὔτε μὲ τὰ ὅσα ἡμεῖς γνωρίζομε. Εἰστε πρόσωπον ἐπικίνδυνον καὶ ὁ νόμος θὰ ἀκολουθήσῃ τὸν δόμο του... θὰ κληθῆτε καὶ πάλιν. Καὶ τοῦτη τὴ φορὰ...

"Αμινε τὴν φορὰν τοῦ ἐκκοιμῆ.

Ἡ Σπῆ ἔσπευγε τοομαγμένη, μὲ τὴ φοβέρα τοῦ ἀνακριτοῦ.

X

Παίρονοντας τὸ τηλεγράφημα τῆς βαφτισμῆς του, ὁ Σεβαστιανὸς Πακκῶ, εἶχε τρέξει ἀμέσως.

Βλέποντας τὴν συντριβὴ τῆς Σπῆ, τόσο χλωμὴ ὥς καὶ στὸ τελευταῖο ταξίδι, στεναγορῆθηκε πάρα πολὺ.

Ἡ δευτέρα κλήσις τῆς εἶχε ἔλθει για τὴν ἐπαύριο, τὴν ἴδιαν ὥρα.

Ἦσυχος για τὴν ἀθωότητα τῆς Σπῆ, συμφώνησε μαζί της, για νὰ κρύψῃ αὐτὴ, ὅλα ὅσα ἤξαιρε, πάνω στὴν

έκτρωσι τῆς Στεφανούλας, καὶ ἀποφά-
σισε, ὅταν θᾶ τὴν συνώδευε στὸ Μέ-
γαρο, νὰ δῇ προηγουμένως, ὁ ἴδιος,
αὐτὸν τὸν περίεργο ἀνακριτῆ.

Ξαναδιάβασε τὴν κλῆσι.

—Κύριος Μερμερόν; Μερμερόν;
Πῶς νὰ τὸν τρακάρῃ κανεῖς;

Τὴν ἄλλη μέρα τὸ πρωῒ, ἔχοντας
καταστρώσει τὸ σχέδιό του κατὰ τὴ
νύχτα, συνώδευσε ὡς τὸ ἐργαστάσιο τῆ
Σπῆ, κάπως καθυστάσμενην τώρα πού
τὸν ἐνοιοῦθε στὸ πλευρό της, ἔτοιμο
νὰ τὴν βοηθήσῃ.

Ἦθελε νὰ δῇ τὸ φίλο του Λουκιανὸ
Μπερνιέ.

Δὲν ἀμφέβαλλε, οὔτε γιὰ τὴν καλὴ
του συμβουλή, οὔτε γιὰ τὴν υποστήριξί
του...

Ἡ ζωὴ τῆς Σπιριτᾶ ἦσαν σὲ κίν-
δυνό, καθὼς καὶ ἡ δική του.

Οἱ δύο ἀδελφοὶ ἦταν κι' ὅλας στὴ
δουλειά: Ὁ Λουκιανός, στὸ γραφεῖο
του ὅπου ἔσφιγγε τὰ χέρια τοῦ Πακκῶ,
μὲ ἐγκαρδιότητα, ὁ Πέτρος στὰ ἐργα-
στήρια, ὅπου ὁ πρεσβύτερος ἔστειλε ἀ-
μέσως νὰ τὸν ζητήσουν.

—Εὐχαριστημένος πού σὲ ξαναβλέ-
πω καλέ μου! ἔλεγε ὁ Λουκιανός. Καὶ
ξαίρει καλὰ! Ἡ ἀνενσί σου... Ἐνας
ἄσος! Μᾶς ἔκαμε πραγματικὸ δῶρο
μᾶς υποχρεώσεις!..

—Ἀλήθεια; Σᾶς ικανοποιεῖ;

—Ρῶτα τὸν ἀδελφό μου:

Ἐκαμε τίς συστάσεις στὸ μικρότερο
πού ἐρχότανε ἐκείνη τὴ στιγμή.

—Ὁ ἀγαπητός μου Πακκῶ, ὁ θεῖος
τῆς Σπιριτᾶ Ἀγγελί.

Καὶ ἔτσι πού ὁ Πέτρος Μπερνιέ, δὲν
στέρευε, πάνω στὰ κομπλιμέντα γιὰ τὴν
ἐξυπνάδα καὶ τὴ διαγωγὴ τῆς νέας, ὁ
Ἀγγιόχοιρος, μὲ ἐμπιστοσύνη, ἐξήγησε
δίχως νὰ κρύψῃ τίποτα τὴν περιτέτεια
πού συνέβαινε σ' αὐτὸ τὸ «κούμένο παι-
δί...».

Ἦσαν σὲ δύσκολη θέσι, μ' αὐτὸν
τὸν ἀνακριτῆ: ἓνα βρωμιάρη.

—Ἡ ὑπόθεσις Ἐσκαρτεφίγκ; Διάβο-
λε—μουρμούρισε ὁ Λουκιανός Μπερνιέ
—Οἱ ἐφημερίδες κάνουν τόσο θόρυβο,
πού οἱ δικαστὲς θὰ πρέπῃ νᾶχουν ἐντο-
λές, γιὰ νὰ παραδειγματίσουν.

Ὁ νεώτερος Μπερνιέ, γενναῖοκαρδὸς
γοητευμένος δίχως νὰ τὸ ὁμολογῇ στὸν

ἴδιο τὸν ἑαυτὸ του ἀπὸ τὴν γοητεία τῆς
Σπιριτᾶ, πῆρε φωτιά:

—Δὲν εἶναι λόγος αὐτός, γιὰ νὰ ἐ-
νοχλοῦν τὸ καλὸ αὐτὸ κορίτσι. Πρέπει
νὰ τὴν γλυτώσωμε ἀπ' αὐτοῦ. Ἐνα ἀ-
νεπανόρθωτο σφάλμα, γίνεται τόσο γρή-
γορα. Ἡ ἐξουσία τῶν δικαστῶν εἶναι
τρόμερή!

—Ὁ ὑπόδικος εἶναι στὴ διάκρισί
των, ἐτόνισε ὁ ἄλλος. Λοιπόν, πῶς λε-
γότανε ὁ λεγόμενός σου;

—Μερμερόν!

—Μερμερόν; ξεφώνησε ὁ Πέτρος.
Σᾶς πιστεύω. Εἶναι γνωστὸς στὸ μέγαρο
τῆς Δικαιοσύνης. Αὐτὸς θὰ καρατομοῦ-
σε τὴ μητέρα του...

Ὁ Λουκιανός ἔτριψε τὰ χέρια του:

—Μὰ εἶναι ὅ,τι τὸ καλλίτερο θέ-
λαμε. Γιατὶ αὐτὸν τὸν κρατοῦμε καλὰ!

Ἐλκισαν τὴν πόρτα καὶ ὁ Λουκία-
νός ἐξήγησε:

—Φαντάσου πῶς πρὶν δεκατέσσερα
χρόνια, ὁ Μερμερόν μας, δικαστὴς τότε
στὸ Τουρνόν, ὅπου κατοικοῦσε ἡ μητέρα
μας, γκάστρωσε τὴν καμαριέρα μας,
πού τὴν ἔχω ἀκόμη, τὴ Νιζόν, πού ἔπει-
τα ἀπ' αὐτό, ἔγινε παραμάννα τῆς κόρης
μου, Καὶ—νὰ τὸ ὠραιότερο—τὴν ἔβαλε
νὰ κάμῃ ἐκτρωσι, πρὶν τὴν ἐγκαταλείψει.

—Ὅχι! ξεφώνησε ὁ Πακκῶ. Δὲν
εἶναι δυνατό αὐτό!

—Περίμενε! Ἡ παραμάννα φύλαξε
τὴν ἐπιστολή, ὅπου ὁ μέλλων αὐτὸς
πρωταθλητὴς τῆς ἡθικῆς τῆς δίνει
ὠφέλιμες συμβουλές! Μοῦ τὴν εἶχεν ἐμ-
πιστευθῇ καὶ τὴν φυλάγω σὲ σίγουρο μέ-
ρος. Νὰ εἶσαι λοιπόν, ἡσυχος.

Ἐχουμε ὅ,τι χρειάζεται γιὰ νὰ φι-
μώσουμε τὸν Μερμερόν, ἐὰν ἐπιμένῃ.
Δὲν πιστεύω νὰ τὸ κάμῃ. Σημείωσε ὅτι
στὴν ἐποχὴ, γιὰ τὴν ὁποία σοῦ μιλῶ, ὁ
λεβέντης μας ἦταν παντρεμμένος. Εἶναι
ἀκόμη παντρεμμένος καὶ δίχως παιδιά,
ἀν ἀγαπᾷς.

—Δὲν βλέπω, σὲ τί, αὐτὴ τὸ περι-
στατικὸ μπορεῖ νὰ μᾶς χρησιμεύσῃ. Εἶ-
πε ὁ Πακκῶ—Ἐκτὸς στὸ νὰ κρίνουμε
ἐμεῖς τὸν ἀνακριτῆ!..

—Μὰ χρησιμεύει, νὰ τὸν καταστή-
σουμε ἀνίκανο νὰ σᾶς βλάψῃ, ἀφοῦ ξαί-
ρει πῶς ἐμεῖς γνωρίζουμε τὰ δικά του.
Ξεφώνισε ὁ Πέτρος Μπερνιέ—θὰ δῆτε
τώρα...

Πῆρε ἀπ' τὸν κλασσὲρ τοῦ ἀδελφοῦ
του, μιὰν κάρτα μὲ τὴ φίρμα τοῦ ἐργο-
στασίου.

—Γράψε ἐσὺ μόνος σου... γέρο, καὶ
ὑπόγραψε! Θὰ τοῦ κάμῃ περισσότερη
ἐντύπωση.

Ὁ Λουκιανὸς Μπερνιέ, εἰς ὕψος ἀ-
ποφασιστικὸ σημείωσε δυὸ τρεῖς ἀράδες.
καὶ ἔδωσε στὸν Πακκῶ τὸ ἀνελλιπὸ ὁ-
πλο:

«Ὁ Λουκιανὸς Μπερνιέ, συνιστᾷ στὸν
κ. Μερμερόν, ἓνα ἀδελφικὸ του φίλο,
τὸν Σεβαστιανὸν Πακκῶ καὶ ἐλπίζει ὅτι,
ὁ φίλος του θὰ τύχῃ, ἐνθέρμου ἐνδιαφέ-
ροντος».

—Βέβαια! αὐτὸ εἶναι ἐκβιασμός—
προσέφερε χαμογελῶντας, ὅμως γιὰ μιὰ
φορὰ ἔχει τὴ θέσι του...

Χτυποῦσε κάποιος στὴν πόρτα.

Ἦ Σπῆ μπῆκε ἐκείνη τὴν ὥρα. Οἱ
δυὸ ἀδελφοὶ τὴν καθυστέρησαν μὲ λίγα
καλὰ λόγια:

—Μπορεῖτε νὰ εἰστε ἡσυχῇ! Ὁ
θεῖός σας ἔχει ὅ,τι χρειάζεται γιὰ νὰ σᾶς
ὑπερασπίσῃ.

—Καὶ ἀνχρειαστῇ θὰ ἐπέμβουμε!
Προσέθεσε ὁ Πέτρος, τόσο ζωηρὸ ὥστε
ἡ Σπῆ ξαναπῆρε πάλι θάρρος.

...

—Τὸ ἀπόγευμα, ὅταν πέρασε στὸ
γραφεῖο τοῦ ὁ κ. Μερμερόν ἦταν πολὺ
κακόκεφος.

Ἐρριξε κατὰ τὴν συνήθειά του, μιὰ
ματιὰ στὸ ἐκκρεμές: Ἐνα ὀλόγλυφο
πού παρίστανε τὸ Λυκοῦργο ἐπάνω σ'
ἓνα μαῦρο, ὀρόσημο.

Δυόμιση ἡ ὥρα!..

Εἶχε ἔλθῃ νωρίς! Ἐβγαλὲ τὸ σκλη-
ρὸ του φόρεσε τὸ μαῦρο σκουφο του, ξε-
φύλλισε τοὺς φακέλλους του καὶ χασμου-
ρίθηκε:

—Τί δαίμονα! Αὐτὴ ἡ παραγεμι-
στὴ γαλοπούλα!..

Χτυποῦσε τὸ κουδούνι, γιὰ νὰ δια-
τάξῃ τὸ συνηθισμένο του χαμομῆλι.

Μὰ προβλεπτικὸς, ὁ κλητῆρας τοῦ τὸ
ἔφερε, ἀν καὶ ἡ κανονικὴ του ὥρα, ἦταν
τρεῖς παρὰ τέταρτο.

—Υπάρχει ἤδη κόσμος;

—Μερικὲς κλήσεις καὶ ἓνας κύριος
πού ἐπιμένει νὰ δῇ, ὅσο τὸ δυνατό γρη-
γορώτερο τὸν κ. Ἀνακριτῆ. Ἴδου ἡ

κάρτα του.

Ἐρριξε ἓνα βλέμμα:

«Υπουργεῖον Γεωργίας».

ΣΕΒΑΣΤΙΑΝΟΣ ΠΑΚΚΩ

Ἐπιθεωρητῆς»

Καλὰ. Ἀς περιμένῃ.

Ἀνακάτεψε σιγὰ σιγὰ, μὲ τὸ κουτα-
λάκι, τὸ φλυτζάνι του καὶ ἐπὶ μερικὲς
γουλιές δακεκομμένες ἀπὸ γκριμάτσες.

Τὸ χαμομῆλι ἦταν ἀπᾶντο πρᾶγμα.

Τὸ βλέμμα του ἔπεσε στὴν κάρτα,
ὅπου ἦταν τὸ ὄνομα τοῦ Πακκῶ.

—Ποῦ τῶρα δὴ αὐτὸ τὸ ὄνομα; Ὑ-
πουργεῖον Γεωργίας;

Τοῦ ἔκαμε καλὴν ἐντύπωση. Χτυ-
πησε τὸ κουδούνι.

—Πάρτε το! Τὸ χαμομῆλι σας δὲν
ἦταν ἀρκετὰ ζεστό. Ἀλλοίμονό σας, ἀν
δὲν καλοχωνέψω. Ὁ κ. Μπαρμπερόν
εἶναι αὐτὸ οὔ,

—Ὁ κ. γραφεύς, δὲν ἦλθε ἀκόμη!

—Ἀς ἔλθῃ νὰ μὲ βοῇ ἀμέσως! Ἐν
τῷ μεταξύ ἂς εἰσέλθῃ αὐτὸς ὁ κύριος.

...

Ἐδειξε ἓνα κάθισμα.

Σιωπῇ. Ὁ Ἀγγιόχοιρος, σὰν ὠχυρω-
μένος στὸ κάθισμά του τὸν ἐκοίταξε.

Ὁ κ. Μερμερόν, καταδεχτικός, τὸν
ρώτησε:

—Ἐπιθυμεῖτε;

—Νὰ σᾶς μιλήσω γιὰ κάποιον, τοῦ
ὁποίου ἡ τυχὴ ἐξαρτᾶται ἀπὸ σᾶς!

Ὁ κ. Μερμερόν προθυμοποιήθηκε,
ἀλλὰ ἀμέσως ἔγινε ἐπιφυλακτικώτερος.

—Ἀκούω.

Τὸ πελιδνὸ τοῦ πρόσωπο, ὅλο καὶ
γινότανε πιο παγερό, ὅταν μάθαινε ὅτι ὁ
ἀντιπρόσωπος τοῦ Υπουργείου τῆς Γε-
ωργίας δὲν ἦταν παρὰ ἓνας κατώτερος
ὑπάλληλος καὶ ζητοῦσε, γιὰ προσωπικὴ
του χάρι, νὰ προστατευθῇ μιὰ συγγενὴς
του, ταπεινὴ καὶ ὑποπίος.

Ὁ Δικαστικὸς τότε, τὸ πῆρε ψηλά.

—Αὐτὴ ἡ μικρὰ δοκιμὴ πιέσεως ἐπὶ
τῆς συνειδήσεώς μου, θὰ ἡμποροῦσε νὰ
σᾶς στοιχίσῃ ἀκριβὰ. Κύριε! Ἐν πάσῃ
περιπτώσει, δὲν συνηγορεῖτε ὑπὲρ τῆς ὑ-
ποδίκου, τῆς ὁποίας αἱ πράξεις...

Μὲ ἐπιβολή, ὁ Πακκῶ τὸν ἐσταμά-
τησε:

Δὲν ἐπεχείρησα καμμιάν πόσιν.

“Ερχομαι μόνο να σās ζητήσω ως άνθρωπος, τι έχετε να ψεξετε την άνεψιά μου. Έγώ την άνεθρεψα και την γνωρίζω καλά. “Αν υπήρξε θυμα ένος παληανθρώπου, αυτό δεν σημαίνει διόλου ότι έπαινε να είναι το πιο τίμιο και ήθικο κορίτσι του κόσμου. Είναι δε άπαράδεκτον το ότι, ύπεστη ένα δυστύχημα, να ύποφέρη τώρα για κάτι άλλο εις το όποιον δεν έχει άναμιχθή.

“Ο κ. Μερμερόν, ήλθε στον έαυτό του. Σηκώθηκε. Ήταν χλωμός από μιá λύσσα που την συγκρατούσε πολύ άσχημα.

— Αυτό θα το δούμε! Σās παρακαλώ να άποσυρθήτε.

Θα χτυπούσε το κουδοϋνι.

Μα ο Πακκώ πλησίασε και του έπιασε άποιομα το χερί.

— Θα μ’ ακουσετε!

“Ο κ. Μερμερόν, τρομαγμένος τώρα άπ’ το άγριεμένο βλέμμα του έπισκεπτον, έκρινε προτιμώτερο να περιμενητόν κατευνασμο του.

Είχε λαβεί ύφος άνωτερότητος, και καραδοκούσε την καταλληλή στιγμή για να χτυπήσει το κουδοϋνι.

Μα ο άλλος, έμαντευσε, πλησίασε με το ένα χερί την καρεκλα του και με το άλλο έπιασε το κουδοϋνι.

— Οί δυο μας τώρα! Και μη σās περνά άπ’ το νού να χτυπήσετε αν θέλετε το τομαρι σας!

“Ο κ. Μερμερόν, δαμασμένος, δεν άκουσε το χαιρετισμο του γραφεως που μπήκε έκείνη τη στιγμή. Χασμουρήθηκε τόσο, άπο στομαχοπονο όσο και για να δειξη την άδιαφορία του.

— Έξακολουσώ! Αί δυο κατηγορίαι με τās όποιας, χάρις εις μιάν κακην πίστιν, θα ήμπορουνε να βλάψετε την άνεψιά μου είναι: Προκλήσις εις έκτρωσιν, ή όποία είναι άστήρικτος. “Η άλλη, προπαγάνδα κατά της εγκυμοσύνης. Αυτήν δεν μπορείτε να την άποδείξετε. “Η έρευνά σας εις την ψαράγορα;

“Ο άνακριτής κάτι μουρμούρισε.

“Ο Πακκώ εξηκολούθησε.

— “Η μπροσούρα που δάνεισε ή άνεψιά μου σε μιá φίλη της; Δεν περιέχει τίποτε που διωκεται άπο τόν νόμον, Τήν γνωρίζω. Έγώ τής την έδωσα:

“Ελευθέρος έρως, ελευθέρα μητρότης» του Πωλ Ρωμπέν, που είναι ένας φιλόσοφος και άγιος άνθρωπος... Τι μενει; Λόγια, άπο στόμα σ’ αὐτί; Αυτά είναι άσύλληπτα όπως ή σκέψις! Θεσατε λοιπον έξω άπο όλην αυτήν την ύπόθεσι, τούτο το παιδί.

“Ο κ. Μερμερόν, θυμωμένος, βρήκε τάρα στη μνήμη του, μερικες άπο τις ώραιες έκείνες φράσεις, που έλεγε ένώπιον του άκρατηρίου ως Είσαγγελεύς στο Τουρνόν:

— “Η Γαλλία, έχει άνάγκη άπο παιδιά! Και όλοι έκείνοι που προσπαθούν δια λόγου ειτε γραπτώς να περιορίσουν την συγκομιδή της γονιμότητος, είναι έχθροι του Κράτους! “Η έκτρωσις είναι εγκλημα κατά της φύσεως! Και ή προπαγάνδα της, εγκλημα κατά της Κοινωνίας...

“Ο Πακκώ χαμογέλασε.

— “Επι τελους!... κύριε άνακριτά.

“Αφοϋ τó παίρνετε τόσο ψηλά, και μου κάμετε την τιμή να μου ανακοινώνετε τις πεποιθήσεις σας, θα καταλήξω έκεί άπ’ όπου θα έπρεπε προφανώς να είχα αρχίση. Έχω να σās εγχειρίσω, μιάν καρτα, εκ μερους κάποιου που τον γνωρίζετε καλά... Συγχωρήσατε την άπλοϊκοτητα ένος χωρικού.

Μολις ο κ. Μερμερόν, διάβασε, τὰ μάγουλά του κοκκινισαν, προδιδοντας την έσωτερική του ταραχή.

— “Ο Λουκιανός Μπερνιέ, ο άντιπρόεδρος του Έμπορικού Έπιμελητηρίου; Γνωρίζετε τούς Μπερνις;

Ρώτησε με φωνή στενωχωρημένη.

— “Αν γνωρίζω τον Λουκιανό; Μα όλο τó σπíti του, άπο τόν Πέτρο ως την σύζυγό του και ως την κόρη.. και ως την γκουβερνάντα τη Νιζόν!

“Επαιξαν τὰ μάτια του κ. Μερμερόν, και πρόδωσαν τή βαθύτερη συγκίνησι.

— Τι μου λέγατε λοιπόν;

Σώπασε λίγο. Κ’ έπειτα:

—...“Οτι είσθε φίλοι;

“Ο Πακκώ ύψωσε τη φωνή.

— Φίλοι άπο είκοσι χρονια.

— Πράγματι.

Τόν τάραξε ένα ρέψιμο, τόσο δυνατό και με τόση ξυνίλα, ώστε άναγκάστηκε να πη:

— Συγγνώμη!

“Ο Πακκώ άπελάμβανε για μερικά λεπτά την ταραχή του Άνακριτου. Άλλά ο κ. Μερμερόν είχε ήδη πάρει την άπόφασί του.

“Εδήλωσε με φωνή μελίσσου.

— Είναι οί μεγάλοι σαπωνοποιοί μας! “Ενα άπ’ τὰ πρώτα όνοματα της Μασσαλίας

— “Η άνεψιά μου είναι— ίσως να μη τó γνωρίζατε,— ύπάλληλός των. Και με τὰ καλλίτερα συστατικά.

“Ο κ. Μερμερόν ξερόβηξε.

— Πράγματι. “Υπήρχε κάτι τέτοιο στην έρευνα.

Και συλλογιότανε.

— Πώς να μαντεύσω ότι ο μουρλός αυτός είναι σε τοσο στενές σχέσεις με τούς Μπερνις! “Αραγε, τι ακριβώς να ήξαιρε; Τι να ήθελαν να πούν αι διαφορούμεναι λέξεις της κάρτας;

Για πρώτη φορά, έπειτα άπο τόσον καιρό ή επικίνδυνη άναμνησις ξανάβγαίνε παλι στην ύψι.

“Αναστεναξε.

— Είναι παλὺ λυπηρόν! Δεν επιθυμώ καλλίτερο, παρά να έξυπηρετήσω τούς φίλους μου, Μπερνιέ.

Μα αυτό είναι πολὺ δύσκολο! Τό ένταλμα προφυλακίσεως είναι έτοιμο.

Είχε άνοίξει το φακέλλο της Σπή.

Τόν ξεφύλλιξε κ’ έξυνε το κεφάλι του πάνω άπο τó σκουφο του, με τον κοπιτήρα του.

— Πολὺ δύσκολο. Και αν άπομακρύνουμε τη ζήτημα της προπαγάνδας, παραμενει το γεγονός, ότι ή άνεψιά σας έδωσε την διεϋθυνσιν εις την κόρην Ρουστάν!

— “Αρνείται!

— “Υπάρχουν ως πρὸς αυτό αι σοβαρώτεραι ένδεξιεις! “Ακουσε! “Ας κάμω όλο το καθήκον μου είμαι ύποχρεωμένος να φανώ αϋστηρός. Έν τουτοις λόγω φιλίας μου με τούς Μπερνις θα προσπαθήσω να σās ικανοποιήσω. Πρέπει έν τούτοις να εύρω τρόπον και να καθησυχάσω την συνειδησί μου. “Ας άνιβάλλουμε δι’ αύριο την άνάκρισιν. “Ως τότε, ίσως να... έχω εύρει κάτι!

“Επειτα είπε με καλωσύνη:

— Θα δήτε τούς φίλους σας σήμερα;

— Μα βεβαία! Περιμένουν...

— Πέστε λοιπόν στο Λουκιανό

Μπερνιέ, ότι θα έχω την ευχαρίστησι, να τού μιλήσω μόνος μου γι’ αυτήν την ύπόθεσι. “Αν ήθελε να έλθη αύριο στις 10 ή ώρα!... “Η άκόμη αν ήθελε άπόψε μετά τó δείπνο, σπíti μου... Δεν θα έβγω!

Σηκώθηκε. Προσπάθησε να χαμογελάση.

— “Ισως, μετά τη συνομιλία αυτή. “Ισως να έχω να σās άναγγείλω ευχάριστα νέα...

— “Ελπίζω!

Είπεν ο Πακκώ, που έγινε τώρα κι’ αυτός αινιγματώδης.

— Παληανθρώπακο! σκέφθηκε. Θέλεις να πάρης πίσω την έπιστολή σου!

Την άλλη μέρα, στην ώρισμένη ώρα, θεϊος και άνεψιά άναγγέλθηκαν.

“Ο κλητήρ είχε έντολή να τούς εισαγάγη άμεσως.

Σε σφραγισμένο φάκέλλο, ο “Αγριόχοιρος κρατούσε την έπιστολή.

— Πρὸ παντός μη τού την δώσης αν δεν σου τελειώση τη δουλειά.

“Ετσι τού είπαν. Γιατί έτσι είχαν μείνει σύμφωνοι.

— “Ε λοιπόν. “Ο κ. Μπερνιέ, μου έδωσε τέτοιες έγγυήσεις, ώστε θα άναθεωρήσω την άπόφασί μου. Θα τὰ διορθώσουμε. Να κτυπήσω μιá στιγμή, για να έλθη ο γραφεύς μου. “Επιτρέπετε;

— Μα πώς... Μα πώς!

— “Η άνεψιά σας είναι έδω; Ναί! Τό κάτω της γραφής, ή περιπτώσις της δεν είναι για κερμάλα!

Προσπαθούσε να χαμογελάση.

“Ο γραφεύς, έκαμε μιάν νέα κατάθεσι, που την διάβασε ο “Ανακριτής άδιάφορα:

— “Υπογράψατε!

Τοποθέτησε το έγγραφο στο φάκέλλο, και τó φάκέλλο στο συρτάρι που τó άφησε επιδεικτικά άνοιχτό, για να τού δώση να καταλάβη ότι περιέμενε τó γράμμα του.

Μα τί περιέμενε αυτό τó κτήνος, για να τού δώση το φάκέλλο; Ήταν κίόλας άσχημος και παρακολουθούσε με τó βλέμμα του τὰ ξενοιαστα πια τώρα μουστάκια του Πακκώ.

Είπε στη Σπή:

— Είστε έλευθέρα!

“Εδειξε τὰ βιβλία:

—Τὰ κατὰσχῶ αὐτά! Μὴν ἀγοράζε-
τε ἄλλα. Πιστέψτε με. Ἄ, νά! Αὐτὸ
λ. χ εἶναι δικό σας.

Τῆς ἔδωσε τὴν πράσινη κάρτα.

Ἐδωσε ἔπειτα στὸν Πακκῶ ἓνα
δέμα:

—Εἶναι τὰ γράμματά σας! Εὐρίσκον-
ται ὅλα.

Ἐκεῖνος ἄπλωσε τὸ χέρι καὶ τοῦ εἶπε:

—Ἐχῶ γιὰ σᾶς ἓνα γράμμα ἀπὸ
μέρος τῆς κ. Λουσιέν Μπερνιέ.

Ὁ ἄλλος κοκκίνησε.

—Ἐπιτρέψτε:

Εἶπε καὶ ἔσχισε τὸ φάκελλο.

—Τοὺς καλλιτέρονες μου χαιρετῶντες
στὴν κ. Μπερνιέ.

XI

Κυριακὴ τοῦ Ὀκτωβρίου, πού τῇ δο-
νεῖ ἀκόμη τὸ φῶς τοῦ καλοκαιροῦ. Ἡ
Σπὴ καὶ ὁ θεῖος τῆς, εἶχαν τὴν ἐντύ-
πωσι πῶς, τώρα γελοῦσαν καὶ τραγου-
δοῦσαν ὅλες οἱ καρδιές.

Εἶχαν φύγει πολὺ πρωΐ, γιὰ νὰ πε-
ράσουν τὴν Κυριακὴ τους στὸ Αἶξ τῆς
Προβιγγίας. Φυροῦσαν χαρούμενοι, ἔ-
πειτα ἀπὸ τὴν ἀνοψυχὴ αὐτὴν. Τὸ τραμ
τῆς ἐπιστροφῆς ἦτανε κατὰφορὸ καὶ
ὁ δρόμος, γεμάτος κι' αὐτὸς ἀπὸ
αὐτοκίνητα, ποδηλατιστὲς, καὶ ἐκδρομεῖς
πεζοὺς.

Στὸν ἐξώστη τοῦ τραμ, μιὰ παρέα
παλληκάρια, ἄρχισαν νὰ χαριεντολογοῦν
σὲ προβιγγιανὴ διάλεκτο. Σιγὰ σιγὰ οἱ
χαριτολογίες ἄρχισαν νὰ γίνονται βῶμολο
χίς με ἀσχηρὰ ὑπονοούμενα.

Νευριασμένη, ἡ Σπὴ εἶπε στὸν θεῖο
τῆς:

—Ἄν κατεβαίναμε! Δὲν ἀπέχουμε
παρὰ μόνο τρία χιλιόμετρα.

—Αὐτὸ θὰ μὲ ξεκούραζε κιόλας. Ἐδῶ
μέσα δὲν ἀκούει ὁ ἓνας τὸν ἄλλο μας.

Κατέβηκαν κ' ἐξακολούθησαν τὸν
ὥραϊο τους περίπατο.

—Ἄν ἤξαιρες πόσο ὥραϊα τὴ βρι-
σκῶ σήμερα τῇ ζωῇ θεῖε!

Ὁ Πακκῶ τῆς χαμογέλασε.

—Ἡ ἀλήθεια εἶναι πῶς ἐρχόμαστε
ἀπὸ πολὺ μακριά.

Ἐκεῖνη ἀνάπνευσε βαθιὰ τὸ ῥυθμι-
νοπωρινὸ ἀέρα, πῆρε τὸ προστατευτικὸ
μπράτσο τοῦ θεῖου τῆς καὶ στριμώχθηκε

γιὰ μιὰ στιγμὴ.

—Πῶς εὐχαριστῶ τὴ μοῖρα πού μοῦ
ἔδωσε ἓναν πατεράκη σὰν καὶ σένα...

Ἀναστέναξε. Ἐκεῖνος κατάλαβε.

Θὰ χρειασθῇ ἀκόμη ἀρκετὸς και-
ρὸς γιὰ νὰ συνέλθῃς. Δοκιμασίες τέτοιες
δὲν ξεχνιοῦνται εὐκόλα.

—Μα δὲ θὰ τίς ξεχάσω ποτέ!

—Δηλαδή, θὰ προσπαθήσῃς νὰ τίς
χρησιμοποιεῖς. Ὅποιος βλέπεις
δίκικοπο μαχαίρι... Τσακίζει τοὺς ἀδύνα-
μους καὶ χαλυβδώνει τοὺς δυνατοὺς.
Σκέψου τὸ αὐτό, ἐσὺ ποὺ πᾶς τώρα στὰ
εἴκοσι σου χρόνια. Ἡ χθεσινὴ Σπιριτὰ
πέθανε! Ζήτω ἡ αὐριανή!

Ἐξακολούθησαν νὰ συνομιλοῦν, γιὰ
τὸ ζήτημα πού τοὺς ἐνδιέφερε.

—...Φθίσις, σύφιλις, ἀθλιότητα, ὁ-
λες οἱ πληγὲς πού μαστίζουν τὴ ζωή...
Ἄ! Κατὰ μέγα μέρος ὁ περιορισμὸς
τοὺς θάπρεπε νὰ ἔχῃ ὡς βάσι τὸν περι-
ορισμὸ τῶν γεννήσεων.

Τῆς ἐξηγοῦσε γιὰ μιὰν ἀκόμη φορὰ
ὁ θεῖος τίς θεωρίες του. Καὶ πρόσθεσε.

—...δίχως νὰ λογαριάσουμε ἀκόμη
τὴν μεγάλη φάμπρικα τοῦ θανάτου· τὸν
πόλεμο. Οἱ λαοί, μὲ τὴν ὑπερπαραγωγὴ
τῶν γεννήσεων ἔχουν ν' ἀντιμετωπίσουν
πάντα τὸ σκληρὸ πρόβλημα. Ἐξάπλωσις
ἢ σκασίμο.

Τέλος ἡ ἀρχὴ πού θὰ ἔδινε ὁ Χρι-
στὸς ἂν ἀναστηνότανε σήμερα, κι' ἂν
οἱ ἀρχιερεῖς τὸν ἄφιναν νὰ μιλήσῃ, δὲ
θὰ ἦταν πιά ἡ παλιὰ ἀρχὴ τῆς Γενέ-
σεως. Αὐξάνεσθε καὶ πληθύνεσθε. Ἀλλά:
Αὐξάνεσθε καὶ μὴ πληθύνεσθε...

—Θὰ ἔπρεπε ναρχότανε ἓνας νέος
Χριστός!

—Γιατί; Γιὰ νὰ δημιουργήσῃ ἓνα
νέο Θεό; Ποιὰ ἡ ἀνάγκη; Θάφτανε νὰ
ἀκούσουν οἱ ἄνθρωποι τὴ φωνὴ τῆς ἀ-
λήθειας.

—Ἐξακολουθοῦσαν νὰ περπατοῦν.

Ἡ νέα, γέμιζε μὲ τὴν ἀναλαμπὴ τοῦ
προσώπου τῆς, τὰ μάτια τοῦ ἡλικιωμέ-
νου. Καὶ τὸ βλέμμα του, γεμάτο ἐνθου-
σιασμό, βλέμμα πιστοῦ, ριχνότανε τώρα,
πέρα ἀπ' τὸν ὁρατὸ κόσμον, κ' ἔφθασε ὡς
τὴ μυστηριώδη καρδιὰ τοῦ παντός πού εἶ-
ναι ἡ ἐνεργητικότητα, ἡ ἀόρατη ψυχὴ
τῶν πάντων.